

T. C.
MELİKŞAH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

TİCARET SİCİLİNİN HUKUKİ ETKİLERİ

Tezi Hazırlayan
Serdar YILDIRIM

Danışman
Doç. Dr. Mübariz YOLÇİYEV

Yüksek Lisans Tezi

KAYSERİ 2014

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Mübariz YOLÇİYEV danışmanlığında **Serdar YILDIRIM** tarafından hazırlanan “**Ticaret Sicilinin Hukuki Etkileri**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

18.07.2014

JÜRİ:

İMZA:

Danışman	Doç. Dr. Mübariz YOLÇİYEV	
Üye	Prof. Dr. Murat ŞEN	
Üye	Prof. Dr. İsmail KAYAR	

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun .....
tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

..... **Enstitü Müdürü**

Prof. Dr. Muhittin KAPLAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ticaret Sicilinin Hukuki Etkileri” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlerden atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu beyan ve kabul ederim.

08.07.2014

Serdar YILDIRIM

YÖNERGEYE UYGUNLUK

“**Ticaret Sicilinin Hukuki Etkileri**” adlı yüksek lisans tezi, Melikşah Üniversitesi Lisansüstü Özel Hukuk Tez Yazma Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Serdar YILDIRIM

Danışman

Doç. Dr. Mubariz YOLÇİYEV

Özel Hukuk Anabilim dalı Başkanı

Prof. Dr. Murat ŞEN

ÖNSÖZ

“Ticaret Sicilinin Hukuki Etkileri” konulu tezimi uzun ve yoğun bir çalışma sürecinden sonra tamamladım.

Yüksek lisansa başlamamda tavsiyeleri ile etkisi olan ve bu süreçte yön gösteren değerli hocam Prof. Dr. Murat ŞEN ve bu yoğun döneminde değerli vakitlerini ayırarak tez savunmamda jüri üyeliğini kabul eden ve çok değerli yorumlarıyla ve eleştirileriyle ışık tutan değerli hocam Prof. Dr. İsmail KAYAR ’a teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince yoğun mesaisi içinde her zaman bana vakit ayıran, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, bu çalışmamı hazırlamamda çok büyük katkısı olan değerli hocam Doç. Dr. Mübariz YOLÇIYEV’e teşekkürü bir borç bilirim.

Bu çalışmamı hazırlarken kaynak yardımında bulunan ve bu sıkıntılı süreçte destek veren Arş. Gör. Mehmet YILDIZ’a şükranlarımı sunarım. Çalışmalarına devam edebilmem için gösterdiğim gayretlere sağladıkları kolaylıklar için mesai arkadaşlarım Öğr. Gör. Zairbek MALASHEV, Arş. Gör. Yusuf GÜLEŞCİ ve Arş. Gör. Ahmet Furkan İLHAN’a, çalışmalarım süresince beni destekleyerek yanımda olan aileme en derin duygularla teşekkür ederim.

Serdar YILDIRIM
Kayseri, Temmuz 2014

TİCARET SİCİLİNİN HUKUKİ ETKİLERİ

Serdar YILDIRIM

Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı

Temmuz 2014

Danışman: Doç. Dr. Mübariz YOLÇIYEV

ÖZET

Bu çalışmada ticaret sicilinin hukuki etkileri, 6762 sayılı (eski) Türk Ticaret Kanunu ile 6102 sayılı (yeni) Türk Ticaret Kanunu hükümleri karşılaştırılarak incelenmiştir. Ticaret siciline tescilin hukuki işlem ve üçüncü kişiler ile kayıt ilgilileri üzerindeki hukuki sonuçları ayrıntılarıyla incelenmiştir.

Ayrıca sicile güven ilkesinin hukuk sistemimiz içindeki yeri anlatılmıştır. Ticaret sicilinde bu ilke kabul edilmiş midir? Bu soruya cevap aranırken özellikle tapu sicili ve gemi sicili ile karşılaştırmalara ağırlık verilmiştir.

Bunun dışında ticaret sicili, Medeni Kanun m.7'e göre resmi bir sicildir. Bu yüzden ticaret sicil kayıtları doğru kabul edilmektedir.

Konuların incelenmesi sırasında varılan bütün sonuçlar yargı kararları ile birlikte somutlaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Sicili, Hukuki Etki, Sicile Güven İlkesi

LEGAL EFFECTS OF COMMERCIAL REGISTER

Serdar YILDIRIM

Meliksah University Institute of Social Sciences

July 2014

Supervisor: Doç. Dr. Mübariz YOLÇIYEV

ABSTRACT

In this dissertation, (Former) Turkish Commercial Code No. 6762 and (New) Turkish Commercial Code No. 6102 are compared and legal effects of the commercial register is examined. Legal results about third parties and register relevants of registration to commercial register are tried to be examined in detail.

Also the place of the principle of confidence to registration in our judicial system is explained. Has this principle been accepted in the commercial register? While looking for the answers to the concerning questions, comparisons especially relating the real estate register and ship registry are heavily focused on.

Moreover according to code number 7 in Civil Code.commercial register is an official registry. So, commercial registry records are considered accurate.

During the examination of the subjects the all conclusions have been reified by judicial decisions.

Key Words: Commercial Register, Legal Effect, The Principle of Confidence to Registration

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	İİ
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	İİİ
YÖNERGEYE UYGUNLUK.....	İV
ÖNSÖZ	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNE İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER

I. TİCARET SİCİLİ KAVRAMI	4
A. TANIMI	5
B. NİTELİĞİ	6
II. TİCARET SİCİLİ ÖRGÜTÜ VE GÖREVLİLERİ	8
A. TİCARET SİCİLİ ÖRGÜTÜ.....	8
1. Ticaret Sicili Müdürlüğü.....	10
2. Ticaret ve Sanayi Odaları	13
3. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	16
B. TİCARET SİCİLİ GÖREVLİLERİ	18
1. Ticaret Sicili Müdürü.....	19
2. Ticaret Sicili Müdür Yardımcıları	22
3. Diğer Görevliler.....	22
III. SİCİL İŞLEMLERİ	23
A. TÜRLERİ	23
1. Tescil.....	23
2. Tadil.....	26
3. Terkin.....	27
4. Geçici Tescil	27
B. İLAN.....	29
C. SİCİL KAYITLARI.....	33

1. Genel Olarak	33
2. Hukuki Etkisi	34

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNİN HUKUKİ İŞLEME ETKİSİ

I. AÇIKLAYICI (BİLDİRİCİ) ETKİ	37
II. KURUCU ETKİ.....	41
A. GENEL OLARAK.....	41
B. SİCİLE KAYDIN KURUCU ETKİYE SAHİP OLDUĞU DURUMLAR	42
1. Ticaret Unvanı ve İşletme Adının Özel Korunması	42
2. Ticari İşletme Rehninin Kurulması.....	47
3. Ticari İşletmenin Devri	50
4. Ticaret Şirketlerinin Tüzel Kişilik Kazanması	54
a. Kollektif Şirket	55
b. Komandit Şirket	58
c. Anonim Şirket	59
d. Limited Şirket	66
e. Kooperatif.....	70
5. Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirmenin Geçerlilik Kazanabilmesi	72
a. Birleşme.....	72
b. Bölünme	76
c. Tür Değiştirme	79
6. Anonim Şirketlerde Esas Sözleşme Değişikliğine İlişkin Alınan Genel Kurul Kararları	81
a. Genel Esas Sözleşme Değişiklikleri.....	81
b. Özel Esas Sözleşme Değişiklikleri	85
aa. Esas Sermaye Artırımı	85
bb. Esas Sermayenin Azaltılması	89
7. Kurulardan Sonra Devralma.....	91
III. DÜZELTİCİ ETKİ.....	94

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER AÇISINDAN ETKİSİ

I. GENEL OLARAK.....	97
II. TİCARET SİCİLİNİN ZAMAN VE YER BAKIMINDAN ETKİSİ	99
A. ZAMAN BAKIMINDAN ETKİ.....	101
1. Genel Olarak	101

2. İstisna	105
B. YER BAKIMINDAN ETKİ	109
III. TİCARET SİCİLİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN İYİNİYETİNE ETKİSİ..	113
A. OLUMLU ETKİ.....	113
1. Genel Olarak	113
2. Şartları.....	116
a. Sicile Kaydedilmesi Gereken Bir Durum Bulunmalı.....	117
b. Ticaret Siciline Kayıt ve İlan Yapılmış Olmalı.....	118
c. Ticaret Siciline Yapılan Kayıt ve İlan Gerçeğe Uygun Olmalı.....	120
3. Üçüncü Kişilerin Öğrenme Yükümlülüğü.....	121
B. OLUMSUZ ETKİ	124
1. Genel Olarak	124
2. Şartları.....	127
a. Sicile Kaydedilmesi Gereken Bir Durum Bulunmalı.....	127
b. Ticaret Siciline Kayıt ve İlanın Yapılmamış Olması	129
c. Ticaret Siciline Yapılması Gereken Kaydın Açıklayıcı Nitelikte Olması	131
d. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Olması	132

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNİN İSPAT HUKUKU AÇISINDAN ETKİSİ VE SİCİL HUKUKUNDA GÜVEN İLKESİ

I. TİCARET SİCİLİNİN İSPAT HUKUKU AÇISINDAN ETKİSİ.....	134
II. SİCİL HUKUKUNDA GÜVEN İLKESİ.....	137
A. GENEL OLARAK.....	137
B. GÜVEN İLKESİ AÇISINDAN BAZI ÖZEL SİCİLLER.....	138
1. Tapu Sicili.....	138
2. Gemi Sicili	141
C. TİCARET SİCİLİNDE GÖRÜNÜŞE GÜVEN İLKESİ.....	145
1. Genel Olarak	145
2. Şartları.....	150
a. Ticaret Siciline Tescil ve İlan Yapılmış Olmalı	150
b. Tescil ile İlan Arasında Farklılık Olmalı	151
c. Üçüncü Kişi İyiniyetli Olmalı	152
3. Sonuçları	153
SONUÇ.....	155
KAYNAKÇA	160
ÖZGEÇMİŞ.....	176

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ASKİT	: Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluğu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
b.	: Bent
Bkz.	: Bakınız
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Dergisi
c.	: Cümle
C.	: Cilt
dpn.	: Dipnot
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas
eBK	: Eski Borçlar Kanunu
eTTK	: 6762 Sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu
EÜHFD	: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.T.	: Erişim Tarihi
f.	: Fıkra
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBGK	: İctihadı Birleştirme Genel Kurulu

İTO	: İstanbul Ticaret Odası
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KoopK	: Kooperatif Kanunu
m.	: Madde
MERSİS	: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
MK	: Medeni Kanun
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TD	: Ticaret Dairesi
TİRK	: Ticari İşletme Rehni Kanunu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TK	: Ticaret Kanunu
TST	: Ticaret Sicil Tüzüğü
TSY	: Ticaret Sicil Yönetmeliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TTSG	: Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
vd.	: Ve devamı
VDDGK	: Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu
YÜHFD	: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

GİRİŞ

Ticari hayatın en önemli aktörlerinden olan tacirler ve onlara ait ticari işletmeler ile ilgili önemli hususlar, gelişen teknoloji ve ekonomik etkenler sonucu sürekli olarak hareketlilik ve değişim göstermektedir. Ticari hayat ile doğrudan veya dolaylı olarak etkileşim içinde bulunan kişilerin sürekli hareketlilik ve değişim gösteren bu hususlar hakkında bilgi sahibi olmaları ve iradelerini bu doğrultuda yönlendirmeleri gerekmektedir. Yani tabiri caizse, ticari hayatta meydana gelen bu hareketlilik ve değişime ayak uydurmaları, kendilerini bu değişen şartlara göre ayarlamaları gerekmektedir. Çünkü ancak bu şekilde kendi hukuki yararlarını koruyabilirler. Bu sayede de toplumsal hayatın düzeni sağlanmış olacaktır.

İşte bu yüzden toplumsal hayatın düzeni ve ticari hayatla bağlantı içinde olan kişilerin hukuki yararlarının korunabilmesi için ticari hayatı ilgilendiren, yani ticari işletmeler ve dolayısıyla tacirlerle ilgili olan hususların bir yerde toplanması, kaydedilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ticari hayattaki bu ihtiyacın karşılanması amacıyla ticaret sicili kurumu oluşturulmuştur. Bu sayede ticari işletmeler ve bu işletmelerin sahipleri tacirlerle ilgili olan ve sürekli değişkenlik gösteren hususlar ticaret siciline kaydedilecektir. Ticaret sicilinde yer alan bu kayıtlar doğrultusunda, doğrudan ve dolaylı olarak ilgili olan herkes, ticari işletmeler ve tacirlerle ilgili değişen hususlar hakkında bilgi sahibi olacaklardır. Dolayısıyla bu bilgiler çerçevesinde iradelerini yönlendirme imkânı sağlayacaklardır.

Yukarıda belirtilen bu amaçlar doğrultusunda ticaret sicili bütün herkese açık hale getirilmiştir. İlgisi olsun veya olmasın bütün herkes, ticaret sicil kayıtlarını inceleyebilecektir. Ayrıca ticaret sicil kayıtlarının yukarıda belirtilen amaçlara ulaşması ve herkes için güvenilir hale gelmesi için ticaret sicili, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının denetimi ve gözetimi altında tutulmaktadır. Bu şekilde ticaret sicil kayıtlarına güven artacak ve herkes kendisi açısından hukuki önem taşıyan bütün hususlara kolaylıkla ulaşabilecektir.

Bu doğrultuda ticaret sicili, yasal düzenlemeler altına alınmıştır. Özellikle AB uyum yasaları çerçevesinde, 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK'da ticaret siciline yönelik bazı yenilikler getirilmiştir. Ticaret sicili, 6102 sayılı yeni TTK'nın önemli bir bölümünü oluşturmakta ve TTK 24 ilâ 38 inci maddeler

arasında düzenlenmiştir. Bu maddelerden ticaret sicilinin, ticari hayatı etkileyen birçok etkilerinin olduğunu görmekteyiz. Çalışmamızın temel konusu, söz konusu bu etkiler olacaktır.

Çalışmamızda 6102 sayılı yeni TTK'da yer alan ticaret siciline ilişkin hususlar, 6762 sayılı eTTK ile karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Bu doğrultuda ticaret siciline ilişkin getirilen yenilikler, eTTK ve doktrin görüşleri doğrultusunda incelenecektir.

Çalışmamamız dört bölüme olacaktır.

Çalışmamızın birinci bölümünde ticari hayatta bu derece öneme sahip olan ticaret sicili kavramı ve hukuki niteliği üzerinde kısaca durulacaktır. Bundan başka ticaret sicil örgütü ele alınarak, ticaret sicilinin hangi kurumlardan oluştuğu ve hangi görevliler eliyle ticaret sicil kayıtlarının tutulduğu açıklanacaktır. Daha sonra ticaret siciline yapılacak olan işlemlerden kısaca bahsedilecektir.

Çalışmamızın temel konusu olan ticaret sicilinin hukuki etkileri, ikinci, üçüncü ve dördüncü bölümde incelenecektir.

Ticaret sicil kayıtlarının hukuki işlem üzerindeki etkilerinin incelendiği ikinci bölümde, ticaret sicilinin yapılan işlemler üzerindeki hukuki etkileri olan açıklayıcı (bildirici) ve kurucu etkisi üzerinde durulacaktır. Özellikle istisnai nitelik taşıyan kurucu etki ve bu etkinin ortaya çıktığı durumlar açıklanacaktır. Bundan başka doktrinde pek kabul görmeyen ve ifade edilmeyen “düzeltici etki” kavramı değerlendirilecektir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise, ticaret sicil kayıtlarının özellikle üçüncü kişiler açısından ne zaman hüküm ifade etmeye başlayacağı ve nerede bulunan üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracağı konuları ele alınacaktır. Bundan başka yine üçüncü kişiler açısından ortaya çıkan olumlu ve olumsuz etkiler ile bu etkilerin şartları, sonuçları ele alınacaktır.

Çalışmamızın dördüncü ve son bölümünde ise ticaret sicil kayıtlarının ispat hukukuna ilişkin etkileri üzerinde durulacaktır. Ayrıca bu bölümde 6102 sayılı yeni TTK ile getirilen yeni bir maddeden bahsedilecektir. TTK m.37 hükmünde düzenlenen “Görünüşe güven” ilkesi, diğer sicillerle karşılaştırmalı olarak

incelenecektir. Bu çerçevede görünüŖe güven ilkesinin Ŗartları ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNE İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER

I. TİCARET SİCİLİ KAVRAMI

Çok çabuk değişen ve sürekli hareketlilik içinde bulunan ticari hayatta, kişilerin değişen şartları bilmesi, bu değişimlerden haberdar olması ve buna göre davranışlarına yön verebilmesi gerekir. İşte bunu sağlamak amacıyla ticaret sicili kavramı ortaya çıkmıştır.

Ticaret sicilinin tanımına geçmeden önce “sicil” kavramı üzerinde durmak gerekir. Kelime olarak sicil kavramı, Arapça kökenli bir kavram olup, “kayıt defteri” anlamında kullanılmaktadır ve çoğulu “sicillât” kelimesidir. Halk dilinde sicil kelimesi yerine genellikle “kütük” kavramı kullanılmaktadır¹. Tanım olarak ise sicil, devletin gözetimi ve denetimi altında, sözleşmelerin, hukuki olayların ve hakların doğmasını, sona ermesini ya da ispatını sağlamak amacıyla tutulan defterlerdir².

Türk hukukunda çeşitli kanunlarda düzenleme altına alınmış pek çok sicil bulunmaktadır. Buna göre 3213 sayılı Maden Kanunu’nda düzenlenen “maden sicili³”, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nda düzenlenen “trafik sicili⁴”, 4721 sayılı Medeni Kanun’da düzenlenen “tapu sicili⁵”, yine Medeni Kanun’da

---

¹ Yaşar **Karayalçın**, Ticaret Hukuku I. Giriş-Ticari İşletme, Üçüncü Baskı, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara 1968, s. 280; İsmail **Doğanay**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Cilt-Madde 1-419, 4. Bası, Beta Yayınevi, Haziran 2004, İstanbul, s. 316.

² Mehmet Emin **Bilge**, Ticaret Sicili, Beta Yayınevi, Haziran 1999, İstanbul, s. 6.

³ Maden sicili, tüm madencilik faaliyetleri ile ilgili bilgilerin kaydedildiği yer olarak tanımlanmaktadır (Maden Kanunu m.3). Bütün maden hakları ve faaliyetleri ile ilgili teknik ve mali konuları havi maden sicili, yönetmelikte belirtildiği şekilde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tutulur. Maden haklarının devir, intikal, haciz, rehin ve ipotek veya sona erme durumları bu sicile işlenir. Maden sicili de aleni siciller arasında yer almaktadır. Yani ilgili olan herkes maden sicili kayıtlarını, sicil memurlarından birinin gözetiminde inceleyebilmektedir (Maden Kanunu m. 38)

⁴ Trafik sicili, MK m.940, f.2’de yapılan atıf çerçevesinde, Karayolları Trafik Kanunu m.19 vd. hükümleri gereğince motorlu araçların zorunlu olarak tescil edildikleri sicildir. KTK m.19, f.1 uyarınca araç sahipleri araçlarını yönetmelikte belirtilen esaslara göre yetkili kuruluşa tescil ettirmek ve tescil belgesi almak zorundadırlar. KTK m.19, f.1’de söz konusu olan Karayolları Trafik Yönetmeliği m.29, f.1 hükmünde motorlu araçları tescil etmeye yetkili kuruluşlar belirtilmiştir. Trafik sicili resmi bir sicil olmakla birlikte, aleni bir sicil değildir. Yani trafik sicilinin aleni (açık) olması, herkes tarafından incelenmesi mümkün değildir (Hasan Seçkin **Ozanoğlu**, “Türk Medeni Kanunu’nun 940. Maddesinin II. Fıkrası (Motorlu Araç Rehni) Üzerine”, GÜHFD, C. 5, S. 1-2 (Haziran-Aralık 2001), s. 34-35; Ekrem **Kurt**, “Motorlu Araç Mülkiyetinin Devri, Tescili Ve Harici Devirler”, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, C. II (Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, Özel Sayı 2013), s. 1907).

⁵ Tapu sicili Türk Medeni Kanunu m.997 ilâ 1027 inci maddeler arasında düzenlenmiştir. Tapu sicili ile ilgili açıklamalar ilerde ayrıntılarıyla yapılacaktır. Bkz. III. Bölüm, s. 142 vd.

düzenlenen “hayvan rehni sicili⁶” ile “vakıflar sicili⁷”, 5362 sayılı Esnaf Ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu’nda düzenlenen “Esnaf ve Sanatkârlar Sicili⁸”, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenen “gemi sicili⁹” hukukumuzda yer alan sicillerden bazılarıdır. “Ticaret sicili” de hukukumuzda yer alan ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenen sicillerden birisidir.

A. Tanımı

Hukukumuzda gerek 6102 sayılı TTK’da, gerekse Ticaret Sicil Yönetmeliği ve diğer mevzuat hükümlerinde, ticaret sicilinin tanımı yapılmamıştır¹⁰. 6102 sayılı TTK’da bir tanım yer almamakla birlikte, ticaret sicilinin teşkilat yapısı, ticaret sicil müdürünün görevleri, ticaret sicil işlemleri ve ticaret sicilinin tutulmasından doğan sorumluluk hususları düzenlenmiştir. Sayılan bu hususlardan yola çıkarak ticaret sicilinin bir tanımı yapılabileceği düşünülse de, tüm bu özelliklerin yer aldığı bir “ticaret sicili” tanımı yapılmasının oldukça zor olduğu da bir gerçektir¹¹.

Çok ayrıntıya girmeden genel olarak bir tanım vermek gerekirse;

“Ticaret sicili, ticari hayatı ilgilendiren konularda üçüncü kişilerin bilgilendirilmesi amacıyla, hukuki bir öneme sahip olan bazı bilgilerin, işlemlerin kaydedildiği, devletin yetkili makamlarının denetimi ve gözetimi altında bulunan ve herkes tarafından incelenebilen resmi nitelikteki bir sicildir.” Tanımda belirtilen

⁶ MK m.940 uyarınca yetkili makamlar tarafından izin verilen kuruluşlar ile kooperatiflerin alacaklarının güvence altına alınması için, zilyetlik devredilmeden de, icra dairesinde tutulacak özel sicile yazılmak suretiyle hayvanlar üzerinde rehin kurulabilir. Bu amaçla tutulacak sicil tüzükle belirlenir. Bu kapsamda Hayvan Rehni Tüzüğü çıkarılmıştır. Bu tüzüğün 3 üncü maddesi uyarınca rehin alacaklılarının bulunduğu yerdeki ticaret sicili memurluklarında, Adalet Bakanlığınca yapılacak yönetmeliğe göre tutulacak bir sicile kaydedilir.

⁷ MK m.104 uyarınca *“Tesciline karar verilen vakıf, vakfın yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil edilir; ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğünde tutulan merkezî sicile kaydolunur.”* Madde de belirtilen mahkemece yapılan sicil kurucu nitelikte iken, Vakıflar genel Müdürlüğünce yapılan tescil ise açıklayıcı niteliktedir.

⁸ Esnaf ve Sanatkâr Sicil Müdürlüğü, kurulu bulunduğu il idari sınırları içerisinde çalışmak üzere o ildeki esnaf ve sanatkârlar odaları birliği bünyesinde kurulur. Bu sicil o ildeki ticari davalara bakmakla yükümlü olan asliye ticaret mahkemesinin gözetimi altında tutulmaktadır (Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu m.67, f.1).

⁹ Türk Ticaret Kanunu m.954 ilâ 995 inci maddeler arasında düzenlenmiştir. Gemi sicili ile ilgili açıklamalar ilerde ayrıntılarıyla yapılacaktır. Bkz. III. Bölüm, s. 146 vd.

¹⁰ 6762 sayılı eTTK döneminde de ticaret sicilinin tanımına ilişkin herhangi bir düzenleme söz konusu değildi. Doktrinde, ticaret sicilinin niteliği ve amacından yola çıkarak bazı tanımlama yapılmaya çalışılmıştı. Ancak BİLGE’ye göre yapılan bu tanımlamalarda, ticaret sicilinin tüm özelliklerinin ve fonksiyonlarının yer aldığı bir tanım yapılmasının zorluğu karşısında, ticaret sicilinin tanımı hususunda bir uyuşma sağlanamamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge**, s. 10-11.

¹¹ **Bilge**, s. 10.

“...ticari hayatı ilgilendiren konularda...” ibaresinden, ticari işletmeler ve dolayısıyla tacirlerle ilgili olan ve üçüncü kişilerin bilgilendirilmeleri açısından önem taşıyan bazı hususlar anlaşılmalıdır.

B. Niteliği

Ticaret sicilinin tanımını yaparken, ticari hayatı ilgilendiren konularda üçüncü kişilerin bilgilendirilmesi amacıyla tutulan bir sicil olduğunu belirtmiştik. Gerçekten de ticaret sicili, ticari hayatta ve özellikle de tacirle ilgili konularda, tacirin hukuki durumunun tespiti, tacirle ilgili bazı bilgilerin edinilmesinin sağlanması, üçüncü kişilerin bu bilgilere sahip olarak davranışlarını buna göre belirlemesini amaçlamaktadır¹². Bu amacın gerçekleşebilmesi için ticaret sicil kayıtları, herkesin incelemesine açık tutulmuştur ve ticaret sicil kayıtlarının ilan edilmesi öngörülmüştür. Gerçekten de “Açıklık” kenar başlıklı TTK m.35, f.2 hükmü uyarınca “Herkes¹³ ticaret sicilinin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleyebileceği gibi, giderini ödeyerek bunların onaylı suretlerini de alabilir. Bir hususun sicile kayıtlı olup olmadığına dair onaylı belge de istenebilir.” Dolayısıyla sicil kayıtları alenidir ve herkes ticaret sicil kayıtlarını inceleyebilir¹⁴ ve gerektiğinde ticaret sicil kayıtlarının onaylı suretini alabilir¹⁵. Buradan yola çıkarak ticaret sicilinin en önemli niteliğinin aleniyet (açıklık)¹⁶ olduğunu söyleyebiliriz¹⁷.

¹² Yaşar **Karayalçın**, Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri, BATİDER, , C. VIII, S. 2, Türkiye İş Bankası Vakfı, Aralık 1975, s. 5; Salter **Uçar**, Hukukumuzda Ticaret Sicili, Tacir ve Esnaf Kavramı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Temmuz 1993, s. 102.

¹³ Kanunda ifade edilen “herkes” kavramı, ilgili olsun olmasın bütün kişileri ifade etmektedir. Dolayısıyla tapu sicilinde olduğu gibi (MK m.1020), sicil kayıtlarının incelenebilmesi için ilgili olduğunu ispat etmeye gerek yoktur. İsteyen herkes sicil kayıtlarını inceleyebilecektir (İsmail **Kayar**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2013, s. 146; Reha **Poroy**/Hamdi **Yasaman**, Ticari İşletme Hukuku, 6102 Sayılı TTK Nazara Alınarak Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 208).

¹⁴ Buna karşılık tapu sicilinin incelenebilmesi için MK m.1020, f.1 ve f.2 uyarınca, ilgili olduğunu inanılır kılmak, yani ispat etmek gerekmektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Kemal **Oğuzman**/Özer **Seliçi**/Saibe **Oktay-Özdemir**, Eşya Hukuku, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 15. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2012, s. 142; Mehmet **Ayan**, Eşya Hukuku I, Zilyetlik ve Tapu Sicili, Güncelleştirilmiş 6. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya 2012, s. 181; Lale **Sirmen**, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 136-137.

¹⁵ 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 2012/4093 sayılı Ticaret Sicil Yönetmeliği’nin “Amaç” kenar başlıklı 1 inci maddesinde, yönetmeliğin amaçlarından birisinin de, ticaret sicil kayıtlarının aleniyetinin sağlanması olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Azerbaycan hukuku ile karşılaştırmalı olarak sicil kayıtlarının incelenebilmesine yönelik olarak bkz. Mübariz **Yolçiyev**, “Azerbaycan Ticaret Sicilinin Türkiye İle Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Azərbaycanda Sahibkarla Əlaqədar Məlumatların Qeydiyyatı Alındığı Reyestrin Türkiyə ilə Müqayisəli Olaraq

Ticaret sicilinin ikinci önemli niteliği, sicil kayıtlarına güvenerek işlem yapan üçüncü kişilerin, bu güvenlerinin korunması olarak karşımıza çıkmaktadır. Ticaret sicili aleni bir sicil olması yanında aynı zamanda kamu güvenine sahip bir sicil olduğunu da söyleyebiliriz. Aleniyet ilkesi ile doğrudan bağlantılı olan bu durumda, sicil kayıtlarına güvenerek işlem yapan kişilerin hukuki güvenliklerinin korunması gerekmektedir. Zira devletin denetimi ve gözetimi altında tutulan sicil kayıtları, üçüncü kişilerin karar vermelerinde etkin rol oynamaktadır. Bu nedenle bu şekilde resmi kurumlar tarafından tutulan ticaret sicil kayıtlarına güvenin kaybolmaması ve üçüncü kişilerin bu kayıtlara güveninin sağlanması gerekmektedir. Bu çerçevede 6102 sayılı TTK'da üçüncü kişilerin güvenlerini korumaya yönelik bazı hükümlere yer verilmiştir¹⁸.

Üçüncü olarak ise, ticaret sicilinin, hukukumuzda sayılan resmi siciller arasında bulunduğunu söyleyebiliriz. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın denetimi ve gözetimi altında, ticaret sicil müdürleri vasıtasıyla tutulan ticaret sicili, MK m.7'de belirtilen resmi siciller arasında yer almaktadır¹⁹. Ticaret sicilinin de MK m.7'de sayılan resmi siciller arasında sayılmasının önemi, sicil kayıtlarının aksi ispat edilene

---

Tahlili)", Xezer Üniversitesi, Müasir Dünyada İqtisadi İnkişaf ve Türk Dünyası Kongresi 29-31 Mayıs 2009, s. 541.

¹⁶ Oğuz **İmregün**, Kara Ticaret Hukuku Dersleri (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak), Onüçüncü Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005, s. 52; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 5; **Karayalçın**, s. 288; **Doğanay**, s. 316; **Kayar**, s. 146-147.

¹⁷ Aleniyet ilkesinin sağlanması için sicil kayıtlarının hukuki duruma uygun olması gerekir. Hukuki duruma uygunluk açısından noterler önemli bir konuma sahiptir. Sicil kayıtlarının hukuki duruma uygun olmasında noterlerin önemine ilişkin bkz. Peter **Reis**, "Noter ve Ticaret Sicili", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, S. 149, Mattek Matbaacılık Basım, 15 Şubat 2011, 66-71.

¹⁸ Bkz. TTK m. 37. Ticaret sicilinin önemli niteliklerinden olan üçüncü kişilerin güveninin korunması hususu ilerde daha ayrıntılarıyla ele alınacaktır.

¹⁹ Ernest **Hırş**, Ticaret Hukuku Dersleri, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Üçüncü Bası, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1948, s. 95; Halil **Arslanlı**, Kara Ticaret Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1959, s. 160; Oğuz **İmregün**, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989, s. 70; Gönen **Eriş**, Gerekeçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C.I, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 1289; N. Füsün Nomer **Ertan** (Hüseyin **Ülgen**/Ömer **Teoman**/Mehmet **Helvacı**/Abuzer **Kendigelen**/Arslan **Kaya**); Ticari İşletme Hukuku, Birinci Basıdan Üçüncü (Tıpkı) Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 281; Sabih **Arkan**, Ticari İşletme Hukuku, 6335 sayılı Kanun'la Değişik Türk Ticaret Kanunu'na Göre Hazırlanmış 17. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2012, s. 250; Rıza **Ayhan**/Mehmet **Özdamar**/Hayrettin **Çağlar**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, Tamamen Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 175; Aytekin **Çelik**, Ticaret Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Şubat 2013, s. 38; **Doğanay**, s. 319; **Kayar**, s. 145.

kadar doğru kabul edilmesinde kendisini göstermektedir²⁰. Kanun koyucu devlet eliyle tutulan ticaret sicil kayıtlarının doğruluğu konusunda bir karine getirmiş; tutulan kayıtların doğru olmadığını iddia eden kişilerin bu iddialarını ispat edene kadar, ticaret sicilinde yer alan bilgilerin doğru olduğunu ve aynen uygulanacağını kabul etmiştir²¹.

II. TİCARET SİCİLİ ÖRGÜTÜ VE GÖREVLİLERİ

A. Ticaret Sicili Örgütü

6102 sayılı yeni TTK, ticaret sicilinin yapısına ilişkin olarak, 6762 sayılı eTTK'ya paralel bir düzenleme getirmiş olmakla birlikte, önemli bazı değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede, yeni TTK ile getirilen en önemli yenilik olarak, ticaret sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin düzenleme göze çarpmaktadır. Ticaret sicillerimiz her il veya illere göre kurulmakta ve bu sicillerdeki kayıtlar kütük veya defterler aracılığı ile tutulmaktaydı. Bu sistemden ayrılmak isteyen ve merkezi bir ticaret sicilinin bulunmasını amaçlayan 6102 sayılı yeni TTK, Avrupa ülkelerinde görülen ve AB uyum yasaları çerçevesinde²² Kanunda düzenlenmesi amaçlanan ticaret sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasını öngörmüştür²³. Bu husus gerekçe de, “Türkiye çapında sicil kayıtlarına elektronik ortamda ulaşılabilmenin sağlanması amacıyla, söz konusu kayıtların düzenli bir tarzda depolandığı bir bilgi bankasının kurulması öngörülmüştür. Bu bilgi bankası Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde bulunacaktır.” şeklinde ifade edilmiştir.

---

²⁰ Zira MK m.7/I hükmüne göre, “Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur.” Ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrasında “Bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekle bağlı değildir.” hükmü yer almakta ve kanunlarda özel bir düzenleme yoksa sicil kayıtlarının doğru olmadığını ispat edilmesinin herhangi bir şekil şartına bağlı olmadığı belirtilmektedir.

²¹ Eriş, C. I, s. 1289; Doğanay, s. 319; Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya), s. 296.

²² Avrupa ve bazı dünya ülkelerinde ticaret sicil alanında yapılan işbirliği çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nurcan Turan/Sabiha Buket Bilgel/Nur Özcan, “Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 91-103.

²³ Hasan Pulaşlı, İsviçre Alman Hukuku ile Karşılaştırmalı, Notlu ve İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Ticari Mevzuat, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 21; Rıza Ayhan, “Ticari İş-Ticari İşletme-Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet”, EÜHFD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan), C. XVI, S. 3-4, Aralık 2012, s. 43; Hamdi Yasaman, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle İlgili Getirilen Yeni Düzenlemeler”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 8; Seyithan Deliduman/Serdar Acar, “Elektronik Ortamdaki Ticaret Sicil İşlemleri ve MERSİS”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 36; Mehmet Özdamar, “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 50; Kayar, s. 146.

Bilgilere elektronik ortamda ulaşılabilmesi ile sadece bilgi toplumunun gereklerinden biri yerine getirilmiş olmayacak, aynı zamanda geniş aleniyetle gerçek anlamda şeffaflık gerçekleştirilerek kayıtlardaki yolsuzlukların, aykırılıkların ve düzensizliklerin de önüne geçilebilecektir²⁴. Günümüzde internet kullanımının hızla yaygınlaşması ve istenilen bilgilere kısa sürede ulaşma imkânının bulunması dikkate alındığında, sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması, sicil kayıtlarının aleniyetinin sağlanmasına büyük katkı yapacaktır²⁵.

Belirtilen bu amaçlar doğrultusunda 6762 sayılı eTTK'dan farklı bir düzenleme öngören 6102 sayılı yeni TTK m.24, f.2, sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasını düzenlemektedir. Bu madde hükmüne göre sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin usul ve esaslar, TTK m.26'da belirtilen yönetmelikte gösterilir. Bu kayıtlar ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen merkezi ortak veri tabanı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde oluşturulur. Madde hükmünde geçen yönetmelik, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Ticaret Sicil Yönetmeliğidir. Söz konusu bu yönetmelikte, sicil kayıtlarının elektronik ortamda nasıl tutulacağı ve buna ilişkin bazı düzenlemeler öngörülmüştür²⁶ ²⁷. Bunlardan en önemlisi olarak, sicil kayıtlarının merkezi bir veri tabanında yer almasını sağlayan Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) gösterilebilir²⁸. Ticaret sicil işlemleri MERSİS üzerinden

---

²⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.24'e İlişkin Madde Gerekçesi.

²⁵ İsmail **Kayar**, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili, Ticari Defterler ve Cari Hesap Hükümlerinin Değerlendirilmesi", YÜHFD, C. II, S. I, 2005, s. 356-357; Mehmet **Bahtiyar**, Ticari İşletme Hukuku Ders Notları Soru Örnekleri, Yeni TTK'ya Uyarlanmış 14. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013, s. 168; Mustafa İ. **Kaya**, "Ticaret Sicilinin Elektronik Ortamda Tutulması", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2008, s. 85-86; Necla Akdağ **Güney**, Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili, İTO Yayınları, İstanbul 2011, s. 21; Veliye **Yanlı**/ Murat Yusuf **Akın**, Yeni Türk Ticaret Kanunu Dünya Değişiyor Ya Siz, 1. Baskı, İstanbul 2011, s. 22-23 (www.kpmg.com.tr, E.T: 15.09.2013).

²⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TSY m.12 vd. hükümleri.

²⁷ Ancak sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması ve buna yönelik ortak bir veri tabanı oluşturulması için gerekli yasal düzenlemeler ve bunlara ilişkin altyapılar hazırlanmadığından ve bu hazırlıkların yapılması zaman alacağından, şu anda sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması mümkün görünmemektedir (İsmail **Kayar**, Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 185; **Kayar**, s. 146).

²⁸ MERSİS: Ticaret sicil işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicil kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile TOBB nezdinde oluşturulan ve işletilen merkezi ortak veri tabanını da içeren bilgi sistemi olarak tanımlanmıştır (TSY m.4, f.1, b.g). MERSİS ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Güney**, Ticaret Sicili, s. 40 vd.

gerçekleştirilerek, sicil kayıtlarının bu sistemde tutulması amaçlanmaktadır²⁹. Dolayısıyla ticaret siciline tescil edilen ticari işletme, ticaret şirketleri ve bunlara ait şubelere MERSİS numarası verilerek bu amaca ulaşılabacaktır.³⁰

Bundan başka, 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK'da ticaret sicilinin, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetimi altında tutulacağı açıkça vurgulanmıştır³¹. Böylece, ticaret sicilinin tutulmasında Bakanlık daha etkin hale gelmiştir. 6762 sayılı eTTK'ya paralel şekilde ticaret veya sanayi odaları nezdinde tutulacak olan sicil kayıtları, artık Bakanlıkça gözetim ve denetim altında olacak (TTK m.24, f.1 ve TTK m.25, f.3) ve ticaret sicilinin “ticari hayatta güveni sağlama fonksiyonu” daha işlevsel bir hal alacaktır³².

1. Ticaret Sicili Müdürlüğü

Ticaret sicil kayıtları, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetiminde ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde kurulacak ticaret sicil müdürlükleri tarafından tutulur (TTK m.24, f.1,c.1). Görüldüğü üzere, ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bulunan yerlerde ticaret sicil müdürlükleri kurulması öngörülmüştür. Eğer bir yerde ticaret ve sanayi odası veya ticaret odaları yoksa yahut oda bulunmakla birlikte yeterli teşkilat söz konusu değilse, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca belirlenecek bir oda bünyesinde ticaret sicil müdürlüğü kurulacak ve sicil kayıtları bu müdürlükçe tutulacaktır (TTK m.24, f.1, c.2).

Sistematik açıdan 6762 sayılı eTTK ile benzer yapıya sahip olan 6102 sayılı yeni TTK m.24 hükmü ise, eTTK'da geçen “*sicil memurluğu*” kavramı yerine, “*sicil müdürlüğü*” ibaresini kullanarak, ticaret sicili kayıtlarının ticaret sicil müdürlüğü

---

²⁹ Sami **Karahan**, Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 25. Baskı, Mimoza Yayınları, Eylül 2013, s. 117; Fahri **Özsungur**, Ticaret Sicili İşlemleri El Kitabı, Karahan Kitabevi, Ekim 2013, s. 2-3; Ali **Bozer/Celal Göle**, Ticari İşletme Hukuku, İkinci Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2013, s. 208; Hasan **Özkan**, “Yeni Türk Ticaret Yasasına Göre Ticaret Sicil Müdürlüğü ve İşlemleri”, REGESTA, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 68; **Kayar**, s. 146; **Deliduman/Acar**, s. 38.

³⁰ **Özsungur**, s. 2.

³¹ Abuzer **Kendigelen**; Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Değişiklikler İşlenmiş ve Güncellenmiş 2. Bası, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 66.

³² Ticaret sicilinin yapısının düzenlendiği eTTK m.26, f.1 “*Ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası bulunan yerlerde bir ticaret sicili memurluğu kurulur. Oda olmayan veya yeterli teşkilatı bulunmayan odaların olduğu yerlerde ticaret sicil işleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tesbit edilecek o il dâhilindeki yeterli teşkilata sahip odalardan birinin ticaret sicili memurluğu tarafından yürütülür.*” şeklinde düzenlenmişti.

tarafından tutulacağını açıkça vurgulamıştır³³. Bu sayede eTTK m.26, f.1’de yer alan ticaret sicilinin kim tarafından tutulacağına ilişkin belirsizlik ortadan kalkmıştır. Zira 6762 sayılı Kanun, bir yerde oda yoksa veya mevcut odanın yeterli teşkilatı bulunmuyorsa, ticaret siciline ilişkin işlerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenecek o il dâhilindeki yeterli teşkilata sahip odalardan birinin sicil memurluğu tarafından yürütülmesini öngörmüştü. Ancak 6102 sayılı TTK m.24’ün gerekçesinde de belirtildiği üzere, 6762 sayılı eTTK’da bu hükümdeki oda ile neyin kastedildiği belli değildir³⁴. 6102 sayılı yeni TTK ile bu belirsizlik giderilmiştir³⁵ ve ticaret sicilinin, ticaret ve sanayi odaları nezdinde kurulacak ticaret sicil müdürlükleri tarafından tutulacağı hükme bağlanmıştır³⁶. Eğer ilgili yerde oda yoksa bu durumda, ticaret sicilini tutacak odanın Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca belirleneceği belirtilerek amaca en uygun çözüm benimsenmiştir.

Ticaret sicilini tutmakla görevli olan ticaret sicil müdürlüğünün nasıl kurulacağı, yapısı ve denetlenmesine ilişkin Ticaret Sicil Yönetmeliği³⁷ çıkarılmıştır³⁸. Ticaret Sicil Yönetmeliği’nin yürürlüğe girmesiyle birlikte 6762 sayılı eTTK zamanında uygulama alanı bulan Ticaret Sicil Tüzüğü³⁹ yürürlükten

---

³³ Erdoğan **Moroğlu**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler) Değerlendirme ve Öneriler, 7. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 41-42; Soner **Altaş**, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicil Müdürlüğü Personelinin Hukuki ve Cezai Sorumluluklarının Değerlendirilmesi”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 82; **Eriş**, C. I, s. 1283.

³⁴ 6762 sayılı Kanunun bu hükmü bazılarınca, o il dâhilindeki esnaf odası şeklinde yorumlanmıştır. Bazıları ise, Bakanlığın bu görevi herhangi bir meslek odasına, meselâ yeterli teşkilatı varsa mimar ve mühendis odasına bile verebileceği şeklinde anlıyordu. Her iki yorum da ticaret sicili gibi kamu güvenliği işlevi de bulunan bir sicil için uygun değildir. Bu konuya ilişkin bkz. 6102 sayılı TTK m.24’e İlişkin Madde Gerekçesi.

³⁵ **Özdamar**, s. 50.

³⁶ Buna karşılık 6102 sayılı yeni TTK m.24 hükmü, ticaret sicil müdürlüklerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından mı, yoksa ticaret ve sanayi odaları tarafından mı kurulacağına ilişkin herhangi bir düzenleme öngörmediği için yetersizdir. Ayrıca bu madde hükmünde tıpkı 6762 sayılı eTTK m.28 hükmünde olduğu gibi “*kişisel verilerin korunmasına*” yer verilmeliydi (**Moroğlu**, Değerlendirme ve Öneriler, s. 42).

³⁷ Bkz. 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazete.

³⁸ 6102 sayılı TTK m.26’da Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak olan yönetmelikten bahsedilmektedir. 30.06.2012 tarihli 6335 sayılı Kanunla değişik bu madde hükmüne göre “*Ticaret sicili müdürlüğünün kurulması, sicil defterlerinin tutulması, tescil zorunluluğunun yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar, sicil müdürlerinin kararlarına karşı itiraz yolları, sicil müdür ve yardımcıları ile diğer personelde aranacak nitelikler, disiplin işleri ile bu konuyla ilgili diğer esas ve usuller Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.*”

³⁹ 08.02.1957 tarih ve 9530 sayılı Resmî Gazete’de yayımlan Ticaret Sicil Tüzüğü, sicil defterlerinin nasıl tutulacağı, tescil mecburiyetinin nasıl yerine getirileceği, sicil memurunun kararlarına karşı itiraz yolları ile sicil memurunun sahip olması gereken niteliklerin belirlenmesi amacıyla

kaldırılmıştır. Söz konusu bu yönetmeliğin dayanağı, 6102 sayılı TTK m.26 olarak gösterilmiştir (TSY m.3)⁴⁰.

Ticaret Sicil Yönetmeliği'ne göre ticaret sicil müdürlüğü, ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odalarında, ilgili odanın teklifi ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni üzerine kurulur. Oda bulunmayan veya sicil işlemlerinin yürütülebilmesi için yeterli teşkilatı bulunmayan veyahut teşkilatı sonradan yetersiz hale gelen odaların bulunduğu yerlerde sicil, Bakanlıkça belirlenecek bir odadaki müdürlük tarafından tutulur (TSY m.5). Ticaret sicilini tutmakla görevli olan ticaret sicil müdürlüğü, müdür, müdür yardımcıları ve diğer görevlilerden oluşmaktadır (TSY m.6, f.1).

Ticaret sicil müdürlüğü kurulmasını talep eden ticaret ve sanayi odalarının veya ticaret odalarının yeterli teşkilata sahip olup olmadıkları Bakanlık tarafından yapılacak inceleme sonucuna göre tespit edilecektir (TSY m.5, f.2). Yapılan inceleme sonucunda ilgili odaların yeterli teşkilata sahip olmadıkları anlaşılırsa, Bakanlık tarafından ticaret sicil müdürlüğü kurulmasına izin verilmeyecektir⁴¹. Bakanlık tarafından yapılacak olan incelemede odanın üye sayısı, gelir durumu, bilgi işlem alt yapısı, odada çalışan personel sayısı ve nitelik durumu, odanın bulunduğu il ya da ilçenin çevresindeki müdürlüklere olan uzaklıkları gibi hususlar dikkate alınacaktır. Bundan başka odanın talebi doğrultusunda Bakanlığın izni ile ticaret sicil müdürlüklerine bağlı hizmet birimleri de kurulabilecektir.

Bunun dışında ticaret sicil müdürlüklerinin görev alanları, bağlı bulunduğu odaların kuruldukları il ya da ilçe ile sınırlıdır. Ancak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, oda olmayan veya yeterli teşkilatı olmayan il ve ilçeleri de içine alacak şekilde bu görev alanlarını değiştirebilir (TSY m.5, f.3). Ayrıca odanın teklifi ve Bakanlığın onayı ile aynı ticaret sicil müdürlüğüne bağlı şubeler de açılabilir (TSY m.5, f.4).

çıkartılmıştır. (Arkan, s. 242). TST, 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.40, f.1 ve 2 gereğince, Ticaret Sicil Yönetmeliği yürürlüğe girene kadar uygulanmıştır. Bu konuya ilişkin olarak bkz. 6103 sayılı Kanun m.40 hükmüne.

⁴⁰ Bu yönetmelik; ticaret sicil müdürlüklerinin kurulmasına ve işleyişine, sicil defterlerinin tutulmasına, ticaret sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına, tescil zorunluluğunun yerine getirilmesine, ticaret sicil müdürlüklerinin kararlarına karşı itiraz yollarına, ticaret sicili müdür ve müdür yardımcıları ile diğer personelde aranacak niteliklere ve disiplin işlerine ilişkin usul ve esaslar ile ticaret siciline ilişkin diğer hususları kapsar (TSY m.2).

⁴¹ Özkan, s. 59.

2. Ticaret ve Sanayi Odaları

Ticaret sicil teşkilatında yer alan bir diğer kurum ticaret ve sanayi odalarıdır. Ticaret ve sanayi odaları, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda⁴² tanımlanmıştır. 5174 sayılı bu Kanunun 4 üncü maddesine göre; *“üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan⁴³, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır”*.

Daha önce de ifade edildiği üzere ticaret ve sanayi odaları, ticaret sicil kayıtlarının tutulmasında önemli bir konuma sahiptir. Zira ticaret sicil kayıtlarını tutmakla görevli olan ticaret sicil müdürlüklerinin, ticaret ve sanayi odaları bünyesinde kurulması öngörülmüştür.

6762 sayılı eTTK döneminde, 559 sayılı KHK ile değişiklik yapılmadan önce ticaret sicil kayıtları asliye ticaret mahkemeleri tarafından tutulmaktaydı^{44 45}. Ancak

⁴² Bkz. 01.06.2004 tarihli ve 25479 sayılı Resmî Gazete.

⁴³ Ticaret ve sanayi odaları, illerde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin olumlu görüşü ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığının onayı ile kurulur. Bir ilde ticaret ve sanayi odası kurulabilmesi için, ticaret siciline kayıtlı olan ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda belirtilen nitelikleri haiz olan en az bin tacir veya sanayici veya deniz ticareti ile iştigal edenlerin Birliğe yazılı başvuruda bulunmaları zorunludur (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu m.5).

⁴⁴ Mehmet **Bahtiyar**, “Ticaret Sicili”, Makaleler II, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, s. 37; Şevket Memedali **Bilgişin**, Ticaret Hukuku Prensipleri-Birinci Cilt-Ticaret ve Tüccar, Üçüncü Bası, Duygu Matbaası, İstanbul 1950, s. 138; Reşat **Tesal**, Ticaret Hukuku, Türk Ticaret Mevzuatının Son Durumuna Göre Hazırlanmıştır, İstanbul 1984, s. 85; Mehmet **Özdamar**, “Ticaret Sicil Memurunun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu”, BATİDER, C. XXIII, S. 4, Türkiye İş Bankası Vakfı, Aralık 2006, s. 289; Hayri **Domanıç**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, Temel Yayınları, İstanbul 1988, s. 169-170; Hayri **Domanıç**, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, Dördüncü Bası, Temel Yayınları, İstanbul 1988, s. 221; Gül **Okutan**, “Ticaret Sicili”, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 1997, s. 8-9; Veliye **Yanlı**, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 89, dph. 3; Zafer **Saka**, Ticaret Hukuku-Ticari İşletme, Beta Yayınevi, İstanbul 1998, s. 152; **Arslanlı**, s. 161; **İmregün**, İlkeler, s. 70; **Özdamar**, s. 50; **Poroy/Yasaman**, s. 203. Buna karşılık BAKTİR, 6762 sayılı eTTK hükmünde yapılan bu değişiklik sonucu ticaret sicil memurluğunun, ticaret ve sanayi odaları bünyesinde kurulacağını belirtmesine rağmen, daha sonra ticaret sicil memurluklarının sadece bir ticaret mahkemesine bağlı olacağını belirtmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selma **Baktır**, Ticari İşletme Hukuku, Fakülteler Kitabevi Barış Yayınları, İzmir 2000, s. 87, 89, dph. 50.

söz konusu bu düzenleme, 1995 yılında çıkarılan ve ticaret sicilinin yapısına ilişkin önemli bir yenilik getiren 559 sayılı KHK⁴⁶ ile değişmiş ve sicil kayıtlarını tutma görevini ticaret sicil memurluklarına vermişti⁴⁷.

Bu çerçevede 559 sayılı KHK ile değişik eTTK m.26, f.1 uyarınca, ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası bulunan yerlerde bir ticaret sicil memurluğu kurulması öngörülmektedir. Yine oda olmayan veya yeterli teşkilatı bulunmayan odaların olduğu yerlerde ticaret sicil işleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tespit edilecek o il dâhilindeki yeterli teşkilata sahip odalardan birinin ticaret sicili memurluğu tarafından yürütüleceği belirtilmektedir.

6102 sayılı yeni TTK, 559 sayılı KHK ile yapılan değişikliği muhafaza etmiş ve ticaret sicil müdürlüklerinin, ticaret ve sanayi odalarına bağlı olarak ticaret sicil kayıtlarını tutacağı belirtilmiştir (TTK m.24, f.1). Ticaret sicil kayıtlarını tutmakla görevli olan ticaret sicil müdürlüklerinin, asliye ticaret mahkemesi veya asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk mahkemesi bünyesinde çıkarılarak ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesine alınması, sicil kayıtlarının güvenilirliğinden şüphe edilecek olması nedeniyle doktrinde bazı yazarlarca eleştirilmiştir⁴⁸.

---

⁴⁵ Nitekim 6102 sayılı yeni TTK m.954 hükmünde düzenlenen “Gemi Sicili” asliye ticaret mahkemesinin gözetimi altında tutulacaktır. Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu m.67, f.1 hükmünde düzenlenen “Esnaf ve Sanatkârlar Sicili” ise ticari davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemeleri gözetiminde tutulacaktır.

⁴⁶ Bkz. 27/06/1995 tarih ve 22326 sayılı Resmî Gazete.

⁴⁷ 559 sayılı KHK ile yapılan değişiklikten önce, 6762 sayılı eTTK m.26 hükmüne göre, “*her asliye ticaret mahkemesi nezdinde*” ve “*onun nezaret ve denetiminde ve ona bağlı*” bir ticaret sicili kurulması öngörülmektedir. Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde ise ticari davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemeleri bünyesinde ticaret sicil memurluğu kurulması öngörülmektedir. Dolayısıyla ticaret sicili kayıtları, asliye ticaret mahkemelerinin denetimi altında tutulmaktaydı. 559 sayılı KHK ile yapılan değişiklikten sonra artık ticaret sicilinin tutulması hususunda asliye ticaret mahkemelerinin idari yetkileri ortadan kaldırılmış ve bu yetkiler idari kurum niteliğinde olan ticaret ve sanayi odalarında bırakılmıştır (İmregün, s. 50-51; Özdamar, s. 50).

⁴⁸ BİLGE’ye göre, ticaret sicil kayıtlarının ticaret ve sanayi odaları bünyesinde tutulması, odaların maddi imkânlarının daha fazla olması nedeniyle bazı faydalar sağlayacak olsa da, sicilin kayıtlarının tutulması konusunda mesleki bağımsızlığın sağlanamayacak olması, sadece tacirler için değil üçüncü kişiler açısından da önem arz eden sicil kayıtlarının tutulmasında sorunlar yaratacaktır. Bu nedenle sicil kayıtlarının bağımsız yargı organlarının denetiminde tutulması gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Bilge, s. 45-46. Yine OKUTAN’a göre, sicil kayıtlarının ticaret erbabı olan ticaret odaları tarafından tutulması uygun düşmez ve sicil kayıtlarına hukuki güvence ve tarafsızlık sağlanması için, eski düzenlemedeki gibi, sicil kayıtlarının mahkemeler nezdinde tutulması gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Okutan, s. 8-9. Kanaatimizce de, sicil kayıtlarının, ticaret ve özellikle de tacirlerle mesleki olarak bağımlı olan ticaret ve sanayi odaları bünyesinde tutulması, sicil kayıtlarının üçüncü kişiler nezdinde tarafsızlığına, güvenilirliğine gölge düşürebilecektir. Bu

Ticaret sicil müdürlüğünü bünyesinde barındıran ticaret ve sanayi odalarının kuruluş ve esasları Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda belirtilmiştir. Bu kanunun 5 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasına göre *“Odalar illerde, Birliğin olumlu görüşü üzerine Bakanlığın kararı ile kurulur. Bir ilde oda kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı ve bu Kanunda belirtilen nitelikleri haiz en az bin tacir ve/veya sanayici veya deniz ticareti ile iştigal edenlerin Birliğe yazılı başvuruda bulunması zorunludur.”* Bunun dışında ticaret ve sanayi odalarının kuruluş ve çalışma alanları, il sınırlarıdır. Kuruluş ve çalışma alanları içinde aynı unvanda başka bir oda kurulamaz. Odaların çalışma alanları, çevre illeri de kapsayacak şekilde ve o illerde ilgili oda kuruluncaya kadar geçerli olmak üzere, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından genişletilebilir veya daraltılabilir (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu m.6).

Daha önce ifade edildiği üzere ticaret ve sanayi odaları, ticaret sicilini tutmakla görevli olan ticaret sicil müdürlüklerinin kurulması için talepte bulunacaktır⁴⁹. Ticaret sicil müdürlüğü kurulması için talepte bulunan odaların, yeterli teşkilata sahip olup olmadıkları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılacak inceleme neticesinde belirlenecektir. Bakanlıkça yapılacak incelemede, odanın üye sayısı, gelir durumu, bilgi işlem altyapısı, odada çalışan personelin sayı ve nitelik yönünden yeterlilikleri, odanın bulunduğu il ya da ilçenin çevresindeki müdürlüklere olan uzaklıkları dikkate alınacaktır (TSY m.5, f.2). Eğer aynı bölge içinde ticaret ve sanayi odaları ayrı odalar halindeyse, yani ayrı bir sanayi odası söz konusuysa, bu durumda sicil kayıtlarını tutmakla görevli oda, ticaret odası olacaktır. Zira ticaret sicil kayıtlarının bölünmesi, bölünerek tutulması gibi bir durum söz konusu olamayacaktır⁵⁰.

Son olarak şu hususu da ifade etmek gerekir ki, ticaret ve sanayi odaları, ticaret sicil kayıtlarının tutulmasından dolayı ortaya çıkacak zararlardan dolayı Devlet ile birlikte müteselsilen sorumludur⁵¹. Zira TTK m.25, f.2 hükmünün ilk

---

nedenle sicil kayıtlarının, ticari ilişkilerden bağımsız olan ve ticaret erbabı dışından olan yargı organları bünyesinde tutulması daha isabetli olacaktır.

⁴⁹ Fatih **Bilgili**/Ertan **Demirkapı**, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2013, s. 153.

⁵⁰ **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 177; **Bilge**, s. 40.

⁵¹ Aynı şekilde tapu sicilinde de, MK m.1007 hükmü uyarınca, sicil kayıtlarının yanlış tutulmasından dolayı devletin sorumluluğu söz konusu olacaktır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Süleyman

cümlesi uyarınca, ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan⁵² Devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur. 6762 sayılı eTTK döneminde önemli değişiklik yapan 559 sayılı KHK ile devletin ticaret sicilinin tutulmasından dolayı sorumlu olacağına ilişkin hüküm kaldırılmıştı. Sadece ticaret odalarına karşı dava açılması öngörülmekteydi⁵³. Ancak 6102 sayılı TTK m. 25, f.2 hükmü ile ticaret sicilinin tutulmasından dolayı devletin ve ilgili odanın sorumlu olacağına yönelik hüküm getirilerek karma sisteme geçilmiştir⁵⁴. Buna göre Devlet ve ticaret sicil müdürlüklerini kendi bünyesinde barındıran ticaret ve sanayi odaları, müdürlük tarafından tutulan sicil kayıtları nedeniyle herhangi bir zarar meydana gelirse, bu zararı karşılamakla yükümlü tutulmuştur⁵⁵. Devlet ve sicil görevlilerini atamaya yetkili olan kurum, zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu eder. Ticaret sicil görevlileri, görevleriyle ilgili işlemiş oldukları suçlardan dolayı kamu görevlisi olarak cezalandırılacaktır.

3. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m.24, f.1, c.1 hükmüne göre “*Ticaret sicili Gümrük ve Ticaret Bakanlığının*⁵⁶ *gözetim ve denetiminde..... tutulur.*” Bunun

---

Sapanoğlu, Tapu Sicilinin Tutulmasından Doğan Zararlardan Devletin Sorumluluğu, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 81 vd; Şeref **Ertas**, Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 10. Baskı, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, İzmir 2012, s. 93-105; **Sirmen**, s. 145-157.

⁵² KAYAR’a göre, ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlar yerine “hatalı tutulmasından doğan zararlar” ibaresi getirilmelidir. Bu konu için bkz. **Kayar**, TTK Tasarısı, s. 358-359.

⁵³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Korkut **Özkorkut**, “Ticaret Sicilinin Hukuka Aykırı Tutulmasından Doğan Zararlardan Devletin Sorumluluğu”, Ali Bozer’e Armağan, BATİDER, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 1998, s. 26, vd.

⁵⁴ Mustafa **Çeker**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku (Ticari İşletme Hukuku-Şirketler Hukuku-Kıymetli Evrak Hukuku, 6335 Sayılı Kanuna Göre Yenilenmiş 6. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2013, s. 111; Ayşe Nur **Berzek**, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013, s. 63; İ. Yılmaz **Aslan**, Ticaret Hukuku Dersleri, 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Şubat 2014, s. 62; **Yanlı**, s. 91-92; **Yasaman**, s. 11; **Altaş**, s. 83-84; **Bozer/Göle**, s. 209; **Yanlı/Akın**, s. 22.

⁵⁵ 6762 sayılı eTTK’da önemli değişiklikler yapan 559 sayılı KHK kapsamında Devletin sorumluluğuna ilişkin hüküm kaldırılmıştı. Bunun yanında söz konusu bu sorumluluk ilgili odaya da yüklenmemişti. Ancak işlem güvenliği yönünden önemli olan bu sorumluluk, 559 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bu sebeple yöneltilen eleştiriler de göz önüne alınarak, 6102 sayılı yeni TTK m.25, f.2 hükmünde düzenlenmiş ve Devlet ile ilgili oda müteselsilen sorumlu hale gelmiştir. Bu konuda bkz. TTK m.25e İlişkin Madde Gerekeşi.

⁵⁶ 6102 sayılı yeni TTK’da değişiklik yapan 6335 sayılı Kanun’dan önce, söz konusu bakanlık Sanayi ve Ticaret Bakanlığı iken, 6335 sayılı Kanun ile artık bu bakanlık “Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı” ve “Gümrük ve Ticaret Bakanlığı” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bunun sonucunda ticaret hukuku ve ticaret şirketleri ile ilgili görevli bakanlık Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olmuştur. Bu konuya ilişkin olarak bkz. Hasan **Pulaşlı**, “6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Türk Ticaret Kanununda Yapılan Değişikliklerin Şirketler Hukukuna İlişkin Kısmın Değerlendirilmesi”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 13.

dışında 640 sayılı KHK⁵⁷ m.2, b.1 uyarınca “Şirketler, kooperatifler ve ticaret sicil memurlukları ile esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek ve denetlemek” yetkisi Gümrük ve Ticaret Bakanlığına verilmiştir. Dolayısıyla gerek TTK, gerekse 640 sayılı KHK uyarınca, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, ticaret sicil kayıtlarının tutulmasında gözetim ve denetim yetkisine sahiptir. Bakanlık gerekli gördüğü her zaman ticaret sicil müdürlüklerinin faaliyetlerini denetlemeye⁵⁸ ve gerekli önlemleri almaya yetkilidir. Bakanlığın sahip olduğu bu yetki idare hukukunda idari vesayet olarak karşımıza çıkmaktadır⁵⁹.

İdari vesayet, merkezi idare ile mahalli idare arasında bütünlüğü sağlamayı amaçlayan ve merkezden yönetimin yumuşatılmasını sağlayan ve sakıncalarını gidermeye yönelik hukuki araçtır⁶⁰. İdari vesayet, Anayasa m.127, f.5 hükmünde düzenlenmiştir. Bu fıkra hükmüne göre “*Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.*” Bu hükümden anlaşılacağı üzere, idari vesayet, merkezi idarenin, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde sahip olduğu yetkidir⁶¹. Merkezi idarenin sahip olduğu bu yetki genel olarak onama, değiştirerek onama, iptal, izin, erteleme şeklinde ortaya çıkmaktadır⁶². Bu çerçevede ticaret sicili alanında Gümrük ve Ticaret Bakanlığının idari vesayet yetkisinin kullanımına ilişkin örnek olarak, ticaret sicil müdürünün atanması gösterilebilir. Zira Gümrük ve Ticaret

⁵⁷ Söz konusu bu KHK, 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamedir. Bu kararname hakkında bkz. 08.06.2011 tarihli ve 27958 Sayılı Resmî Gazete – Mükerrer.

⁵⁸ Bakanlığın denetleme yetkisine ilişkin olarak TSY m.10’da bir düzenleme söz konusudur. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasına göre, Bakanlık bu denetimi, denetim elemanları eliyle yapar. Ancak ön araştırma niteliğindeki bazı durumlarda Bakanlık personelinden yararlanılabilecektir. Denetim elemanları, denetim kapsamında defterleri, sicil dairesinin bulunduğu kısımda inceleyebileceklerdir.

⁵⁹ **Bilge**, s. 41; **Bilgili/Demirkapı**, s. 153.

⁶⁰ **Kemal Gözler**, İdare Hukuku, C. I, İkinci Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2009, s. 210; **Turgut Tan**, İdare Hukuku, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 99.

⁶¹ **Gözler**, s. 210.

⁶² İdari vesayet yetkisinin kullanımı ve buna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Gözler**, s. 208-235; **Tan**, s. 99-102.

Bakanlığı ticaret sicilini tutmakla görevli olan ticaret sicil müdürlerinin atanmasında da önemli rol oynamaktadır. Şöyle ki, TTK m.25, f.1 hükmüne göre, ticaret sicil müdürü, TSY'de yer alan niteliklere sahip olan kişiler arasından ticaret ve sanat odası meclisi tarafından Gümrük ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak atanır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca uygun görülmeyen kişiler, ticaret sicil müdürü olarak atanamayacaktır. Bunun dışında Bakanlık atanmış olan sicil müdürlüğü personellerinin yeterli hale gelmesi ve nitelikli bir şekilde hizmet verebilmesi için kurslar açabilir, seminerler düzenleyebilir⁶³. Aynı şekilde Bakanlık müdürlük personelinin mesleki bilgilerinin, görgülerinin ve hizmette verimliliğinin artırılması konusunda da her türlü tedbiri alabilir, bu çerçevede TOBB ve diğer odalar ile işbirliği yapabilir (TSY m.10, f.3).

Bundan başka idari vesayet yetkisi kapsamında ticaret sicil müdürlükleri, Bakanlığın almış olduğu önlemlere ve verilen talimatlara da uymakla yükümlüdür (TTK m.25, f.3).

Ayrıca Bakanlık ticaret sicili ile ilgili mevzuat hükümlerinin çıkarılması konusunda yetkilidir. Özellikle 6102 sayılı yeni TTK'nın ticaret sicili alanında getirmiş olduğu en önemli yeniliklerden birisi olan sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması için merkezi ortak veri tabanı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile TOBB nezdinde oluşturulacaktır. Yine ticaret sicil müdürlüklerinin kurulması konusunda aranacak şartlar ve ticaret ve sanayi odaları arasındaki sicil işlemleri ile ilgili olarak gerekli işbirliğinin sağlanmasına ilişkin esaslar, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak tebliğ ile düzenlenir.

B. Ticaret Sicili Görevlileri

Ticaret sicil teşkilatına ilişkin olarak 6102 sayılı yeni TTK'da bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede ticaret sicilinin asliye hukuk mahkemesi bünyesinde değil, ticaret ve sanayi odası bünyesinde tutulacağını ifade etmiştik. Ticaret ve sanayi odaları bünyesinde kurulacak olan ticaret sicil müdürlükleri; müdür, müdür yardımcıları ve diğer görevlilerden oluşmaktadır⁶⁴ (TSY, m.6, f.1).

---

⁶³ Özkan, s. 66.

⁶⁴ Ticaret sicil görevlilerine karşı işlenebilecek suçlar ve bunun sonuçları hakkında bilgi için bkz. Altaş, s. 88-89.

1. Ticaret Sicili Müdürü

Ticaret sicili, ticaret sicil müdürü⁶⁵ tarafından yönetilir (TTK m.25, f.1; TSY m.7, f.1). Sicili yönetme yetkisine sahip olan ticaret sicil müdürü, TSY belirlenen nitelikleri haiz olan kişiler arasından ilgili oda yönetim kurulunun teklifi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak oda meclisi tarafından atanır⁶⁶. Ticaret sicil müdürlerinin bu şekilde ilgili oda tarafından atanması, bazı eleştirilere neden olmuştur⁶⁷.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak oda meclisi tarafından atanacak olan ticaret sicil müdürlerinin hangi niteliklere sahip olacağı TSY m.8 hükmünde belirtilmiştir. Buna göre sicil müdürlerinde aranacak olan nitelikler şunlardır:

- T.C. vatandaşı olmak,
- 40 yaşını doldurmuş olmak,
- Askerliğini yapmış olmak,
- Kamuda veya öze sektörde en az 5 yıl çalışan veya müdürlükte en az 2 yıl çalışmış olmak,

⁶⁵ 6762 sayılı eTTK m. 27, f.1, c.1 hükmünde ticaret sicilinin yönetiminin “sicil memuruna” ait olduğu belirtilmişti. 6102 sayılı yeni TTK ile sicil yönetiminin sicil müdürüne ait oldu belirtilerek, kavram değişikliğine gidilmiştir.

⁶⁶ Oysaki 6762 sayılı eTTK’da, 1995 yılında 559 sayılı KHK ile değişiklik yapılmadan önce ticaret sicil müdürleri Adalet Bakanlığı tarafından atanmaktaydı. Bu konu için bkz. Ekrem **Edgü**, Ticaret Hukuku, C. I, Umumi Hükümler, Sevinç Matbaası, Ankara 1964, s. 79; Turgut S. **Erem**, Ticaret Hukuku Prensipleri-Cilt I-Ticari İşletme, Hilal Matbaacılık, İstanbul 1971, s. 131-132; Sait Kemal **Mimaroğlu**, Ticaret Hukuku-Birinci Cilt-İşletme Hukuku, Genişletilmiş İkinci Baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1970, s. 229; **Yanlı**, s. 89, dpn. 3; **Tesal**, s. 85; **Bilgişin**, s. 138.

⁶⁷ BİLGE’ye göre, sicil memurunun görev yaptığı iş çevresindeki tacirlere karşı daha bağımsız olması açısından, sicil memurlarının Adalet bakanlığı tarafından atanması gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge**, s. 46. OKUTAN’a göre ise, sicil müdürü, 559 sayılı KHK değişikliğinden önceki durumda olduğu gibi Adalet Bakanlığı tarafından atanmalıdır. Zira sicil müdürünün sicil işlemleri sırasında yapmış olduğu inceleme, idari inceleme olmakla birlikte, aynı zamanda hukuki inceleme niteliğini de taşımaktadır. Sicil müdürü, kendisince yapılan işlemleri inceleme yetkisine sahip olan meslek erbabı tarafından değil, resmi bir kuruluş tarafından atanmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Okutan**, s. 9. Kanaatimizce sicil müdürlerinin bağımsız olarak faaliyet yürütebilmesi için Adalet Bakanlığı tarafından atanması da yeterli olmayacaktır. Zira gerek tacirler gerekse de üçüncü kişiler açısından önemli hususları kaydetmekle yetkili olan kişilerin, siyasi bir kurum olan Adalet Bakanlığı tarafından atanması ve bu Bakanlığın denetiminde olması sicile olan güveni artırmayacaktır. Zaten mevcut durumda sicil müdürlerine her konuda talimat verme yetkisine sahip olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı gibi siyasi bir kurum bulunmaktadır. Sicil müdürlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı denetiminden çıkarıp Adalet Bakanlığının denetimine tabi kılmak her ne kadar sicil müdürlerinin bağımsızlığı açısından olumlu gelişme gibi düşünülebilse de, bu durumun sicile ve sicil çalışanlarına güveni artırmada yeterli olmayacağı açıktır. Bu yüzden sicil müdürlerinin tamamen bağımsız kurum olan örneğin mahkemeler tarafından atanması daha isabetli olacaktır.

- Kamu haklarından kısıtlanmamış veya yasaklanmamış olmak,
- Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreli hapis cezası almamış olmak,
- Affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine, anayasal düzene karşı suçlardan hüküm giymemiş olmak,
- Görevini yapmasını engelleyecek vücut veya akıl hastalığı bulunmaması
- Tacir veya esnaf olmasını gerektirecek bir faaliyette bulunmamak
- Kısıtlanmamış olmak
- En az 4 yıl süreli hukuk, siyasi bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, işletme, iktisat fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurt içi ya da yurt dışındaki öğrenim kurumlarından mezun olmak
- Başvurunun yapıldığı sırada geçerlilik süresi dolmamış KPSS’de ilgili puan türünde Bakanlıkça belirlenen asgari puanı almış olmak

Yukarıda belirtilen şartları taşıyan ve ticaret ve sanayi odası tarafından atanan ticaret sicil müdürünün görevleri, hem 6102 sayılı TTK m.32 hem de TSY m.34 hükmünde, belirtilmiştir⁶⁸. Belirtilen bu madde hükümlerinden yola çıkarak sicil müdürünün görevlerini, “inceleme görevi⁶⁹”, “sicile kayıt görevi”, “tescile davet ve ihtar görevi”, “sicil defter ve belgelerini koruma ve saklama görevi” olmak üzere dört başlık altında toplayabiliriz⁷⁰.

İlk olarak sicil müdürü TTK m.32’ye göre, tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür⁷¹. Ticaret sicil müdürü, kendisine yapılan başvuruları incelerken, tescil edilecek olan hususların gerçeği tam olarak

⁶⁸ Ticaret sicil müdürünün bu görevleri çerçevesinde yapmış olduğu işlemler, niteliği itibarıyla idari işlemdir. Zira ticaret sicil müdürü bu işlemlerini kamu kurumu niteliği taşıyan ve kamu gücünü kullanma imkânına sahip olan ticaret ve sanayi odaları eliyle gerçekleştirmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Özdamar**, Ticaret Sicil Memuru, s. 291-292.

⁶⁹ İnceleme görevine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Cahit **Yerci**, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Ticaret Sicili”, Vergi Sorunları Dergisi, Ocak 2012, S. 280, s. 9-11.

⁷⁰ Bu görevler ve bu görevlerin kapsamı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Şaban **Kayıhan**, “Ticaret Sicil Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı”, EÜHFD, C. XI, S. 3-4, 2007, s. 357-382; Aslı E. Gürbüz **Usluel**, “Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Ayni Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları”, İÜHFİM, . LXXI, S. 2, 2013, s. 146-149.

⁷¹ Ticaret sicil müdürünün inceleme yetkisi kapsamına, TTK m.363, f.1 (eTTK m.315, f.1) hükmünün uygulanmasını resen denetleme yetkisinin girip girmeyeceğine ilişkin bilgi için bkz. Ömer **Teoman**, “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları I (Ticaret Sicil Memurunun TTK m.315, f.1 Uygulamasındaki Denetim Yetkisi-Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Cirounda İmzanın kaşe İle Atılıp Atılmayacağı Sorunu)”, Tüm Makalelerim (1971-2001), C. I-II, 2. Bası, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 891-906.

yansıtılmalarına, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımamalarına ve kamu düzenine aykırı olmamasına dikkat etmelidir (TTK m.32, f.3). Örneğin bir ticaret unvanı tescil başvurusunda, tescili istenen ticaret unvanının kanunda belirtilen zorunlu unsurlara sahip olup olmadığını incelemelidir⁷². Tüzel kişilerin tescilinde ise, özellikle şirket sözleşmesinin emredici hükümlere aykırı olmadığını ve kanunun aradığı hususları içerip içermediğini inceleyecektir⁷³ (TTK m.32, f.2).

İkinci olarak ticaret sicil müdürü ticaret siciline ait olan bütün işlemleri yapacaktır. Buna göre tescil, tadil, terkin ve geçici tescil işlemleri sicil müdürü tarafından veya görevlendirdiği yardımcılar tarafından yapılır^{74 75}.

Üçüncü olarak TTK m.33, f.1 hükmü uyarınca, sicile tescili zorunlu olup da kanuni şekilde ve süresi içinde tescili istenmemiş olan veya gerçeği tam olarak yansıtmayan, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelikteki veya kamu düzenine aykırı bir hususu öğrenen sicil müdürü, ilgililere tescilin yapılması için ihtar ya da ihbarda bulunmak zorundadır. Bu hususa kısaca sicil müdürünün tescile davet görevi denilebilir. Sicil müdürü bu durumlarda ilgilileri tescile davet eder. Sicil müdürü, bu davete uymayan veya tescilden kaçınma sebeplerini bildirmeyen kişilere ceza verilmesi hususunda mahallin en büyük mülki amirine teklifte bulunur ve o kişinin cezalandırılmasını sağlar⁷⁶ (TTK m.33, f.2).

Son olarak ise sicil müdürü, ticaret sicil işlemlerine ilişkin olarak tutulan defter ve belgeleri tutmak ve saklamak ile yükümlüdür. Buna göre tescil işleminin dayanakları olan dilekçe, beyanname, senetler ve belgeler ve ilanları içeren gazeteler, üzerlerine sicil defterinin tarih ve numaraları yazılarak sicil müdürlüğüne saklanır

---

⁷² **Hirs**, s. 97; **Mimaroğlu**, s. 243; **Erem**, s. 138.

⁷³ **Mimaroğlu**, s. 243; **Poroy/Yasaman**, s. 211. Bu çerçevede ticaret sicil müdürü, anonim şirketin kuruluşu sırasında özellikle şirket esas sözleşmesini, bu sözleşmenin emredici hükümlere aykırı olup olmadığını, kanunen zorunlu hususların bulunup bulunmadığını, tescil edilecek olan hususların gereceğe aykırı veya üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelikte olup olmadığını inceleyecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Murat **Alışkan**, "Ticaret Sicil Memurunun Anonim Şirket Ana Sözleşmesini ve Genel Kurul Kararlarını Denetlemesi", LEGAL Hukuk Dergisi, Yıl 5, S. 50, Şubat 2007, s. 444-449.

⁷⁴ Belirtilen bu sicil işlemleri ilerde daha ayrıntılı olarak anlatılacaktır. Bkz. s. 24 vd.

⁷⁵ Sicil müdürü tarafından yapılan bu kararlara karşı TTK m.34, f.1 uyarınca, kararın tebliğinden itibaren 8 gün içinde itiraz edilebilir. Her ne kadar sicil müdürünün yapmış olduğu bu işlemler idari nitelikte olsa bile, TTK m.34, f.1 hükmünün açık ifadesi karşısında görevli yargı kolu adli yargı kolu olacaktır. Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Özdamar**, Ticaret Sicil Memuru, s. 292 vd.

⁷⁶ Bu konuya ilişkin bilgi için bkz. Ender **Dedeoğaç**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1. Kitabına İlişkin Görüşlerim, Ankara Barosu, Koza Yayıncılık, Ankara 2012, s. 41-42.

(TTK m.35, f.1). Belirtilen bu görevler dışında ticaret sicil müdürüne başka bir görev verilemez. Ticaret sicil müdürüne, sicil işlemleri açısından emir ve talimat vermeye sadece Bakanlık yetkilidir.

Ticaret sicil müdürünün görevden alınmasında, atanmasında uygulanan yöntem geçerli olacak ve sicil müdürü ilgili oda yönetim kurulunun teklifi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak oda meclisi tarafından görevden alınır (TSY m.6, f.2).

2. Ticaret Sicili Müdür Yardımcıları

Ticaret sicili görevlileri arasında ikinci olarak ticaret sicil müdür yardımcıları yer almaktadır. Türk Ticaret Kanunu m.25, f.1 hükmünün son cümlesine göre, sicil müdürlüğünün iş hacmine göre, yeteri kadar müdür yardımcısı görevlendirilir. Ticaret sicil müdür yardımcıları, sicil müdürlerinin atanmasında izlenen yöntemler çerçevesinde atanır. Sicil müdürlüğünün iş hacmi dikkate alınarak birden fazla ticaret sicil müdür yardımcısı atanabilir⁷⁷. Birden fazla sicil müdür yardımcısı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak, oda meclisi tarafından atanacaktır (TSY m.6, f.2).

Ticaret sicil müdürlerinin herhangi bir nedenden dolayı görevi başında bulunmamaları halinde, müdür yardımcıları, müdürlüğe vekâlet edecektir. Birden fazla müdür yardımcısının bulunması halinde ise, hangi müdür yardımcısının müdürlüğe vekâlet edeceğini müdür belirleyecektir (TSY m.7, f.4).

Ticaret sicil müdür yardımcısının görevden alınmasında da, atanmasına ilişkin usul ve esaslar uygulanacaktır. Yani ilgili oda yönetim kurulunun teklifi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak oda meclisinin onayı ile sicil müdür yardımcıları görevden alınacaktır. Ancak oda yönetim kurulunun görevden almaya ilişkin teklifinin haklı gerekçelere dayandırılması ve yazılı şekilde yapılması gerekmektedir. (TSY m.6, f.2).

3. Diğer Görevliler

Ticaret sicil görevlileri arasında ticaret sicil müdürü ve müdür yardımcıları dışında, son olarak “diğer görevliler” yer almaktadır. Ticaret Sicil Yönetmeliği m.6, f.1’e göre, ticaret sicili müdürlüğü, müdür, müdür yardımcısı ve diğer personelden

⁷⁷ Mimaroglu, s. 230; Doğanay, s. 317.

oluşur. Diğer görevliler, sicil müdürü ve müdür yardımcılardan farklı olarak, oda meclisi tarafından atanacaktır. Görüldüğü üzere sicil müdürü ve müdür yardımcılarını dışında kalan diğer görevliler oda meclisi tarafından atanacaktır. Bu durumda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı onayı da aranmamaktadır⁷⁸. Genel sekreter, genel sekreter yardımcısı, muhasebe, halkla ilişkiler, kâtipler vs. oda meclisi tarafından atanacak olan diğer görevlilere örnek olarak gösterilebilir. Sicil hizmetlerinin yürütülmesi sırasında ihtiyaç duyulacak bu personeller ile çalışma yeri, arşiv, demirbaş ve diğer malzemeler oda yönetimince geciktirilmeksizin sağlanır (TSY m.7, f.3).

III. SİCİL İŞLEMLERİ

A. Türleri

Ticaret sicilini tutmakla görevli olan sicil müdürlüğü; tescil, tadil (değiştirme), terkin (silinme) ve geçici tescil olmak üzere dört tür sicil işlemi yapmaktadır. 6102 sayılı TTK hükümlerine bakıldığında tadil ve terkin işlemleri için de tescil teriminin kullanıldığı görülmektedir (TTK m.31, f.1 ve f.2).

1. Tescil

Ticaret Sicil Yönetmeliği m.28, f.2 hükmüne göre tescil; “*bir olgunun sicile geçirilmesi*” olarak tanımlanmaktadır. Bu fıkradan da yola çıkarak tescili, ticari hayatı ilgilendiren konulardaki hususların, yetkili müdürler aracılığıyla ticaret sicilindeki ilgili sütunlara ilk kez yazılması olarak tanımlayabiliriz⁷⁹.

Ticaret siciline tescil işlemi, kural olarak istem üzerine yapılır⁸⁰ (TTK m.27, f.1; TSY m.21, f.1). Tescil için söz konusu istemin mutlaka yetkili kişiler tarafından yapılması gerekmektedir. Tescil istemi ilgililer⁸¹, temsilcileri veya hukuki halefleri

---

⁷⁸ Bilge, s. 69.

⁷⁹ Bilge, s. 77; Bahtiyar, Ticaret Sicili, s. 39; Bahtiyar, İşletme, s. 170; Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 179; Bilgili/Demirkapı, s. 155.

⁸⁰ Tescil işleminin üç aşamadan oluştuğu ve bu aşamaların neler olduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Fahri Özsungur, Ticaret Sicil Uygulamaları ve Pratik Çözümleri, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 122-123.

⁸¹ “İlgililer” kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Emin Bilge, “Ticaret Sicil İşlemlerinde “İlgililer” Kavramı”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 363-376. Ayrıca ilgililerin kim olduğu TSY’de belirtilmiştir. Buna göre, tacirin gerçek kişi olması halinde kendisi veya vekili ya da sözleşme ile kendisine yetki verilmiş temsilcisi, tacirin tüzel kişi olması halinde ise onun yetkili organları veya yetkili temsilcileri tescil başvurusunda bulunabilecek yetkili kişilerdir (TSY, m. 22, f.1). Ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrasında tescil isteminde bulunabilecek olan kişiler tek tek sayılmıştır. Türk Ticaret Kanunu m.28, f.1 hükmünde yer alan ilgililer

tarafından yetkili sicil müdürlüğüne yapılır⁸² (TTK m.28, f.1; TSY m.22, f.1). Eğer tescil isteminde bulunmaya birden çok kimse zorunlu ve yetkili ise, TTK m.28, f.2 uyarınca, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça bunlardan birinin talebi üzerine yapılan tescil, hepsi tarafından yapılmış sayılır⁸³. Ayrıca şu hususu da belirtmek gerekir ki, bu istem yetkili sicil müdürlüğüne yapılmalıdır⁸⁴.

Türk Ticaret Kanunu ve TSY uyarınca ticaret siciline tescil, kural olarak istem üzerine yapılır. Ancak her durumda tescil işlemi için istemde bulunmasına gerek yoktur. Tescilin resen ve ilgili makamın bildirmesi üzerine yapıldığı haller de mevcuttur. Bu çerçevede resen tescil, tescil edilmesi gereken bir hususun, sicil müdürü tarafından herhangi bir ilgilinin talebi olmadan kendiliğinden tescil etmesi demektir. Ancak bu çok istisnai nitelik taşımaktadır ve bu tür tescilin yapılabilmesi için Kanunda açık bir hükmün bulunması gerekir⁸⁵. TTK m.32, f.4'te yer alan geçici tescilin silinmesi, resen tescile örnek olarak gösterilebilir⁸⁶.

İlgili makamın bildirmesi üzerine tescil de, tıpkı resen tescil gibi istisnai nitelik taşımaktadır ve Kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde söz konusu

---

kavramının, yerine göre, şirket kurucuları, şirket temsilcileri veya tasfiye memurları olarak anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak bkz. **Mimaroglu**, s. 235-236; **İmregün**, İlkeler, s. 74; **Bilgili/Demirkapı**, s. 157; **Yerci**, s. 13.

⁸² “Yasal düzenlemeye göre bu hususta istemde bulunma hakkı söz konusu şirket tüzel kişiliğini temsil ve ilzama yetkili kılınanlara aittir. Davacının söz konusu şirketin ortağı olmaktan öte bir sıfatı bulunmadığı anlaşılınca, istemin salt bu nedenle dahi reddi gerekmekte olup mahkemece, davacının yasa ve tüzükte belirtilen “ilgililer” arasında olmadığı, ticaret sicil memurluğuna doğrudan başvuruda bulunma hakkından yoksun olduğu gözden kaçırılarak, davanın bu nedenle reddine karar verilmesi gerekirken davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 11 HD. 01.12.2008 tarih ve E. 2007/10442, K. 2008/13681 (E.T: 10.05.2014). Ayrıca bkz. **Karahan**, s. 120, dpn. 2.

⁸³ Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Baki **Toksal**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt: I (1 ila 99 maddeler), Sevinç Matbaası, Ankara 1986, s. 341-343; **Çeker**, s. 112. Ancak bazı istisnai durumlarda bütün ilgililerin hepsinin birlikte tescil yapacağına ilişkin bkz. **Arkan**, s. 235.

⁸⁴ Yetkili sicil müdürlüğü, TTK m.40, f.1 uyarınca, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret sicil müdürlüğüdür. Aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca ise, merkezi Türkiye’de bulunan ticari işletmelerin şubelerin tescilleri için, buldukları yerin ticaret sicili yetkilidir. TTK m.40, f.4 hükmü uyarınca ise, merkezi Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye’deki şubeleri de, buldukları yerin ticaret siciline tescil edilir. Bu konu için bkz. **Karahan**, s. 122. Aynı doğrultuda bkz. **Saka**, s. 156; **Bilgili/Demirkapı**, s. 157.

⁸⁵ Hayri **Domaniç/Erol Ulusoy**, Ticaret Hukukunun Genel Esasları TTK Tasarısı ve Gerekçeleri ile Birlikte, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 5. Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2007, s. 259; **Erem**, s. 134; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 181; **İmregün**, s. 54; **Bilgili/Demirkapı**, s. 158.

⁸⁶ Şaban **Kayıhan/Mustafa Yasan**, Ticari İşletme Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Mart 2013, s. 125; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 39; **Bahtiyar**, İşletme, s. 171; **Mimaroglu**, s. 237; **İmregün**, İlkeler, s. 74; **Erem**, s. 134, dpn. 19; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 181; **Karahan**, s. 119; **Çeker**, s. 114; **Özsunğur**, Sicil Uygulamaları, s. 125; **Berzek**, s. 65.

olmaktadır. İlgili makamdan kasıt mahkeme veya iflas dairesidir⁸⁷. İlgili makamın bildirmesi üzerine yapılan tescile örnek olarak, TTK m.33, f.3 hükmü gösterilebilir⁸⁸. Söz konusu bu madde hükmüne göre, ticaret sicil müdürünün tescile davetine karşı süresi içinde kaçınma sebepleri bildirildiği takdirde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli olan bir hususun bulunduğu sonucuna varırsa, bunun tescilini sicil müdürüne emreder, aksi takdirde tescil istemini reddeder. Süresi içinde tescil isteminde bulunmayan veya kaçınma sebeplerini bildirmeyen kişinin ikinci fıkradaki ceza ile cezalandırılması bu fıkra hükmünün uygulanmasına engel oluşturmaz. Burada tescile karar verilmesine veya ceza verilmesine ilişkin istem, sicil müdürü tarafından yapılır⁸⁹.

Tescil istemi, yetkili sicil müdürlüğüne karşı, bir dilekçe ile yazılı şekilde veya elektronik ortamda yapılır⁹⁰ (TTK m.29, f.1; TSY m.23, f.1). Dilekçe sahibi kimliğini ve tescil isteminde bulunmaya yetkili olduğunu ispat etmelidir. Şayet dilekçedeki imza noterce onaylanmış ise, dilekçe sahibinin kimliğini ispat etmesine gerek yoktur (TTK m.29, f.2). Tescil isteminde bulunan kişi, başvuru dilekçesine, tescili istenen hususlarla ilgili belgeleri ve kanıtları eklemelidir⁹¹. Bunun dışında TSY m.24 uyarınca tescil isteminde bulunan kişilerden, tescil dilekçesi ve imzalara ait belgelerden ayrı olarak taahhütname istenir. Bu taahhütnamenin altına, içerdiği bilgilerin doğru olduğu, aksinin tespit edilmesi durumunda sorumluluğun taahhütnameyi imzalayan kişi ya da kişilere ait olduğu yazılarak imzalanır.

Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, tescil isteme süresi onbeş gündür (TTK m.30, f.1; TSY m.33, f.1). Ticaret sicil müdürlüğünün yetki çevresi dışında

⁸⁷ Fatih **Bilgili**/Ertan **Demirkapı**, Ticaret Hukuku Bilgisi (Ticari İşletme-Şirketler-Kıymetli Evrak), 5. Baskı, Dora Yayınları, Eylül 2013, s. 105; **Bilgili/Demirkapı**, s. 158; **Mimaroğlu**, s. 238; **İmregün**, İlkeler, s. 74; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 39; **Tesal**, s. 87; **Erem**, s. 134; **Çelik**, s. 39.

⁸⁸ **İmregün**, İlkeler, s. 75; **Karahan**, s. 119; **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 105; **Bilgili/Demirkapı**, s. 158; **Berzek**, s. 65.

⁸⁹ "Ticaret sicil memuru tarafından belirlenen süre içinde tescil gereğini yerine getirmeyen ilgililere para cezası verme ve mahkemeden ticaret siciline tescile hükmedilmesi için talepte bulunma yetkisi ticaret odalarına değil, ticaret sicil memuruna aittir." Yargıtay 11 HD. 20.10.1997 tarih ve 6230/7243 sayılı karar (Erdogan **Moroğlu**/Abuzer **Kendigelen**, İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, Tümü İle Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 79). Ayrıca bkz. Yargıtay 11 HD. 18.06.1998 tarihli ve 2503/93-4637 sayılı karar (**Moroğlu/Kendigelen**, s. 79; **Karahan**, s. 119, dñn. 1).

⁹⁰ Ticaret sicilinin elektronik ortamda tutulması halinde, sicil işlemlerinin kolaylaşacağı ve daha hızlı ve pratik şekilde sicil işlemlerinin yapılacağına ilişkin olarak bkz. **İ. Kaya**, s. 88-89.

⁹¹ **Domanıç**, Şerh, s. 170; **İmregün**, s. 54; **Karahan**, s. 121.

oturanlar için bu süre bir aydır (TTK m.30, f.3). Söz konusu süreler, tescili gerekli işlemin veya olgunun gerçekleştiği; tescili gerekli işlemin veya olgunun tamamlanması bir senet veya belgenin düzenlenmesine veya iznin alınmasına bağlı olan durumlarda, bu senet veya belgenin düzenlendiği veya iznin alındığı; tescili gerekli işlemin veya olgunun tamamlanması bildirim alınmasına bağlı olan durumlarda ise bildirim alındığı tarihten itibaren başlar (TTK m.30, f.2; TSY, m.33, f.2). Burada belirtilen onbeş günlük ve bir aylık süre, bir zamanaşımı veya hak düşürücü süre niteliğinde değildir⁹². Dolayısıyla onbeş günlük süre geçmiş olsa bile, ilgililer tescil isteminde bulunabilirler. Ancak bu süreyi geçiren ilgililerin sorumluluğu söz konusu olacaktır⁹³ (TTK m.38, m.33).

2. Tadil

Ticaret Sicil Yönetmeliği m.28, f.2 uyarınca tadil; tescil edilmiş bir olgudaki değişiklik dolayısıyla sicildeki kayıtların değiştirilmesini veya düzeltilmesini ifade etmektedir. Türk Ticaret Kanunu m.31, f.1 hükmünde ise bu husus, “*Tescil edilmiş hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik de tescil olunur.*” şeklinde ifade edilmiştir⁹⁴. Buna göre tadil, sicildeki kayıtlarda oluşan değişiklikler nedeniyle, sicil kayıtlarının değiştirilmesi, düzeltilmesi veya doğrultulmasıdır⁹⁵. Tadil işlemine örnek TSY m.29, f.1 hükmünde sayılan hususlar gösterilebilir. Bu madde hükmüne göre bir ticaret unvanına ilaveler yapılması veya bu unvanın unsurlarından olan ilavelerin çıkarılması veyahut bir tüzel kişinin şirket sözleşmesi hükümlerinin değiştirilmiş olması, bir temsilciye verilen yetkilerin daraltılmış veya genişletilmiş olması, bir tüzel kişinin tasfiye haline girmesi yahut bir işletmenin tescil edilmiş olan işyerini sicilin iş çevresi içinde başka bir yere nakletmesi gibi haller sicil kayıtlarında meydana gelen değişiklik sayılmaktadır.

⁹² İmregün, İlkeler, s. 73; Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 182; Karahan, s. 122; Bilgili/Demirkapı, s. 157; Saka, s. 156. Buna karşılık bu sürelerin kesin süre olduğuna ilişkin olarak bkz. Özsungur, Sicil Uygulamaları, s. 127.

⁹³ Bu sorumluluğa ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Altaş, s. 84-86.

⁹⁴ “...Tescil ve ilan edilmiş hususlardaki değişikliklerin de tescil ve ilan edilmesi kuralı (TK 33), bu işlemlerin geçerlilik şartı olarak değil, iyiniyetli üçüncü kişilerin korunması amacıyla öngörülmüştür. Bu bağlamda yönetim kurulu üyeliği herhangi bir nedenle sona eren kişinin üyelikten ayrılışı ticaret siciline tescil ve gazeteyle ilan edilmezse, şirket borçlarından iyiniyetli üçüncü kişilere karşı sorumluluğu devam eder...” Danıştay VDDGK 21.02.1997 tarih ve 203/128 sayılı kararı (Moroğlu/Kendigelen, s. 75).

⁹⁵ Bahtiyar, Ticaret Sicili, s. 39; Bahtiyar, İşletme, s. 170; Bilgili/Demirkapı, s. 155; Kayıhan/Yasan, s. 124; Saka, s. 154.

Türk Ticaret Kanunu m.31, f.3 uyarınca, tescil için geçerli olan bütün hususlar, tadil için de söz konusudur. Yani tadil için de, ilgililerin istemi gerekmektedir. Bu ilgililer tescil isteminde bulunmaya yetkili olan kişiler olacaktır. Ayrıca tescil isteminde bulunmak için gerekli olan yazılı dilekçe, yine tadil açısından da aranacaktır. Bundan başka onbeş gün olan tescil isteme süresi, tadil isteminde bulunmada da dikkate alınacaktır.

3. Terkin

Ticaret Sicil Yönetmeliğinde “silinme” olarak ifade edilen terkin, tescil edilmiş olan bir olgunun ortadan kalkması veya sona ermesi sebebiyle ona ait kayıtların silinmesini ifade eder (TSY m.28, f.2). Tescilin dayandığı olgu veya işlemler tamamen veya kısmen sona erer ya da ortadan kalkarsa sicildeki kayıt da kısmen yahut tamamen silinir^{96 97} (TTK m.31, f.2; TSY m.29, f.3). Bu çerçevede, açtığı ticari işletmesini, TTK m.40, f.1 uyarınca ticaret siciline tescil ettiren tacirin ticari işletmesini kapatıp, ticareti terk ettiği durumda, ticaret sicilindeki kaydın silinmesi, terkin işlemine örnek olarak gösterilebilir.

Bundan başka, tescil işleminin yapılması için gerekli olan şartlar ve usuller, terkin işlemi için de söz konusudur⁹⁸.

4. Geçici Tescil

Türk Ticaret Kanunu m.32, f.4 hükmü uyarınca, “Çözümü bir mahkeme kararına bağlı bulunan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlar, ilgililerin istemi üzerine geçici olarak tescil olunur. Ancak, ilgililer üç ay içinde mahkemeye başvurduklarını veya aralarında anlaşmalarını ispat etmezlerse geçici tescil resen silinir. Mahkemeye başvurulduğu takdirde kesinleşmiş olan hükmün sonucuna göre işlem yapılır.” 6762 sayılı eTTK’dan farklı olarak madde kenar başlığında açıkça “geçici tescil” ibaresi kullanılmasına rağmen, sicil

---

⁹⁶ “Davacı AŞ’nin yönetim kurulu üyesi olan davalı E’nin 10.06.1982 tarih ve 7 sayılı yönetim kurulu kararı ile şirketi tek başına temsile yetkili kılıp bu durumun ticaret siciline tescil edilerek... TTSG ile ilan edildiği... bu şahsın 10.06.1983 tarihinde de yönetim kurulunda istifaen ayrıldığı... bu şahsın şirketi tek başına temsile yetkili olduğu hususu ticaret siciline tescil ve ilan edildiğine göre, temsil yetkisinin sona erdiğinin de tescili ve ilanı gerektiğinden (TK 33)...” Yargıtay HGK, 06.07.1994 tarih ve 332/499 sayılı kararı (Moroğlu/Kendigelen, s. 74).

⁹⁷ “...silinir” ibaresinin “çizilir” şeklinde anlaşılması gerektiğine ilişkin bkz. Eriş, C. I, s. 1285.

⁹⁸ Mimaroglu, s. 240; Bahtiyar, Ticaret Sicili, s. 39; Erem, s. 136.

işleminin geçici olarak yapılması, sadece tescil işlemi açısından değil, aynı zamanda tadil ve terkin işlemleri bakımından da mümkündür⁹⁹.

Madde hükmünden anlaşılacağı üzere, sicil müdürünün kendisine yapılan başvuruyu inceleyerek kesin olarak tescilinde tereddüt ettiği durumlarda, başvuru sahibi ilgili kişi, geçici kayıt yapılmasını isteme hakkına sahiptir. Örneğin, mirası reddeden bir mirasçının, bu beyanının TMK m.609 uyarınca sulh hukuk hâkimi tarafından tespit edildiği durumda, diğer mirasçılar pay geçişinin tescilini talep ettiklerinde, sicil müdürü geçici tescile karar verebilir. Çünkü kanunda mirasın reddi durumunda tescilin ve pay geçişinin nasıl yapılacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır¹⁰⁰. Görüldüğü üzere geçici tescil, kesin tescilin yapılamadığı durumlarda, başvuru sahibi ilgili kimselerin çıkarlarını korumak amacıyla, onların talebi doğrultusunda yapılan geçici bir sicil işlemidir¹⁰¹. Burada geçici tescil yapılabilmesi için, kesin tescilin yapılamamış olması gerekir. Yani ilgili tarafından yapılan tescil isteminin reddedilmesi ve daha sonra geçici tescil için istemde bulunulması gerektiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla tescil istemi reddedilmeden doğrudan doğruya geçici tescil isteminde bulunulamaz¹⁰². Geçici tescil de, diğer sicil işlemleri gibi sicil esas defterine kayıtla yapılır. Diğer sicil işlemlerinden farklı olarak kaydın başına ve sonuna “geçici kayıttır” ibaresi eklenir¹⁰³.

Her durumda geçici tescil mümkün değildir. Geçici tescilin yapılabileceği durumlar, TTK m.32, f.4, c.1 hükmüne göre, çözümü bir mahkeme kararına bağlı bulunan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlardır. Ticaret Sicil Yönetmeliği m.40 hükmü de aynı hususu belirtmektedir. Bunun dışında emredici hükümlere veya kamu düzenine aykırılık durumlarında sicil müdürünün geçici tescil yapmaması ve yapılan geçici tescil istemini reddetmesi gerekmektedir¹⁰⁴.

---

⁹⁹ Arkan, s. 249, dpn. 4; Bilge, s. 122.

¹⁰⁰ Özsungur, Sicil Uygulamaları, s. 124.

¹⁰¹ Bilgili/Demirkapı, s. 161. Seçtiği ticaret unvanını tescil ettirmek için sicil müdürüne başvuran ve bu başvurusu sicil müdürü tarafından reddedilen başvuru sahibi, mahkeme sonuçlanıncaya kadar aynı ticaret unvanının bir başkası tarafından kullanılması tehlikesi karşısında, geçici tescil talebinde bulunarak çıkarlarını koruyabilecektir (Arkan, s. 249).

¹⁰² Eriş, C. I, s. 1291.

¹⁰³ Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 185.

¹⁰⁴ Saka, s. 162; Özsungur, Sicil Uygulamaları, s. 125.

Her ne kadar TTK m.32, f.4 hükmünde geçici tescilin ne kadar süreceği açıkça öngörülmüş olmasa da, söz konusu fıkra hükmünün ikinci cümlesinden geçici tescilin geçerlilik süresinin ne kadar olduğu belirlenebilmektedir. Buna göre geçici tescil yaptıran kişi, yaptırmış olduğu bu geçici kaydın kesin kayda dönüşebilmesi için, üç ay içinde mahkemeye başvurduğunu¹⁰⁵ ya da geçici kayıt konusunda anlaşıklarını ispat etmek zorundadır. Aksi halde yapılan geçici kayıt resen silinir ve dolayısıyla hiç tescil edilmemiş gibi hüküm ve sonuç doğurur. Burada söz konusu olan üç aylık sürenin ne zaman başlayacağı sorusu akla gelebilir? Geçici tescildeki üç aylık sürenin başlangıcı, geçici tescil kararının verildiği tarihtir. Yani TTK m.34, f.1’de olduğu gibi, sicil müdürünün vermiş olduğu bu kararın tebliğine gerek yoktur. Dolayısıyla geçici tescil için başvuru tarihi veya tebliğ tarihi değil, geçici tescilin verildiği tarih önem taşımaktadır¹⁰⁶.

Yukarıda ifade edildiği üzere geçici tescil yaptıran kişi, üç ay içinde mahkemeye başvurduğunu ya da aralarında anlaşıklarını ispat etmelidir. Geçici tescil yaptıran kişi bu süre içinde mahkemeye başvurmaz veya aralarında anlaşıklarını ispat etmezse, geçici tescil resen silinir. Eğer geçici tescil başvurusunda bulunan kişi, sicil müdürünün ret kararına karşı üç ay içinde mahkemeye başvurursa, mahkeme kararı beklenir ve mahkemenin vermiş olduğu karara göre ya kesin kayıt yapılır ya da geçici kayıt silinir (TTK m.32, f.4, c.2).

B. İlan

Ticaret siciline yapılan kayıtlar, gerek TTK m.35, f.3 hükmü uyarınca gerekse de TSY m.41, f.1 hükmü uyarınca, Kanunda veya TSY’de aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan olunur. 6762 sayılı eTTK m.37, f.3 hükmünden farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK m.35, f.3 hükmünde tescil edilen her hususun kanun ve

---

¹⁰⁵ TTK m.34, f.1 uyarınca ilgililer, sicil müdürlüğü tarafından tescil, tadil ve terkin işlemleri ile ilgili verilen kararlara karşı sekiz gün içinde dilekçe ile itiraz edebilmektedirler. Ancak söz konusu sekiz günlük süre, geçici tescil kararı verildikten sonra sicil müdürlüğünce verilen kararlara karşı geçerli olmayacaktır. Burada, kanun koyucu tarafından geçici tescil talebinde bulunan kişiye, geçici tescil kararı verilmesinden itibaren üç ay içinde mahkemeye itiraz etme hakkı tanınmıştır. Buna karşın ilgilinin geçici tescil talebinin sicil müdürlüğünce reddedilmesi durumunda sekiz günlük itiraz süresi geçerli olacaktır (**Eriş**, s. 1291; **Bilge**, s. 125). Ayrıca bu konu hakkında bkz. Yargıtay 11 HD. 03.12.1991 tarih ve 4416/6464 (**Bilge**, s. 125, dpn. 341).

¹⁰⁶ **Eriş**, C. I, s. 1291, dpn. 170.

yönetmelikte aksine hüküm olmadıkça aynen ilan edileceği belirtilmiştir¹⁰⁷. Oysaki 6762 sayılı eTK m.37, f.3 hükmünde, kaydedilen bütün hususların değil sadece ilana tabi hususların ilan edileceğinden bahsedilmektedir¹⁰⁸. Dolayısıyla bu yeni düzenleme uyarınca, ticaret siciline tescil edilen her husus, kanunda veya yönetmelikte ilana gerek olmadığına ilişkin hüküm olmadığı müddetçe aynen ilan edilecektir. Buna karşılık tescil edilmeyen, yani tescile tabi olmayan ve dolayısıyla da ilana tabi olmayan hususların ilan edilmesi mümkün değildir. Zira TTK m.35, f.3 hükmüne bakıldığında açıkça “Tescil edilen hususlar...” ibaresi kullanılmıştır. Hangi hususların tescil edileceği ise kanunda belirtilmiştir. Bu yüzden de tescil ve ilana tabi olmayan hususların ilan edilmesi mümkün değildir¹⁰⁹. Kanunun bu açık hükmü karşısında, eTTK zamanında söz konusu olan ve sicile kaydolun bütün hususların ilan edilip edilmeyeceğine ilişkin ortaya çıkan tartışmalar son bulmuştur¹¹⁰. Böylece 6102 sayılı yeni TTK m.35, f.3 ile artık tescil edilen bütün hususlar aynı zamanda ilan edilecektir. Tescil edilmeyen, tescil ve ilana tabi olmayan hususlar ise ilan edilemeyecektir¹¹¹.

Ticaret siciline yapılan tescil, tadil ve terkin işlemlerinin ayrıca ilan edilmesindeki amaç, sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce bilinmesinin daha da kolaylaştırılmasıdır. Zira TTK m.35, f.2’de, ticaret sicilinin içeriğinin ve müdürlükte

---

¹⁰⁷ Arslan **Kaya**, Karşılaştırmalı-Notlu Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 20; **İmregün**, **İlkeler**, s. 78; **Kendigelen**, s. 70; **Bilgili/Demirkapı**, s. 161-162.

¹⁰⁸ Gerçekten de 6762 sayılı eTTK m.37, f.3 hükmü “*İlana tabi tescil ve kayıtlar, kanun veya nizamnamede aksine bir hüküm bulunmadıkça aynen ilan olunur.*” şeklinde düzenlenmişti. 6762 sayılı eTTK m.37, f.3 hükmüne ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Emin **Bilge**, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, EÜHFD, C. III, S. 1, 1999, s. 269.

¹⁰⁹ Orhan N. **Çevik**, “Ticaret Sicil İlanları Üzerine Bir İnceleme”, BATİDER, C. IX, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Haziran 1977, s. 137; **İmregün**, s. 52; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 186.

¹¹⁰ 6762 sayılı eTTK döneminde sicile kaydolunan bütün hususların ilan edilip edilmeyeceğine yönelik açıkça bir düzenleme bulunmamaktaydı. Sadece eTTK m.37, f.3 hükmünde ilana tabi hususların ilan edileceği belirtilmekteydi. Dolayısıyla ilana tabi olmayan ancak tescil edilen hususların ilan edilip edilmeyeceği tartışılmaktaydı. KARAYALÇIN’a göre tescil edilen bir hususun ilan edilip edilmeyeceğinin tespiti için tescilin amacına bakılmalıdır. Eğer tescilin amacı aleniyeti sağlamak, üçüncü kişileri bilgilendirmek ise bu durumda ilan yapılmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Karayalçın**, s. 305. POROY/YASAMAN ise, her ne kadar bir önceki bası da (bkz. 13. Bası, s. 207), kanunda açıkça ilan edilmesi gerektiği belirtilmemiş hususların ilanının, tescil yaptırın kişinin isteğine bağlı olduğunu belirtmiş olsa da, son basısında bu yönde bir görüş belirtmemiştir. (**Poroy/Yasaman**, s. 209). KARAHAN ise bu doğrultuda görüş belirterek, tescil yaptırın kişinin ilanı gerekli olanları da ilan ettirmesi gerektiği görüşündedir. (**Karahan**, s. 93). Söz konusu bu tartışmalar için bkz. **Kayar**, s. 147, dnp. 148; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 186, dnp. 148.

¹¹¹ Farklı yönde görüş için ve TTK m.35, f.3 hükmünün eleştirisi ve öneriler için bkz. Mehmet **Bahtiyar**, “6102 Sayılı TTK’da Ticaret Siciline Tescil Yanında İlanı da Gereken Hususlar Sorunu (m.35/3)” REGESTA, C. 3, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2013, s. 7-13.

saklanan tüm senet ve belgelerin üçüncü kişilerce incelenebileceği ve giderinin ödenmesi şartıyla bunların onaylı örneklerinin de alınabileceği belirtilmiştir. Bu sayede üçüncü kişiler sicil kayıtlarını öğrenebilecektir. Ancak her durumda sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce incelenebilmesi mümkün olmayabilir. Her durumda üçüncü kişilere sicil kayıtlarını inceleme yükümlülüğü getirmek, ticaret sicilinin üçüncü kişileri sicil kayıtlarından haberdar etmek amacına ters düşmektedir. İşte bu yüzden, üçüncü kişilerin sicil kayıtlarına ulaşma konusunda daha yararlı sistem olan ilan hususu, kanun koyucu tarafından öngörülmüştür. Bu sayede ticaret sicilinde aleniyet en üst düzeyde gerçekleşmiş olacaktır.

İlan, Türkiye genelinde sicil kayıtlarının ilanına özgü Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile yapılır (TTK m.35, f.4)¹¹². Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi, 5174 sayılı Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği İle Odalar Ve Borsalar Kanunu¹¹³ m.56, b.m uyarınca, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından Türkiye genelinde çıkarılmaktadır. Yine Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi Yönetmeliği¹¹⁴ m.4'te de bu husus açıkça ifade edilmiştir. Bu madde hükmüne göre TTSG, Bakanlığın gözetimi ve denetiminde Birlik tarafından Ankara'da çıkarılır¹¹⁵. Ancak TSY m.41, f.3 uyarınca şirket sözleşmelerinin ilanı veya mevzuatta yer alan ilanla ilgili özel hükümler saklıdır. Dolayısıyla şirket sözleşmeleri gibi bazı özel durumlar sicil gazetesi dışında başka özel ilan araçları kullanılarak ilan edilebilir.

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayınlanacak olan hususlar, TTSG Müdürlüğü adresine iadeli taahhütlü olarak posta veya kargo yoluyla gönderilebileceği gibi, ilgililer tarafından elden de teslim edilebilir İlanlar, yazılı bir metnin, bir yerden diğer bir yere ulaşmasına imkân veren faks, telgraf, e-mail ve benzeri iletişim araçlarıyla da sicil gazetesi müdürlüğüne bildirilebilir. Bu şekilde bildirilen ilanlardan doğan yanlışlıklardan sicil gazetesi müdürlüğü sorumlu

---

¹¹² Buna karşılık ilan edilecek husus herhangi bir şirketi ilgilendiriyorsa, şirket sözleşmesinde hüküm yer alması şartıyla, tescil edilen olgular başka yollarla da ilan edilebilir. Bu yöndeki şirket sözleşmesi hükümleri ve diğer mevzuat hükümleri saklıdır (TSY m.41, f.3, c.2).

¹¹³ Bkz. 01/06/2004 tarih ve 25479 sayılı Resmi Gazete.

¹¹⁴ Bkz. 09/08/2004 tarih ve 25548 sayılı Resmi Gazete.

¹¹⁵ Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi Yönetmeliği m.4 şu şekildedir: “Gazete, Bakanlığın gözetimi ve denetiminde Birlik tarafından Ankara'da çıkarılır.” Madde hükmünde “Bakanlık”tan kastedilen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, “Birlik”ten kastedilen ise Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğidir (TTSG Yönetmeliği m.3).

tutulamaz ve bu ilanlardan okunaksız olanlar yayımlanmaz (TTSG Yönetmeliği m.13, f.1-2).

Ticaret siciline tescil edilen hususların ilan edilebilmesi için mutlaka ilan bedellerinin ödenmesi gerekmektedir. Bedeli tam olarak ödenmeyen ilanlar yayımlanmaz ve ilgililere iade edilir. Dolayısıyla ilan bedelleri, elden müdürlük veznesine yatırılmak suretiyle veya posta veyahut banka havalesi yoluyla sicil gazetesi müdürlüğüne ödenmelidir. İlan bedelinin müdürlük veznesine yatırılması halinde ilgililere ilanın verildiği tarihi ve ödenen parayı gösterir bir makbuz verilir (TTSG Yönetmeliği m.13, f.5-6).

Bundan başka TTSG Yönetmeliği m.14 hükmü uyarınca sicil gazetesi müdürlüğüne gönderilen ilanlar en geç 10 gün içinde yayımlanmalıdır. Burada söz konusu olan 10 günlük süre, ilan bedelinin ilan metni ile birlikte müdürlüğe gelişini takip eden işgününden itibaren başlayacaktır. Buna karşılık müdürlüğe gönderilen ilanların süresinde yayımlanmaması müdürlüğün ihmal ve kusurundan kaynaklanıyorsa, ilgililerin gecikmeden doğan zararı, ihtarla gerek kalmaksızın, sorumlulara rücu edilmek kaydıyla TOBB tarafından ödenir.

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilecek olan husus, ticaret siciline tescil edilen hususun aynısıdır. Başka bir ifadeyle kanunda veya yönetmelikte aksine hüküm bulunmadıkça¹¹⁶, ticaret siciline kaydedilen husus aynen ilan olunacaktır¹¹⁷. 6762 sayılı eTTK m.37, f.3 hükmünde sicile kaydedilen hususların “aynen” ilan edileceği açıkça vurgulanmıştı. 6102 sayılı yeni TTK m.35, f.3 hükmüne bakıldığında ise “aynen” ibaresine yer verilmediği görülmektedir. Ancak gerekçede buna yönelik herhangi bir açıklama yer almamış, aksine eTTK m.37'nin tekrarı olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla “aynen” ibaresi yer almasa bile, eTTK döneminde olduğu gibi, sicil kayıtların aksine hüküm olmadıkça, aynen ilan olunacakları sonuca varmak gerekir. Buna karşılık ticaret siciline kaydedilen

---

¹¹⁶ Kanunda bazı durumlarda sicil kayıtların aynen ilan edilmesi istenmemiştir. Örnek olarak kolektif şirketin tescilini düzenleyen TTK m.215 hükmü gösterilebilir. Bu maddeye göre kolektif şirketi kuranlar, şirket sözleşmesinin noterlikçe onaylı bir suretini onay tarihinden itibaren onbeş gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline vererek tescilini istemek zorundadır. Suret sicil müdürlüğüne saklanır ve 213 üncü madde gereğince *sözleşmeye konulması zorunlu olan kayıtlar ile kanunun emreylediği diğer hususlar* tescil ve ilan olunur. Görüldüğü üzere madde hükmünde bütün kayıtların değil, sadece kanunun emrettiği zorunlu olan hususların ilan edilmesi öngörülmüştür. Aynı yönde bkz. **Karayalçın**, s. 305.

¹¹⁷ **İmregün**, s. 56; **Eriş**, C. I, s. 1328; **Bilgili/Demirkapı**, s. 162; **Çevik**, s. 137.

hususların dayanağı olan belge metinlerinin¹¹⁸ ve gerçek kişilere ilişkin kimlik numaralarının ilanına gerek yoktur¹¹⁹.

Yukarıda açıklamış olduğumuz üzere ilan, ticaret sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce öğrenilmesini sağlamak ve aleniyet ilkesinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Bunun yanında ilan, sicil kayıtlarının üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade edeceği zamanın belirlenmesinde de önemli bir konuma sahiptir¹²⁰. TTK m.36, f.1 hükmü, ilan bu özelliğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu maddeye göre, sicil kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin TTSG’de ilan edildiği günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Şayet ilanın tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmın yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğuracaktır¹²¹. Bu günler tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç olur.

C. Sicil Kayıtları

1. Genel Olarak

Ticari hayatı ilgilendiren konularda üçüncü kişileri bilgilendirmek amacıyla, hukuki bir öneme sahip bazı bilgilerin, bazı işlemlerin kaydedildiği ticaret sicili ve ticaret siciline yapılan kayıtlar, ticari hayatta önemli bir konuma sahiptir. Zira ticari hayatın baş aktörleri olan tacirler ve onların ticari işletmeleri ile ilgili önemli bilgiler sicile kaydedilmekte, böylelikle isteyen herkes tarafından incelenip öğrenilebilmesi sağlanmaktadır. Sicilde yer alan bu kayıtlar sayesinde bilgi sahibi olan üçüncü kişiler, tacirler ve onların ticari işletmeleri hakkında sağlıklı kararlar vererek, diledikleri şekilde iradelerini kullanabileceklerdir. Dolayısıyla ticaret siciline yapılan işlemler, bu işlemlerin şartları ve ortaya çıkan sonuçları, hem ticari hayatın baş aktörleri açısından, hem de bu aktörlerle hukuki işlem yapmak isteyen üçüncü kişiler açısından önemli bir yere sahiptir.

---

¹¹⁸ Çevik, s. 137.

¹¹⁹ Ticaret Sicil Yönetmeliği m.41, f.2 uyarınca “*Bu Yönetmelik uyarınca tescil edilen gerçek kişilerin kimlik numaraları ilan edilmez.*”

¹²⁰ Bahtiyar, İlan, s. 5; Bilge, İlan, s. 268; Poroy/Yasaman, s. 209.

¹²¹ İmregün, s. 56; Bilgili/Demirkapı, s. 162.

2. Hukuki Etkisi

Daha önce açıkladığımız üzere ticaret sicil işlemleri tescil, tadil, terkin ve geçici tescilden oluşmaktadır. Ticaret siciline yapılan bu işlemler neticesinde, ticari hayat üzerinde birtakım hukuki etkiler ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde ticaret siciline yapılan geçici tescil işlemi ile sicile yapılan kayıtların ilan edilmesi hususu da bazı önemli hukuki etkileri ortaya çıkarmaktadır.

Ticaret siciline yapılan söz konusu işlemler sonucunda ortaya çıkan iki tür hukuki etkiden bahsedilecektir. Buna göre ilk olarak, sicil kayıtlarının, yapılan işlemler üzerinde bazı etkileri görülmektedir. Bu çerçevede bazı durumlarda sicile kayıt, yapılan işlem için kurucu nitelikte olabilirken, bazı durumlarda ise açıklayıcı (bildirici) niteliktedir. Ticaret siciline yapılan kayıt neticesinde ortaya çıkan ikinci hukuki etki ise, ispat hukukuna ilişkindir. Zira ticaret sicili resmi siciller arasında yer aldığından dolayı, ticaret sicilinde yer alan kayıtların doğru olduğu kabul edilir ve ispat hukukuna ilişkin çeşitli sonuçlar ortaya çıkar.

Ticaret sicil kayıtlarının iki türlü etkiye sahip olduğunu söylemiştik. İlk olarak sicil kayıtları yapılan işlem üzerinde hukuki bir etkiye sahiptir. Buna göre sicil kayıtları, ya bir hakkın veya hukuki bir durumun doğmuş olduğunu bildirir ki buna kurucu etki adı verilmektedir ya da zaten doğmuş olan bir hakkın veya hukuki bir durumun ortaya çıkması için yapılır ki buna da açıklayıcı (bildirici) etki denilmektedir. Bunun dışında sicile yanlış tescil edilen bir hususun belirli süre geçtikten sonra, hukuki güvenlik açısından ileri sürülememesi hali olan sicilin düzeltici, başka bir ifadeyle iyileştirici etkisinden de bahsedilmektedir¹²².

İkinci olarak sicil kayıtları üçüncü kişiler açısından da bazı hukuki etkilere sahiptir. Sicilin olumlu etkisi ve olumsuz etkisi olmak üzere ikiye ayrılan bu durum, üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını bilip bilmemesine göre değişiklik göstermektedir.

Sicil kayıtları ispat hukuku açısından da bazı hukuki etkilere sahiptir. Şöyle ki, ticaret sicili MK m.7 uyarınca resmi sicillerden sayılmaktadır. Zira ticaret sicil kayıtları, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetiminde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan ticaret ve sanayi odaları vasıtasıyla tutulmaktadır.

---

¹²² **Poroy/Yasaman**, s. 215; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 11-12; **Karayalçın**, s. 310, dpn. 53; **Bilge**, s. 163-164.

Dolayısıyla bu şekilde ticaret ve sanayi odaları aracılığıyla tutulan sicil kayıtları aksi ispat edilinceye kadar doğru olarak kabul edilmektedir. Yani ticaret sicil kayıtlarının doğruluğu konusunda bir karine getirilmiştir. O halde bu duruma göre, ticaret sicilinde yer alan kayıtlar ve sicile ilişkin tutulan belgelerde yazılı olan hususlar doğru kabul edilecektir. Sicildeki kayıtların ya da belgelerdeki hususların doğru olmadığını iddia eden kimse, bu iddiasını ispat etmekle yükümlüdür. Bu şekilde ticaret sicil kayıtlarının doğruluğuna ilişkin getirilen karine, sicile dayanan ilgililere ve üçüncü kişilere imtiyaz ve kolaylık sağlamış olmaktadır¹²³.

Sicil kayıtları aleniyeti (kamuya açıklık) sağlama açısından da çok önemli hukuki etkilere sahiptir. Gerçekten de ticaret sicilinin ve sicil kayıtlarının ticari hayatta çok önemli bir konuma sahip olduğunu görmekteyiz. Şöyle ki, ticaret sicili çok önemli fonksiyonlara sahiptir. Bunlardan birisi de aleniyeti (kamuya açıklık) sağlama fonksiyonudur. Ticaret siciline yapılan kayıtlar sayesinde üçüncü kişiler, tacirler ve onların ticari işletmeleri hakkında bilgi sahibi olmaktadırlar ve bu bilgiler sayesinde iradelerini ortaya koymaktadırlar. Yani sicil kayıtları üçüncü kişilerin iradeleri üzerinde de etki göstermektedir¹²⁴. Bu sayede üçüncü kişiler, nasıl hareket etmeleri gerektiğini belirleyebileceklerdir.

Buna karşılık sicil kayıtları üçüncü kişilerin iradeleri üzerinde bu şekilde etki etmesine rağmen, haksız fiil hallerinde sicil kayıtlarının herhangi bir etkisinden bahsedilememektedir. Örnek vermek gerekirse, kollektif şirketten çıkan ortak, bu durumu ticaret siciline tescil ve ilan ettirmelidir. Aksi halde şirketten çıkması üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir. Bu yüzden de şirketten ayrıldıktan sonra ortaya çıkan şirket borçlarından dolayı, ayrılan ortağın sorumluluğu devam edecektir. Üçüncü kişiler şirket borcundan dolayı bu ortağa başvurabilecektir. Ancak şirkete başvuran üçüncü kişi, bir haksız fiil sonucu şirkete başvuruyorsa, bu durumda şirketten ayrılan ancak durumu tescil ve ilan ettirmeyen ortağın bu başvuru dolayısıyla sorumluluğu yoktur. Yani şirketten çıkma, ticaret siciline tescil edilmese bile, meydana gelen haksız fiillerden dolayı çıkan ortağın sorumluluğu olmayacaktır. Üçüncü kişiler bu kişiye başvurarak alacağını talep edemeyecektir¹²⁵.

---

¹²³ Karayalçın, Tescilin etkileri, s. 6.

¹²⁴ Poroy/Yasaman, s. 215

¹²⁵ Poroy/Yasaman, s. 215-216.

Ticaret sicil kayıtlarının hukuki etkisinin kapsamını oluşturan bir diğer husus ise, ticari hayatta güveni sağlamasıdır. Sicil kayıtlarının devlet eliyle tutulması ve dolayısıyla resmi sicil niteliğinde olması, üçüncü kişiler nezdinde ticaret siciline karşı bir güven oluşturmaktadır. Yani ticaret sicili, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetimi ve denetimi altında tutulan resmi bir sicil olması ve dolayısıyla sicil kayıtlarının yanlış tutulmasından dolayı bir zarar meydana gelirse, bu zarardan dolayı devletin sorumluluğu da söz konusu olacaktır. Bu durum dikkate alınırsa ticaret sicilinin güveni sağlama fonksiyonu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca sicil kayıtlarının olumlu etkisiyle de alakalı bir durum olarak, ticaret siciline tescil yaptıran bir kişi, kendisini üçüncü kişilere karşı güvende hissedecek ve olası zararlara karşı sicilde yer alan kayıt sayesinde kendisini korumuş olacaktır.

Bundan başka ticaret siciline yapılacak olan kayıtların, sicil müdürlükleri tarafından kanuna veya gerçeğe uygun olup olmadıkları incelenmektedir. Bu sayede de hem ticaret siciline karşı güven oluşmakta hem de ticaret siciline yapılacak kayıtlar açısından kontrol sağlanmış olmaktadır.

Ticaret sicil kayıtları, tescil sahibine bazı haklar açısından tekel hakkı sağlamaktadır. Bu sayede tescil ettiren kişiler tescile konu olan hakları bakımından üçüncü kişilere karşı kendilerini korumuş olmakta ve bu haklarının üçüncü kişiler tarafından izinsiz olarak kullanılmasını önlemiş olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNİN HUKUKİ İŞLEME ETKİSİ

Ticaret sicil kayıtları, yapılan hukuki işleme etkisi bakımından açıklayıcı (bildirici) ve kurucu etki olarak sınıflandırılmaktadır¹²⁶. Aynı zamanda bu etkinin yanında, doktrinde bazı yazarlarca ve 6102 sayılı TTK gerekçesinde bahsedildiği üzere ticaret sicilinin onarıcı (düzeltici) etkisinin olduğu da söylenmektedir¹²⁷.

I. AÇIKLAYICI (BİLDİRİCİ) ETKİ

Gerek 6762 sayılı eTTK hükümleri, gerekse 6102 sayılı yeni TTK hükümleri uyarınca ticaret siciline yapılan kayıtlar, kural olarak açıklayıcı (bildirici) niteliktedir¹²⁸. Ticaret siciline yapılan kayıtların açıklayıcı etkiye sahip olması, daha önce doğmuş bir hakkın mevcut olduğunu veya daha önce değişikliğe uğrayan bir hakkın değişikliğini ya da daha önce ortadan kalkmış olan bir hakkın sona erdiğinin gösterilmesi demektir¹²⁹.

Açıklayıcı etkinin söz konusu olduğu durumlarda, ticaret siciline yapılan kayıt ile yeni bir hukuki durum ortaya çıkmamaktadır. Daha önce var olan bir hukuki durumun devam ettiği veya değişikliğe uğrayan bir hukuki durumun ne tür değişikliğe uğradığı ya da ortadan kalkan hukuki durumun artık mevcut olmadığını, sona erdiğini göstermektedir. Kısaca sicile yapılan açıklayıcı nitelikteki kayıtlar, aleniyeti sağlamak amacıyla yapılmaktadır¹³⁰. Dolayısıyla söz konusu kayıtlar, sicile

¹²⁶ **Yolçiyev**, s. 546. SAKA'ya göre, ticaret sicilinin açıklayıcı ve kurucu etki göstermesinden dolayı, tapu sicilinin aksine, ticaret sicilinde, hukuki dayanaktan yoksun olan bir işlemde dolayı sicile yapılan kayıtlar geçerlilik sağlamamaktadır. Bkz. **Saka**, s. 165.

¹²⁷ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 11-12; **Karayalçın**, s. 310, dnp. 53; **Arslanlı**, Umumi Hükümler, s. 159; **Ülgen**, Nazariye, s. 146; **Bilge**, s. 163-164.

¹²⁸ Polat **Tunçer**, Ticaret Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 76; Selma **Çetiner**/Armağan Ebru Bozkurt **Yüksel**/Ali **Cengiz**, Ticaret Hukuku (Ticari İşletme Hukuku-Şirketler Hukuku-Kıymetli Evrak Hukuku, Detay Yayıncılık, Ankara 2014, s. 85; **Hirş**, s. 98; **Mimaroglu**, s. 248; **İmregün**, İlkeler, s. 79; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Erem**, s. 143; **Arkan**, s. 251; **Bilge**, s. 157; **Karahan**, s. 127; **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 108; **Bilgili/Demirkapı**, s. 162; **Kayar**, s. 154; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 197; **Baktır**, s. 91; **Kayıhan/Yasan**, s. 128; **Çeker**, s. 115.

¹²⁹ Hüseyin **Ülgen**, Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama), Ankara 1975'den Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 146; Ahmet **Battal**, Ticari İşletme Hukuku (Ticaret Hukukunun Temel Kavramları), Gazi Kitabevi, Eylül 2007, s. 145; **Bilge**, s. 158; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 7; **İmregün**, İlkeler, s. 78; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Yolçiyev**, s. 546

¹³⁰ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 7; **Bilge**, s. 158; **Kayar**, s. 155; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 197; **Çeker**, s. 115; **Tunçer**, s. 76; **Çetiner/Yüksel/Cengiz**, s. 85.

kayıt yaptıran ilgili kişi için değil, bu kayıtlardan haberdar olması gereken üçüncü kişiler açısından önem taşımaktadır. Zira bu kayıtları bilmek, bu kayıtlardan haberdar olmak üçüncü kişiler açısından faydalıdır. Sicilde yer alan bu kayıtlar sayesinde üçüncü kişiler irade açıklamasında bulunup, ilgili kişilerle hukuki ilişkiye girip girmeme konusunda karar vereceklerdir. Aleniyeti sağlamak amacıyla yapılan açıklayıcı nitelikteki kayıtların üçüncü kişiler tarafından bilinmesi için aynı zamanda ilan edilmesi de gerekmektedir. Zira TTK m.35, f.3 uyarınca sicile kaydedilen hususlar, TTK'da ve TSY'de aksine hüküm bulunmadıkça ilan olunur. O halde açıklayıcı nitelikteki kayıtların da üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğurabilmesi için ilan edilmesi gerekir¹³¹.

6102 sayılı TTK, ticari hayatta düzeni ve güvenliği sağlamak amacıyla bazı durumlarda ticaret siciline kayıt yapılmasını zorunlu tutmuştur. Örneğin, TTK m.40, f.1 uyarınca her tacir, ticari işletmesini açtığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini, seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin¹³² bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. Kanunda yer alan bu zorunluluk, yapılan kayıtların açıklayıcı etkiye sahip olma niteliğine hanel getirmemektedir. Başka bir ifadeyle, bu şekilde sicile kaydın zorunlu olduğu hallerde, sicile yapılan kayıtların açıklayıcı niteliği değişmeyecektir. Zira bu gibi durumlarda, söz konusu hukuki durumun belgelendirilmesi amaçlanmaktadır. Zorunlu olarak öngörülen sicile kaydın yapılmamış olmasının, tacir sıfatının kazanılmasına herhangi bir hukuki etkisi yoktur¹³³. Örneğimizdeki durumda, tacir açmış olduğu ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, ticaret siciline tescil ettirmemiş olsa bile, ticari işletmesi açılmış sayılacak ve seçtiği ticaret unvanını da kullanabilecektir. Görüldüğü üzere bu gibi durumlarda, ticaret siciline kaydedilen hususların hüküm ve sonuç doğurabilmesi

---

¹³¹ Karayalçın, s. 310.

¹³² Merkez ve şube kavramlarının ticaret sicili açısından önemi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tamer Pekdiğer, "Ticaret Sicili Açısından Merkez-Şube-Satış Mağazası Kavramları", Fahiman Tekil Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 471-479.

¹³³ Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 183; Ayhan, s. 46; Kayar, s. 155; Kayar, Ticari İşletme, s. 197; Bilgili/Demirkapı, Ticaret Bilgisi, s. 108; Bilgili/Demirkapı, s. 162-163; Çetiner/Yüksel/Cengiz, s. 81; Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 7; Bilge, s. 158; Çeker, s. 115; Bahtiyar, İşletme, s. 173.

için, sicile kayıt zorunlu değildir. Söz konusu hususlar, bütün hüküm ve sonuçları ile sicile kayıttan önce meydana gelmiş olmaktadır¹³⁴.

Bu çerçevede örnek verecek olursak, tacir sıfatının kazanılması bakımından ticaret siciline yapılan kayıt açıklayıcı niteliktedir; tacir olan gerçek kişi, tacir sıfatını ticaret siciline tescilden önce kazanmaktadır. Şöyle ki, TTK m.18, f.1 uyarınca her tacir, bir ticaret unvanı seçmek, ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmekle yükümlüdür. Ancak tacir, ticari işletmesini sicile tescil ettirmemiş olsa bile tacir sıfatını kazanmaktadır. Ticaret sicilinde kayıtlı olmamak, tacir sıfatının kazanılmadığını göstermez¹³⁵. Zira TTK m.12, f.1 gereğince, bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa, kendi adına işleten kişi tacirdir. Dolayısıyla TTK m.12, f.1 gereğince bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kişi, işlettiği ticari işletmesini TTK m.18, f.1 uyarınca ticaret siciline tescil ettirmemiş olsa bile tacir sıfatını kazanacaktır. O halde tacir sıfatını kazanma, sicile kayıttan önce söz konusu olmaktadır. Burada sicile kayıt, tacir olmak için bir şart değil; tacir olmaya bağlanan bir sonuçtur¹³⁶. Yani kısaca tacirin ticari işletmesini sicile tescil ettirmesi, açıklayıcı niteliktedir; tacirin ticari işletme açtığını üçüncü kişilere duyurmayı, açıklamayı amaçlamaktadır¹³⁷. Burada bahsedilen hususlar sadece gerçek kişi tacirler için değil, aynı zamanda tüzel kişi tacir konumunda olan dernek veya vakıflar için de geçerlidir. Şöyle ki dernek veya vakıflar da, kamuya yararlı olmamaları¹³⁸ ve ticari işletme işletmeleri halinde tacir sayılmaktadırlar (TTK m.16). Dolayısıyla dernek veya vakıfların işlettikleri ticari işletmeler de, TTK m.18, f.1 uyarınca ticaret siciline tescil edilecektir. Buna karşılık, ticaret siciline tescil edilmemesi dernek veya vakfın tacir sıfatı kazanmasına engel olmayacaktır. Kamuya yararlı olmamaları ve ticari işletme işletmeleri halinde, dernek veya vakıflar tacir sıfatını kazanacaklardır. Dolayısıyla

¹³⁴ Buna karşılık sicilde ticaret sicilinde ticari işletmeye ilişkin herhangi bir kaydın bulunmaması, tacir sıfatının bulunmadığına yönelik bir karine olarak karşımıza çıkmaktadır (**Çetiner/Yüksel/Cengiz**, s. 81). Buna ilişkin

¹³⁵ Şükrü Yıldız, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Gerçek Kişilerde Tacir Sıfatının Kazanılması”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 22-23; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Karahan**, s. 128; **Arkan**, s. 251; **Çeker**, s. 115; **Bilgili/Demirkapı**, s. 162-163; **Aslan**, s. 65.

¹³⁶ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 7; **Bilge**, s. 159; **Kayıhan/Yasan**, s. 128.

¹³⁷ **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 183; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 197; **Çeker**, s. 115.

¹³⁸ Kamuya yararlı dernek veya vakıf statüsünün kazanılmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa **Dural/Tufan Ögüz**, Türk Özel Hukuku, Kişiler Hukuku, C. II, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013, s. 269-270, 332-335.

dernek veya vakfın¹³⁹ tacir olduğuna ilişkin ticaret siciline yapılacak kayıt açıklayıcı (bildirici) niteliktedir.

Benzer durum tacir sıfatının sona ermesi bakımından da geçerlidir. Tacir sıfatının kazanılması için gerekli olan şartlardan¹⁴⁰ birinin kaybedilmesi durumunda tacir sıfatı sona ermektedir. İşletilen ticari işletmenin kapatılması, devredilmesi veya esnaf işletmesi halini alması nedeniyle tacir sıfatı sona eren kişinin, ticaret sicilindeki kaydı devam edebilir. Daha önce ifade ettiğimiz üzere, TTK m.18, f.1 uyarınca, her tacir, ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır. Bu şekilde sicile ticari işletmesini tescil ettiren tacirin, tacir sıfatı sona erse bile, sicildeki kaydı devam edebilir. Bu durumda sicildeki kaydın silinmesi, yani terkin edilmesi işlemi de açıklayıcı niteliktedir¹⁴¹. Zira tacir sıfatı, kısmen de olsa kendi adına işletilen ticari işletmenin kapatılması, devredilmesi veya esnaf işletmesi halini alması nedeniyle sona ermiştir. Sicildeki kaydın silinmesi, tacir sıfatının sona ermesi açısından şart değildir; sicildeki kayıt silinmese bile tacir sıfatı belirtilen nedenlerle sona ermektedir. O halde, burada sicildeki kaydın terkin edilmesi, tacir sıfatının sona erdiğinin üçüncü kişilere duyurulması amacıyla yapılan, açıklayıcı etkiye sahip bir işlemidir¹⁴².

Bir başka örnek olarak ticari işletme sahibinin, işletmesi için, 6098 sayılı TBK m.547 vd. hükümlerinde düzenlenen ticari temsilci tayin etmek istemesini gösterebiliriz¹⁴³. Ticari işletmesi için ticari temsilci tayin eden işletme sahibi, TBK m.547, f.2 uyarınca, ticari temsilci tayin edebilirlik yetkisi verildiğini ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır; ancak ticari işletme sahibinin ticari temsilcinin fiillerinden sorumluluğu, tescilin yapılmış olmasına bağlı değildir. Görüldüğü üzere madde

¹³⁹ Buna karşılık vakfın, tüzel kişilik kazanabilmesi amacıyla, vakfın yerleşim yeri asliye hukuk mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescilinin kurucu nitelikte olduğuna ilişkin bilgi için bkz. **Dural/Öğüz**, s. 348.

¹⁴⁰ Tacir sıfatının kazanılması için gerekli olan şartlar, gerçek kişiler bakımından TTK m.12'de, tüzel kişiler bakımından ise TTK m.16'da sayılmıştır.

¹⁴¹ Mehmet Emin **Bilge**, "Tacir Sıfatının Sona Ermesi", Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul 2002, s. 176; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 7.

¹⁴² TD'nin 27.09.1971 tarih ve E. 71/4039, K. 71/5797 sayılı kararı "*Kişinin ticaret sicilinden kaydını sildirmiş olması, tacir sıfatının devamına engel değildir.*" (**Bilge**, Tacir, ,s. 176, dnp. 1). Bunun dışında Yargıtay 11. HD'nin 20.03.1991 tarih ve 7567/2195 sayılı kararında da aynı husus şu şekilde ifade edilmiştir: "*Davalının ticaret siciline kayıtlı olmadığı anlaşıldığından, tacir olmadığına dair bir karine vardır. Bu durumda bu karinenin aksi her türlü delille ispat edilebilir.*" (**Uçar**, s. 21).

¹⁴³ Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail **Kırca**, Ticari Mümessillik, Yetkin Yayınları, Ankara 1996, s. 47-105; Ertan **Demirkapı**, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Ticari temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi" DEÜHFD, C. 12, Özel S. 2010, s. 814-817.

hükümünde açıkça, sicile yapılan tescilin açıklayıcı etkiye sahip olduğu belirtilmiştir¹⁴⁴. Buna göre ticari temsilci tayin edildiğine ilişkin ticaret siciline tescil yapılmamış olsa bile, ticari temsilcinin yapmış olduğu bütün işlemler ticari işletme sahibi açısından hüküm ve sonuç doğuracaktır¹⁴⁵.

Sonuç olarak, ticaret siciline yapılan kayıtlar, tapu sicilinin aksine¹⁴⁶ kural olarak açıklayıcı (bildirici) etkiye sahiptir. Yapılan hukuki işlem, sicile kayıttan önce hüküm ve sonuç doğurmaktadır. Sicile yapılan kayıt, üçüncü kişileri bilgilendirmek ve onları söz konusu hukuki durumlardan haberdar etmek amacıyla yapılmaktadır.

II. KURUCU ETKİ¹⁴⁷

A. Genel Olarak

Ticaret siciline yapılan kayıtların kurucu etkisinden kastedilen, bir hakkın ancak ticaret siciline yapılan kayıt ile doğması, değişmesi veya sona ermesidir. Yani yapılan işlemin hukuki etkisi, ticaret siciline yapılan kayıt ile ortaya çıkmaktadır. Sicile kayıt yapılmadıkça, yapılan işlemin hukuki etkisinden söz edilemeyecektir. Ticaret siciline kayıt yapılmadan önce söz konusu işlem, üçüncü kişiler açısından mevcut değildir¹⁴⁸.

Kurucu etkide, ticaret siciline yapılan kayıt ile yeni bir hukuki durum ortaya çıkmaktadır. Örneğin, daha önce mevcut olmayan bir hukuki durum, sicile yapılan tescil işlemi ile artık vücut bulacak ve hukuk âleminde doğmuş olacaktır. Bu

¹⁴⁴ Ticari mümessil almış olduğu vekaletname gereği B.K.'nun 450. maddesi uyarınca müessese sahibi hesabına müessesenin gayesine dahil olan bilumum tasarrufları yapabilir. Ayrıca, vekile vekaletnamede özel olarak dava açma yetkisi de verilmiştir. Ticari bir işletmeye ticari mümessil tayini için bir şekil şartı yoktur. Ticari mümessilin tayininin ticaret siciline tescili, kurucu (ihdasi) nitelikte değildir. Zira, B.K.'nun 452. maddesi gereğince mümessil tayin edilirken tescil edilmemiş olsa bile, sadece temsil selahiyetinin geri alınması halinde keyfiyetin ticaret siciline kayıt edilmesi zorunludur. Temsil selahiyetinin geri alınması kayıt ve ilan edilmedikçe bu selahiyet geçerli olacağından, bu durumda vekilin şirket adına, şirketin menfaatine hareketle dava açmasında bir usulsüzlük yoktur.” Yargıtay 12. HD. 13.12.2004 tarih ve E.2004/20223, K. 2004/25824 (www.kazanci.com, E.T: 02.04.2014).

¹⁴⁵ **Kırca**, Ticari Mümessillik; s. 99; **Arslanlı**, s. 171; **İmregün**, İlkeler, s. 79; **Bilge**, s. 158; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Bahtiyar**, İşletme, s. 173; **Demirkapı**, Ticari Temsilci, s. 823.

¹⁴⁶ Oysaki tapu sicilinde, sicil işlemleri kural olarak kurucu niteliktedir. Yani gayrimenkullere ilişkin bir aynı hakkın doğabilmesi için tapu siciline tescil şarttır. Bu konu için bkz. Ali **Erten**, “İyiniyetin Korunmadığı Hukuki Durumlar”, Prof. Dr. H. C. Oğuzoğlu’na Armağan, Sevinç Matbaası, Ankara 1972, s. 186; Jale G. **Akipek/Turgut Akıntürk**, Eşya Hukuku, İstanbul 2009, Beta Yayınevi, s. 285.

¹⁴⁷ Kurucu etki kavramı yerine doktrinde farklı kavramlar kullanıldığı görülmektedir. Buna göre “yaratıcı” veya “ihdasi” etki ibareleri kullanılmaktadır. Bu konu için bkz. **İmregün**, İlkeler, s. 79; **Kayıhan/Yasan**, s. 128.

¹⁴⁸ **Arslanlı**, s. 171; **İmregün**, İlkeler, s. 79; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 183; **Güney**, Ticaret Sicili, s. 69.

çerçeve de ticari işletmeler üzerinde rehin hakkı kurulmak isteniyorsa, mutlaka ticaret siciline tescil yapılması gerekmektedir. Aksi halde ticari işletme üzerinde rehin hakkı kurulamayacaktır.

Kurucu etkinin söz konusu olduğu durumlarda, sicile yapılan kayıtların amacı, yeni bir durumu ortaya çıkarmak veya var olan durumu değiştirmek ya da zaten mevcut olan durumun sona ermesini sağlamaktır. Yani ancak ticaret siciline yapılacak olan kayıt ile saydığımız bu amaçlar gerçekleşecektir. O halde kurucu etki de ön plana çıkan husus, yapılan işlemin hukuki etkisinin ortaya çıkmasını sağlamaktır. Açıklayıcı etkide olduğu gibi üçüncü kişilere söz konusu hakkı duyurma, açıklama gibi bir amaç ön planda değildir. Ancak bu durum, yapılan kayıt ile açıklayıcılık işlevinin olmadığı anlamına gelmemelidir. Kurucu etkide de, her ne kadar sicile yapılan kayıt ile bir hakkın doğumu, değişmesi veya sona ermesi amaçlansa da, bu hususların sicile kaydedilmesi ile üçüncü kişilere de açıklanmış, duyurulmuş olmaktadır. Yani kurucu etkinin söz konusu olduğu durumlarda da, açıklayıcı etkinin varlığından söz etmek mümkündür¹⁴⁹.

Ticaret siciline yapılan kayıtlar, daha önce açıkladığımız üzere kural olarak açıklayıcı etkiye sahiptir. Sicil kayıtlarının kurucu etkisi istisnai niteliktedir¹⁵⁰. Yani ticaret siciline kaydedilen hususların ancak bu kayıt ile hüküm ve sonuç doğurması istisnai bir durumdur.

B. Sicile Kaydın Kurucu Etkiye Sahip Olduğu Durumlar

Sicil kayıtlarının açıklayıcı nitelikte olması kural olup, istisnai bazı hallerde sicil kayıtları kurucu etkiye sahiptir. Bu çerçevede Kanun bazı özel durumlarda açıkça, sicil kayıtlarının kurucu nitelikte olduğunu belirtmektedir.

1. Ticaret Unvanı ve İşletme Adının Özel Korunması

Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesi ile ilgili iş ve işlemlerinde ve bunlarla ilgili senet ve belgelerin imzalanmasında kullandığı addır (TTK m.39, f.1). Ticaret

---

¹⁴⁹ Bilge, s. 159.

¹⁵⁰ Yolçiyev, s. 546.

unvanı, bir taciri, diğer tacirlerden ayırt etmeye yarayan ad olarak da tanımlanmaktadır¹⁵¹. Yani kısaca ticaret unvanı, tacirin ticari adıdır¹⁵².

Her tacir, TTK m.40, f.1 uyarınca seçtiği ticaret unvanını, işletmesini açtığı günden itibaren onbeş gün içinde işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirmelidir. İşletme adı kullanmak zorunda olmamakla birlikte, işletme adı kullanan her tacir de, TTK m.53 uyarınca kullandığı işletme adını tescil ettirmek zorundadır. Ticaret unvanı ve işletme adı bu şekilde tescil ettirilmemiş olsa bile, hukuken mevcuttur ve tacir tarafından serbestçe kullanılabilir. Yani bu durumda ticaret siciline yapılan tescil ve ilan, açıklayıcı etkiye sahiptir¹⁵³. Buna karşılık ticaret unvanı, ticaret siciline tescil edilmezse, tacir tarafından seçilen ticaret unvanı ve işletme adının bir başkası tarafından kullanılması halinde tacir, seçtiği ticaret unvanı ve işletme adını, TTK m.54 vd. hükümlerinde yer alan haksız rekabet kuralları çerçevesinde koruyacaktır. Oysaki TTK m.52 hükmü çerçevesinde, ticaret unvanı ve TTK m.53'ün yollamasıyla işletme adı, özel olarak korunmaktadır¹⁵⁴. Yani ticaret unvanı ve işletme adı, genel koruma yolları olan haksız rekabet hükümlerine göre değil, daha özel koruma sağlayan TTK m.52 hükmüne göre korunabilecektir. Böylece ticaret unvanı ve işletme adı tecavüze uğrayan tacir, kendisi açısından daha faydalı olan bu koruma sayesinde hakkını daha etkin bir şekilde savunabilecektir¹⁵⁵.

---

¹⁵¹ İsmail **Kayar**, “Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili”, Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul 2002, s. 483-484; Sami **Karahan**, “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, Prof. Dr. Şakir Berki’ye Armağan, Konya 1996, s. 123; Hayrettin **Çağlar**/Mehmet **Özdamar**, “Ticaret Unvanının Korunması”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 2, 2006, s. 119; Özge **Karaege**, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Unvanının Özel Olarak Korunması (Özellikle Yeni TTK m.52; Eski TTK m.54)”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VI, S. 1-2, Seçkin Yayıncılık, Kayseri, 2011, s. 2.

¹⁵² **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 113; **Bilgili/Demirkapı**, s. 167; **Karaege**, s. 2.

¹⁵³ **Kayar**, Ticari İşletme, s. 225; **Ayhan**, s. 46; **Kayıhan/Yasan**, s. 137; **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 108; **Berzek**, s. 68.

¹⁵⁴ Özel koruma sağladığını belirttiğimiz “Unvanına tecavüz edilen kimsenin hakları” kenar başlıklı TTK m.52 hükmü şu şekildedir: “Ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi, bunun tespitini, yasaklanmasını; haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecevizin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.

Mahkeme, davayı kazanan tarafın istemi üzerine, giderleri aleyhine hüküm verilen kimseye ait olmak üzere, kararın gazete ile yayımlanmasına da karar verebilir.”

¹⁵⁵ 6762 sayılı eTTK’nın ticaret unvanı ve işletme adının özel olarak korunmasını düzenleyen 54 üncü maddesi, ticaret unvanı ve işletme adı sahibinin haklarını koruması açısından yetersizdi. Unvan sahibine tanınan dava ve talep hakları, markalar, endüstriyel tasarımlar, patentlere ilişkin kanun

Buna karşın tacirin, açıkladığımız özel korumadan yararlanabilmesi için, seçmiş olduğu ticaret unvanını ve işletme adını, ticaret siciline tescil ettirmesi gerekmektedir (TTK m.50, 53)¹⁵⁶. Dolayısıyla ticaret siciline yapılacak tescil, ticaret unvanı ve işletme adının, TTK m.52’de yer alan özel korumadan yararlanabilmesi için kurucu etkiye sahiptir¹⁵⁷. Sicile yapılan tescil, ticaret unvanı ve işletme adının vücut bulup tacir tarafından kullanılabilmesi için şart olmamakla birlikte, yukarıda belirtilen özel korumadan faydalanılabilmek için gerekli olan şarttır. Zira ticaret siciline tescil ile birlikte, ticaret unvanı ve işletme adı, daha önce sahip olmadıkları bir nitelik kazanmaktadır¹⁵⁸. Tescil edilmemiş ticaret unvanı ve işletme adları, TTK m.54 vd. hükümlerinde yer alan haksız rekabet kuralları çerçevesinde korunduğu için, sicile yapılan tescil, ticaret unvanı ve işletme adına farklı nitelik kazandırmakta ve genel koruma yolları olan haksız rekabet hükümlerine göre değil, TTK m.52’de yer alan özel koruma yollarından faydalanılabilecektir¹⁵⁹.

Ticaret unvanının sicile tescili, TTK m.40, f.1 uyarınca, ticari işletmenin açılmasından itibaren onbeş gün içinde yapılmalıdır. Ancak buradaki süre, emredici nitelikte değildir. Dolayısıyla yukarıda da ifade edildiği üzere, onbeş gün geçse dahi, ticaret unvanı sicile tescil edilebilecektir.

Ticaret unvanının tescil ettirmek isteyen tacir, seçtiği ticaret unvanını ve bu unvanın altına atacağı imzayı notere onaylattıktan sonra, işletmenin bağlı bulunduğu

---

hükümünde kararnemelerde ve Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda marka, tasarım, patent ve eser sahibine tanınan haklarla karşılaştırıldığında bu yetersizlik daha iyi anlaşılıyordu. Bu yetersizliği gidermek amacıyla eTTK m.54 hükmü, 6102 sayılı TTK ile değişikliğe uğramıştır. 6102 sayılı yeni TTK m.52 hükmünde unvan sahibine tespit davası, maddi durumun ortadan kaldırılması, gereğinde tecavüz konusu araçların ve ilgili malların imhasını talep edebilme hakları da tanınmıştır. Ayrıca açılan tazminat davasında ispat kolaylığı açısından unvan sahibine, mütecevizin tecavüz sonunda elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına hükmedilmesini isteme hakkı da sağlanmıştır. Böylece maddede yapılan değişikliklerle unvan sahibine de diğer hak sahibine tanınan haklar verilmiştir. Bu hususta bkz. 6102 sayılı TTK m.52’ye İlişkin Madde Gerekeşi.

¹⁵⁶ **Arkan**, s. 266; **Ayhan**, s. 46; **Aslan**, s. 65; **Çağlar/Özdamar**, Ticaret Unvanı, s. 125-126.

¹⁵⁷ **Mimaroglu**, s. 249; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 225; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 183; **Bilgili/Demirkapı**, s. 163; **Kayıhan/Yasan**, s. 137; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Karaege**, s. 12-12.

¹⁵⁸ **Bilge**, s. 160.

¹⁵⁹ Tescil edilmemiş ticaret unvanı ve işletme adı haksız rekabet kuralları çerçevesinde korunacak, tescil edilen ticaret unvanı ve işletme adı ise, TTK m.52’de yer alan özel korumadan faydalanacaktır. Buna karşın tescil edilen ticaret unvanı ve işletme adının da haksız rekabet hükümlerine göre korunmaya çalışılmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ticaret unvanı ve işletme adı sahibi tacir, burada bir seçimlik hakka sahiptir. Tescil ettirdiği ticaret unvanı ve işletme adını, ister haksız rekabet hükümleri isterse özel koruma yolları çerçevesinde koruyabilecektir. Ancak şüphesiz ki, TTK m.52’de yer alan özel korumadan yararlanmak, tacirin hakkını savunabilmesi açısından daha faydalı ve sağlam bir yoldur.

yerdeki sicil müdürlüğüne başvurmalıdır. Burada ticaret sicil müdürü, tescil başvurusunu, kanuna, kamu düzenine, ahlak ve adaba uygunluk açısından incelemesi gerekmektedir. Bunun dışında tescil başvurusu yapılan ticaret unvanının, fiilen kullanılmayacak unvan olmaması ve özellikle kullanılma amacıyla sicile başvuru yapılıp yapılmadığının incelenmesi gerektiği görüşü savunulmaktadır¹⁶⁰. Bu hususlara aykırı olan ticaret unvanlarının tescil başvurularının ticaret sicil müdürü tarafından reddedilmesi gerektiği belirtilmektedir¹⁶¹. Bizce de, sicil müdürünün sicile yapılan başvurular açısından, başvuru sahibinin iyiniyetli olup olmadığına yönelik inceleme yapması yerinde olacaktır. Zira ticari işletmenin kapatılmasına rağmen tescil başvurusu yapılırsa, bu başvurunun reddedilmesi veya daha önceden tescilli olan ticaret unvanının, işletmenin kapanmasından itibaren sicilden terkin edilmesi gerekmektedir. Ayrıca tacir, fiilen kullandığı ticaret unvanı ile itibas yaratma tehlikesi olan başka bir ticaret unvanını da kullanmayacağı halde tescil ettirmek isteyebilir. Dolayısıyla bu hususa ilişkin incelemelerin yapılması ve gerekiyorsa tescil başvurusu bulunan kişiden, böyle bir amacının bulunmadığının ispatı istenmelidir.

Aynı hususlar işletme adı için de geçerlidir. İşletme adı ise, işletme sahibi ile ilgili olmaksızın doğrudan doğruya işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmek için kullanılan ada denilmektedir (TTK m.53, f.1). Yani işletme adı, tacirleri değil, ticari işletmeleri ayırt etmeye yarayan addır¹⁶². İşletme adının seçilmesi ve kullanılması tacir açısından zorunlu olmamakla birlikte, kullanıldığı takdirde, ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Burada yapılacak olan tescil ve ilan, tıpkı ticaret unvanında belirtildiği gibi açıklayıcı etkiye sahiptir. Ancak işletme adının da TTK m.53 hükmünün yollamasıyla, TTK m.52’de yer alan özel korumadan

---

¹⁶⁰ Ticaret sicili uygulamasında, özellikle adi şirketlere ilişkin ticaret unvanlarının tescilinde bazı sorunlar çıktığı görülmektedir. Adi şirket şeklinde işletilen ticari işletmelerde, ortakların hepsinin tacir sayılması, hepsinin ayrı ayrı tacir olarak sicile tescil edilmesi, dolayısıyla ticaret unvanı bakımından ortaya çıkan sorunlar için bkz. **Kayar**, *Adi Şirket*, s. 487-493.

¹⁶¹ **Karahan**, *Ticaret Unvanı*, s. 122-129. Ancak ticaret sicil müdürünün işlerini güçleştirmemek adına, ticaret unvanının tesciline yönelik sicile yapılan her başvuruda, kullanılma amacının bulunduğu yönünde bir karinenin varlığını kabul etmek ve bunun aksinin iddia edilmesi halinde ise, tescil başvurusu yapan kişiden bu amacın varlığını ispat etmesini istemenin daha uygun olacağına ilişkin bkz. **Karahan**, *Ticaret Unvanı*, s. 129.

¹⁶² **Kayar**, *Adi Şirket*, s. 488; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 223; ; **Çeker**, s. 132; **Arkan**, s. 267; **Karahan**, s. 152.

yararlanabilmesi için ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi gerekmektedir¹⁶³. Özel korumadan yararlanmak için yapılacak olan bu tescil, kurucu niteliktedir. Bu tescil yapılmaz ise, işletme adı, TTK m.52'deki özel korumadan değil, TTK m.54 vd. hükümlerinde yer alan haksız rekabet hükümlerinden yararlanacaktır.

Sonuç olarak ticaret unvanı ve işletme adının seçilip kullanılabilmesi için şart olmayan tescil, unvan ve işletme adının özel şekilde korunabilmesi için mutlaka yerine getirilmesi gereken bir şarttır. Dolayısıyla sicile tescil, özel korumadan yararlanabilmek açısından kurucu etkiye sahip olan ticaret sicil işlemidir.

Burada markalardan da bahsedilebilir. Markalar da, tıpkı ticaret unvanı ve işletme adı gibi tescil edilmektedir. Marka sahibi seçtiği markasını markalar siciline¹⁶⁴ tescil ettirmelidir. Ancak buradaki tescil, ticaret unvanı ve işletme adında olduğu gibi açıklayıcı niteliktedir. Yani markanın, marka olarak hukuken doğmuş olması ve sahibi tarafından kullanılabilmesi için tescil şart değildir¹⁶⁵. Marka sahibi, ayırt edici niteliği olması koşuluyla her türlü işareti marka olarak seçebilir ve kullanabilir. Ancak markanın 556 sayılı KHK¹⁶⁶'nın sağladığı özel korumadan yararlanabilmesi için mutlaka markalar siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Gerçekten de 556 sayılı KHK m.6 hükmüne göre, *"Bu Kanun Hükmünde Kararname ile sağlanan marka koruması tescil yoluyla elde edilir."* Buradaki tescil ise kurucu etkiye sahiptir¹⁶⁷. Eğer marka tescil edilmezse, tıpkı ticaret unvanı ve işletme adında olduğu gibi, TTK m.54 vd. yer alan genel koruma yolları olan haksız rekabet hükümlerine göre korunacaktır¹⁶⁸.

¹⁶³ **Kayar**, Adi Şirket, s. 489; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 223; **Arkan**, s. 268; **Karahan**, s. 153; **Çeker**, s. 134.

¹⁶⁴ Marka sicili, marka ile ilgili hukuki işlemlerin kaydedildiği ve Türk Patent Enstitüsü tarafından tutulan bir sicildir. 556 sayılı KHK m.2'de belirtildiği üzere, 554 sayılı KHK ile kurulan (ancak bu KHK'nın, günümüz koşullarına uyarlanması ve kanunlaştırılması amacıyla 19 Kasım 2003 tarihinde "5000 Sayılı Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir.) Türk Patent Enstitüsü, markaların marka siciline tescili yapılan başvuruları incelemekle görevli, tüzel kişiliğe sahip bir kuruluştur. TPE marka tescil başvurusu sırasında, yapılan başvurunun şekil, yetki ve içerik yönünden uygun olup olmadığını araştırmakla görevlidir.

¹⁶⁵ **Kayar**, s. 180; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 237.

¹⁶⁶ Bkz. 27/06/1995 tarih ve 22326 Sayılı Resmi Gazete.

¹⁶⁷ **Kayar**, s. 180; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 237.

¹⁶⁸ Ticaret unvanı ve işletme adı konusunda açıkladığımız gibi, markalarda da, tescilsiz marka haksız rekabet hükümlerine göre korunacaktır. Tescilli marka ise 556 sayılı KHK'nın sağladığı özel korumadan yararlanacaktır. Ancak tescilli marka sahibi dilerse, haksız rekabet hükümlerinden de faydalanarak koruma talep edebilir. Yani tescilli marka sahibi aynı zamanda iki koruma yollarından haksız rekabet ve KHK'nın sağladığı özel koruma hükümleri çerçevesinde hakkını arama yoluna

2. Ticari İşletme Rehninin Kurulması

1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanununun¹⁶⁹ (kısaca TİRK) düzenlenen ticari işletme rehni, sicilli bir taşınır (teslimsiz) rehni türüdür^{170 171}. TİRK m.1 gereğince ticari işletme rehninin konusunu, ticaret siciline kayıtlı ticari işletme ile esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı esnaf işletmesi oluşturmaktadır¹⁷². Ticari işletme rehni, ticari işletmeye veya esnaf işletmesine ait taşınır malların¹⁷³ ticaret siciline veya esnaf ve sanatkâr siciline yapılan tescil ile alacaklıya teslim edilmeksizin rehnedilebilmesidir. TİRK çerçevesinde, teslim gerekliliğinin ticari işletmeye veya esnaf işletmesine ait taşınır mallar, ticaret veya esnaf ve sanatkâr siciline tescil edilerek rehnedilebilecektir. Böylece borçlanan işletme sahibi, taşınır mallarını teslim etmeksizin rehin ederek ticari faaliyetine devam etmek olanağına kavuşmuş olur. Bu sayede kredi temin etme olanağına sahip olur¹⁷⁴.

Ticari işletme rehninin kurulabilmesi için, rehnin tarafları¹⁷⁵ arasında bir rehin sözleşmesi hazırlanması gerekmektedir¹⁷⁶. Söz konusu sözleşmenin, ticari

---

gidebilecektir. Ama tabii ki de özel koruma yolu olan KHK'ya dayanmak, marka sahibinin hakkını araması açısından daha güvenceli ve faydalıdır.

¹⁶⁹ Bkz. 28/07/1971 tarih ve 13909 Sayılı Resmi Gazete.

¹⁷⁰ Teslimsiz sicilli rehinler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Murat **Doğan**, “Teslime Bağlı Olmayan Sicilli Motorlu Taşıtların Rehni”, EÜHFD, C. XII, S. 3-4, 2008, s. 184 vd.; Şeref **Ertuş**, “Tescilli Taşınır Rehni”, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, C. II (Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, Özel Sayı 2013), s. 1163 vd; Alpay **Antmen**, Ticari İşletme Rehni, Yetkin Yayınları, Ankara 2001, s. 44-45; **Bilge**, s. 162; **Karahan**, s. 34.

¹⁷¹ “Ticari işletme rehni, borçlunun ticari faaliyetlerini sürdürebilmesini sağlamak amacıyla ve yasayla düzenlenmiş, teslimsiz bir rehin türüdür. Ticari işletme rehni, rehinli alacaklıya diğer yasaların rehne tanıdığı bütün hak ve imkanları sağlar. Satılan malların ticari işletme rehni kapsamında olup olmadığının tespiti ile sonucuna göre bir karar verilmek gerekir.” 19 HD. 03.02.2005, E.2004/4193, K. 2005/661 (www.kazanci.com, E.T. 02.04.2014).

¹⁷² Maddeden de anlaşılacağı üzere, ticari işletmelerin, ticari işletme rehnine konu olabilmesi için ticaret siciline kayıtlı olması gerekmektedir. Aksi halde ticaret siciline kayıtlı olmayan ticari işletmeler üzerinde rehin kurulması mümkün değildir. Aynı şekilde esnaf işletmeleri üzerinde de rehin kurulabilmesi için, bu işletmelerin esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı bulunması gerekmektedir. Sicile kayıtlı olmayan esnaf işletmeleri üzerinde rehin kurulamayacaktır.

¹⁷³ Ticari işletmeye veya esnaf işletmesine ait taşınır mallardan kastedilen, ticari işletme rehninin kapsamında olan mallardır. TİRK m.3 uyarınca ticari işletme rehninin kapsamını oluşturan taşınır mallar; ticaret unvanı ve işletme adı, rehnin tescili anında mevcut olan ve işletmeye tahsis edilen makine, araç, alet ve motorlu nakil araçları ile ihtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklardan ibarettir.

¹⁷⁴ İbrahim Murat **Haznedar**, “Ticari İşletme Rehni”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 149; Metin **Topçuoğlu/Ömer Çon**, “Ticari İşletme Rehninde Rehin Alacaklısının Korunması”, TBB Dergisi, 2011 Mart-Nisan, S. 93, s. 183-184; **Ertuş**, Taşınır Rehni, s. 1163; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 124-125; **Kayar**, s. 77; **Kayar**, Ticari İşletme, s.74; **Karahan**, s. 34; **Arkan**, s. 48.

¹⁷⁵ Ticari işletme rehninin tarafları TİRK m.2’de belirtilmiştir. Buna göre, rehin veren taraf, ticaret siciline kayıtlı ticari işletme sahibi ile esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı esnaf işletmesi sahibinden oluşmaktadır. Rehin alan taraf ise, tüzel kişiliği haiz ve sermaye şirketi olarak kurulmuş kredi

işletmenin veya esnaf işletmesinin kayıtlı bulunduğu sicil çevresindeki noter tarafından düzenleme şeklinde yapılması ve taraflarca imzalanması gerekir¹⁷⁷ (TİRK m.4). Buradaki şekil şartı geçerlilik şartıdır; sözleşmenin mutlaka noterde düzenleme şeklinde yapılması gerekmektedir. Yani ticari işletme rehni sözleşmesi, noterce hazırlanmalı ve taraflarca noter huzurunda imzalanmalıdır. Noterçe onaylama şeklinde yapılan sözleşmeler geçersiz olacaktır¹⁷⁸. Dolayısıyla da ticari işletme rehni sözleşmesi kurulamayacaktır. Yapılacak olan rehin sözleşmesinde, rehne dair unsurların tam listesi de ayırdedilmelerini mümkün kılacak özellikleri ile birlikte yer alması gerekmektedir (TİRK m.4).

Ticari işletme rehninin kurulabilmesi için, sözleşmenin noterde düzenleme şeklinde yapılması yeterli değildir. TİRK m.5, f.1 hükmüne göre, “*Rehin hakkı ticari işletme sahibinin veya kredi müessesesinin veya alacaklının yazılı talebi üzerine ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu Ticaret veya Esnaf ve Sanatkâr Siciline tescil ile doğar.*” Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, ticari işletme rehninin kurulabilmesi için ticaret siciline tescil yapılması şarttır¹⁷⁹. Ticaret siciline veya esnaf ve sanatkâr siciline tescil yapılmadan ticari işletme rehni kurulması mümkün değildir. Dolayısıyla burada sicile yapılacak olan tescil, kurucu etkiye sahiptir. Yani rehin, ticaret siciline veya esnaf ve sanatkâr siciline tescili yenilik doğurucu

---

müesseseleri, kredili satış yapan gerçek ve tüzel kişiliği haiz müesseseler ve kooperatiflerden oluşmaktadır. Ticari işletme rehninin kurulması anında, rehin tarafları mutlaka bu sayılan kişilerden oluşmalıdır. Aksi halde ticari işletme rehninin kuruluşu anında rehin tarafları bu kişilerden farklı ise ticari işletme rehni kurulamaz. Ancak ticari işletme rehni kurulduktan sonra tarafların değişmesi, rehin kurulmasını ve geçerliliğini etkilememektedir.

¹⁷⁶ Ticari işletme rehni sözleşmesi örneği için bkz. **Özşungur**, Sicil Uygulamaları, s. 245.

¹⁷⁷ Bu konuda Yargıtay 19. HD., 14.10.2005 tarih ve E. 2004/12784, K. 2005/10143 sayılı kararı şu şekildedir: “*Dosyadaki belgelerden ticari işletme rehnine konu menkullerin bulunduğu ticari işletmenin Gerede Ticaret Siciline kayıtlı olduğu, Ticari İşletme Rehin Sözleşmesinin ise Gerede Noterliğinde değil, Ankara Noterliğinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Sicil çevresi dışındaki bir noter tarafından yapılan sözleşmeler hükümsüzdür. Dolayısıyla Ankara Noterliğinde yapılan ticari işletme rehin sözleşmesi geçersizdir. Ticari İşletme üzerindeki rehin hakkının doğumunu düzenleyen Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun 5. maddesinin f/1'e göre "Rehin hakkı ticari işletme sahibinin veya müessesesinin veya alacaklının yazılı talebi üzerine ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu Ticaret veya Esnaf ve Sanatkârlar Siciline tescil ile doğar."* (www.kazanci.com, E.T: 02.04.2014).

¹⁷⁸ Şeref **Ertaş**, “Ticari İşletme Rehni”, DEÜHFD (Prof. Dr. İrfan Baştuğ Armağanı), C. 7, Özel Sayı. 2005, s. 40; **Karahan**, s. 37; **Arkan**, s. 51; **Ertaş**, Taşınır Rehinleri, s. 1164; **Kayar**, s. 79; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 75; **Antmen**, s. 66; **Haznedar**, s. 153; **Topçuoğlu/Çon**, s. 184, dph. 40; **Çeker**, s. 41.

¹⁷⁹ Ticari işletme rehninin tescili sırasında gerekli olan belgeler için bkz. **Özşungur**, s. 253-254.

niteliktedir; tescil yapılmadan rehin kurulamaz¹⁸⁰. Söz konusu tescil, TİRK m.5, f.1 uyarınca ticari işletme sahibi tacir veya esnaf işletmesi sahibi esnaf veya rehinli alacaklının talebi üzerine, ticari işletme veya esnaf işletmesinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline yapılır.

Ticari işletme rehninin kurulabilmesi için kurucu nitelikte olan tescil, TİRK m.5, f.2 uyarınca, rehin sözleşmesinin düzenlenmesinden itibaren 10 gün içinde yapılmalıdır. Acaba tescil, rehin sözleşmesinin düzenlenmesinden itibaren 10 gün geçtikten sonra yapılabilir mi? Yani TİRK m.5, f.2’de yer alan 10 günlük sürenin geçirilmesi durumunda hukuki niteliği ne olacaktır? Hukuki durumun ne olacağı konusunda, Kanun’da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sorunun cevabı, doktrinde iki farklı görüş çerçevesinde verilmektedir. Bir görüşe göre, tescil için öngörülen 10 günlük sürenin geçmesinden sonra da tescil yapılabilir. Bu süre geçtikten sonra tescil yapılması halinde de, ticari işletme rehninin geçerlilik kazanmasına etki etmez. Ticari işletme rehni geçerli şekilde kurulmuş olacaktır¹⁸¹. İkinci görüşe göre ise 10 günlük sürenin geçirilmiş olması halinde, tescili talep hakkı ortadan kalkar ve dolayısıyla tescil yapılamayacaktır^{182 183}. Bu durumda ticari işletme rehni geçersiz hale gelecektir¹⁸⁴.

¹⁸⁰ Şaban **Kayıhan**, Ticari İşletme Rehni, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1996, s. 41; M. Ali **Erten**, Bankacılık Uygulamasında Ticari İşletme Rehni, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2001, s. 38; İbrahim Murat **Haznedar**, Ticari İşletme Rehni ve Paraya Çevrilmesi, Legal Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 50; **Haznedar**, s. 153; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 129; **Bilgili/Demirkapı**, s. 163; **Ertaş**, Ticari İşletme Rehni, s. 43; **Topçuoğlu/Çon**, s. 186; **Karahan**, s. 38; **Kayıhan/Yasan**, s. 129; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Bahtiyar**, İşletme, s. 169; **Çeker**, s. 41; **Antmen**, s. 67.

¹⁸¹ **Arkan**, s. 52; **İmregün**, İlkeler, s. 21; **Karahan**, s. 38; **Kayar**, s. 79; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 76; **Bilgili/Demirkapı**, s. 44; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 194-195; **Haznedar**, s. 154-155; **Haznedar**, Rehin ve Paraya Çevrilmesi, s. 51; **Çeker**, s. 41; **Aslan**, s. 18-19.

¹⁸² Yargıtay ise ikinci görüş çerçevesinde kararlar vermektedir. Buna göre Yargıtay 19. HD., 26.09.2003 tarih ve E. 2003/5837, K. 2003/8884 sayılı kararına şu şekildedir: “Ticari işletme rehni, rehin sözleşmesinin yapılmasından itibaren 10 gün içinde Ticaret Siciline tescil edilmezse geçersiz olur. Hal böyle olunca, geçerli bir rehin bulunmadığından ticari işletme rehnine dayanılarak satışı yapılan menkul mallar iflas masasının tasarrufu altında olup...” (www.kazanci.com, E.T: 02.04.2014). Aynı şekilde Yargıtay 21 HD’nin, 15.12.2003 tarih ve E. 7748, K. 10323 sayılı kararı da aynı görüş doğrultusundadır: “Dayanılan Ticari İşletme Rehni sözleşmesi noterde düzenlenmiş ise de, 1447 sayılı Kanunun 4. maddesi uyarınca ayrıca, Ticari işletmenin bağlı olduğu ticaret siciline 10 gün içinde tescili gerekmektedir. Aksi halde rehin hakkından sözedilmesi olanaksızdır...” (www.kazanci.com, E.T: 02.04.2014).

¹⁸³ **Erten**, s. 38; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 129; **Kayıhan**, s. 41; **Antmen**, s. 68; **Bozer/Göle**, s. 24.

¹⁸⁴ **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 129. **ERTAŞ**, bu durumda rehinli alacaklı ile işletme sahibi arasında ayırım yaparak açıklama yoluna gitmektedir. Buna göre, 10 günlük sürenin geçmesi rehinli alacaklı açısından, ticari işletme rehninin tescilini talep etme hakkını ortadan kaldırmaktadır. Ancak aynı durum işletme sahibi açısından söz konusu değildir. İşletme sahibi 10 günlük süre geçse dahi, rehin

Kanaatimizce her ne kadar Yargıtay aksi görüş çerçevesinde kararlar vermiş¹⁸⁵ olsa da, birinci görüş çerçevesinde bir sonuca varmak daha isabetli olacaktır. Zira ticari işletme rehninin ticaret siciline tescili için gerekli olan sürenin emredici nitelikte olduğuna ilişkin kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Burada rehni sicile tescilinin, 10 günlük süre içinde yapılmasını öngören düzenleme¹⁸⁶, üçüncü kişilerin haklarını korumak amacıyla getirilmiştir¹⁸⁷. Ancak burada 10 günlük süre geçtikten sonra tescil yapılması olması, üçüncü kişilerin haklarını zedelemeyecektir. Zira ticari işletme rehninin kurulması tescil kurucudur ve sicile tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmeyen hususlar, üçüncü kişilerce bilinmiyor kabul edilecektir (TTK m.36, f.4).

Kısaca ticari işletme rehni açısından da, ticaret siciline yapılan tescil kurucu etki doğurmaktadır. Noter tarafından düzenleme şeklinde hazırlanan ticari işletme rehni sözleşmesi, mutlaka ticaret siciline veya esnaf ve sanatkâr siciline tescil edilmelidir. Aksi halde rehin kurulmuş olmayacaktır.

3. Ticari İşletmenin Devri

6762 sayılı eTTK'da açıkça düzenlenmediğinden dolayı BK hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen ticari işletme devri, 6102 sayılı yeni TTK'da m.11, f.3 hükmünde düzenleme altına alınmış ve bu madde hükmü ile ticari işletme devrine

---

sicile tescili için talepte bulunma hakkına sahiptir. Dolayısıyla bu sürenin geçirilmesi rehni geçerliliğine etki etmez. Rehin geçerli bir şekilde kurulmuş olacaktır (Bkz. **Ertaş**, Ticari İşletme Rehni, s. 44; **Ertaş**, Taşınır Rehinleri, s. 1164).

¹⁸⁵ Gerçekten de Yargıtay 19. HD., 09.06.2003 tarih ve E. 2003/4054, K. 2003/6072 sayılı kararı "*Somut olayda, davalı T... Bank tarafından tesis olunan ticari işletme rehni, rehin sözleşmesinin yapılmasından 10 gün içinde ""Ticaret Sicili"" ne tescil edilmediğinden geçersizdir. Hal böyle olunca, geçerli bir rehin bulunmadığından...*" şeklindedir. (www.kazanci.com, E.T: 02.04.2014).

¹⁸⁶ 10 günlük süreyi düzenleyen TİRK m.5, f.2 hükmünün gerekçesine bakıldığında, bu sürenin hangi amaçla konulduğu açıkça anlaşılmaktadır. Madde gerekçesine göre "*On günlük müddet üçüncü şahısları korumak gayesiyle tasarıya konulmuştur. Bu suretle işletme sahibinin muvazaa yolu ile noterde tanzim ettirdiği bir rehin akdini saklaması ve işlerinin bozulması halinde ticaret veya küçük esnaf siciline kayıtlı alacaklılardan mal kaçırılması ihtimali önlenmiş olmaktadır.*" Dolayısıyla madde hükmünde yer alan 10 günlük düzenleme, kurucu nitelikte kabul edilmemelidir.

¹⁸⁷ Ancak Yargıtay bu hususu farklı yorumlayarak, sicile tescilin 10 gün içinde yapılmasının emredici bir hüküm olduğunu belirtmektedir. Zira Yargıtay 19 HD. 26.9.2003 tarih E. 2003/5809, K. 2003/8881 sayılı kararı "*Ticari İşletme Rehni Kanununun 5/2. maddesine göre yapılmış rehin sözleşmesinin düzenlemeyi takip eden (10) gün içinde ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu ticaret siciline tescil edilmelidir. Hükümde öngörülen (10) günlük süre üçüncü kişileri korumak ve ticari işletme sahibinin, daha önceden muvazaa yoluyla düzenleteceği rehin sözleşmesini, işlerinin bozulması halinde tescil ettirerek alacaklılarından mal kaçırmasını önlemek amacıyla kabul edilmiştir. Hükümün konuluş amacı gözetildiğinde 10 günlük süreden sonra yapılan tescillerin hukuki sonuç doğurmayacağı kabul edilmelidir. Bu nedenle sıra cetvelinin iptaline karar verilmesinde bir isabetsizlik yoktur.*" şeklindedir. (www.kazanci.com, E.T: 02.04.2014).

yönelik esaslı değişiklikler getirilmiştir¹⁸⁸. Bunun yanı sıra eBK'ya paralel olarak, 6098 sayılı TBK m.202 hükmünde de ticari işletme devri düzenlenmiştir.

6102 sayılı TTK m.11, f.3 hükmüne göre ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülünen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur. Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere ticari işletme bütün malvarlığı ile, yani aktif ve pasiflerin bir bütün halinde devredilmelidir. Bunun için de taraflar arasında yazılı bir devir sözleşmesi yapılması gerekmektedir. 6762 sayılı eTTK döneminde devir sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması gerektiğine ilişkin açıkça bir düzenleme bulunmamaktaydı¹⁸⁹. Ancak 6102 sayılı TTK m.11, f.3 hükmünün son cümlesinde, ticari işletme devir sözleşmesinin mutlaka yazılı şekilde yapılması gerektiği açıkça düzenlenmiştir. TTK m.11, f.3 hükmünde yazılı şeklin resmi yazılı şekil olarak anlaşılması gerektiğine ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla TTK m.11, f.3 hükmü uyarınca ticari işletme devri sözleşmesinin adi yazılı şekilde yapılması yeterlidir. Ancak taraflar istedikleri takdirde, ticari işletme devir sözleşmesini daha ağır şekil şartına bağlayabileceklerdir¹⁹⁰.

Buna karşın, TTK m.11, f.3 hükmünün aksine, TSY m.133, f.2 hükmünden, ticari işletmenin devri sözleşmelerinin adi yazılı şekilde değil, resmi yazılı şekilde yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak Kanunda yer almayan böyle bir şartın,

---

¹⁸⁸ Bu değişikliklerin neler olduğu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. **Ayhan**, s. 35, vd; Sema **Aydın**/Hasan Ali **Kaplan**/Arzu Şen **Kalyon**, "Ticari İşletme Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları", GÜHFD, C. XVII, Yıl. 2013, S. 1-2, s. 229 vd.; Koray **Demir**, "Ticari İşletmenin Devrinde Yeni Dönem: Eski ve Yeni Sorunlar", İÜHFD, C. LXXI, S. 2, Yıl. 2013, s. 103-120; Ercüment **Erdem**, "Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Devri", Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, C.II (Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, Özel Sayı 2013), s. 987-1018.

¹⁸⁹ Ticari işletmenin devrinin şartları ve sicile tescil ve ilanın açıklayıcı etkisine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. M. Fatih **Arıcı**, Ticari İşletmenin Aktif ve Pasifi İle Devri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s. 108 vd; **Ayhan**, s. 35; **Aydın/Kaplan/Kalyon**, s. 232-234; **Erdem**, s. 995-997.

¹⁹⁰ **Metin Topçuoğlu**, "Yeni TTK'nın ve Yeni TBK'nın Ticari İşletmenin ve Kiracılık Hakkının Devrine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi", Terazi Hukuk Dergisi, Mayıs 2013, S. 81, s. 17.

yönetmelikle getirilmesi doğal olarak normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmekte ve eleştirilmektedir¹⁹¹.

Yazılı şekilde yapılan ticari işletme devrinin hukuken sonuç doğurabilmesi için TTK m.11, f.3 hükmü uyarınca ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. 6762 sayılı eTTK döneminde, herhangi bir şekle tabi olmayan devir sözleşmesinin ticaret siciline tescil ve ilan edilmemesi, devir sözleşmesinin hukuken sonuç doğurmasına engel teşkil etmemekteydi. Zira ticari işletmenin devri eTTK’da açıkça düzenlenmemiştir. Sadece BK m.178-179 hükümlerinde bir düzenleme bulunmaktaydı. Kanunda açıkça hüküm bulunmadığından ve ticaret siciline yapılan kayıtların kural olarak açıklayıcı nitelikte olmasından dolayı, devir sözleşmesinin sicile tescilinin açıklayıcı nitelikte olduğu kabul edilmekteydi¹⁹². Buna karşılık 6102 sayılı yeni TTK m.11, f.3 hükmünde devir sözleşmesinin ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir. Madde hükmünde açıkça devir sözleşmesinin sicile tescil edilmesi gerektiğinden açıkça bahsedilmesine rağmen, burada yer alan tescilin hukuki niteliği konusunda doktrinde bazı tartışmalar ortaya çıkmıştır. Çünkü TTK m.11, f.3 hükmünde her ne kadar devir sözleşmesinin sicile tescil edilmesi gerektiğini belirtse de, tescilin kurucu nitelikte olduğuna ilişkin herhangi bir anlam çıkmamaktadır. Başka bir ifadeyle TTK m.11, f.3 hükmünün lafzından, devir sözleşmesinin sicile tescilinin açıklayıcı nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu yüzden de 6102 sayılı yeni TTK, ticari işletme devrini ve devrin şartlarını açıkça düzenleyerek önemli bir yenilik getirmiş olsa da, sicile yapılacak olan tescilin niteliği konusunda herhangi bir açık hüküm getirmediği için, tescilin niteliği konusunda doktrinde tartışmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur¹⁹³. Bu çerçevede savunulan bir görüşe göre, TTK’da açıkça tescilin kurucu nitelikte olduğuna ilişkin bir ifade

---

¹⁹¹ TTK’da resmi yazılı şekle ilişkin hüküm olmamasına rağmen, TSY’de böyle bir hükmün bulunmasının eleştirisine ilişkin olarak bkz. Mehmet **Bahtiyar**, “Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanununun Ticari İşletme Devri Konusunda Getirdikleri”, Legal Hukuk Dergisi, Ekim 2011, Yıl. 9, S. 106, s. 3889 vd; **Ayhan**, s. 35.

¹⁹² Eski düzenlemede tescilin açıklayıcı olduğuna ilişkin bkz. **Çeker**, s. 37; **Arıcı**, s. 207 vd.

¹⁹³ Alihan **Aydın**, “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanunu’na Ticari İşletme Kavramı ve Ticari İşletmenin Hukuki İşlemlere Konu Olması”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 16; **Karahan**, s. 30; **Erdem**, s. 1000.

bulunmadığı için, sicile yapılan tescil açıklayıcı niteliktedir¹⁹⁴. Buna karşılık başka bir görüşte olanlara göre ise, devir sözleşmesinin tasarrufi bir işlem olduğu, dolayısıyla tescilin kurucu nitelikte olduğu belirtmektedir¹⁹⁵.

Ancak, 20 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe giren TSY, ticari işletme devri sözleşmesinin tescili hususunda açık bir düzenleme getirmiştir. Buna göre TSY m.133, f. 3 hükmünde, devir sözleşmesinin ticaret siciline tescilinin açıkça kurucu nitelikte olduğu ifade edilmiştir. Gerçekten de bu madde hükmü uyarınca, “*Ticari işletmenin devri, devir sözleşmesinin tümünün tescili ile hüküm ifade eder.*” Bu açık düzenlemeden dolayı ticari işletme devrinde, sicile yapılacak olan tescil kurucu niteliğe sahiptir¹⁹⁶. Bu yüzden eTTK zamanında söz konusu olan ve ticari işletmenin devri, ticaret siciline tescil ve ilan edilmese bile, kanunda aranan şartları taşıdığı müddetçe, bütün hüküm ve sonuçlarını doğuracağına ilişkin düşüncenin artık sona ereceği kabul edilebilecektir. Yani kısa ticari işletme devrinin ticaret siciline tescilinin kurucu etkiye sahip olduğu kabul edilebilecektir.

Ancak burada tartışmalı olan devir sözleşmesinin ticaret siciline tescilinin kurucu nitelikte olup olmadığı sorununun, TSY tarafından çözüme kavuşturulmuş olması, eleştirilmesi gereken bir husustur¹⁹⁷. Gerçekten de, bu derece tartışmalı ve önemli olan hususun kanunda değil de, yönetmelikte düzenlenmesi, doğal olarak normlar hiyerarşisine ters düşmektedir. Başka bir ifadeyle, TTK m.11, f.3 hükmünde, ticari işletmenin devri sözleşmesinin ticaret siciline tescilinin açıklayıcı nitelikte olduğu anlaşılmasına rağmen, TSY m.133, f.3 hükmünde, TTK m.11, f.3’ün tam aksi yönünde, kurucu nitelikte olduğu vurgulanmıştır. Ortaya çıkan bu durum, yönetmelik hükümlerinin kanun hükümlerine aykırı olmaması kuralına aykırılık teşkil etmektedir. Dolayısıyla söz konusu bu aykırılığın ortadan kaldırılması gerekmektedir. Buna göre TTK m.11, f.3 hükmüne aykırı olan TSY m.133, f.3 hükmünün iptal edilmesi gerekmektedir. Bunun dışında kanun koyucu, ticari işletme

¹⁹⁴ **Topçuoğlu**, s. 17; **Aydın/Kaplan/Kalyon**, s. 233-234; **Arıcı**, s. 207. Hatta TTK m.11, f.3 hükmünün Tasarı metninde, ticari işletme devrinin tescil edilmesi gerektiğine ilişkin bir düzenleme bulunmaması, tescil zorunluluğunun Adalet komisyonundaki görüşmelerde eklenmesi, buradaki tescilin kanun koyucu tarafından açıklayıcı nitelikte düşünüldüğünü göstermektedir (**A. Aydın**, s. 18).

¹⁹⁵ Ünal **Tekinalp**, “Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek”, **BATİDER**, C. XXIV, S. 3, Yıl. 2008, s. 13; **Usluel**, s. 151-152.

¹⁹⁶ **Ayhan/Çağlar/Özdemir**, s. 117; **Ayhan**, s. 37; **Çeker**, s. 37; **Berzek**, s. 15; **Erdem**, s. 1001; **Demir**, s. 114-115; **Aslan**, s. 17.

¹⁹⁷ Bu eleştiri için bkz. **Topçuoğlu**, s. 19.

devri sözleşmesinin ticaret siciline tescilinin kurucu nitelikte olduğu iradesinde ise, bu husus TTK m.11, f.3 hükmünde açıkça ifade edilmelidir.

Son olarak ifade etmek gerekir ki, TSY m.133, f.3 uyarınca devir sözleşmesinin tamamı ticaret sicilin tescil ve ilan edilmelidir. Bu sayede devir sözleşmesinde yer alması gerekli olan asgari unsurlar alacaklılar tarafından görülebilecektir. Bunun dışında TSY m.133, f.3 hükmü doktrinde yer alan tartışmaları sona erdirmenin yanında aynı zamanda, ticari işletme devrinin hangi andan itibaren hüküm ve sonuç doğuracağını da açıkça belirtmektedir. Bu şekilde tescile bağlanan sonuç açıkça düzenlenmiş olmaktadır¹⁹⁸.

Ticari işletme devri sözleşmesinin ticaret siciline tescil isteminin kim ya da kimler tarafından yapılacağı belirlenmemiştir. Yani devir sözleşmesinin devreden mi, yoksa devralan tarafından mı sicile tescil ettirileceği kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Ancak TTK m.28, f.1 ve TSY m.22, f.1 ve f.2 uyarınca, devir sözleşmesinin sicile tescilini talep etme yetkisinin, ticari işletme sahibinde olacağı kabul edilmelidir.

4. Ticaret Şirketlerinin Tüzel Kişilik Kazanması

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu m.124, f.1 hükmüne göre ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif¹⁹⁹ şirketlerden ibarettir. Sayılan bu ticaret şirketleri, adi şirketten farklı olarak tüzel kişiliği haizdirler (TTK m.125, f.1). Bu çerçevede tüzel kişilik kazanabilmeleri için ticaret siciline tescil edilmeleri şarttır²⁰⁰.

¹⁹⁸ Erdem, s. 1001.

¹⁹⁹ 24.04.1969 tarihli, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m.1 hükmü, 2004 yılında çıkarılan 5146 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, kooperatifi tanımlarken, “teşekkül” ibaresini kullanmaktaydı. Bu şekilde hüküm içeren KoopK. Yürürlüğe girdiği sırada, kooperatifleri “ticaret şirketi” olarak ifade eden 6762 sayılı eTTK m.136 hükmü değiştirilmemişti. Dolayısıyla her iki kanunda, iki farklı nitelendirilen kooperatiflerin şirket olup olmadıkları tartışmalıydı. Bu tartışma 5146 sayılı Kanun ile giderilmiş ve KoopK. m.1 uyarınca, kooperatifler “ortaklık” olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla 6102 sayılı TTK m.124, f.1 uyarınca, ticaret şirketleri arasında sayılan kooperatifler de artık bir şirket olarak varlığını kabul ettirmiştir. Her ne kadar 1163 sayılı KoopK m.1 hükmünde kooperatiflerin ticaret şirketi olduğundan bahsedilmemekte ise de, TTK m.124, f.1 uyarınca kooperatifler ticaret şirketi sayılmıştır ve KoopK’da yer alan boşluk bu şekilde giderilmiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.124’e İlişkin Madde Gerekeşi.

²⁰⁰ Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 46-47; Hasan **Pulaşlı**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Göre Şirketler Hukuku Şerhi C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 74; Oruç Hami **Şener**, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s. 108; Fatih **Bilgili**/Ertan **Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri,

a. Kollektif Şirket

6102 sayılı yeni TTK m.211 ilâ 303 üncü maddeler arasında düzenlenen kollektif şirket, bir ticari işletmeyi, bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklardan hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirket olarak tanımlanmaktadır (TTK m.211, f.1).

Türk Ticaret Kanunu m.124, f.2 uyarınca, şahıs şirketi olarak nitelenen kollektif şirketten bahsedebilmek için, ortada bir ticari işletme mevcut olup, bu işletmeyi işletmek amacı olmalı, ortaklar bir ticaret unvanı seçip, bu unvan altında faaliyete başlamalı, ortaklar sadece gerçek kişilerden oluşmalı ve bu ortakların üçüncü kişilere karşı sorumluluğu sınırsız ve müteselsil olmalıdır²⁰¹. Ancak kollektif şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için bunlar yeterli değildir.

Kollektif şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için, TTK m.212 uyarınca yazılı şekilde bir şirket sözleşmesi hazırlanması gerekmektedir²⁰². Emredici nitelikte olan bu hüküm uyarınca kollektif şirket sözlü şekilde kurulamaz²⁰³. Yazılı şekilde hazırlanmış ve TTK m.213, f.1 uyarınca bulunması gerekli zorunlu unsurları içeren kollektif şirket sözleşmesi ortaklarca imzalanır ve noterce bu imzalar onaylanır (TTK m.212). Ortakların imzalarının mutlaka noterce onaylanması gerekir²⁰⁴. Bu husus

---

3. Baskı, Dora Yayınları, Şubat 2014, s. 44; **Bilgili/Demirkapı**, s. 163; **Bilgişin**, s. 139; **Mimaroglu**, s. 249; **Kayar**, s. 155; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 197; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Bilge**, Tacir, s. 180; **Tunçer**, s. 76; **Battal**, Ticari İşletme, s. 145; **Baktır**, s. 91; **Kayhan/Yasan**, s. 129; **Aslan**, s. 65.

²⁰¹ Gönen **Eriş**, Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. II, Seçkin Yayıncılık, Mart 2013, s. 2035-2036; Sami **Karahan/İlyas Çeliktaş**, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2013, s. 245-247; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 192-193; **Pulaşlı**, Şerh, s. 326-327; **Sener**, s. 202; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 113.

²⁰² Hazırlanacak olan kollektif şirket sözleşmesinde nelerin bulunması gerektiğine ilişkin bkz. TTK m.213.

²⁰³ Eğer sözlü şekilde kurulma gibi bir durum söz konusu olursa, bu durumda kurulmak istenen şirket kollektif şirket değil, adi şirket olarak nitelendirilecektir. Zira TTK m.214 uyarınca, kollektif şirket sözleşmesi kanuni şekilde yapılmazsa, bu şirket adi şirket hükmündedir.

²⁰⁴ Noter kollektif şirket sözleşmesini onaylarken, sözleşmenin içeriğini inceleme ve denetleme yetkisine sahip değildir. Sadece sözleşmeyi imzalayan kişilerin bu imzalarının, kendi iradeleri ile atıp atmadığını dikkate almalıdır. Bu konu için bkz. **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 115.

geçerlilik şartıdır. Aksi halde kurulmak istenen şirket adı şirket olarak nitelendirilecektir²⁰⁵.

Sözleşmenin taraflarca imzalanması da kolektif şirketin tüzel kişilik kazanması için yeterli değildir. Kolektif şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için TTK m.232 uyarınca ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir²⁰⁶. Aynı şekilde TTK m.215 hükmü uyarınca da kolektif şirketi kuranlar, noterce onaylanan şirket sözleşmesinin bir örneğini, noter onayından itibaren onbeş gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ettirmelidir²⁰⁷. Söz konusu onbeş günlük süre hak düşürücü süre değildir²⁰⁸. Ancak ticaret siciline tescil yapılması, kolektif şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için mutlak zorunlu unsurdur. Sicile tescil yapılmaz ise, kolektif şirketin tüzel kişilik kazanması ve dolayısıyla kurulmuş sayılması mümkün değildir²⁰⁹.

Şirket sözleşmesinin tescilini talep etme yetkisi TTK m.215 uyarınca bütün ortaklara aittir. Bu şekilde bütün ortakların birlikte hareket ederek tescil talebinde bulunmasının zorunlu kılınmış olması, hem TTK m.28, f.2 hem de TSY m.22, f.4 hükmünün istisnasını teşkil etmektedir²¹⁰. Ortaklar kolektif şirket sözleşmesine hüküm koymak suretiyle, tescil talebinde bulunma yetkisini içlerinden birisine verebilirler²¹¹. Burada şu soru akla gelebilir? Sözleşme ile ortaklardan birine yetki

---

²⁰⁵ Ahmet **Battal**, Şirketler Hukuku, Gazi Kitabevi, Şubat 2005, s. 54; Tayfun **Ercan**, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği başlıca Yenilikler ve Mali Hukuka Etkileri, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, s. 64; **Eriş**, C. II, s. 2041; **Karahan/Çelikleş**, Şirketler Hukuku, s. 250; **Tunçer**, s. 217.

²⁰⁶ Kolektif şirketin tescili için sicil müdürlüğüne sunulması gerekli olan belgeler için bkz. **Özşungur**, s. 1237-138.

²⁰⁷ 6102 sayılı TTK m.215 ve m.216 hükmü karşısında, TTK m.232 hükmünün gereksiz bir tekrar olduğu ve ayrıca 232 inci maddenin ikinci cümlesinde geçen "Aksine sözleşme üçüncü kişilere karşı geçersizdir." cümlesinin de açıklanmaya muhtaç olduğuna ilişkin olarak bkz. Mehmet **Bahtiyar**, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili İle Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi", Makaleler II, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, s. 195.

²⁰⁸ **Domanıç**, Şerh, s. 569; **Şener**, s. 210; **Eriş**, C. II, s. 2051; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 115.

²⁰⁹ Turgut S. **Erem**, Ticaret Hukuku Prensipleri-Cilt 2-Ticaret Şirketleri, Hilal Matbaacılık, İstanbul 1969, s. 75-76; **Bilgişin**, s. 140; **İmregün**, İlkeler, s. 79; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 195; **Pulaşlı**, Şerh, s. 330; **Şener**, s. 210; **Eriş**, C. II, s. 2051; **Karahan/Çelikleş**, Şirketler Hukuku, s. 250; **Ercan**, s. 64; **Berzek**, s. 68; **Battal**, Şirketler, s. 54. Ayrıca bu konu için bkz. Yargıtay HGK'nın 07.04.1965 tarih ve E. 547, K. 158 sayılı kararı.

²¹⁰ **Berzek**, s. 64. Gerek TTK m.28, f.2, gerekse TSY m.22, f.4 hükmüne göre, bir olgunun tescilini istemeye birden fazla kişi zorunlu ve yetkili olduğu takdirde, kanunda aksine hüküm yoksa içlerinden birinin talebi üzerine yapılan tescil, tümü tarafından istenmiş sayılır.

²¹¹ Reha **Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu**, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2005, s. 153; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 195; **Pulaşlı**, Şerh, s. 330; **Karahan/Çelikleş**, Şirketler Hukuku, s. 250-251.

verilmediği durumda, ortaklardan birisinin veya birkaçının tescil talebinde bulunmak istememesi halinde nasıl bir yol izlenecektir? Bu durumda izlenebilecek ilk yol, TTK m.33 uyarınca, ticaret sicil müdürünün, tescil talebinde bulunmak istemeyen ortağı, tescilin yapılması hususunda davet etmesinin²¹² sağlanmasıdır²¹³. Bu yolla tescil sağlanamazsa izlenebilecek ikinci yol, TTK m.243, f.1, b.d uyarınca, tescil talebinde bulunmak istemeyen ortağa noter aracılığıyla gönderilecek ihtarname ile uygun süre verilmesi, eğer verilen süre içinde tescil yapılmaz ise, mahkemeye başvurarak şirketin feshinin istenmesidir²¹⁴. Bunun dışında üçüncü bir yol daha söz konusu olabilir. Buna göre, 6098 sayılı TBK m.112 vd. hükümleri uyarınca sözleşmeye aykırılık dolayısıyla tescil talebinde bulunmak istemeyen ortağa dava açılabilir²¹⁵.

Kollektif şirketin kuruluşuna ilişkin ticaret siciline tescil yapıldıktan sonra, şirket sözleşmesi TTSG’de ilan edilir. Burada ilanın yapılış amacı, sicil kayıtlarının aleniyetinin sağlanmasıdır. Dolayısıyla tescilden sonra yapılacak ilan, açıklayıcı niteliktedir²¹⁶. Yani ilanın yapılmamış olması kollektif şirketin kurulmasına engel olmaz; meğerki kollektif şirket ticaret siciline tescil edilmemiş olsun.

²¹² Yargıtay 11. HD’nin 15.06.1990 tarih ve E. 3108/K. 4769 sayılı kararında, sicil müdürünün yapacağı tescile davetin içeriğine ilişkin şu husus belirtilmiştir: “Ticaret sicil memurluğunca çıkarılan tescil ve bildirim davet yazısında neyin tescili gerektiği ve hangi konulardaki tescil işleminde ne sebeple bir hata bulunduğu tespit edildiği bildirilmeden ve bu konularda hiçbir açıklama da yapılmadan sicil memurluğuna müracaat edilmesi biçimindeki uyarı, yasa ve tüzüğün öngördüğü nitelikteki bildiri yazısı olarak kabul edilemez.” (Eriş, C. I, s. 1307).

²¹³ Şener, s. 211. 6102 sayılı yeni TTK m.33,f.1 uyarınca, tescili zorunlu olup da, kanuni şekilde ve süresi içinde tescili istenmemiş veya tescilin kanuna aykırı olduğunu öğrenen sicil müdürü, ilgilileri, belirleyeceği uygun bir süre içinde kanuni zorunluluklarını yerine getirmeye veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır. Sicil müdürü tarafından belirlenen süre içinde tescil talebinde bulunmayan ve tescilden kaçınma nedenlerini bildirmeyen kişiye, sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından idari para cezası verilir (TTK m.33, f.2). Ancak sicil müdürü tarafından yapılan davette, ilgili kişiye tescilden kaçınma nedenlerinin bildirilmesinin istenmeden, sadece tescil zorunluluğunun yerine getirilmesinin istenmesi, davetin TTK m.33, f.1’e uygun yapılmadığını gösterir. Dolayısıyla ilgili kişiye ceza verilmez (Arkan, s. 247). Eğer süresi içinde kaçınma sebepleri bildirildiği takdirde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli olan bir hususun bulunduğu sonucuna varırsa, bunun tescilini sicil müdürüne emreder, aksi takdirde tescil istemini reddeder (TTK m.33, f.3).

²¹⁴ Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku-Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler-Soru Örnekleri, Yeni TTK’ya Göre Yazılmış Güncellenmiş 8. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 75; Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, 9. Basım, Dora Yayınları, Bursa 2013, s. 153; Necdet Tüzün, Şirketler Hukuku Dersleri, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara 1983, s. 39; Şener, s. 211-212; Karahan/Çelikleş, Şirketler Hukuku, s. 251.

²¹⁵ Şener, s. 212; Karahan/Çelikleş, Şirketler Hukuku, s. 251; Bilgili/Demirkapı, Şirketler, s. 153.

²¹⁶ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 196; Pulaşlı, Şerh, s. 330; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 116.

Kısaca kollektif şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için, taraflarca imzalanan noter onaylı şirketi sözleşmesinin ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gereklidir. Eğer sözleşme şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilmezse, kollektif şirket tüzel kişilik kazanamaz. Dolayısıyla kurulan şirket kollektif şirket değil, adi şirket olarak hüküm ifade edecektir (TTK m.214).

b. Komandit Şirket

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunumuz iki tür komandit şirket düzenlemiştir. Bunlardan birincisi TTK m.304-328 arasında düzenlenen adi komandit şirket, ikincisi ise TTK m.564-572 arasında düzenlenen sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkettir. Adi komandit şirket bir şahıs şirkettir. Bu yönüyle bir diğer şahıs şirketi olan kollektif şirkete çok benzemektedir²¹⁷. Sermayesi paylara bölünmüş adi komandit şirket ise sermaye şirkettir ve anonim şirkete benzemektedir.²¹⁸

Adi komandit şirket, ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirkettir (TTK m.304, f.1). Sorumluluğu sınırlandırılmamış ortak komandite, sorumluluğu sınırlandırılmış olan ortak ise komanditer ortaktır (TTK m.304, f.2). Görüldüğü üzere kollektif şirketten farklı olarak adi komandit şirkette iki tür ortak bulunmaktadır.

Şahıs şirketi olan ve kollektif şirkete çok benzeyen adi komandit şirketin kuruluşu, kollektif şirketin kuruluş şekline tabidir (TTK m.305, f.1)²¹⁹. Yani adi komandit şirketin kurulabilmesi için, ilk olarak yazılı sözleşme yapılmalı²²⁰, daha

---

²¹⁷ Nitekim adi komandit şirketi düzenleyen madde hükümlerine baktığımızda, kollektif şirkete ilişkin maddelere atıf yapıldığı görülmektedir. Bu çerçevede şirkete ait özel hükümler saklı kalmak şartıyla kollektif şirkete ilişkin olup, kanunda yer alan sözleşmeye ilişkin TTK m.212-216, ortaklar arasındaki ilişkilere ilişkin TTK m.217-231, üçüncü kişilerle olan ilişkilerin düzenlendiği TTK m.232-242, sona erme, tasfiye ve ortaklıktan ayrılmaya ilişkin TTK m.243-303 hükümleri, adi komandit şirket hakkında da uygulanacaktır (TTK m.305, 308, 317, 328).

²¹⁸ Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin kuruluşunu düzenleyen TTK m.569 hükmü, anonim şirketlerin kuruluşuna ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtmektedir. Ayrıca sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin esas sözleşmesinin, anonim şirket esas sözleşmesinde yer alması zorunlu kayıtları içermesi gerekmektedir.

²¹⁹ Adi komandit şirket sözleşmesinde, kollektif şirket sözleşmesinden farklı olarak, komanditer ortakların ad ve soyadları ile koydukları veya koymayı taahhüt ettikleri sermaye miktarları ile sermayelerin cinsleri yazılmalıdır (TTK m.307, f.1).

²²⁰ Ancak burada hazırlanacak olan adi komandit şirket sözleşmesinde, kurulacak şirketin adi komandit şirket olduğu açıkça belirtilmelidir. Yani komanditer ortakların ad ve soyadlarının mutlaka

sonra kanunda belirtilen zorunlu kayıtları içeren bu sözleşme ortaklarca imzalandıktan sonra noter tarafından onaylanmalıdır. Ancak tıpkı kollektif şirkette olduğu gibi bu şartların yerine getirilmesi, adi komandit şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için yeterli değildir. Ayrıca ortaklarca imzalanıp noterce onaylanan sözleşmenin ticaret siciline tescil edilmesi ve ilan edilmesi gerekmektedir. Şirketin kurulmuş sayılabilmesi için, ticaret siciline tescil mutlak zorunlu unsurdur²²¹. İlan ise üçüncü kişilere şirketin kurulduğunu duyurma amacıyla yapılır. Dolayısıyla ilan şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için şart değildir²²².

Görüldüğü üzere adi komandit şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için, şirket sözleşmesinin ortaklarca imzalanıp noter onayından geçtikten sonra ticaret siciline tescili gereklidir²²³. Dolayısıyla burada yer alan tescil kurucu niteliktedir. Tescil yapılmadan şirket tüzel kişilik kazanamaz. Bu durumda ortaya çıkan şirket, kollektif şirket bahsinde belirtildiği gibi adi şirket olarak kabul edilecektir (TTK m.214).

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkete ilişkin hususlar, TTK'nın yaptığı yollama nedeniyle anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanacaktır (TTK m.565, f.2, 567, 569, 570). Aşağıda Bakanlık izni hariç anonim şirkete ilişkin yapılan açıklamalar, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkete de uygulanacaktır. Aynı şekilde TTK m.565, f.2'nin yollaması sonucu, TTK m.354 ve 355 hükümleri uygulanacak ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekecektir.

c. Anonim Şirket

Anonim şirket, 6102 sayılı TTK m.329-572 inci maddeler arasında düzenlenmiştir. TTK m.329 hükmüne göre, anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız şirket tüzel kişiliğinin kendi malvarlığıyla sorumlu olduğu, pay sahiplerinin şirkete koymayı taahhüt ettikleri sermaye payları ile sadece şirkete karşı sorumlu oldukları şirketi türüdür.

---

yazılması gerekir. Aksi halde kurulan şirket, adi komandit şirket değil, kollektif şirket sayılır (**Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 137.).

²²¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 215; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 219; **Pulaşlı**, Şerh, s. 405-406; **Şener**, s. 275; **Aslan**, s. 194.

²²² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 215; **Tüzün**, s. 58; **Erem**, Şirketler, s. 120; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 219; **Pulaşlı**, Şerh, s. 406; **Şener**, s. 275; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 184; **Karahan/Çeliktaş**, Şirketler Hukuku, s. 307; **Aslan**, s. 194.

²²³ Komandit şirketin tescili için sicil müdürlüğüne sunulması gerekli olan beşeler için bkz. **Özsungur**, s. 160-161.

Kanun koyucu tarafından sermaye şirketi olarak nitelendirilen anonim şirketin (TTK m.124, f.2) kurulabilmesi için, tıpkı şahıs şirketlerinde olduğu gibi yazılı olarak hazırlanmış bir şirket sözleşmesinin bulunması gerekir (TTK m.339, f.1). Anonim şirketi kuran ortaklarca hazırlanacak olan bu sözleşmeye, TTK m.339'un üst başlığında da ifade edildiği üzere, esas sözleşme denilmektedir. Ancak doktrinde anasözleşme²²⁴ ibaresinin kullanıldığı da görülmektedir²²⁵. Anonim şirketin anayasası niteliğinde olan bu esas sözleşmede bulunması gerekli olan hususlar, TTK m.339, f.2 hükmünde sayılmıştır²²⁶. Kurucu ortaklar tarafından hazırlanacak olan esas sözleşme, Kanunda belirtilen hususları içermesi kaydıyla bütün kurucular tarafından imzalanıp noterce onaylanmalıdır (TTK m.339, f.1).

Esas sözleşmenin ortaklarca imzalanması ve bu imzaların noterce onaylanmasından²²⁷ sonra anonim şirket kurulmuş sayılmaz. 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK m.335 hükmü tarafından getirilen yeni bir düzenleme olarak, imzaların noter onayından sonra ortaya çıkan şirket, bir anonim şirket olmayıp, ön anonim şirket olarak kabul edilmektedir²²⁸. Yani ortakların şirket kurma iradelerinin, ortakların imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede belirtilmesi koşuluyla ön anonim şirket ortaya çıkmaktadır²²⁹. Bu şirket, kuruluş

²²⁴ “Anasözleşme” kavramının kullanılmasının daha doğru olacağı ve 6102 sayılı yeni TTK tarafından “esas sözleşme” teriminin eleştirisi için bkz. **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 117; **Bahtiyar**, TTK Tasarısı, s. 180; **Moroğlu**, Değerlendirme ve Öneriler, s. 137.

²²⁵ Mehmet **Bahtiyar**, Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, Beta Yayınevi, İstanbul 2001, s. 20 vd.; Mehmet **Bahtiyar**, 6335 Sayılı Kanun İle Yeni TTK'da Yapılan Değişiklikler ve İşletmeler/Şirketler İçin TTK'ya Uyum Takvimi”, Beta Yayınevi, Eylül 2012, s. 27, vd.; **Şener**, s. 297; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 117 vd.; Ali Abdullah **Doğan**, Sermaye Şirketleri Rehberi, Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s. 168 vd.; **Moroğlu**, Değerlendirme ve Öneriler, s. 137.

²²⁶ Anonim şirket esas sözleşme örneği için bkz. **Özsungur**, Sicil Uygulamaları, s. 154.

²²⁷ Hazırlanacak olan esas sözleşmenin ortaklarca imzalanması ve bu imzaların noter tarafından onaylanmasından kastedilen, sadece imzaların onaylanmasıdır. Noterin bu onaylama işlemi sırasında esas sözleşmenin içeriğini inceleme ve denetleme yetkisi söz konusu değildir (**Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 235; Sami **Karahan**/Özlem Karaman **Coşgun**, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012, s. 360). Esas sözleşmeyi inceleme ve denetleme yetkisi sicil müdürüne aittir. Oysaki 6762 sayılı eTTK döneminde noter, imzaları onaylamanın yanında ayrıca esas sözleşmede yer alan sermayenin tamamının ortaklar tarafından taahhüt edilip edilmediğini de incelemek zorundaydı (**Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 235).

²²⁸ 6102 sayılı yeni TTK ile ortaya çıkan ön anonim şirket 335 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilmektedir. Söz konusu madde hükmüne göre, şirket kurucuların kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi şartsız taahhüt ettikleri, imzaların noterce onaylandığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur. Burada kurulmasından bahsedilen şirket, anonim şirket olmayıp, tüzel kişiliği olmayan ön anonim şirkettir.

²²⁹ Hasan **Pulaşlı**, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 13-14; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 247-251; **Pulaşlı**, Şerh, s. 452-463; **Bahtiyar**, Anasözleşme, s. 45 vd.; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 235; **Karahan/Coşgun**, Şirketler Hukuku, s. 361. Buna karşılık TTK m.335 hükmünde

işlemlerinin asıl amacı olan anonim şirketin tüzel kişilik kazanması anına kadar devam eder. Başka bir ifadeyle ön anonim şirket, tarafların şirket kurma yönündeki iradelerinin, şirket esas sözleşmesinde açıklanması ve imzaların noterce onaylanması ile ortaya çıkar, sözleşmenin ticaret siciline tescil ile son bulur²³⁰. Zira esas sözleşmenin tescili ile birlikte artık anonim şirket ortaya çıkmaktadır.

Bu aşamada, esas sözleşmenin notere onaylatma aşamasından sonra, bazı anonim şirketler bakımından Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın izni gerekmektedir²³¹. Bakanlığın iznine tabi olan anonim şirketler açısından, esas sözleşmenin noterde onaylanmasından sonra, Bakanlık tarafından izin verilmesi gerekmektedir. Hangi tür anonim ortaklıkların Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi olacağı, Bakanlıkça çıkarılan tebliğde²³² düzenlenmiştir²³³.

Hazırlanan esas sözleşmenin ve bu sözleşmede yer alan ortakların imzalarının noter tarafından onaylanması anonim şirketin kurulması açısından yeterli değildir. Anonim şirket ancak ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır²³⁴ (TTK m.355, f.1). TTK m.354, f.1 ve TSY m.69, f.1 hükmü uyarınca, anonim şirket esas sözleşmesinin tamamı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izniyle kurulacak anonim

---

belirtilen şirketin, BK m.620, f.2 uyarınca bir adi ortaklık olduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Ünal **Tekinalp**, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 87.

²³⁰ Çağlar **Manavgat** (İsmail **Kırca**/Feyzan Hayal Şehirali **Çelik**), Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1, Temel Kavramlar ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, 2013 Eylül, s. 304; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 127; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 236; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 172; **Tekinalp**, Yeni Anonim ve Limited, s. 87-88; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 247-251; **Pulaşlı**, Şerh, s. 463-467.

²³¹ Bu hususa ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 306-307; **Pulaşlı**, Şerh, s. 623-624.

²³² Bkz. 15/11/2012 tarih ve 16770 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ.

²³³ Hangi şirketlerin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na tabi olduğu, Bakanlıkça çıkarılan tebliğ (kısaca ASKİT) m.5 hükmünde belirlenmiştir. Buna göre, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri, varlık yönetim şirketleri, sigorta şirketleri, anonim şirket şeklinde kurulan holdingler, döviz büfesi işleten şirketler, umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri, ürün ihtisas borsası şirketleri, bağımsız denetim şirketleri, gözetim şirketleri, teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketleri, 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketlerin kuruluşları ve esas sözleşme değişiklikleri Bakanlığın iznine tabidir.

²³⁴ Anonim şirketin ticaret siciline tescili sırasında gerekli olan belgeler için bkz. **Özsungur**, s. 12. Ayrıca bkz. TSY m.69-70; REGESTA, C. 2, S. 1, s. 96-106. Ayrıca 6102 sayılı yeni TTK'nın ilk halinde kuruluştaki bilirkişi raporunun tescili zorunlu iken, artık bu husus 6335 sayılı Kanunda değiştirilerek, bilirkişi raporunun sicil müdürlüğüne tescil sırasında verilmesi yeterli görülmüştür. Bu husus için bkz. **Pulaşlı**, "6335 ve 6353 Sayılı Kanunlar, s. 13-14.

şirketlerde izin alınmasını, diğer şirketlerde esas sözleşmede yer alan imzaların noterce onaylanmasından sonra otuz gün²³⁵ içinde şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve TTSG'nde ilan olunur. Burada yer alan otuz günlük süre²³⁶, izne tabi şirketler açısından izin tarihinden, diğer şirketlerde ise esas sözleşmenin noterce onaylanmasından itibaren başlayacaktır. Burada otuz günlük sürenin geçirilmesi durumunda yapılan tescillerin geçerli olup olmadığı konusunda TTK'da herhangi bir düzenleme mevcut değildir²³⁷.

Ayrıca bu otuz günlük süre yanında TTK m.345, f.2 hükmünde de üç aylık bir süreden bahsedilmektedir. Bu maddeye göre, şirket TTK m.355, f.1'de öngörülen noter onayı tarihinden itibaren, üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, ortaklarca şirket kurulurken getirilen ve bankaya yatırılan bedeller banka tarafından geri ödenir. Dolayısıyla anonim şirketin tescil süresi için otuz günlük sürenin mi, yoksa üç aylık sürenin mi dikkate alınacağı tartışmalara neden olmaktadır. Doktrinde bu konu ile ilgili iki görüş mevcuttur. İlk görüşte olan bazı yazarlara göre TTK m.354, f.1'de yer alan otuz günlük sürenin hak düşürücü süre olduğunu ve bu süreye uyulmaması halinde şirketin kurulmuş sayılmayacağını ya da otuz günlük süre geçtikten sonra sicile tescil yapılmayacağını kabul etmek doğru olmayacaktır. Zira burada yer alan süre hak düşürücü süre değildir; bir düzen hükmüdür²³⁸. Buna karşılık ikinci bir

---

²³⁵ Madde gerekçesine bakıldığında, TTK m.354, f.1 hükmü ile çelişkili bir durum olduğu görülmektedir. Söz konusu madde gerekçesinde şirket esas sözleşmesinin tescili için herhangi bir süre öngörülmediği belirtilmiştir. Ancak madde metni incelendiğinde birinci fıkra hükmünde tescil, otuz günlük bir süreye bağlanmıştır (Sabih Arkan, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na İlişkin Değerlendirmeler", Konferans-Bildiriler-Tartışmalar, 13-14 Mayıs 2005, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, s. 52; Kaya, s.155). Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.354'e İlişkin Madde Gerekçesi.

²³⁶ 6762 sayılı eTTK m.300 hükmünde söz konusu süre 15 gün olarak belirlenmiştir. Ancak 6102 sayılı yeni TTK'da bu süre otuz gün olarak değiştirilmiştir. TTK m.354, f.1 hükmünde yer alan bu otuz günlük süre, ticaret siciline tescil için talepte bulunma süresini düzenleyen ve kanunda aksine hüküm olmadıkça bu sürenin 15 gün olacağını belirten TTK m.30, f.1 ve TSY m.33, f.1 hükmüne bir istisna teşkil etmektedir.

²³⁷ Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 308; Pulaşlı, Şerh, s. 625; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 129. Maddede yer alan otuz günlük sürenin geçirilmesi halinde yaptırımın ne olacağına ilişkin bir düzenlemenin Kanun'da yer almamasının nedeni, TTK'nın tasarı haline sonradan müdahale edilerek söz konusu otuz günlük sürenin eklenmesidir (Kendigelen, s. 239). Gerekçede de tescil için süre öngörülmediğine ilişkin açıklama da bu görüşü desteklemektedir (Bilgili/Demirkapı, Şirketler, s. 243, dpn. 205).

²³⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 129; Karahan/Coşgun, Şirketler Hukuku, s. 374; Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited, s. 91. TEKİNALP'e göre gerek otuz günlük süre gerekse üç aylık süre amaçları yönünden birbirinden farklıdır. Zira otuz günlük süre, tarafların şirket esas sözleşmesini vakit geçirmeden tescil ettirmelerini sağlamak amacıyla öngörülmüştür. Üç aylık süre ise, tescil

görüŖte olan bazı yazarlar ise, TTK m.354 hükmünde otuz günlük sürenin geçirilmesi halinde bir yaptırım öngörölmemiş olsa bile, TTK m.345 hükmünde yer alan üç aylık süre sonunda ön anonim Ŗirketin sona ermiş sayılacağını belirterek, anonim Ŗirketin kurulması açısından tescilin en geç noter onayından sonra üç ay içinde yapılması gerektiğini belirtmektedir. Aksi halde anonim Ŗirketin kurulmamış sayılması gerektiğini savunmaktadırlar²³⁹.

Kanaatimizce ilk olarak TTK m.354, f.1'de yer alan otuz günlük süre ile TTK m.345, f.2'de yer alan üç aylık süre bir çeliŖki yaratmaktadır ve bu çeliŖkinin giderilmesi gerekmektedir²⁴⁰. Bunun dışında, ikinci görüş çerçevesinde hareket edilmesi daha yerinde olacaktır. Zira anonim Ŗirketler açısından tescil kurucu niteliktedir. Dolayısıyla kurucu nitelikte olan tescilin çok fazla geciktirilmemesi gerekmektedir. TTK m.354, f.1 hükmünde otuz günlük süre bu nedenle getirilmiştir. Buradaki otuz günlük sürenin geçirilmesi halinde nasıl bir yaptırım uygulanacağını belirlenmemiş olması, tescil süresinin keyfi şekilde uzatılmasına imkân sağlayacaktır. Dolayısıyla otuz günlük sürenin hak düşürücü süre olmadığı kabul edilse bile, kurucu nitelikte olan anonim Ŗirket esas sözleşmesinin tescilinin bir süre ile sınırlı olması gerekmektedir. Bu nedenle otuz günlük süre geçmiş olsa bile, TTK m.345, f.2'de yer alan üç aylık sürenin burada dikkate alınması ve tescil talebinin en geç üç ay içinde yapılması yerinde olacaktır. Aksi halde anonim Ŗirketin kuruluşu belirsiz süre ile yapılabilecek ve bu durum Ŗirkete getirilen sermayelerin değerlerinin belirlenmesi ve sermayenin korunması açısından sorunlara neden olabilecektir.

Yukarıda yer alan düzenleme çerçevesinde anonim Ŗirketlerin kurulmuş sayılmaları ve tüzel kişilik kazanmaları için ticaret siciline tescil mutlak zorunlu

---

konusunda gecikme halinde ortakların Ŗirketi kurmaktan vazgeçmelerini engellemek amacıyla getirilmiştir. Bu konu için bkz. Ünal **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 151; Ünal **Tekinalp**, Tek Kişilik Ortaklık-C. I: Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s. 91. Otuz günlük süre ile üç aylık sürelerin amaçları bakımından farklı olduğu konusunda aynı yönde görüş için bkz. **Manavgat (Kırca/Ş. Çelik)**, s. 304. Ancak MANAVGAT, bu iki sürenin amaçlarının farklı olduğunu, dolayısıyla, anonim Ŗirket esas sözleşmesinin mutlaka otuz gün içinde tescil edilmesi gerektiği görüşündedir (**Manavgat (Kırca/Ş. Çelik)**, s. 304).

²³⁹ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 308; **Pulaşlı**, Şerh, s. 625-626. Ŗirket esas sözleşmesinin tescili en geç üç ay içinde yapılmalıdır. Aksi halde Ŗirketin kurulması için belirsiz bir süre söz konusu olacaktır ki, bu durum Ŗirketin sermayesinin korunması açısından sorunlara yol açabilecektir (**Bilgili/Demirkapı**, Ŗirketler, s.244).

²⁴⁰ Aynı yönde görüş için bkz. **Moroğlu**, Değerlendirme ve Öneriler, s. 145; **Bilgili/Demirkapı**, Ŗirketler, s.244, dpn.207; **Kaya**, s. 151.

unsurdur. Yani burada yapılması gerekli olan tescil, kurucu niteliktedir²⁴¹; tescil yapılmadığı takdirde ortada anonim şirket değil, bir adi şirket söz konusu olacaktır. TTK m.354, f.1 hükmünde şirket esas sözleşmesinin tamamının TTSG’de ilan edilmesi gerektiği de belirtilmiştir. Ancak şirket esas sözleşmesinin tamamının ilan edilmesi kurucu nitelikte değildir. İlan açıklayıcı etkiye sahiptir²⁴². Bunun dışında esas sözleşme, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret sicil müdürlüğüne²⁴³ tescil ve ilan edilmelidir (TTK m.354, f.1). İlan için ise, anonim şirket esas sözleşmesinin sicile tescili için öngörülen otuz günlük süre geçerli olacak ve ilan bu süre içinde yapılacaktır²⁴⁴.

Kurucu niteliğe sahip olan tescili talep etme konusunda kimlerin yetkili olduğuna ilişkin TTK’da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Buna karşılık TSY m.22, f.2, b.d hükmünde anonim şirketlerin kuruluş aşamasında tescil talebinde bulunabilecek kişiler gösterilmiştir. Buna göre şirket kuruluşunda, şirket sözleşmesi ile belirlenen yönetim kurulu veya temsil veya ilzama yetkilendirilen yönetim kurulu üye ya da üyeleri tescil talebinde bulunabilecektir. Anonim şirket esas sözleşmesi hazırlanırken, şirketi yönetecek olan ilk yönetim kurulu üyelerinin sayıları da sözleşmede yer almalıdır (TTK m.339, f.2, b.g). Dolayısıyla ilk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanacaktır (TTK m.339, f.3). Bu şekilde atanan yönetim kurulu üyelerinin göreve başlayabilmeleri için şirketin tüzel kişilik kazanması; dolayısıyla sözleşmede belirtilen yönetim kurulu üyelerinin tescil talebinde

²⁴¹ Necla Akdağ **Güney**, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin ve Sözleşme Değişikliğinin Tescili ve Tescilin Etkileri”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 40; Tuğrul **Ansay**, Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Beşinci Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara 1975, s. 60; Fahiman **Tekil**, Anonim Şirketler Hukuku, İkinci Bası, Sena Ofset, İstanbul 1998, s. 132; Soner **Altaş**, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler Karşılaştırmalı, Açıklamalı, Örnekli, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 90; Rüknettin **Kumkale**, Anonim Şirketler, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 139; Rüknettin **Kumkale**, Şirket Kuruluşu ve İşleyiş Rehberi, Son Mevzuata Göre Değiştirilmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007, s. 51; Osman **Altuğ/Hanifi Ayboğa**, Örneklerle Uygulamalı Şirket Kuruluşları, Yasa Yayınları, Ağustos 1992, 68; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 285; **Manavgat (Kırca/Ş. Çelik)**, s. 304; **Eriş**, C. II, s. 2451; **Bahtiyar**, s. Anasözleşme, s. 48-49; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 310; **Pulaşlı**, Şerh, s. 626; **Yanlı/Akın**, s. 50.

²⁴² **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 309; **Pulaşlı**, Şerh, s. 626; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 129; **Altuğ/Ayboğa**, s. 68; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 245. Madde hükmünün gerekçesine bakıldığında, esas sözleşmenin tamamının tescil ve ilanının kamuyu aydınlatma ilkesi çerçevesinde gerekli görüldüğü belirtilmiştir. Bkz. TTK m.354’e İlişkin Madde Gerekçesi.

²⁴³ Anonim şirkete ait şubeler ise, kendi buldukları yerin ticaret siciline tescil edileceklerdir (**Tekil**, s. 132). Anonim şirket esas sözleşmesinin ticaret sicil müdürü tarafından incelenmesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Alışkan**, s. 444-449; **Tekil**, s. 133.

²⁴⁴ **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklık, s. 92; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 152.

bulunması gerekmektedir. Ancak *Bilgili/Demirkapı*'ya göre, tescil talebinin yönetim kurulu üyeleri tarafından yapılabileceğine ilişkin düzenleme, yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin şirketin tüzel kişilik kazanmasıyla birlikte ortaya çıkacağından dolayı yerinde değildir²⁴⁵. Ancak kanaatimizce bu görüş isabetli değildir. Zira aksine düşünülecek olunursa, anonim şirket esas sözleşmesinin tescili için bütün ortakların tümünün talepte bulunması gerektiğine yönelik bir düşünce ortaya çıkacaktır ki, bu husus TTK m.28, f.2 hükmüne aykırılık teşkil edecektir. Gerçekten de TTK m.28, f.2 uyarınca, bir hususun tescilini istemeye birden çok kimse zorunlu ve yetkili ise kanunda aksine hüküm olmadıkça bunlardan birinin talebi üzerine yapılan tescil tümü tarafından istenmiş sayılır. O halde anonim şirketin kuruluşu sırasında, esas sözleşmenin tescilinin bütün kurucu ortaklar tarafından yerine getirilebilmesi için Kanunda aksine hüküm bulunması gerekmektedir^{246 247}. Oysaki bu konuda Kanunda aksine hüküm değil, bilakis tescil talebinin yönetim kurulu üyeleri tarafından yapılabileceği açıkça hükme bağlanmıştır (TSY, m.22, f.2, b.d). Kaldı ki, tescili isteyecek olan yönetim kurulu üyeleri, TTK m.28 hükmünde bahsedilen “ilgililer” kavramı içerisinde sayılacaktır.

Burada 6102 sayılı yeni TTK ile uygulamaya giren tek kişilik anonim şirketin kuruluşundan da bahsetmek gerekmektedir. 6762 sayılı eTTK'da yer alan ve anonim şirketin en az beş kurucunun bulunması ile kurulabileceğini öngören 277 inci madde hükmü, 6102 sayılı yeni TTK m.338, f.1 hükmü ile değiştirilmiştir. Buna göre anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. Dolayısıyla tek kişi ile anonim ortaklık kurulabilmektedir. Bu noktada tek kişilik anonim şirket kurulmasına izin verilmesi, anonim şirketin kurulması için gerekli olduğunu açıkladığımız esas sözleşmenin düzenlenmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmakta mıdır? Zira sözleşmeden bahsedilen yerde en az iki taraf bulunması gerektirir. 6098 sayılı TBK m.1, f.1 uyarınca sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. O halde tek

---

²⁴⁵ *Bilgili/Demirkapı*, Şirketler, s. 243.

²⁴⁶ Mesela aksine bir hüküm kolektif şirketin kuruluş aşamasında mevcuttur. Gerçekten de kolektif şirketin tescilini düzenleyen TTK m.215, f.1 hükmüne göre kolektif şirketi kuranlar, şirket sözleşmesinin noterlikçe onaylı bir suretini onay tarihinden itibaren onbeş gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline vererek şirketin tescilini istemek zorundadır. Bu hükümden anlaşılacağı üzere, kolektif şirketin tescili için bütün ortakların talepte bulunması açıkça öngörülmüştür.

²⁴⁷ Aynı yönde görüş için bkz. *Karahan/Coşgun*, Şirketler Hukuku, s. 374.

kişilik anonim şirket kurulmak istendiğinde, anonim şirketin esas sözleşmesinden bahsetmek mümkün olmayacaktır²⁴⁸. Bu durumda tek kişilik anonim ortaklıkta esas sözleşme yerine, şirketi kurmak isteyen kişi bir esas taahhütname²⁴⁹ hazırlayacak²⁵⁰ ve esas sözleşme ile ilgili Kanunda yer alan bütün hususlar bu esas taahhütname için de geçerli olacaktır²⁵¹. Yani TTK m.339'da yer alan esas sözleşme içeriğine ilişkin hususlar, uygun düştüğü oranda bu taahhütname için de uygulanacaktır. Ayrıca bu taahhütnamenin noterce onayından itibaren otuz gün içinde şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve ilan edilecektir. Buradaki tescil isteminde bulunma yetkisi de kurucu nitelik arz etmektedir. Son olarak tek kişilik anonim şirketlerde tescil talebi, TSY m.22, f.2, b.d uyarınca taahhütnamede belirtilen yönetici veya temsil ve ilzama yetkili olan kişi tarafından yapılacaktır. Yani burada da yönetim yetkisine haiz kişiler, tek kişilik anonim şirketin tescili için sicil müdürlüğüne başvuruda bulunacaktır.

d. Limited Şirket

Türk Ticaret Kanunu m.573-644 üncü maddeleri arasında düzenlenen limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan, en fazla elli asgari ortaktan oluşan ve asgari sermayesi on bin Türk Lirası olan ticaret şirkettir. Limited şirketin esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur (TTK m.573, f.1). Limited şirkette ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim

²⁴⁸ Buna karşılık tek ortaklı anonim şirketlerde de, anonim şirket sözleşmesinden bahsedilmesi gerektiği, ancak bu sözleşmenin tek taraflı bir hukuki işlem olduğu yönünde ayrıntılı bilgi için bkz. Fatih Aydoğan, Tek Kişi Ortaklığı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 98-106.

²⁴⁹ Pulaşlı, Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri, s. 13; Bilgili/Demirkapı, Şirketler, s. 229, dpn. 139.

²⁵⁰ Doktrinde tek kişilik anonim şirketlerde sözleşmenin mümkün olmayacağı, bu durumda tek taraflı bir hukuki işlemin söz konusu olacağı ve bu yüzden de, tek kişilik anonim şirketlerde Kanunda yer alan esas sözleşme terimi yerine esas taahhütname ibaresinin kullanılması gerektiği yönünde görüşler mevcuttur (Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 151; Tekinalp, Tek Kişilik Ortaklık, s. 91; Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited, s. 82-85; Sener, s. 294; Çeker, s. 314; Karahan/Coşgun, Şirketler Hukuku, s. 361). Buna karşılık bazı yazarlara göre ise tek kişilik anonim şirketlerde de esas sözleşme kavramının kullanılması gerekmektedir. Esas taahhütname ibaresinin yasal bir terim olmadığını belirtilmektedir (Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 299; Pulaşlı, Şerh, s. 612-613; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 117). Kanaatimizce her ne kadar TTK'da tek kişilik anonim şirketler açısından esas taahhütname ibaresi kullanılsa da, tek kişilik anonim şirketler bakımından taahhütname ibaresinin kullanılması daha doğru olacaktır. Zira BK m.1 uyarınca ortada sözleşme olabilmesi için en az iki taraf olmalı ve iradelerinin de birbirine uygun olması gerekmektedir. Tek kişilik anonim şirkette sözleşmeden bahsetmek mümkün görünmemektedir. Sözleşme ibaresi yerine, taahhüt ibaresinin kullanılması daha uygun olacaktır.

²⁵¹ Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited, s. 82-85; Karahan/Coşgun, Şirketler Hukuku, s. 361.

yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler (TTK m.573, f.2). Limited şirket, bir diğer sermaye şirketi olan anonim şirket gibi en az bir gerçek ya da tüzel kişiden oluşabilmekte ancak anonim şirketten farklı olarak en fazla elli ortakta oluşmaktadır (TTK m.574, f.1).

Limited şirketin kuruluşu, anonim şirketlerle aynı kuruluş formalitesine tabidir²⁵². Buna göre limited şirket için de bir şirket sözleşmesi hazırlanması gerekmektedir. Söz konusu bu şirket sözleşmesi yazılı olarak yapılmak zorundadır. Limited şirket sözleşmesinde nelerin yer alması gerektiği TTK m.576 ve 577’de düzenlenmiştir²⁵³. Kurucu ortaklar tarafından hazırlanan bu sözleşmenin bütün ortaklar tarafından imzalanması gerekmektedir. Tıpkı anonim şirketlerde olduğu gibi yazılı şekilde hazırlanan ve kurucu ortaklarca imzalanan şirket sözleşmesi, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki noter tarafından onaylanmalıdır (TTK m.575). Yine anonim şirketler kısmında bahsettiğimiz üzere, noter sadece imzaları onaylamakla yükümlüdür. Sözleşmenin içeriğini inceleme ve denetlemeye yetkili değildir²⁵⁴.

Limited şirketin kurulması için hazırlanan sözleşmenin ortaklarca imzalanıp, bu imzaların noterce onaylanmasından sonra limited şirket kurulmuş sayılmaz. Sözleşmede yer alan imzaların noterce onaylanmasından sonra, ortaklar arasında bir ortaklık ilişkisi kurulmaktadır. Ancak kurulan bu şirket, limited şirket değil, 6102 sayılı yeni TTK ile getirilen önemli yeniliklerden biri olan “ön limited şirket” olarak kabul edilmektedir²⁵⁵. Ön limited şirket, limited şirket sözleşmesinin noterce

---

²⁵² 6102 sayılı TTK ile limited şirketlerde önemli değişiklikler söz konusu olmuştur. Bu çerçevede 6762 sayılı eTTK’da 54 maddede düzenlenen limited şirket, yeni TTK’da 72 maddede düzenlenmiştir. Yeni TTK’da limited şirketlere ilişkin olarak, eTTK’dan farklı olarak, özellikle yönetim organının belirlenmesi ve işleyici hakkında sermaye şirketlerine özgü hususlara daha çok önem verilmiştir. Bu nedenle limited şirketler “küçük anonim şirket” niteliği kazanmıştır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Sami **Karahan/Mustafa Çeker**, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012, s. 769.

²⁵³ TTK m.576 hükmünde limited şirket sözleşmesinde bulunması gerekli olan zorunlu unsurlar açıklanırken, TTK m.577 hükmünde ise, sözleşmede yer alması gereken ihtiyari unsurlara yer verilmiştir. Ayrıca limited şirket sözleşme örneği için bkz. **Özsunur**, Sicil Uygulamaları, s. 214.

²⁵⁴ Bu konuda bkz. s. 60, dnp. 225; **Karahan/Çeker**, Şirketler Hukuku, s. 787; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 641; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 364.

²⁵⁵ Hasan **Pulaşlı**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C: II, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 2023; Şeyma **Gezmiş/Mustafa Başaran**, 6335 Sayılı Kanunla Değişik Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Limited Şirketler Rehberi, Bilge Yayınevi, Ankara 2012, s. 410; Abdullah **Erdoğan**, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, GÜHFD, C. XVII, S. 3, Yıl. 2013, s. 42; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 715; **Tekinalp**, Yeni Anonim ve Limited, s. 87. **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 392; **Pulaşlı**, Şerh, s. 452-463; **Pulaşlı**, Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri, s. 14; **Karahan/Çeker**, Şirketler Hukuku, s. 787.

onaylanması ile sicile tescil edilmesi arasında ortaya çıkan ve tüzel kişiliği bulunmayan bir şirkettir. Şirket sözleşmesinin ticaret siciline tescili ile kendiliğinden tasfiye aşamasına girmeden sona ermektedir²⁵⁶.

Limited şirket sözleşmesinin hazırlanıp ortaklarca imzalanması ve bu sözleşmenin noterce onaylanması limited şirketin kurulması açısından yeterli değildir. Ortaklarca imzalanıp noterce onaylanan sözleşmenin ayrıca şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilan edilmesi gerekmektedir²⁵⁷ (TTK m.587, f.1). Tescil burada kurucu niteliktedir. Limited şirket sözleşmesi ticaret siciline tescil edilmediği takdirde, limited şirket kurulmuş sayılmaz ve tüzel kişilik kazanamaz²⁵⁸. Bu durumda adi şirket kurulduğu kabul edilmektedir.

Limited şirket sözleşmesinin sicile tescili için başvuruyu yapabilecek olan kişiler, TTK m.586, f.2 ve TSY m.22, f.2, b.e hükmünde açıkça belirtilmiştir. Buna göre tescil için başvuru, buna ilişkin dilekçenin limited şirket müdürlerinin tamamı tarafından imzalanması suretiyle yapılmalıdır. Dolayısıyla limited şirket için birden fazla müdür tayin edilmişse, bunların hepsinin imzasının bulunması şartıyla tescil talebi yapılacaktır. Buna karşılık tek müdür söz konusu olduğu durumda, o müdürün talepte bulunması yeterli olacaktır²⁵⁹.

---

²⁵⁶ Gönen **Eriş**, Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. III, Seçkin Yayıncılık, Mart 2013, s. 3722; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 367; **Karahan/Çeker**, Şirketler Hukuku, s. 787.

²⁵⁷ Limited şirketin tescili sırasında gerekli olan belgeler için bkz. **Özsunur**, s. 207-210.

²⁵⁸ Orhan Nuri **Çevik**, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 188; Soner **Altaş**, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler Karşılaştırmalı, Açıklamalı, Örnekli, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 64; Rüknettin **Kumkale**, Limited Şirketler, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 75; Fazıl **Aydın**, En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Limited Şirketler, Bilge Yayınevi, Ankara 2013, s. 76; **Seniha Bal**, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler Hukuku El Kitabı, Temmuz 2013, s. 17; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 468; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 883; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 715; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 2023; **Eriş**, C. III, s. 3722; **Ercan**, s. 137; **Doğan**, s. 251; **Gezmiş/Başaran**, s. 410.

²⁵⁹ **Çevik**, Limited, s. 178. “...Limited şirketlerde, TTK’nın 510 uncu maddesinde tescilin şirket müdürleri tarafından talep edebileceği öngörülmüş olup, TST’nin 31 inci maddesine göre, tescil ilgililer veya yetkili temsilcileri ile hukuki halefleri tarafından istenir. Hükmü şahıs tacir bakımından ilgililer, onun yetkili organları veya selahiyetli temsilcileridir...” Yargıtay 11. HD. 21.02.2003 tarih E. 8761, K. 1377 (**Eriş**, C. III, s. 3723).

Şirket sözleşmesinin tamamı, kurucuların imzalarının noterce onaylanmasından sonra otuz gün²⁶⁰ içinde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir²⁶¹ (TTK m.587, f.1). Maddede yer alan otuz günlük süreye uyulmaması halinde, yaptırımın ne olacağı konusunda herhangi bir açıklık mevcut değildir. Ancak burada da anonim şirketlerde olduğu gibi üç aylık sürenin dikkate alınması ve en geç üç ay içinde tescil talebinde bulunulması gerekmektedir²⁶². Ayrıca TTK m.35, f.3 uyarınca tescil edilen her husus aynı zamanda ilan edilecektir. Burada da limited şirket sözleşmesinin ticaret siciline tescilinden sonra, TTSG’de ilan edilmesi de gerekmektedir²⁶³.

Son olarak tıpkı anonim şirketlerde olduğu gibi, 6102 sayılı yeni TTK ile gelen tek kişilik limited şirketlerin kuruluşuna da değinmek gerekmektedir. Aynı tek kişilik anonim şirket gibi, tek kişilik limited şirketlerde de ilk olarak şirket sözleşmesi²⁶⁴ hazırlanmalı ve noterce onaylanmalıdır. Ancak TBK m.1 uyarınca tek kişi ile bir sözleşme hazırlamak mümkün olmayacağından, tek kişilik limited şirketlerde de taahhütnameden bahsetmek daha doğru olacaktır. Bu şekilde hazırlanacak olan taahhütname, tek ortakça imzalanıp, noterce onaylandıktan sonra şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir. Ayrıca tescil talebinde bulunabilecek olanlar TSY m.22, f.2, b.e hükmünde belirtilmiştir. Buna göre şirket taahhütnamesinde belirtilen müdür tarafından, tek kişilik limited şirketin kuruluşu için ticaret siciline başvuracaktır. Burada yer alan tescil kurucu niteliktedir. Yani tek kişilik limited şirket, taahhütnamenin ticaret siciline tescili ile kurulmuş ve tüzel kişilik kazanmış olacaktır.

---

²⁶⁰ 6762 sayılı eTTK’da söz konusu süre 15 gün olarak belirtilmişti. Ancak 6102 sayılı yeni TTK’da bu süre otuz gün olarak belirlenmiştir. Bu otuz günlük süre, sermayenin yerine getirilmesi konusunda yeni TTK ile getirilen yeni düzenlemeler sebebiyle yerindedir (**Karahan/Çeker**, Şirketler Hukuku, s. 789).

²⁶¹ **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, TTK m.587, f.1 hükmü uyarınca, limited şirket sözleşmesinin noter onayından itibaren otuz gün içinde sicile tescil edileceğine yönelik açık düzenleme bulunmasına rağmen, limited şirket sözleşmesinin kanunda açıklık bulunmadığından dolayı TTK m.30 uyarınca 15 gün içinde sicile tescil edileceğini belirtmektedir. Bkz. **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 366.

²⁶² **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 643; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 715; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 2021.

²⁶³ Limited şirket sözleşmesinin ilanına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Çevik**, Limited, s. 188-190.

²⁶⁴ Limited şirketlerde hazırlanacak olan bu sözleşmenin çok ortaklı şirketlerden farklı olarak, tek taraflı bir hukuki işlem olduğu yönünde ayrıntılı bilgi için bkz. **Aydoğan**, s. 105-106.

e. Kooperatif

Kooperatifler²⁶⁵, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda²⁶⁶ düzenlenmiştir. KoopK m.1 uyarınca, tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir.

Kooperatifler TTK m.124, f.1 uyarınca ticaret şirketi sayıldığı için, kuruluş aşaması ticaret şirketlerdeki gibidir. Buna göre ilk olarak en az yedi²⁶⁷ kurucu ortak tarafından imzalanması şartıyla bir ana sözleşme hazırlanması gerekmektedir (KoopK m.2, f.1). Hazırlanacak olan bu ana sözleşmede hangi unsurların bulunması gerektiği, KoopK m.4 ve m.5 hükmünde açıkça düzenlenmiştir²⁶⁸. Kurucu ortaklarca imzalanacak olan ana sözleşme, noter tarafından onaylanmalıdır. Anonim ve limited şirketlerde olduğu gibi, noter tarafından sadece imzaların onayı söz konusu olacak; ana sözleşmenin içeriğini inceleme ve denetleme söz konusu olmayacaktır.

Bu şekilde kurucu ortaklarca hazırlanıp imzalanan ana sözleşme, diğer ticaret şirketlerinden farklı olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na verilecektir²⁶⁹. Yani kooperatiflerin kurulabilmesi için, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın izni gerekmektedir (KoopK m.3, f.1). Bakanlık ana sözleşmenin kanuni şartlara uygun olup olmadığını inceleyecektir. Dolayısıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın yapacağı inceleme hukuki bir incelemedir. Bakanlık, ana sözleşmenin kanunda belirtilen ihtiyari hükümlere aykırı olduğunu ileri sürerek, kooperatiflerin kuruluşuna

²⁶⁵ Kooperatifler, 6762 sayılı eTTK döneminde, TTK içinde düzenleme alanı bulmuşken, 1969 yılında ayrı bir Kooperatifler Kanunu yürürlüğe girmiş ve kooperatifler bu kanunda düzenlenmiştir. 6762 sayılı eTTK'da yer alan kooperatife ilişkin hükümler de yürürlükten kaldırılmıştır. 6102 sayılı yeni TTK'da da kooperatife ilişkin bir düzenleme söz konusu değildir. Ticaret şirketi türlerini düzenleyen TTK m.124, f.1'de ticaret şirketi olarak belirlenmiştir.

²⁶⁶ Bkz. 10/05/1969 tarih ve 13195 sayılı Resmi Gazete

²⁶⁷ Kollektif, anonim ve limited şirketten farklı olarak kooperatiflerin kurulabilmesi için asgari olarak yedi kurucu ortağın bulunması gerekmektedir. Bu yedi kişiden oluşacak olan kurucu ortaklar gerçek ya da tüzel kişilerden oluşabilir. KoopK m.8, f.1 uyarınca, gerçek kişilerin medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olması gerekir.

²⁶⁸ KoopK m.4 hükmünde, ana sözleşmede yer alması gereken zorunlu unsurların neler olduğu belirtilmiştir. Madde 5 hükmünde ise, ortakların ana sözleşmeye koymayı istedikleri ihtiyari unsurlardan bahsedilmiştir.

²⁶⁹ Kollektif, komandit ve limited şirketlerin kuruluş aşamalarında, daha önce belirttiğimiz üzere Bakanlığın onayının alınması söz konusu değildir. Anonim şirketler bakımından ise sadece bazı anonim şirketler açısından Bakanlığın izninin alınması gerektiğini, anonim şirketlere ilişkin kısımda incelemiştik. Bkz. s. 38, dpn. 115-116.

izin vermekten kaçınmaz (KoopK m.3, f.2). Kooperatiflere ilişkin KoopK'da yer alan zorunlu şartların bulunup bulunmadığı incelendikten sonra, izin başvurusu kabul edilecek veya reddedilecektir.

Bütün kurucu ortakların imzalarının yer aldığı ve noter tarafından onaylandıktan sonra Bakanlıkça incelenen ana sözleşme, daha sonra kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir²⁷⁰ (KoopK m.3, f.1). Buna göre, kooperatiflerin tüzel kişilik kazanabilmeleri için, sözleşmenin noterce onaylanması ve Bakanlık tarafından incelenip izin verilmesi yeterli olmamaktadır (KoopK m.7). Kooperatiflerin kurulmuş sayılmaları için ticaret siciline tescil ve ilan edilmeleri gerekmektedir. Burada yer alan tescil kurucu niteliktedir²⁷¹. İlan ise üçüncü kişileri bilgilendirme ve bir sonraki bölümde incelenecek olan sicilin olumlu etkisi bakımından önem taşımakta olup, kurucu niteliğe sahip bulunmamaktadır²⁷².

Kooperatiflerin kuruluşu sırasında, özellikle tescil aşamasında ve dolayısıyla tüzel kişilik kazanma aşamasında, tescil başvurusunda bulunma süresi, kimlerin tescil başvurusunda bulunabileceğine ilişkin olarak KoopK herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak TSY m.110, f.2 uyarınca, kooperatiflere ilişkin olarak tescil başvurularında, Kanunda açıklık bulunan hallerde, anonim şirketlere ilişkin hükümler kıyasen uygulanacaktır. Dolayısıyla tescil başvurusu için otuz günlük süre burada da söz konusu olacaktır. Bu süre hak düşürücü nitelikte olmamakla birlikte, TTK m.345, f.2'de yer alan üç aylık burada da uygulama alanı bulacak ve bu üç aylık süre içerisinde kooperatifin kuruluşu için tescil başvurusunda bulunmak gerekmektedir. Bunun dışında tescili talep edebilecek kişiler açısından da yine anonim şirkete ilişkin hükümler uygulanacak ve tescili talep edebilecek olan kişiler, yönetim kurulu üyeleri veya temsil veya ilzama yetkilendirilen yönetim kurulu üye ya da üyeleridir (TSY, m.22, f.2, b.d).

---

²⁷⁰ Kooperatifin ticaret siciline tescili sırasında, sicil müdürlüğüne sunulması gerekli olan belgeler için bkz. **Özsungur**, s. 183-184.

²⁷¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 957; **Battal**, Şirketler, s. 144.

²⁷² **Sami Karahan/Yahya Deryal**, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012, s. 831; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 957.

5. Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirmenin Geçerlilik Kazanabilmesi

Ticaret şirketlerine ilişkin genel hükümler niteliğinde Kanun'da düzenlenen birleşme, bölünme ve tür değiştirme, 6102 sayılı yeni TTK ile birlikte, 6762 sayılı eTTK'ya nazaran daha ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. TTK m.134-194 üncü maddeler arasında düzenlenen birleşme, bölünme ve tür değiştirmenin hüküm ve sonuç doğurabilmesi açısından tescil kurucu nitelik arz etmektedir.

a. Birleşme

6102 sayılı TTK m.134 ilâ 158 arasında düzenlenen birleşme, Kanunda tanımlanmamıştır. Ancak TTK m.136 hükmünden yola çıkarak birleşmeyi, *“birden fazla şirketin, tasfiye aşamasına girmeden, içlerinden birinde veya yeni bir şirket içinde bir araya gelmeleri ve birleşen şirket ortaklarının bir değişim oranına göre yeni şirketten pay almalarıdır”* şeklinde tanımlayabiliriz²⁷³. TTK m.136, f.1 hükmünden anlaşılacağı üzere birleşme, ya bir şirketin diğerini devralması, yani *“devralma şeklinde birleşme”*²⁷⁴ ya da yeni bir şirket içinde bir araya gelme, yani *“yeni kuruluş şeklinde birleşme”*²⁷⁵ olmak üzere iki şekilde olmaktadır.

Eski düzenlemede yer alan ve sadece aynı tür şirketlerin birleşebileceğine ilişkin şart (eTTK m.147), 6102 sayılı TTK'ya alınmayarak, hangi şirketlerin hangi şirketle birleşebileceği açıkça sayılmıştır²⁷⁶. 6762 sayılı eTTK'ya göre birleşme daha da genişletilmiş ve birleşecek şirketler açısından sınırlı sayı ilkesi geçerliliğini korumuştur²⁷⁷.

²⁷³ Hasan **Pulaşlı**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Birleşmenin Temel Nitelikleri”, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, II. Cilt, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 1332; Nurcan **Turan/Sabiha Buket Bilgel**, “Ticaret Sicili Uygulamaları Açısından Tasfiye Halindeki veya Sermaye Kaybı Olan Şirketin Birleşme İşlemine Katılımı”, REGESTA, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 82; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 56; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 68; Sami **Karahan/Ahmet Keşli**, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012, s. 157.

²⁷⁴ Devralma şeklinde birleşme türünde, devralan (kabul eden) şirket varlığını sürdürmekte iken, devrolunan (katılan) şirket, tasfiye aşamasına girmeksizin tüzel kişiliği sona ermekte (TTK m.136, f.4) ve devralan şirkete katılmaktadır.

²⁷⁵ Yeni kuruluş şeklinde birleşme türünde ise, birden fazla şirket kapatılmakta ve bu şirketler bir araya gelerek yeni bir şirket oluşturup, bu şirketin çatısı altında birleşmektedirler. Yani tüzel kişiliklerini kaybeden şirketlerin malvarlıkları kendiliğinden yeni kurulan (devralan) şirkete geçmektedir.

²⁷⁶ TTK m.137 uyarınca, sermaye şirketi olan (anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket) sermaye şirketleriyle, kooperatiflerle ve devralan olmak şartıyla şahıs şirketleriyle, yani kollektif ve adi komandit şirketler birleşebilir. Bunun dışında şahıs şirketleri yine şahıs şirketleriyle, devrolunan şirket olmak kaydıyla sermaye şirketleri ve kooperatiflerle birleşebilir.

²⁷⁷ Mustafa **Çeker**, “Ticaret Şirketlerinin Genel Hükümleri ve Yeniden Yapılandırılmaları”, EÜHFHD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan), C.

Birleşme işleminin geçerli olabilmesi için ilk olarak, TTK m.145 gereğince bir birleşme sözleşmesi hazırlanması gerekmektedir. Bu maddeye göre, birleşme sözleşmesi, birleşmeye katılan şirketlerin yönetim organlarınınca imzalanması şartıyla yazılı şekilde yapılmak zorundadır. Yazılı şekil bir geçerlilik şartıdır²⁷⁸. Madde hükmünde sadece yazılı şekilde yapılmasından bahsedildiği için, bu sözleşmenin adi yazılı şekilde yapılması yeterli olacaktır. Resmi yazılı şekilde yapılmasına gerek yoktur²⁷⁹. Birleşme sözleşmesinin içeriğinde hangi hususların yer alması gerektiği Kanun'da belirtilmiştir²⁸⁰.

Yönetim organınca yazılı şekilde hazırlanan birleşme sözleşmesinden sonra, yine birleşmeye katılan şirketlerin yönetim organlarınınca ayrı ayrı veya birlikte, birleşme hakkında rapor hazırlanması gerekmektedir (TTK m.147, f.1). Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, düzenlenecek olan bu raporda hangi hususların yer alması gerektiği belirtilmektedir. Daha sonra hazırlanan birleşme sözleşmesi, birleşme raporu ve şirketin son üç yıllık finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporları ve gerekirse ara bilançolar, katılan şirketlerin ortakları tarafından incelenecektir. Ortaklarca inceleme aşaması tamamlandıktan sonra, TTK m.151, f.1 uyarınca yönetim organı, birleşme sözleşmesini genel kurula sunmak ve genel kurulca birleşmenin onaylanması gerekmektedir²⁸¹.

Bu aşamalardan geçen birleşme işleminin geçerli olabilmesi için, birleşmenin ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. TTK m.152, f.1 uyarınca, birleşmeye katılan şirketler tarafından birleşme kararı alınır alınmaz, yani birleşme işlemi genel kurulca onaylanır onaylanmaz, yönetim organları, birleşmenin tescili için ticaret siciline başvurur. Kanun koyucu hiç vakit kaybetmeden, bir an önce birleşme

---

XVI, S. 3-4, Aralık 2012, s. 111-112; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 66; **Pulaşlı**, Birleşme, s. 1337-1338; **Pulaşlı**, Şerh, s. 116; **Şener**, s. 123; **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 166, dnp. 1; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 70.

²⁷⁸ Burada yer alan yazılı şekle uyulmadan yapılan birleşme sözleşmesi, sicile tescil edilmiş olsa bile herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacak ve şekil bozukluğunu ortadan kaldırmayacaktır (**Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 179). Ayrıca sözleşmeyi yazılı olarak hazırlama yetkisi şirketin yönetim organına aittir. Yönetim organı bu yetkisini bir başkasına devredemez. Ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.145'e İlişkin Madde Gereğesi.

²⁷⁹ **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 114; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 78. Birleşme sözleşmesinde nelerin yer alması gerektiğine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Özşungur**, s. 75-76.

²⁸⁰ Bkz. TTK m.146.

²⁸¹ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 72; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 116. Genel kurulda onaylama için gerekli olan yetersayılar, TTK m.151 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Buradaki nisaplara ilişkin eleştiriler için bkz. **Kendigelen**, s. 118.

işleminin ticaret siciline tescil edilmesini amaçladığı için, sicile tescil, birleşmenin genel kurulca onaylanmasından hemen sonra yapılmalıdır²⁸². Ayrıca birleşmenin tescili amacıyla sicile başvuruda bulunabilmek için, her iki şirketin genel kurulu tarafından birleşme onaylanmalıdır. Birleşme sözleşmesi daha önce onaylayan şirket, diğer şirketin de bu onay işlemini tamamlamasını beklemelidir. Aksi halde diğer şirketi, beklemeden ticaret siciline başvuruda bulunamaz. Hızlı davranarak birleşme sözleşmesini onaylayan şirketin sicile tescil başvurusunda bulunmasının, malvarlığının geçişi ve değişimi konusunda sıkıntı yaratabileceği endişesiyle, her iki şirketin mümkün olduğu kadar aynı sürede birleşme sözleşmesini onaylamaları ve tescil için diğer şirketin de birleşmeyi onaylamasını beklemesi öngörülmüştür²⁸³.

Bunun dışında, devralan şirket, birleşmenin gereği olarak sermayesini artırmışsa, esas sözleşme değişikliklerinin de ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir (TTK m.152, f.2).

Görüldüğü üzere birleşme ancak ticaret siciline tescil ile geçerlilik kazanacaktır (TTK m.153, f.1). Birleşme sözleşmesinin, birleşmeye katılan şirketlerin genel kurulları tarafından onaylanması yeterli değildir. Ayrıca birleşme işleminin ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Burada tescil kurucu etkiye sahiptir²⁸⁴. Ancak burada hangi yönetim organı tarafından yapılan tescilin kurucu etkiye sahip olacağına ilişkin bir soru akla gelebilir? Bu soruya TTK m.153'e ilişkin hükümet gerekçesinde cevap verilmektedir. Gerekçeye göre, birleşmeyi hukuken geçerli kılan, yani gerçekleştiren işlem, devrolunan şirketin birleşme kararını tescil ettirmesidir. Yani kurucu etkiye sahip olan tescil, devrolunan şirket tarafından yapılan tescildir²⁸⁵. Zira TTK m.153, f.1, c.2'de yer alan, "*Tescil anında, devrolunan*

---

²⁸² Yönetim organları bu başvuruyu, vakit kaybetmeden birkaç gün içinde yapmalıdır. Bu konuda bkz. **Pulaşlı**, Şerh, s. 159; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 60; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 88, dnp.2.

²⁸³ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.152'ye İlişkin Madde Gerekçesi.

²⁸⁴ Kürşat **Göktürk**, "Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşme Süreci ve Bazı Sorunlar", GÜHFD, C. XVII, S. 1-2, Yıl. 2013, s. 650; Şeyma **Gezmiş/Mustafa Başaran**, 6335 Sayılı Kanunla Değişik Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler Rehberi, Bilge Yayınevi, Ankara 2012, s. 160; Cüneyt **Büyükyaka**, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Şirketlerin Bölünme ve Birleşme İşlemlerinin Hukuki Prosedürü", REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 103; **Bilginin**, s. 141; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 88; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 60; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 116; **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 191; **Şener**, s. 127; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 84; **Pulaşlı**, Şerh, s. 160.

²⁸⁵ **Göktürk**, s. 651; **Büyükyaka**, s. 103; **Yanlı/Akın**, s. 38. Burada kurucu etkiye sahip olan tescil, devralan şirketin birleşmeye ilişkin genel kurul kararının tescili değil, devrolunan şirketin birleşme

şirketin bütün aktif ve pasifi kendiliğinden devralan şirkete geçer.” ifadesinden kurucu etkiye sahip olan tescilin, devrolunan şirketçe yapılan tescil olduğu anlaşılmaktadır. Hükümde yer alan “anında” sözcüğü, “birlikte” anlamını taşımaktadır. Çünkü devrolunan şirketin tescili ile yani tescil anında hukuki bir sonuç doğmaktadır. Dolayısıyla devrolunan şirketin yönetim organınca yapılan tescil kurucu etki niteliğinde iken, devralan şirketçe yapılan tescil açıklayıcı (bildirici) niteliktedir.

Ticaret siciline devrolunan şirketçe yapılan ve kurucu nitelikte olan tescilin sonuçlarından birisi de, devrolunan şirketin kendiliğinden sona ermesi, yani infisah etmesidir²⁸⁶. Bu çerçevede devralan şirket, devrolunan şirketin külli halefi olur ve devrolunan şirkete ait bütün aktif ve pasifler, ayrı bir devir işlemine gerek kalmaksızın kendiliğinden devralan şirkete ait olur olur. Ayrıca yine devir işlemine gerek olmaksızın, devrolunan şirketin ortakları, devralan şirketin ortağı olacaklardır²⁸⁷.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, devrolunan şirketin sona ermesi sonucu, daha önce sicilde var olan kaydın silinmesi (terkin) için başvuruda bulunmaya gerek yoktur. Ticaret sicil müdürü, devrolunan şirkete ait olan sicil kaydını resen silecektir²⁸⁸. Bu durum, daha önce açıkladığımız ve ticaret siciline tescilin kural olarak istem üzerine yapılmasının bir istisnasıdır (TTK m.27, f.1)²⁸⁹.

Son olarak ifade edelim ki, birleşme kararı, TTK m.154 hükmü uyarınca, TTSG’de ilan edilecektir. Ticaret siciline yapılan tescil ile birleşme hukuken sonuç doğuracağı ve devrolunan şirket kendiliğinde sonra ereceği için, ilanı yapacak olan, devralan şirketin yönetim organıdır²⁹⁰.

---

kararının tescilidir. Bu konu için bkz. **Gezmiş/Başaran**, Anonim, s. 160. Devrolunan şirketin, birleşme kararını tescil ettiren sicile sunması gerekli olan belgeler için bkz. **Özşengür**, s. 69-72.

²⁸⁶ **Pulaşlı**, Birleşme, s. 1333; **Kendigelen**, s.141; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 69; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 60; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 116; **Göktürk**, s. 635-636; **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 191, dpn.3; **Turan/Bilgel**, s. 82; **Büyükyaka**, s. 86; **Yanlı/Akın**, s. 38.

²⁸⁷ **Pulaşlı**, Birleşme, s. 1342-1343; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 60; **Şener**, s. 127; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 89; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 113; **Göktürk**, s. 642; **Büyükyaka**, s. 86-87.

²⁸⁸ Bu konu için bkz. TTK m.153’e İlişkin Madde Gereğesi. Ancak her ne kadar madde gereğesinde, terkin işleminin resen yapılacağı hususunun TTK m.153, f.2 hükmünde düzenlendiği belirtilse de, fıkra hükmünde bu yönde bir düzenleme bulunmamaktadır (**Kaya**, s. 81).

²⁸⁹ **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 89, dpn. 91.

²⁹⁰ **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 192.

b. Bölünme

Daha önce Kurumlar Vergisi Kanununda 4684 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle uygulama alanına giren bölünme, maddi hukuk yönünden ilk defa 6102 sayılı yeni TTK m.159-179 uncu maddeler arasında düzenlenmiştir²⁹¹. Bölünme, bir ticaret şirketinin malvarlığının kısmen veya tamamen bir kül halinde bir başka şirkete devredilmesi ve bunun karşılığında bölünen şirketin ortaklarının devralan şirkette pay sahibi olmasıdır²⁹².

6102 sayılı yeni TTK m.159, f.1 uyarınca bir şirket, tam veya kısmi bölünme olmak üzere iki şekilde bölünebilir. Tam bölünmede, şirketin tüm malvarlığı bölümlere ayrılır ve diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları devralan şirkette pay sahibi olurlar. Bu şekilde tam bölünen şirketler kendiliğinden sona erer ve sicilde yer alan unvanı silinir (TTK m.159, f.1, b.a). Kısmi bölünmede²⁹³ ise, bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümü diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ederler ve bölünen şirket, devredilen bölümler karşılığında devralan şirketlerdeki payları ve hakları elde ederek yavru şirketini²⁹⁴ oluşturur (TTK m.159, f.1, b.b).

Hangi şirketlerin hangi şirketlere bölünebileceği TTK m.160 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Buna göre, sermaye şirketleri ve kooperatifler sermaye şirketlerine ve kooperatiflere bölünebilirler. Görüldüğü üzere şahıs şirketleri olan kollektif ve adi komandit şirketler, 6102 sayılı yeni TTK'ya göre bölünemeyecektir.

Bir ticaret şirketinin, başka bir ticaret şirketine tam veya kısmi olarak bölünebilmesi için, bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları tarafından bir

²⁹¹ Bkz. TTK m.159'a İlişkin Madde Gereçesi.

²⁹² **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 98; **Pulaşlı**, Şerh, s. 201-202; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 93; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 117; **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 200.

²⁹³ Kısmi bölünmeye ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Mutlu **Kağıtçıoğlu**, Anonim Şirketlerde Kısmi Bölünme (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre), XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 8 vd.

²⁹⁴ 6102 sayılı yeni TTK ile hukukumuzda giren ana şirket-yavru şirket ibareleri, şirketler topluluğunu düzenleyen TTK m.195-210 arasında düzenlenmiştir. TTK m.195, f.1 hükmüne göre, bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak; oy haklarının çoğunluğuna sahipse, şirket sözleşmesi gereğince, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturacak sayıda yönetim kurulu üyesini seçme hakkına sahipse, kendi oy hakları yanında oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa, birinci şirket hâkim, diğeri bağlı şirkettir. Ayrıca bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketini herhangi bir şekilde hâkimiyet altında tutuyorsa birinci şirket hâkim, ikinci şirket bağlı şirkettir. Hâkim şirket ana şirketi, bağlı şirket ise yavru şirketi ifade etmektedir (TTK m.195, f.4). Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Veliye **Yanlı**, "Hâkimiyet Sözleşmeleri", REGESTA, C. 3, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2013, s. 4-17.

bölünme sözleşmesinin hazırlanması gerekmektedir (TTK m.166, f.1). Madde hükmünden ve gerekçeden anlaşılacağı üzere bir şirket, malvarlığının bölümlerini, var olan şirketlere devredecekse, bölünme sözleşmesi hazırlanacaktır. Buna karşılık, bölünen şirket, malvarlığının bölümlerini, bölünme süreci sonucunda ortaya çıkacak olan yeni kurulacak şirkete devredecekse, sadece bölünen şirketin yönetim organı tarafından bir bölünme planı hazırlanır (TTK m.166, f.2)²⁹⁵. Gerek bölünme sözleşmesi, gerekse bölünme planı yazılı olarak yapılmak zorundadır²⁹⁶. Yazılı şekilde yapılması bir geçerlilik şartıdır. Ancak bu sözleşme veya plan, adi veya resmi yazılı şekilde yapılabilecektir²⁹⁷. Bölünme sözleşmesi veya bölünme planında bulunması gerekli olan unsurlar, TTK m.167 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Bu şekilde TTK'da belirtilen zorunlu hususları içeren bölünme sözleşmesi veya planının hazırlanmasından sonra, bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, bölünme hakkında ayrı ayrı veya ortak bir rapor²⁹⁸ hazırlamalıdır (TTK m.169, f.1). Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, düzenlenecek olan bu raporda hangi hususların yer alması gerektiği belirtilmektedir.

Daha sonra bölünmeye katılan şirketlerden her biri, genel kurulun kararından iki ay önce, merkezlerinde, bölünme sözleşmesini, bölünme raporunu ve şirketin son üç yıllık finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporlarını ve gerekirse ara bilançoları, bölünmeye katılan şirketlerin ortaklarının incelenmesine sunmalıdır (TTK m.172, f.1). Ortaklarca inceleme aşaması tamamlandıktan ve TTK m.175'te öngörülen alacaklılara gerekli teminat sağlandıktan sonra, TTK m.173, f.1 uyarınca yönetim

---

²⁹⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.166'ya İlişkin Madde Gerekçesi. Bölünecek şirketin malvarlığının bölümleri yeni kurulacak şirkete devredileceği sırada, henüz ortada tek bir şirket söz konusu olduğu için (bölünen şirket), bölünme sözleşmesi değil, bölünme planı hazırlanacaktır.

²⁹⁶ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 110; **Pulaşlı**, Şerh, s. 217; **Büyükyaka**, s. 110. Ayrıca bölünme sözleşmesi ve bölünme planında yer alması gerekli olan asgari hususlar için bkz. **Özşungur**, s. 87-89.

²⁹⁷ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 110-111; **Pulaşlı**, Şerh, s. 217; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 63; **Şener**, s. 142; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 93; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 118; **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 207. Yazılı şekilde yapılması zorunlu olan bölünme sözleşmesi veya bölünme planının, notere onaylatılmasında fayda vardır (**Pulaşlı**, Şerh, s. 217).

²⁹⁸ Burada rapor hazırlanmasının nedeni, ortakların bölünme işlemine karar verebilmeleri açısından daha bilinçli şekilde hareket edebilmelerini sağlamaktır (**Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 100; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 111-114; **Pulaşlı**, Şerh, s. 227; **Büyükyaka**, s. 113).

organları, bölünme sözleşmesini veya planını genel kurula sunmak ve genel kurulca bölünmenin onaylanması gerekmektedir²⁹⁹.

Bu aşamalardan geçen bölünme işleminin geçerlilik kazanabilmesi için, TTK m.179, f.1 uyarınca, mutlaka ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Bölünme kararı genel kurul tarafından onaylandıktan sonra, yönetim kurulu bölünmeyi ticaret sicilinde tescil ettirmelidir. Buradaki tescil, birleşme işleminde olduğu gibi kurucu etkiye sahiptir³⁰⁰. Gerçekten de TTK m.179, f.4 hükmüne göre bölünme, ticaret siciline tescil ile geçerlilik kazanmaktadır. Buradaki tescil ile tescil anında bölünen şirketin envanterinde yer alan bütün aktif ve pasifler, devralan şirket veya şirketlere geçmektedir.

Eğer kısmi bölünme söz konusu ise, kısmi bölünme sebebiyle, devreden şirketin sermayesinin azaltılması gerekiyorsa buna ilişkin esas sözleşme değişikliğinin de tescil edilmesi gerekmektedir (TTK m.179, f.3). Tam bölünme halinde ise, devreden şirket ticaret siciline tescil ile birlikte infisah edecektir.

Bölünme işlemi için ticaret siciline tescilin kurucu nitelikte olduğu TTK'da açıkça belirtilmiştir. Ancak şirketlerin yapısında bu derecede önemli değişiklikler yaratan bölünme işlemi için, birleşmede öngörülmüş olan ilan hususuna hiç değinilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır³⁰¹. Her ne kadar TTK m.179'un gerekçesinde, birleşme işleminde yer alan ve birleşme işleminin ilan edileceğini düzenleyen TTK m.154 hükmüne atıf yapılmış olsa da, bölünmenin ilanına ilişkin TTK'da herhangi bir düzenleme yer almamış olması önemli bir eksiklik olmuştur³⁰². Başka bir ifadeyle, bu derece önemli olan bölünmenin ilanına ilişkin hususun TTK'da açıkça belirtilmemiş olması, buna karşılık gerekçede, birleşmenin ilanını düzenleyen madde hükmüne atıf yapılması yerinde olmamıştır.

---

²⁹⁹ Burada gerekli olan yetersayılar, birleşme işleminin onayında uygulanacak olan yetersayılardır. Yani birleşmede uygulama alanı olacak olan TTK m.151 inci maddenin birinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı fıkralarında öngörülen nisaplar uygulanacaktır (TTK m.173, f.2).

³⁰⁰ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 127; **Pulaşlı**, Şerh, s. 245; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 64; **Şener**, s. 146; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 118; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s. 79.

³⁰¹ **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 223; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 63.

³⁰² **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 63; **Kendigelen**, s. 154.

c. Tür Değişirme

Tür değiştirme, bir ticari işletmenin veya bir ticaret şirketinin tasfiye aşamasına girmeden ve ekonomik varlığını kaybetmeden, Kanun'da belirtilen bir diğer şirket türüne dönüşmesidir³⁰³. Tür değiştirme, TTK m.180-194 arasında düzenlenmiştir³⁰⁴.

Bir şirket hukuki şeklini değiştirebilir. Yeni türe dönüşen şirket eskisinin devamı niteliğindedir (TTK m.180). Kanun'da ticaret şirketlerinin tür değiştirmesinden ve ticari işletmelerin tür değiştirmesinden bahsedilmiştir. Dolayısıyla ticaret şirketlerinde yer alan sınırlı sayı ilkesi burada devreye girecek ve Kanun'da sayılan sınırlı sayıdaki şirketlere dönüşülebilecektir³⁰⁵. TTK m.181 hükmünde, hangi şirketlerin hangi tip şirketlere dönüşebileceği açıkça belirtilmiştir³⁰⁶. Tür değiştirmede, yeni türün kuruluşuna ilişkin hükümler uygulanacaktır, ancak, sermaye şirketlerinde ortakların asgari sayısına ve aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmaz (TTK m.184, f.1).

Tür değiştirme için yapılacak olan ilk iş, tür değiştirecek olan şirketin yönetim organı tarafından bir tür değiştirme planı³⁰⁷ hazırlanmalıdır (TTK m.185, f.1). Hazırlanacak olan bu plan, bölünmede olduğu gibi yazılı olarak yapılmak zorundadır. Yazılılık yine geçerlilik şartıdır. Ayrıca yine aynı maddenin ilk fıkrası uyarınca hazırlanacak olan bu plan genel kurulun onayına sunulmalıdır. Bunun dışında genel kurulun onayına sunulacak olan tür değiştirme planında yer alması gereken hususlar, yine aynı maddede belirtilmiştir.

---

³⁰³ **Karahan/Keşli**, Şirketler Hukuku, s. 224; **Çeker**, Ticaret Şirketleri, s. 118-119; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 108; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 126; **Pulaşlı**, Şerh, s. 248; **Şener**, s. 151-152; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 65.

³⁰⁴ Buna karşılık 6762 sayılı eTTK döneminde tür değiştirme sadece tek maddede TTK m.152 hükmünde düzenlenmişti. Ancak 6102 sayılı yeni TTK ile hangi tür şirketlerin tür değiştireceği açıkça düzenlenmiştir. Tür değiştirmeye ilişkin eTTK ile yeni TTK hükümlerinin karşılaştırılmasına ilişkin bkz. **Gezmiş/Başaran**, Anonim, s. 191 vd.

³⁰⁵ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 132; **Pulaşlı**, Şerh, s. 253-254; **Şener**, s. 152-153; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 109.

³⁰⁶ Buna göre bir sermaye şirketi, sermaye şirketi veya kooperatife; bir kolektif şirket, bir sermaye şirketine, kooperatife ve komandit şirkete; bir komandit şirket, bir sermaye şirketine, kooperatife ve kolektif şirkete; bir kooperatif ise bir sermaye şirketine dönüşebilir.

³⁰⁷ Tür değiştirmede, sadece tek bir tüzel kişi olduğundan, isabetli olarak tür değiştirme sözleşmesinden değil, tür değiştirme planından bahsedilmiştir (**Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 113). Ayrıca tür değiştirme planı örneği için bkz. **Özsungur**, Sicil Uygulamaları, s. 250.

Tür değiştirme planının hazırlanmasından sonra, yönetim organı, TTK m.186, f.1 uyarınca tür değiştirme raporu hazırlar. Bu raporda hangi hususların yer alacağı aynı maddenin ikinci fıkrasında açıkça belirtilmiřtir³⁰⁸. Rapor, gerekli olan konularda aydınlatıcı ve gerekçeli olmak zorundadır³⁰⁹. Raporun hazırlanmasından sonra tür değiştirmek olan şirket, tür değiştirme planını, raporunu ve son üç yılın finansal tablolarını, varsa ara bilançoı, genel kurulda karar alınmasından itibaren otuz gün içinde şirket merkezinde ortakların incelemesine sunmalıdır (TTK m.188, f.1)³¹⁰. Tıpkı birleşme ve bölünmede olduğu gibi tür değiştirmede de, tür değiştirmeye ilişkin plan, genel kurulun onayına sunulur. Genel kuruldan onay alınabilmesi için gerekli olan yetersayılar TTK m.189, f.1 hükmünün a-e bentleri arasında sayılmıştır.

Yukarıda belirtilen aşamalardan geçen ve genel kurulca onaylanan tür değiştirme kararının geçerlilik kazanabilmesi için, ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Gerçekten de TTK m.189, f.2 hükmüne göre, yönetim organı tür değiştirmeyi ve yeni şirketin sözleşmesini³¹¹ tescil ettirir. Tür değiştirme tescil ile geçerlilik kazanacaktır. Dolayısıyla birleşme ve bölünmede olduğu gibi, tür değiştirmede de tescil kurucu etkiye sahiptir³¹². Madde hükmünde açıkça belirtildiği üzere tescili talep etme yetkisi, tür değiştiren şirketin yönetim organına aittir. Bundan başka TTK m.189, f.2 hükmünün son cümlesi uyarınca tür değiştirmeye ilişkin alınan karar, TTSG’de ilan edilecektir³¹³.

Yönetim organının tür değiştirmeyi ve şirketin yeni sözleşmesini ticaret siciline tescil ettireceğini yukarıda ifade ettik. Ancak burada yönetim organının hangi

³⁰⁸ Tür değiştirme raporu örneği için bkz. **Özşungur**, Sicil Uygulamaları, s. 249..

³⁰⁹ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 135; **Pulaşlı**, şerh, s. 257; **Karahan/Keşli**, şirketler Hukuku, s. 231. Ayrıca bkz. TTK m.187’ye İlişkin Madde Gerekçesi.

³¹⁰ TTK m.188’e ilişkin madde gerekçesine bakıldığında bu inceleme hakkının tanınmasının nedeni, haksız menfaatin sağlanması önlemek, ortakların oy haklarını kullanırken bilinçli davranmalarını sağlamak ve şeffaflığı mümkün olduğunca oluşturmak olarak açıklanmıştır. Bkz. TTK m.188’e İlişkin Madde Gerekçesi.

³¹¹ Kendigelen’e göre, hükümde yer alan “yeni şirket sözleşmesi” ibaresini, “şirketin yeni sözleşmesi” olarak anlamak gerekmektedir. Zira tür değiştiren şirket, tasfiye haline girmeden ekonomik varlığını koruyarak yeni türe dönüşmektedir. Ortaya her ne kadar yeni şirket çıkmış olsa da, TTK m.180, c.2 uyarınca yeni şirket eskisinin devamı niteliğindedir (**Kendigelen**, s. 167); **Bilgili/Demirkapı**, şirketler, s. 116, dpn. 166.

³¹² Abuzer **Kendigelen**, “Anonim şirkette Dönüşüm İçin Yapılması Gereken İşlemler”, Makalelerim, Cilt I: 1986-2001, İkinci Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 141; **Şener**, s. 157; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 137; **Pulaşlı**, şerh, s. 261.

³¹³ KENDİGELEN’e göre, tür değiştirmenin iyiniyetli üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edebilmesi için ilan edilmesi gerektiğine ilişkin olarak bkz. **Kendigelen**, Dönüşüm, s. 141.

süre içinde tescili talep edebileceği sorusu akla gelebilir? Bu konuda Kanun'da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak TTK m.184, f.1, c.1 uyarınca, tür değiştirmede, yeni türün kuruluşuna ilişkin hükümler uygulanır. Dolayısıyla yeni oluşacak şirket açısından Kanun'da öngörülen tescil süresi burada uygulama alanı bulacaktır. Örneğin, kollektif şirketin tür değiştirerek anonim şirkete dönüştüğü olasılıkta, anonim şirketin ticaret siciline tescil süresini öngören ve bu süreyi otuz gün olarak düzenleyen TTK m.354, f.1 hükmü uygulanacaktır. Ancak bu sürenin hak düşürücü süre olmadığını ve TTK m.345, f.2'de belirtilen 3 aylık süre içinde tescil yapılması gerektiğini tekrar hatırlatalım³¹⁴.

6. Anonim Şirketlerde Esas Sözleşme Değişikliğine İlişkin Alınan Genel Kurul Kararları

Ticaret şirketleri ve bu kısımda üzerinde özellikle durulacağı için anonim şirketler, daha önce ifade edildiği üzere bir esas sözleşme ile kurulmaktadır. Esas sözleşme ile kurulduktan sonra, sermayenin artırılması veya azaltılması, şirketin merkezinin değiştirilmesi, faaliyet alanının genişletilmesi veya daraltılması gibi nedenlerle esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekli olabilir³¹⁵. İşte bu durumda anonim şirketin genel kurulu, Kanun tarafından kendisine verilen bu devredilemez yetkiyi kullanarak esas sözleşmeyi değiştirebilir. Gerçekten de TTK m.452 hükmüne göre genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, Kanun'da öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir; müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır.

Esas sözleşme değişiklikleri, TTK'da 452-455 inci maddeler arasında genel esas sözleşme değişiklikleri ve 456-475 inci maddeler arasında özel esas sözleşme değişiklikleri olmak üzere iki türde düzenlenmiştir.

a. Genel Esas Sözleşme Değişiklikleri

Genel esas sözleşme değişikliği için, anonim şirketin yönetim kurulu tarafından bir taslak metin hazırlanmalıdır. Taslak metin yönetim kurulu tarafından resen hazırlanabileceği gibi, genel kurulda alınmış bir karar doğrultusunda da

³¹⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. s. 63-64.

³¹⁵ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 593 vd.; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1595; Sami **Karahan**/Tahir **Saraç**, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012, s. 533.

hazırlanabilir³¹⁶. Yönetim kurulu değişiklik taslağını hazırladıktan sonra, TTK m.333, c.1³¹⁷ uyarınca kuruluşu Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi olan anonim şirketlerde, esas sözleşme değişikliği için de Bakanlıktan izin alınması gerekmektedir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınmadan esas sözleşmede herhangi bir değişiklik yapılması mümkün değildir³¹⁸. İzin alınmadan yapılan bu değişiklik ticaret siciline tescil edilemez. (ASKİT, m.6, f.3).

Bakanlıktan gerekli izin alındıktan sonra, esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin olarak hazırlanan bu taslak ile esas sözleşmenin eski haline ilişkin metin bir arada olmak şartıyla, TTK m.414, f.1, c.1 hükmü uyarınca hem TTSG'de hem de anonim şirketin internet sitesinde ilan edilmelidir (TTK m.453). Amaç pay sahiplerinin her iki metni karşılaştırmalarını ve buna göre karar vermelerini sağlamaktır³¹⁹. Daha sonra genel kurul TTK m.414, f.1³²⁰ uyarınca usulüne uygun olarak toplantıya çağrılır ve TTK m.421³²¹ hükmünde yer alan nisaplar³²² dikkate alınarak, esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin karar oylanır³²³.

³¹⁶ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 594; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1598; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 445; **Karahan/Saraç**, Şirketler Hukuku, s. 534.

³¹⁷ TTK m.333 hükmü "*Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz.*" şeklinde düzenlenmiştir.

³¹⁸ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 594; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1598; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 445; **Karahan/Saraç**, Şirketler Hukuku, s. 534.

³¹⁹ **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 446; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1595; **Kendigelen**, s. 352; **Şener**, s. 523.

³²⁰ TTK m.414, f.1 hükmüne göre genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

³²¹ TTK m.421 hükmünün eleştirisine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Şükrü **Yıldız**, "Türkiye Büyük Millet Meclisine Sunulan Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Bazı Hükümleri Hakkında Görüş ve Öneriler", Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan, İstanbul 2006, s. 424-433.

³²² TTK m.421 hükmüne göre Kanunda ve esas sözleşmede aksine hüküm yoksa esas sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir.

³²³ TTK m.421, f.1 ile f.5, b.a arasında uyumsuzluk olduğu ve dolayısıyla TTK m.421, f.1, c.1'in madde hükmünde çıkartılması gerektiğine ilişkin olarak bkz. **Arkan**, TTK Tasarısı, s. 54.

Burada imtiyazlı pay sahiplerinden de bahsedilmesi gerekir. Buna göre yapılan esas sözleşme değişikliği imtiyazlı pay³²⁴ sahiplerinin haklarını sınırlandırıyor, imtiyazlı pay sahiplerinin kendi aralarında yapacakları özel bir toplantıda, alınan esas sözleşme değişikliğine ilişkin genel kurul kararını onaylaması gerekmektedir. Aksi halde alınan genel kurul kararı onaylanamaz (TTK m.454, f.1). İmtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel toplantıda, alınan genel kurul kararına onay vermesine ilişkin olarak gerekli olan şartlar, TTK m.454 hükmünde açıkça düzenlenmiştir.

Genel kurulda onaylanan esas sözleşme değişikliklerinin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için, şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilmesi gerekir³²⁵. Esas sözleşme değişikliğine ilişkin karar üçüncü kişilere karşı, tescilden önce hüküm ifade etmeyecektir (TTK m.455). Dolayısıyla burada yer alan tescil kurucu niteliktedir. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere, iç ilişkide esas sözleşme değişikliği tescile gerek kalmadan hüküm ifade edecektir. Dolayısıyla tescil, iç ilişki bakımından açıklayıcı (bildirici) nitelikte iken, dış ilişki bakımından ise kurucu niteliktedir³²⁶. 6762 sayılı eTTK döneminde “Tescil” başlığı altında düzenlenen 390 hükmünün son cümlesi, “Değiştirme kararı tescilden önce hüküm ifade etmez.” şeklinde düzenlenmişti. Ancak 6102 sayılı yeni TTK m.455, eTTK m.390 hükmünün tekrarı gibi görünse de, esas sözleşmeye ilişkin değişiklik kararının üçüncü kişilere karşı tescil ile hüküm ve sonuç doğuracağı açıkça belirtilmiştir³²⁷. Bundan dolayı, TTK m.455 hükmünün lafzı karşısında sicile yapılan tescil, üçüncü kişiler açısından kurucu nitelikte olacaktır³²⁸.

³²⁴ Anonim şirketlerde esas sözleşmeye bir hüküm konularak bazı paylara, diğer pay gruplarına nazaran daha üstün haklar sağlanması durumunda imtiyazlı pay söz konusu olmaktadır. İmtiyazlı paylar, TTK m.478’de düzenlenmiştir. Buna göre oyda, kâr payı almada, tasfiye payı almada vs. durumlarda üstünlük söz konusu ise imtiyazlı paydan bahsedilmektedir.

³²⁵ Alınan genel kurul kararının sicil müdürü tarafından incelenmesine ilişkin olarak bkz. **Alışkan**, s. 449 vd.

³²⁶ **Bilgişin**, s. 141; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 446, dpn. 1011; **Kendigelen**, s. 358; **Güney**, s. 49; **Altaş**, Anonim, s. 514; **Şener**, s. 524; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 335 vd.; Farklı yaklaşım için bkz. **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1615.

³²⁷ Bu konu için bkz. TTK m.455’e İlişkin Madde Gerekeçesi.

³²⁸ Buna karşılık TTK m.455’e ilişkin hükümet gerekçesine bakıldığında, söz konusu maddenin 6762 sayılı eTTK’dan küçük değişikliklerle aynen alındığı belirtilmiştir. 6762 sayılı eTTK m.390 hükmünün son cümlesinde yer alan “Değiştirme kararı tescilden önce hüküm ifade etmez.” şeklindeki hükümden, esas sözleşme değişikliğine ilişkin yapılacak olan tescilin, hem iç ilişkide hem de dış ilişkide tescilin kurucu olduğu anlaşılmaktadır. Oysaki 6102 sayılı yeni TTK’da açıkça değiştirme kararının üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla

İç ilişki bakımından ise açıklayıcı niteliğe sahip olacaktır³²⁹. Bu konuda anonim şirketin şirket merkezinin değiştirilmesi örnek olarak gösterilebilir. Buna göre anonim şirket esas sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça şirket merkezi değiştirilebilir. Anonim şirket genel kurul toplantısında şirket merkezinin değiştirilmesi yönünde alınan karar, TTK m.455 hükmü uyarınca iç ilişkide açıklayıcı nitelikte olacaktır. Yani karar alındığı tarihten itibaren iç ilişkide hüküm ifade edecektir. Buna karşılık alınan bu karar dış ilişkide, yani üçüncü kişilere karşı ancak sicile yapılacak olan tescil ile hüküm ifade edecektir. Dolayısıyla şirket merkezinin değiştirilmesi kararının tescili, dış ilişkide kurucu etkiye sahip olacaktır³³⁰.

Bundan başka sicile yapılan tescil yanında ayrıca ilana tabi hususlar söz konusu ise bunların da ilan edilmesi gerekmektedir. Tescil ve ilan edilen kararlar şirketin internet sitesine konulur (TTK m.455).

Bu noktada genel kurulda alınan kararların ticaret sicilinde tescil edilme aşamasında, sicil müdürünün inceleme yetkisinin kapsamının tespit edilmesi gerekmektedir. Acaba alınan genel kurul kararının iptal edilebilir bir karar olması halinde, ticaret sicil müdürü bu durumda tescilden kaçınabilir mi? Veya alınan genel kurul kararının yok hükmünde veya butlan niteliğinde olması halinde, sicil müdürü inceleme yetkisi kapsamında tescilden kaçınabilir mi? Genel kurulda alınan kararların yokluk veya butlanla sakat olması halinde sicil müdürünün tescil talebini reddedeceği şüphesizdir³³¹. Buna karşılık genel kurul kararının iptal edilebilir nitelikte olması halinde doktrinde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre, sicil müdürü iptal edilebilir bir genel kurul kararının sicile tescil edilmesini reddedebilir. Bu görüşte olan yazarlara göre sicil müdürü, iptal davası açılmamış, ancak açılması muhtemel olan genel kurul kararları karşısında, iptal davasının başarı oranını dikkate almalı ve ilgililerin uğrayabilecekleri zararları da göz önünde

---

madde hükmü ile gerekçe arasında bir çelişki olduğu belirtilmektedir. Ayrıca söz konusu bu durumun eleştirisi için bkz. **Güney**, s. 49-51.

³²⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Güney**, s. 50-57.

³³⁰ **Güney**, s. 54.

³³¹ Ömer **Teoman**, "Ticaret Sicil Müdürü Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İptal Edilebilir Bir Kararını Tescilden Kaçınabilir mi?", Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C. II, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 1706; **Alışkan**, s. 450; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 293.

bulundurarak tescil istemini kabul veya reddedebilir³³². Bizim de katıldığımız ikinci görüşe göre ise, sicil müdürünün genel kurul kararlarının tescili sırasında inceleme yetkisinin sınırlı olması gerekir³³³. Zira sicil müdürüne bu şekilde geniş takdir yetkisi verilmiş olacak ve sicil müdürü kendisini hâkim veya mahkeme yerine koyarak hareket etmiş olacaktır. Kaldı ki iptal davası açılrsa bile, dava sonuçlanıncaya kadar ortada geçerli bir genel kurul kararı mevcut olacağından, sicil müdürünün tescil talebini reddetmesi, tarafların talebi olmadan verilen ihtiyati tedbir kararı niteliğinde olacaktır. Dolayısıyla kendisine kanun tarafından böyle bir yetki verilmeyen sicil müdürünün genel kurul kararının iptal edilebilir olduğu durumda tescilden kaçınabileceğini söylemek mümkün değildir³³⁴.

Tescili talep etme yetkisi, TTK m.455'e göre yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu, şirketin merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil için talepte bulunur. Tescili talep süresi için Kanunda açık bir düzenleme söz konusu değildir³³⁵. Dolayısıyla TTK m.30 hükmü uygulama alanı bulacak ve Kanun 'da aksine hüküm bulunmadığı için tescil süresi on beş gün olacaktır. Aynı maddenin son fıkrası uyarınca ticaret sicil müdürlüğünü yetki çevresi dışında bulunulması halinde ise bu süre bir ay olacaktır.

b. Özel Esas Sözleşme Değişiklikleri

aa. Esas Sermaye Artırımı

TTK m. 456 uyarınca ilk özel esas sözleşme değişikliği hali, esas sermayenin artırılmasıdır. Esas sermaye anonim şirketlerin kurulabilmesi açısından esas

---

³³² Erdoğan **Moroğlu**, Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Güncellenmiş Genişletilmiş 6. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 326; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 293; **Uçar**, s. 109

³³³ Bu konuya ilişkin olarak bkz. Yargıtay 11. HD. 24.04.1989 tarih ve E. 88/9611, K. 89/2486 sayılı kararı şu şekildedir: *"Ticaret sicil memurları TTK m.34 ve TSN m.28 hükmünce kanuni şartların mevcut olup olmadığını tescil sırasında incelemekle mükellef iseler de, memurların bu yetkisi emredici hükümlere aykırılık olup olmadığı hususu ile sınırlı bulunmaktadır. Bunun dışında iptal davasına konu teşkil edecek aykırılıklar bakımında sicil memurlarının resen hareketle tescilden imtina etmeleri bahse konu değildir. İlgili şahıslarca bir iptal davası açılmadığına göre, ticaret sicil memuru tarafından genel kurul kararının tescil talebinin reddedilmesi doğru bulunmadığından davanın kabulü gerekirken reddine karar verilmesi isabetli bulunmadığından bozulmasına..."* (**Uçar**, s. 116).

³³⁴ Aynı görüşteki yazarlar ve ayrıntılı bilgi için bkz. **Teoman**, s. 1703-1706; **İmregün**, s. 55; **Alışkan**, s. 452; **Poroy/Yasaman**, s. 211; **Berzek**, s. 66.

³³⁵ Bu konuda için bkz. **Eriş**, C. III, s. 3068.

sözleşmede bulunması gereken zorunlu unsurlardandır³³⁶. Esas sözleşmede yer alan ve tamamı ortaklar tarafından taahhüt edilmiş olan sermayenin artırılması, esas sermayenin artırılması olarak ifade edilmektedir³³⁷.

Anonim şirketlerde esas sermaye artırımı için, esas sözleşme değişikliği gerekmektedir³³⁸. Esas sözleşme değişikliği ise yukarıda belirtildiği üzere genel kurulun devredilemez yetkilerindedir. Ancak sermaye artırımı bunun istisnasını teşkil etmektedir. Şöyle ki, esas sermaye sistemini benimsemiş olan anonim şirketlerde genel kurul sermaye artırma kararı verebilirken; kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan anonim şirketlerde bu yetki, yönetim kuruluna verilmiştir. Genel olarak esas sözleşme değişikliklerinde olduğu gibi, kuruluşu Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi olan anonim şirketlerde sermaye artırımı Bakanlığın iznine tabidir. Bakanlıktan izin alınmadan yapılan sermaye artırımı ticaret siciline tescil edilemez.

Sermaye artırılmasına ilişkin alınan karar, ticaret siciline tescil ile birlikte hüküm ve sonuçlarını doğurur³³⁹ (TTK m.456, f.4; TTK m.354; TTK m.355, f.1). Burada yer alan tescil kurucu etkiye sahiptir³⁴⁰. Sermaye artırma kararı üçüncü kişilere karşı tescilden önce hüküm ifade etmeyecektir (TTK m.456, f.5; TTK m.455). Dolayısıyla TTK m.456, f.5 hükmünün yaptığı bu atıf dolayısıyla, genel esas sözleşme değişikliklerinde belirtilen sermaye artırılmasına ilişkin kararın, dış ilişki bakımından kurucu nitelikte, iç ilişki bakımından ise açıklayıcı (bildirici) nitelikte

---

³³⁶ TTK m.124, f.2 uyarınca anonim şirket bir sermaye şirkettir. Sermayenin ön planda olduğu anonim şirketlerde sermaye çok büyük önem arz etmektedir. TTK m.332 hükmü uyarınca, kuruluş aşamasında, esas sermaye sistemini benimsemiş olan anonim şirketler açısından bu sermaye miktarı en az elli bin Türk Lirası, kayıtlı sermaye sistemini seçen halka açık olmayan anonim şirketler açısından ise en az yüz bin Türk Lirası olmak zorundadır.

³³⁷ **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 451; **Karahan/Saraç**, Şirketler Hukuku, s. 543.

³³⁸ Anonim ortaklıkta esas sermaye artırımı, diğer esas sözleşme değişikliklerinden ayrı ve özel olarak düzenlenmiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet **Bahtiyar**, "Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi", Makaleler I, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, s. 125.

³³⁹ Sermaye artırımının sicile tescili sırasında, sicil müdürlüğüne sunulması gerekli olan belgeler için bkz. **Özşungur**, s. 37-40.

³⁴⁰ Hasan **Pulaşlı**, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı", BATİDER, C. XXIII, S. 4, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2006, s. 61; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 603; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1615; Fazıl **Aydın**, En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler, Bilge Yayınevi, Ankara 2013, s. 288-289; **Bilgişin**, s. 141; **Ansay**, s. 205; **Özşungur**, s. 37; **Erem**, Şirketler, s. 271; **Altaş**, Anonim, s. 514.

olduğuna ilişkin açıklamalarımız burada da geçerli olacaktır³⁴¹. Buna karşılık eTTK döneminde doktrinde bazı yazarlarca burada yer alan tescilin gerek iç ilişkide gerekse dış ilişkide kurucu nitelikte olduğu belirtilmektedir³⁴². Zira bu görüşte olan yazarlara göre eTTK m.390 hükmünün son cümlesinden ve eTTK m.395 ‘te yer alan “...esas sermayenin artırılması keyfiyetinin tescilinden önce çıkarılan hisse senetleri hükümsüzdür.” ifadesinden sicile tescilin hem iç ilişkide hem de dış ilişkide kurucu nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

Kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira ilk olarak daha öncede ifade ettiğimiz üzere 6762 sayılı eTTK m.390 hükmünün karşılığı olan 6102 sayılı yeni TTK m.455 hükmünün son cümlesinde, sermaye artırımının tescil edilmemesi halinde bu durumun üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği açıkça vurgulanmıştır. Kanunun lafzında ve kanun koyucunun iradesinden, tescilin üçüncü kişiler açısından kurucu nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır³⁴³. Yine eTTK m.395 hükmünde ifade edilen sermaye artırımına ilişkin kararın sicile tescilinden önce çıkarılan hisse senetlerinin hükümsüz olacağına ilişkin ifade, 6102 sayılı yeni TTK m.471 hükmüne alınmamıştır. Kaldı ki eTTK m.395’in karşılığı konumunda olan 6102 sayılı TTK m.471 hükmünün gerekçesinde, tescilin açıklayıcı etkiye sahip olduğu açıkça belirtilmiştir³⁴⁴. Dolayısıyla esas sermaye artırımına ilişkin sicile yapılacak olan tescil iç ilişkide açıklayıcı nitelikte iken, dış ilişkide kurucu niteliğe sahiptir³⁴⁵.

Esas sermaye artırımına ilişkin alınan kararı, yönetim kurulu tarafından şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ettirilir. İlan edilmesi gereken hususlar varsa ilan edilir. Tescil ve ilan edilen hususlar şirketin

³⁴¹ Aynı yönde görüş için bkz. **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 11-14; **Arkan**, 2. 251; **Altaş**, Anonim, s. 514. Aksi yönde görüş için bkz. **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 603; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1615; **Bahtiyar**, Sermaye Artırımı, s. 128.

³⁴² Erdoğan **Moroğlu**, Anonim Ortaklıklarda Esas Sermaye Artırımı, Güncelleştirilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2003, s. 100; **Bahtiyar**, Sermaye Artırımı, s. 128; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1615; **İmregün**, s.453; **Moroğlu**, Değerlendirme ve Öneriler, s. 259-260.

³⁴³ Nitekim BAHTİYAR, 6102 sayılı yeni TTK m.455’in açık lafzı karşısında, daha önce savunduğu sermaye artırım kararının sicile tescilinin gerek iç ilişkide gerekse dış ilişkide kurucu nitelikte olduğu yönündeki görüşünden vazgeçerek, tescilin iç ilişkide açıklayıcı, dış ilişkide kurucu nitelikte olduğunu vurgulamıştır. Bu konu için bkz. **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 316.

³⁴⁴ Bu konu için bkz. TTK m.471’e İlişkin Madde Gerekçesi.

³⁴⁵ Aynı yönde görüş için bkz. **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 10-14; **Kendigelen**, s. 360; **Bahtiyar**, s. 316; **Pulaşlı**, Sermaye Artırımı, s. 61; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 446; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41.

internet sitesinde de yayınlanmalıdır. Burada esas sermaye artırımının ilan edilmesi neticesinde, üçüncü kişilerin iyiniyetli olup olmadıklarına bakılmaksızın, esas sermaye artırımını onlara karşı ileri sürülebilecektir³⁴⁶. Ancak ilanın yapılmamış olması, sermaye artırımının üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği anlamına gelmemektedir. Yukarıda da ifade edildiği üzere sermaye artırımını ticaret siciline tescil ile üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğuracaktır.

Özel esas sözleşme değişikliklerinde, genel esas sözleşme değişikliklerinden farklı olarak, sermaye artırımının geçerli olabilmesi için gerekli olan tescil için açıkça bir süre öngörülmüştür. Buna göre TTK m.456, f.3 hükmü uyarınca, sermaye artırımını, genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil ettirmelidir. Bu süre içinde tescil edilmediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ile alınmışsa Bakanlıktan alınan izin geçersiz olur. Bu durumda TTK m.345, f.2³⁴⁷ hükmü uygulanır. Bunun dışında özel sermaye artırımını düzenleyen TTK m.456, f.4 hükmünün atfıyla TTK m.353’de uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, sermaye artırımını sırasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince sermaye artırımının geçersizliğine hükmedilebilir. Burada yer alan üç aylık süre hak düşürücü niteliktedir³⁴⁸.

Esas sermaye artırımını çeşitli şekillerde olabilir. Buna göre TTK m.459-461 arasında düzenlenen sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımını, TTK m.462’de düzenlenen iç kaynaklardan sermaye artırımını, TTK m.463-472 arasında düzenlenen şarta bağlı sermaye artırımını yollarından birisi kullanılarak anonim şirketlerde esas sermaye değiştirilebilir. Sermaye taahhüdü yoluyla artırım ile iç kaynaklardan artırımda, normal sermaye artırımında izlenen usul uygulanacaktır. Yani değişikliğe ilişkin metin hazırlanması, Bakanlıktan izin alınması, genel kurul kararı ve son

³⁴⁶ **Moroğlu**, Sermaye Artırımı, s. 103-104; **Pulaşlı**, Sermaye Artırımı, s. 61 vd.

³⁴⁷ TTK m.345, f.2 hükmüne göre şirket, 335 inci maddenin birinci fıkrasında öngörülen noter onayı tarihinden itibaren, üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.

³⁴⁸ **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 454; **Karahan/Saraç**, Şirketler Hukuku, s. 543; **Kendigelen**, s. 360; **Şener**, s. 554; **Aydın**, Anonim, s. 289; **Özşungur**, Sicil Uygulamaları, s. 84-85.

olarak ticaret siciline tescil ve ilan ile sermaye artırma işlemi gerçekleştirilecektir³⁴⁹. Yine tescil burada kurucu etkiye sahip olacaktır.

Buna karşılık şarta bağlı sermaye artırımını yolunda, genel kurul kararı sermayeyi artırmaktadır. Diğer sermaye artırımlarında olduğu gibi şarta bağlı sermaye artırımında³⁵⁰ ticaret siciline tescil kurucu nitelikte değildir³⁵¹. Şarta bağlı sermaye artırımında yeni paylar, alım veya değiştirme hakkının kullanılması sonucu pay bedellerinin ödenmesi ile doğmaktadır (TTK m.468, f.3). Dolayısıyla tescil açıklayıcı (bildirici) nitelik taşımaktadır (TTK m.471). Bunun dışında TTK m.456, f.3 uyarınca, sermaye artırımını genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilmezse alınan kararların ve Bakanlıkça verilen izin geçersiz olacağına ilişkin düzenleme, şarta bağlı sermaye artırımlarında uygulanmayacaktır. Şarta bağlı sermaye artırımında açıklayıcı nitelikte olan tescil için herhangi bir süre öngörülmemiştir³⁵².

bb. Esas Sermayenin Azaltılması

Özel esas sözleşme değişikliğinin ikincisini oluşturan esas sermaye azaltılması TTK m.473-475 arasında düzenlenmiştir. Esas sermaye yukarıda açıklanan şekillerde artırılabilir gibi, azaltılabilir. Bu çerçevede esas sözleşme değişikliği gerektiren sermayenin azaltılması için ilk olarak yönetim kurulu tarafından bir taslak hazırlanması gerekmektedir. Ancak sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette varlığının belirlenmiş olması gerekmektedir. Eğer yeterli miktarda aktifin olduğu belirlenmemişse, sermayeni azaltılması kararı verilemez (TTKm.473, f.2). Daha sonra tıpkı sermaye artırımında olduğu gibi Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan

³⁴⁹ **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1633-1634; **Karahan/Saraç**, Şirketler Hukuku, s. 575.

³⁵⁰ **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1663. Bu sistemde sermaye, üçüncü kişilerin kendilerine şirket tarafından tanınan alım ve değiştirme haklarını kullanmaları sonucu artmaktadır (**Pulaşlı**, Şerh II, s. 1657; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 463). Gerçekten de TTK m.463, f.1'e göre, genel kurul, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir. Ayrıca şarta bağlı sermaye artırımında yönetim kurulunun yetkisi ve sorumluluğuna ilişkin 6335 sayılı Kanunla getirilen değişiklik için bkz. **Bahtiyar**, 6335 Sayılı TTK, s. 16.

³⁵¹ Şarta bağlı sermaye artırımının ticaret siciline tescili sırasında gerekli olan belgeler için bkz. **Özşungur**, s. 41-43.

³⁵² **Pulaşlı**, Sermaye Artırımı, s. 80; **Karahan/Saraç**, Şirketler Hukuku, s. 579; **Aydın**, Anonim, s. 310.

izin alması gereken anonim şirketler açısından, sermayenin azaltılması için Bakanlıktan izin alınması gerekmektedir.

Bakanlıktan gerekli izin alındıktan sonra sermayenin azaltılmasının görüşülmesi için TTK m.414, f.1 hükmünde öngörüldüğü üzere genel kurul toplantıya çağrılır. Genel kurulun sermayenin azaltılması yönünde karar alabilmesi için gerekli olan yetersayılar için, TTK m.421, f.3, c.1 hükmü uygulanacaktır. Yani esas sermayenin azaltılması için esas sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oyu gerekmektedir. Genel kurul esas sermayenin azaltılmasına karar verdiği takdirde, yönetim kurulu, bu kararı şirketin internet sitesine koyduktan başka, TTSG’de ve aynı zamanda esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde, yedişer gün arayla, üç defa ilan eder³⁵³. İlanda alacaklılara, TTSG’de yapılan üçüncü ilandan itibaren iki ay içinde, alacaklarını bildirerek bunların ödenmesini veya teminat altına alınmasını isteyebileceklerini belirtir. Şirketçe bilinen alacaklılara ayrıca çağrı mektupları gönderilir (TTK m.474, f.1).

Bu aşamalardan sonra sermaye azaltılmasının hüküm ve sonuç doğurabilmesi için ticaret siciline tescil yapılmalıdır. Bu çerçevede yönetim kurulu yukarıda belirtilen şartlara uyulduğunu gösteren bir belge ile şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerdeki ticaret sicil müdürlüğüne tescil için talepte bulunması gerekmektedir (TTK m.475, f.4). Yapılan inceleme sonucunda, yukarıda belirtilen şartlara uyulmuş olduğunun anlaşılması halinde, sicil müdürü sermaye azaltılmasına ilişkin kararı ticaret sicilinde tescil edecektir. Sermayenin azaltılmasına yönelik yapılan tescil kurucu niteliktedir³⁵⁴. Tescil yapılmadıkça, sermayenin azaltılmasına ilişkin alınan karar hüküm ve sonuç doğurmayacaktır³⁵⁵. Bunun dışında ilan edilecek hususlar söz konusu ise bunların ilan edilmesi gerekmektedir. İlan edilecek hususlardan kastedilen, anonim şirket esas sözleşmesinin değil, sadece ilana tabi

---

³⁵³ **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1717. 6102 sayılı yeni TTK m.474 hükmünün getirdiği bu husus ile uygulamada kötüye kullanılan ve alacaklıların haberdar olma olanağını ortadan kaldıran ilanların aralıksız yapılmasının önüne geçilmiş olacaktır. Böylelikle sermaye azaltılması yedişer gün arayla üç defa ilan edilerek alacaklıların haberdar olmaları sağlanacaktır. Bu konu için bkz. **Aydın**, Anonim, s. 314.

³⁵⁴ Hayrettin **Çağlar**, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltılması, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, s. 89; **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1719; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku Dersleri, s 274; **Aydın**, Anonim, s. 315.

³⁵⁵ Sermayenin azaltılmasının ticaret siciline tescili sırasında gerekli olan belgeler için bkz. **Özşungur**, s. 49-51.

hususlar varsa bunların ilan edilmesidir³⁵⁶. Nelerin ilana tabi olduğu ise TTK m.35, f.3 hükmünde belirlenmiştir. Bu çerçevede esas sermaye azaltılmasına ilişkin sicile tescil edilen hususlar, TTK'da ve TSY'de aksine hüküm bulunmadıkça aynen ilan edilecektir. Ayrıca sermayenin azaltılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen hususlar şirketin internet sitesinde de yayınlanmalıdır.

7. Kuruluştan Sonra Devralma

Anonim şirketler, TTK m.124, f.2 hükmü uyarına sermaye şirkettirler. Dolayısıyla anonim şirketler açısından sermaye büyük öneme sahiptir. Sermayenin taşıdığı önem nedeniyle, anonim şirketlerde sermayenin korunması ilkesi söz konusudur. Bu çerçevede sermayenin korunması amacıyla bazı düzenlemeler getirilmiştir. Özellikle para dışındaki ayni sermayeler açısından TTK, kuruluş aşamasında ağır bazı yükümlülükler getirmiştir³⁵⁷. Buna göre ayni sermaye getirildiği durumda, mahkemeye bilirkişi tayini için başvuruda bulunulmalı, mahkemece tayin edilen bilirkişi, şirkete getirilen ayni sermayenin değerini tayin etmeli ve esas sözleşmeye bu değer yazılmalıdır. Bunun dışında getirilen ayni sermaye taşınmaz ise tapuya şerh verildiği anda, taşınır ise güvenilir bir kişiye tevdi edildiği anda, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler ise kendi özel sicillerine kaydedildikleri anda sermaye olarak getirilmiş kabul edilecektir. (TTK m.128, f.2). İşte kuruluş sırasında ortaklara getirilen bu prosedür ve denetim, ortakları kuruluş sırasında nakdi sermaye getirmeye ve diğer ayni sermayeleri ise, anonim şirket tüzel kişilik kazandıktan sonra getirmeye veya bunları başkalarından satın almaya sevk edebilir. Yani ortaklar, Kanun tarafından getirilen bu prosedürleri dolanmak ve bunlardan kurtularak, şirket kurulduktan sonra devralma veya kiralama yoluna gidebilirler. Bu durumun engellenmesi amacıyla TTK m.356'da "Kanuna karşı hile" kenar başlığı altında bir düzenleme getirilmiştir³⁵⁸.

³⁵⁶ Çağlar, s. 96.

³⁵⁷ İsmail Kırcı (Çağlar Manavgat /Feyzan Hayal Şehirli Çelik), Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1, Temel Kavramlar ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, 2013 Eylül, s. 377; Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 324-325; Pulaşlı, Şerh, s. 645-646; Bilgili/Demirkapı, Şirketler, s 253; Karahan/Coşgun, Şirketler Hukuku, s. 378.

³⁵⁸ Yargıtay 11 HD'nin 10.04.2001 tarih ve E. 2001/858, K. 2001/3023 sayılı kararında, TTK m.356 hükmünün amacı şu şekilde açıklanmıştır: "Somut olayın irdelenmesine geçilmeden önce, davanın hukuki dayanağını teşkil eden TTK.nun 311. maddesinin vaz edilmiş amacı üzerinde durulmalıdır. Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerde kuruluştan doğan sorumluluğa ilişkin düzenlemeler arasında yer alan bu maddenin başlığı "Kanuna Karşı Hile" olup, bu başlık maddesinin asıl

Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına³⁵⁹ ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz (TTK m.356, f.1). Maddeden anlaşıldığı üzere, kanuna karşı hilenin önüne geçilebilmesi için getirilen ilk şart iki yıllık süre şartıdır. Buna göre şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde işletme veya aynın devralınması veya kiralanması gerekmektedir. Getirilen ikinci şart ise, devralınan veya kiralanmış işletmenin veya aynın, şirketin sermayesinin onda birini aşması gerekir. Sermayenin onda birini aşmayan devralmalar veya kiralamalar bu kapsamda değerlendirilemeyecektir. Üçüncü şart olarak ise, devralma veya kiralamalar, işletmenin konusuna girmemeli veya cebri icra yoluyla gerçekleşmemelidir (TTK m.356, f.5). Aksi halde yapılan işlemlere bu madde uygulanmayacaktır. Bu şartlar altında yapılan devralma veya kiralamalar genel kurulca onaylanmadıkça ve tescil edilmedikçe, bunların ifası amacıyla yapılmış olan ödemeler dâhil her türlü tasarruflar geçersizdir (TTK m.356, f.1, c.2).

Yukarıda bahsedilen düzenleme kapsamına giren devralma veya kiralamalar için ilk olarak, şirketin yönetim kurulu, şirketin bulunduğu yer³⁶⁰ asliye ticaret mahkemesinden bilirkişi tayin edilmesi talebinde bulunacaktır. Bilirkişi şirket tarafından devralınacak veya kiralanacak işletme ve değer biçecektir. Buna ilişkin bilirkişi raporu resmi niteliktedir (TTK m.356, f.2).

Bilirkişi tarafından değer biçilmesinden sonra, devralma veya kiralamaya ilişkin sözleşmelerin şirketin genel kurulunda onaylanmalıdır. Bu genel kurul toplantısında gerekli olan toplantı ve karar nisapları için, TTK m.421'in üçüncü ve

---

amacını belirlemektedir. Gerek Dairemiz uygulamasına, gerekse doktrine göre, bu hükmün asıl amacı, anonim şirketin kuruluş aşamasındaki değer saptama kurallarından, şirket kurucularının kurtulmak amacı ile yapacakları devir sözleşmesinin, kuruluşun itibaren iki yıl içinde, bu maddede belirlenen prosedür ve denetime tabi tutularak, böyle bir devir yolu ile kuruluşteki hükümlerin hile yolu ile aşılmasını önlemektir. Bir başka deyişle, şirket ortak ve alacaklarının aleyhine olarak şirket sermayesinin, doktrinindeki tabiri ile "saman" sermayeye dönüştürülmesini önlemek amacı ile bu hükmün vaz edildiği kabul edilmektedir." (Kırca (Manavgat/Ş. Çelik), s. 377-378; www.kazanci.com, E.T: 18.04.2014).

³⁵⁹ TTK m.356, f.1 hükmünün karşılığı olan 6762 sayılı eTTK m.311, f.1'de kiralamaya yer verilmemişti. Ancak 6102 sayılı yeni TTK'da, yeni bir düzenleme olarak "kiralama" ibaresi eklenmiştir. Aynı husus TTK m.356'nın gerekçesinde de belirtilmiştir.

³⁶⁰ Madde metninde her ne kadar "şirketin bulunduğu yer" ifadesine yer verilmiş ise de, bu durum "şirketin merkezinin bulunduğu yer" olarak anlaşılmalıdır (Karahana/Coşgun, Şirketler Hukuku, s. 379, dph. 1; Bilgili/Demirkapı, Şirketler, s. 255, dph. 258).

dördüncü fıkra hükümleri uygulanacaktır³⁶¹. Bu sözleşmelerin onaylanmasından sonra, ticaret siciline tescil yapılması gerekmektedir. Söz konu onay ve tescil işlemi, yapılan sözleşmeler açısından geçerlilik şartıdır³⁶². Zira TTK m.356, f.4 hükmü uyarınca, sözleşme genel kurulun onay kararıyla birlikte tescil ve ilan olunur. Burada yer alan tescil, işlemin tamamlanması bakımından kurucu niteliktedir³⁶³. Tescil talebinde bulunma yetkisi, anonim şirketin yürütme organı olan yönetim kurulu tarafından yapılacaktır.

Tescil için TTK'da herhangi bir süre öngörülmemiştir. Ancak genel kurulca alınan kararları gösteren tutanağın noterce onaylı suretinin, yönetim kurulu tarafından derhâl sicil müdürlüğüne verilmesi zorunluluğunu belirten TTK m.422, f.2 hükmü, burada uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhâl ticaret sicili müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür ve tutanak ayrıca hemen şirketin internet sitesine konulur (TTK m.422, f.2). O halde TTK m.356'da belirtilen genel kurulun onay kararını gösteren tutanak ve tescile tabi olan devralma veya kiralama sözleşmesi, yönetim kurulu tarafından derhal ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir. Madde hükmünde yer alan "derhal" ibaresi, tescil için gerekli olan tutanak, devralma veya kiralama sözleşmeleri ve buna ilişkin belgelerin bir an önce hazırlanması ve tescil için başvuruda bulunulması gerektiğini ifade etmektedir. Bunun ortaklar tarafından suiistimal edilmesi ve keyfi gecikmeleri engellemek amacıyla, TTK m.30, f.1'de öngörülen ve kanunda aksine hüküm bulunmadıkça uygulama alanı bulacak olan on beş günlük süre uygulanması yerinde olacaktır³⁶⁴. Dolayısıyla TTK m.356'da öngörülen genel kurul kararı alındıktan

---

³⁶¹ 6762 sayılı eTTK m.311'den farklı olarak 6102 sayılı yeni TTK m.356, f.3'te daha ağır nisaplar öngörülmüştür. Ancak bunun nedeni gerekçede açıklanmamıştır (**Kaya**, s. 156, **Kendigelen**, s. 241; **Şener**, s. 340).

³⁶² Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında bu hususu şu şekilde belirtmiştir: "TTK'nın 311 inci (yeni TTK m.356) maddesi hükmünce bir işletme tesisat veya başka mal ve hakların esas sermayenin onda birini aşan bir bedelle şirketçe devir alınmasına dair, şirketin, tescilinden itibaren iki yıl içinde yapılacak mukaveleler umumi heyetçe tasdik ve ticaret siciline tescil edilmedikçe muteber olmaz." Yargıtay TD, 06.01.1964, E. 2851, K. 93 (**Eriş**, C. II, s. 2464-2465).

³⁶³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 291; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 327; **Pulaşlı**, Şerh, s. 648-649; **Şener**, s. 338-339; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 255; **Bilgili/Demirkapı**, s. 163; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Bahtiyar**, İşletme, s. 174; **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 123.

³⁶⁴ Aynı yönde görüş için bkz. **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler, s. 317, dpn. 516. Buna karşılık PULAŞLI, söz konusu sürenin yedi iş günü olması gerektiğini belirtmektedir. Bu konu için bkz. **Pulaşlı**, Şerh, s. 790 ve 793. Ancak kanaatimizce burada yedi günlük sürenin uygulanması mümkün olmayacaktır.

sonra, yönetim kurulu bu karara ilişkin tutanak ile sözleşmeyi bir an önce hazırlamalı ve tescil için başvuruda bulunmalıdır. Ancak ortakları süre konusunda bir an önce harekete geçmeye sevk etmek için, TTK m.30, f.1’de öngörülen on beş günlük süre içinde tescil başvurusunda bulunulması gerekmektedir.

III. DÜZELTİCİ ETKİ

Ticaret sicil kayıtlarının, yapılan işleme etkisi bakımından düzeltici (onarıcı, iyileştirici) etkiye sahip olduğu da söylenebilir. Taraflar arasında yapılan hukuki işlemlerdeki eksikliklerin ticaret siciline yapılan tescil ile düzeltildiği, eksikliğin tamamlandığı durumlarda, düzeltici (onarıcı, iyileştirici) etkiden söz edilebilir³⁶⁵.

Hukukumuzda tescilin düzeltici etkisinin bulunduğu duruma klasik örnek olarak 6762 sayılı eTTK’da bulunan ve 1995 yılında 559 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılan 299 uncu madde gösterilmekteydi³⁶⁶. Bu maddenin beşinci fıkrasına göre, tescil edilen bir anonim şirketin sonradan butlanı ileri sürülemez. Yani kuruluşunda eksiklik bulunsa bile, anonim şirket tescil edilmiş ise, anonim şirketin tescili ile bu eksiklik giderilmiş olacaktır. Dolayısıyla artık anonim şirketin bu eksiklik nedeniyle butlanı istenemeyecektir. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere bu madde 559 sayılı KHK yürürlükten kaldırılmıştır.

Buna karşılık 6762 sayılı eTTK’nın yürürlükten kalkan 299 uncu maddesine kısmen karşılık gelen, 6102 sayılı yeni TTK m.353’ün madde gerekçesinde tescilin düzeltici, onarıcı etkisine atıf yapılmıştır. Gerçekten de TTK m.353’ün gerekçesine göre, kuruluştan itibaren, aylarla ifade edilen çok kısa bir süre geçtikten sonra anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilememesi, tescilin her türlü hukukî sakatlığı onarması (sağlığa kavuşturması) ilkesi, işlem güvenliğinin korunması gereğinin zorunlu sonucu ve anonim şirketler hukukunun bir temel ilkesidir³⁶⁷. Bu çerçevede TTK m.353, f.1 hükmü ile gerekçede belirtilen tescilin

---

Zira TTK m.30, f.1’de kanunda aksine hüküm yoksa tescil talep süresinin on beş gün olacağı açıkça düzenlenmiştir. Burada da açıkça bir süre öngörülmemiştir ve aksine bir sürede söz konusu olmadığından, TTK m.30, f.1 uygulanmalıdır. Dolayısıyla burada yedi günlük değil, on beş günlük süre uygulanmalıdır.

³⁶⁵ Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 11-12; Karayalçın, s. 310, dpn. 53; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 285; Arslanlı, Umumi Hükümler, s. 159; Ülgen, Nazariye, s. 146; Bilge, s. 163-164; Güney, Ticaret Sicili, s. 70; Poroy/Yasaman, s. 215.

³⁶⁶ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 285.

³⁶⁷ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.353’e İlişkin Madde Gerekçesi.

düzeltilici etkisi ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu madde hükmü doğrultusunda sicilin düzeltilici veya onarıcı (iyileştirici) etkisinin bulunduğu fikri kabul edilmektedir³⁶⁸. Buna karşılık Yargıtay³⁶⁹ bir kararında bu ilkeyi kabul etmemiştir³⁷⁰.

Ticaret sicilinin düzeltilici etkisine örnek olarak gösterdiğimiz TTK m.353, f.1'e göre, anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir³⁷¹.

Bundan başka tescilin düzeltilici etkisinin söz konusu olduğu duruma bir başka örnek TTK m.12, f.2 gösterilebilir. Bu maddeye göre, bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır. Bir kimsenin tacir olabilmesi için, bir ticari işletmenin kısmen de olsa işletilmesi gerekmektedir (TTK m.12, f.1). Ancak TTK m.12, f.2 hükmünde ticari işletme kısmen de olsa işletilmeye başlanmamış; buna karşılık ticari işletme açıldığı ticaret siciline tescil edilmiş ise, bu kişi tacir sayılmaktadır. Ticari işletmenin kısmen de olsa işletilmesi gerektiğine ilişkin eksiklik, sicile yapılan tescil ile birlikte düzeltilmekte, onarılmaktadır. Dolayısıyla burada tescilin düzeltilici etkisinden bahsetmek mümkün olacaktır³⁷².

Ticaret sicilinde istisnai nitelik taşıyan ve ilerde detaylı şekilde incelenecek olan ticaret sicil kayıtlarına güven ilkesinin söz konusu olduğu durumlarda da

---

³⁶⁸ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 311; **Pulaşlı**, Şerh, s. 627-628; **Manavgat (Kırca/Ş. Çelik)**, s. 304; **Poroy/Yasaman**, s. 215; **Güney**, Ticaret Sicili, s. 70

³⁶⁹ Yargıtay 11. HD'nin 26.03.1992 tarihli kararına göre *imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu toplantısı yapılarak onay alınmadan alınan sermaye artırım kararının, dokuz yıl sonra dava edilmesinde, sermayenin artırma kararı verilmeden önceki haliyle tespit edilmesine karar vermiştir (Poroy/Yasaman, s. 215).*

³⁷⁰ Bu kararın eleştirisi için bkz. Yaşar **Karayalçın**, "Esasa Sermayenin Artırımında İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Hukuki Durumu", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar X, 9 Nisan 1993, Ankara, s. 96-104; **Okutan**, s. 14-17.

³⁷¹ Ancak burada düzeltilici etkinin ticaret siciline yapılan tescil ile değil, mahkemece verilecek karar ile olacağına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 12-13; **Karayalçın**, s. 310, dpn. 53; **Bilge**, s. 164.

³⁷² **Karayalçın**, s. 310, dpn. 53; **Bilge**, s. 164.

düzeltilici etkiden bahsedilebilir³⁷³. Şöyle ki, limited şirketlerde payların devrini düzenleyen ve ticaret sicil hukukunda yer alan ilana güven ilkesinin istisnası olan TTK m.598 hükmünde yer alan tescilin düzeltilici etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Zira limited şirketlerde payın devri için gerekli olan şartların sağlanması, devir sözleşmesinin yazılı yapılması, sözleşmede yer alan imzaların noterce onaylanması, limited şirket genel kurulunun bu devir işlemini onaylaması gerekmektedir. Ancak bu şartlarda eksiklik olsa bile, devrin sicile tescili halinde bu tescil, devri işleminde bulunan eksiklikleri düzeltilmiş, onarmış olacaktır. Zira TTK m.598, f.3 hükmü uyarınca, sicildeki kayda güvenerek hareket eden iyiniyetli kişinin bu güveni korunmaktadır. Devir işleminde eksiklik olsa bile, devir ticaret siciline tescil edildiği için düzeltilici etki ortaya çıkacak ve üçüncü kişilerin sicil kaydına güvenleri korunacaktır.

---

³⁷³ Bilge, s. 164.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER AÇISINDAN ETKİSİ

I. GENEL OLARAK

Ticaret siciline yapılan kayıtların, yapılan işleme ilişkin etkileri olduğu gibi, yapılan işlem neticesinde üçüncü kişilere karşı da bazı etkileri bulunmaktadır. Buna göre ticaret siciline yapılan kayıtların üçüncü kişiler bakımından hangi andan itibaren geçerli olacağı Kanun tarafından belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle sicile yapılan kayıtların üçüncü kişiler bakımından ne zaman hüküm ifade edeceğine ilişkin ortaya çıkabilecek sorunların çözümü, kanun koyucu tarafından düzenlenmiştir (TTK m.36, f.1). Sicil kayıtlarının üçüncü kişilere ne zaman etki edeceğine ilişkin bu düzenlemeye, “*zaman bakımından etki*” adı verilmektedir.

Bunun yanı sıra, ticaret sicil kayıtlarının kimler açısından, yani hangi üçüncü kişiler açısından etki göstereceği de belirlenmiştir. Bu çerçevede sicil kayıtlarının sadece ticaret sicilinin bulunduğu yerdeki üçüncü kişilere karşı mı, yoksa nerde bulunursa bulunsun bütün herkese karşı mı hüküm ifade edeceği, etki göstereceği Kanun tarafından düzenlenmiştir (TTK m.36, f.1). Söz konusu bu etkiye ise, “*yer bakımından etki*” adı verilmektedir.

Sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısında yer ve zaman bakımında bazı etkileri olduğu gibi, üçüncü kişilerin iyiniyetine ilişkin bazı etkileri de bulunmaktadır. Gerçekten de ticaret siciline tescil, tadil ve terkin işlemlerinin yapılması neticesinde veya sicile kaydı yapılması gerekmesine rağmen bu kayıtların yapılmamış olması durumunda üçüncü kişiler bakımından bazı sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Şöyle ki, ticaret siciline tescil ve ilanı zorunlu olan bir husus, sicile tescil ve ilan edilmiş ise, üçüncü kişiler, sicile kayıtlı olan ve ilan edilen bu hususu bilmediklerini iddia edemez. Buna “*sicilin olumlu*” etkisi denilmektedir. Sicil kayıtlarının olumlu etkisi TTK m.36, f.3 hükmünde düzenlenmiştir. Buna karşılık sicile tescil ve ilanı zorunlu olduğu halde, tescil ve ilan edilmeyen hususların üçüncü kişiler tarafından bilinmediği kabul edilmektedir. Yani üçüncü kişiler, tescil ve ilan edilmeyen bu hususları bilmedikleri iddiasında bulunabilirler. Buna ise “*sicilin*

olumsuz” etkisi adı verilmektedir. Sicilin olumsuz etkisi ise, TTK m.36, f.4 hükmünde düzenlenmiştir.

Ticaret sicil kayıtlarının yapılan işleme ilişkin olarak açıklayıcı (bildirici) ve kurucu etkisinin olduğu durumlarda, daha çok işlemi yapan tacir ön plana çıkmaktadır. Yani söz konusu işlemin ticaret siciline kaydedilmesi daha çok taciri ve ticari işletmesini ilgilendirmektedir. Oysaki sicil kayıtlarının zaman veya yer bakımından etkisi ile olumlu veya olumsuz etkilerinin olduğu durumlarda tacir dışında kalan üçüncü kişiler de ön plana çıkmaktadır. Kanun koyucu özellikle de sicilin olumlu ve olumsuz etkisini düzenlemek suretiyle, sicile yapılan kayıtları bilen, bilmesi gereken veya bu kayıtları bilmeyen kişiler açısından da düzenlemeler getirmiştir. Böylece gerektiğinde üçüncü kişilerin de menfaatinin korunmasını amaçlamıştır³⁷⁴. Dolayısıyla tacir, ticaret siciline yapmış olduğu kayıt ile kendisini güvence altına almış olacak ve üçüncü kişiler tacirin tescil ettirmiş olduğu hususu bilmediklerini iddia edemeyeceklerdir. Buna karşın tacir, tescil ve ilan ettirmekle yükümlü olduğu bir hususu tescil ettirmemiş ise, üçüncü kişiler, tescil ve ilan edilmesi gereken bu hususu bilmediklerini ileri sürebileceklerdir. Tescil yükümlülüğünü yerine getirmeyen tacir ise üçüncü kişilerin bu iddialarını ileri sürmelerini engelleyemeyecektir. Ancak üçüncü kişiler kötünietli ise, yani tescili zorunlu olan hususu ve bu hususun tacir tarafından tescil ettirilmediğini biliyorlarsa, bu durumda üçüncü kişiler kanun tarafından korunmayacaktır. Üçüncü kişilerin bu konuda iyiniyet iddiası dinlenmeyecektir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, 6762 sayılı eTTK zamanında tartışma konusu olan ve eTTK m.38 ile m.39 hükmünün kenar başlıklarının madde metinleri arasındaki uyumsuzluk³⁷⁵, 6102 sayılı yeni TTK ile ortadan kaldırılmıştır. Gerçekten de 6762 sayılı eTTK m.38 hükmünün kenar başlığı “Tescilin üçüncü kişilere karşı tesiri” şeklindeydi. Ancak maddenin içeriğine bakıldığında sadece sicil kayıtlarının zaman ve yer bakımında etkisinden bahsedilmekteydi³⁷⁶. Buna karşılık sicil

---

³⁷⁴ Bilge, s. 167.

³⁷⁵ Bilge, s. 167-168.

³⁷⁶ Gerçekten de eTTK m.38 hükmü “*Ticaret sicili kayıtları, nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü şahıslar hakkında, kaydın gazete ile ilan edildiği; ilanının tamamı aynı nüshada yayınlanmamış ise, son kısmının yayınlandığı günü takib eden iş gününden itibaren hüküm ifade eder. Bu günler, kaydın ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan müddetlere de başlangıç olur.*”

kayıtlarının üçüncü kişilere etkisinin önemli bir kısmını oluşturan olumlu ve olumsuz etkiden bahsedilmemektedir. Bunun yanı sıra “Sicile itimat” kenar başlıklı eTTK m.39 hükmü de madde metni ile uyumsuz niteliktedir³⁷⁷. Madde metninde sicil kayıtlarının olumlu ve olumsuz etkisinden bahsedilmekte, sicile itimat ile alakalı bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu durum 6102 sayılı yeni TTK ile ortadan kaldırılmıştır. Buna göre eTTK zamanında iki ayrı maddede düzenleme alanı bulan bu hususlar, yeni TTK m.36 ile tek bir madde altında düzenlenmiştir. Yani eTTK’da yer alan maddelerin kenar başlıkları ile metinleri arasındaki uyumsuzluk giderilmiş; söz konusu olan hususlar, isabetli bir şekilde, tek bir maddede “Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisi” kenar başlığı altında düzenlenmiştir. Bu şekilde artık eTTK zamanında tartışma konusu olan maddelerin kenar başlığı ile metinlerinin uyumsuz olduğuna ilişkin husus, TTK m.36 ile kaldırılmıştır. Bu yeni düzenleme son derece yerinde bir olmuştur.

II. TİCARET SİCİLİNİN ZAMAN ve YER BAKIMINDAN ETKİSİ

Ticaret sicil kayıtlarının, bu kaydı yapan kişiler dışında kalan üçüncü kişiler açısından ne zaman hüküm ifade edeceği ve nerede bulunan üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracağını tespit etmek gerekmektedir. Zira üçüncü kişiler, sicilde yer alan kayıtları bildikleri veya biliyor sayıldıkları andan itibaren bu duruma göre hareket edeceklerdir. Sicilde yer alan kayıtları bilmedikleri iddiasında bulunamayacaklardır. Bunun dışında bu kayıtları bildikleri takdirde, iradelerini buna göre belirleyip hukuki işlem yapıp yapmama yolunu seçeceklerdir.

Ticaret sicilinde yer alan kayıtların, bu kaydı yapan tacirler açısından ne zaman hüküm ifade etmeye başlayacağı konusunda TTK ve TSY’de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Buna karşılık doktrinde bazı görüşler çerçevesinde, sicil kayıtlarının, kaydı yapan tacirler ve ilgililer açısından ne zaman hüküm ifade edeceği açıklanmaya çalışılmaktadır. Bir görüşe göre, sicile kaydı yapılması gereken

---

Bir hususun tescil ile beraber derhal üçüncü şahıslar hakkında hüküm ifade edeceğine veya müddetlerin derhal işleyeceğine dair hususi hükümler mahfuzdur.” şeklinde düzenlenmişti.

³⁷⁷ 6762 sayılı eTTK m.39 hükmü ise, “Üçüncü şahısların, yukarıki madde gereğince kendilerine karşı hüküm ifade etmeye başlayan kayıtları bilmediklerine müteallik iddiaları dinlenmez.

Tescili lazım geldiği halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerekirken ilan edilmemiş olan bir husus ancak bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla, üçüncü şahıslara karşı dermeyeran edilebilir.” şeklinde düzenlenmişti.

husus, kaydedildiği anda, tacir ve ilgililer açısından etkilerini gösterecektir³⁷⁸. Diğer bir görüşe göre ise, sicile kayıt için gerekli olan belgelerin sicil müdürlüğüne verilmesi anında, kayıtlar tacir ve ilgililer için hüküm ifade etmeye başlayacaktır³⁷⁹. Buna karşılık bir diğer görüşe göre ise, sicil kayıtlarının tacir ve ilgililer açısından hüküm ifade ettiği zamanın tespitinde, sicil kayıtlarının açıklayıcı (bildirici) ya da kurucu etkiye sahip olup olmadığına bakmak gerekmektedir³⁸⁰. Açıklayıcı etki söz konusu olduğu durumlarda, sicile kayıt açıklayıcı nitelikte olduğundan, sicile kayıt yapılmadan önce söz konusu hukuki işlem tacir ve ilgililer açısından etkisini göstermeye başlayacak olmasından dolayı, açıklayıcı (bildirici) etkide, sicile kaydın yapıldığı zamanın herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Buna karşılık kurucu etkinin söz konusu olduğu durumlarda, tacir ve ilgililer açısından, hukuki işlemin etkisinin ortaya çıkabilmesi için sicile kayıt yapılması zorunlu olduğundan, kayda konu olan işlem, sicile kayıt ile hüküm ve sonuç doğurmaya başlayacaktır³⁸¹.

Kanaatimizce son görüş çerçevesinde sonuca varmak daha yerinde olacaktır. Zira ilk görüş gereğince, sicile kayıt için gerekli olan belgelerin verilmesi ile söz konusu işlemin hukuki etkilerinin tacir ve ilgililer açısından hüküm ifade edeceğini söylemek yerinde olmayacaktır. Zira sicile yapılan kaydın zorunlu olmadığı yani açıklayıcı etkiye sahip olduğu durumlarda, söz konusu işlemin hukuki etkilerinin tacir ve ilgililer açısından mutlaka sicil esas defterine kaydedilmesi ile ortaya çıkacağını söylemek yanlış olacaktır. Zaten hukuki işlemin yapıldığı anda, tacir ve ilgililer açısından hüküm ve sonuç doğurmaya başlayacaktır. Bunun dışında ikinci görüş çerçevesinde, sicile kayıt için gerekli belgelerin verildiği anda, kayda konu olan işlemin, tacir ve ilgililer açısından etki doğuracağını söylemek doğru olmayacaktır. Çünkü sicil kayıtlarının kurucu etkiye sahip olduğu durumlarda, kayda konu olan işlemin tacir ve ilgililer açısından etki doğurabilmesi için mutlaka sicile kaydedilmesi şarttır. Aksi halde yapılan hukuki işlem taraflar arasında hüküm ve sonuç doğurmayacaktır. Dolayısıyla bu durumlarda, sicil kayıtlarına ilişkin belgenin sicil müdürlüğüne verilmesi anında, kayda konu işlemin etkilerinin ortaya çıkacağını

---

³⁷⁸ Karayalçın, s. 312.

³⁷⁹ Bilgişin, s. 154; Domaniç, Genel Esaslar, s 226;

³⁸⁰ Bilge, s. 210.

³⁸¹ Bilge, s. 211.

söylemek yerinde olmayacaktır. Mutlaka sicile kayıt yapılmalıdır ki, tacir ve ilgililer açısından hüküm ve sonuç doğursun.

Tacir ve ilgililer açısından sicil kayıtlarının hüküm ifade edeceği zaman konusunda TTK ve TSY’de herhangi bir hüküm bulunmamasına karşın, bu kayıtların üçüncü kişiler açısından ne zaman hüküm ve sonuç doğuracağı TTK’da açıkça belirtilmiştir. Hem sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısından hüküm doğuracağı zaman, hem de bu kayıtların nerede bulunan üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edeceği TTK m.36’da açıkça belirtilmiştir. Bu durum zaman bakımından etki ve yer bakımından etki olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenecektir.

A. Zaman Bakımından Etki

1. Genel Olarak

Ticaret siciline yapılan kayıtların üçüncü kişiler bakımından hangi andan itibaren hüküm ifade etmeye başlayacağı TTK m.36, f.1 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Buna göre, *“Ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanının tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Bu günler, tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç olur.”* Madde hükmünden anlaşılacağı üzere, sicil kayıtları üçüncü kişilere karşı, bu kayıtların TTSG’de ilan edildiği andan itibaren hukuki etki doğuracaktır³⁸². Eğer bu ilanın tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, bu kayda ilişkin son kısmın yayımlandığı günden itibaren hüküm ve sonuç doğuracaktır.

Sicil kayıtlarının üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeye başlayacağı zamanın belirlenebilmesi için, bu kayıtların ilan edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla hangi hükümlerin ilana tabi olduğunun tespit edilmesinde fayda vardır. İlk bölümde de incelendiği üzere, 6102 sayılı yeni TTK, Kanunda ve TSY’de aksine hüküm

---

³⁸² Yargıtay HGK’nın 22.10.1997 tarih ve E. 1997/12-617, K. 1997/858 sayılı kararına göre *“...Adı geçen 6.7.1993 tarihindeki istifası kabul edilmiş ise de Ticaret Siciline tescil, prim borcunun tahaakkuk tarihinden sonra, 4.2.1994 tarihinde yapılmıştır. 506 sayılı Yasa’nın 80 ve TTK’nun 38 ve 39. maddeleri birlikte değerlendirilip yorumlandığında; tescilin 3. şahıslar yararına veya aleyhine hüküm ifade edebilmesi için Ticaret Sicil Gazetesi’nde ilan edilmesinin gerekli olduğunda duraksama yoktur.”* (Huriye **Kubilay**/Yaşar Can **Göksoy**/Özge **Ayan**/Ali Haydar **Yıldırım**, Türk Ticaret Kanunu (Ticari İşletme Md. 1-135) İçtihatlar ve İsviçre Federal Mahkemesi Kararları, C. 1, Beta Yayınevi, Eylül 2004, s. 215).

bulunmadıkça, tescile tabi olan her hususun ilana da tabi olacağını düzenlemektedir (TTK m.35, f.3; TSY m.41, f.1). 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak tescil edilen bütün hususlar aksine hüküm yoksa ilan edilecektir. Oysaki eTTK m.37, f.3 hükmü uyarınca, açıkça ilana tabi olan hususlar, aksine hüküm bulunmadıkça aynen ilan olunurdu. Yani sicile kaydı yapılan her husus değil, açıkça ilana tabi olduğu belirtilen hususların ilan edilmesi gerekmektedir. Ancak 6102 sayılı TTK m.35, f.3 gereğince tüm sicil kayıtlarının ilan edilmesi sağlanmıştır. Dolayısıyla artık eTTK zamanında söz konusu olan ve sicil kayıtlarının üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade edeceği zamanın belirlenmesinde tereddüt oluşturan durum ortadan kaldırılmıştır³⁸³. Böylece TTK ve TSY'de açıkça kayda konu olan her hususun ilan edileceği belirtildiği için, üçüncü kişiler açısından sicil kayıtlarının ne zamandan itibaren hüküm ifade edeceği kolaylıkla belirlenebilecektir.

Türk Ticaret Kanunu m.36, f.1'in açık hükmü gereğince sicil kayıtlarının, üçüncü kişilere karşı hüküm doğurabilmesi için ilan edilmesi şarttır. Eğer tek bir nüshada ilan edilmişse ilanın yayımlandığı tarih, farklı nüshalarda yayımlanmış ise, son kısmın yayımlandığı tarih esas alınacaktır. Sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısından etkisinin başlangıç anı, ilanı izleyen ilk iş günü olarak belirlenmiştir. Zira TTK m.36, f.1'de bu husus, “...günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur...” şeklinde ifade edilmiştir. Hükümde açıkça iş günü denildiğine göre, ilanı takip eden gün bir resmi tatile veya hafta sonu tatiline rastlarsa, sicil kayıtlarının zaman bakımından etkisi, tatilden sonra başlayacak ilk iş gününde başlayacaktır³⁸⁴. Bu çerçevede sicil kayıtlarının ilan edilmesi ile bu kayıtlar üçüncü kişiler açısından da hüküm ve sonuç doğuracaktır. Örneğin, ticaret unvanının TTK m.52 gereğince özel korumadan yararlanabilmesi ve ticaret unvanı sahibinin seçmiş olduğu bu unvanın aynısının ya da benzerinin bir başka kişi tarafından kullanılmasını engelleyebilmesi için ticaret siciline tescil ve ilan ettirmesi şarttır (TTK m.39, f.1).

---

³⁸³ Gerçekten de eTTK döneminde, ilana tabi olmayan bir hususun üçüncü kişiler açısından hangi andan itibaren hüküm ifade edeceği konusunda tereddüt oluşmaktaydı. Zira kanunda açıkça ilandan itibaren hüküm ve sonuç doğuracağı belirtilmekteydi. İlan edilmeyen hususlar açısından, kayıt tarihinin mi yoksa belgelerin teslim tarihinin mi dikkate alınacağı konusunda tereddütler bulunmaktaydı. Bu tereddüt sadece zaman bakımından değil, yer bakımında etkide de kendini göstermekteydi. Yani sicil çevresinde olsa bile ilan edilmeyen bir hususun üçüncü kişiye karşı hüküm ifade edeceğini söylemek, üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını inceleme yükümlülüğü altına girmesi demektir. Bu durum ise ticaret sicilinin alenilik ilkesine ve ilanın fonksiyonuna aykırı bir durum olarak eleştirilmekteydi. Bu konu için bkz. Bilge, s. 220.

³⁸⁴ Toksal, s. 391; Bilge, s. 212; Tesal, s. 94, dph. 24.

Ancak usulüne uygun bir şekilde tescil edilmiş ve ilan edilmiş olan ticaret unvanını kullanmak hakkı sadece sahibine aittir (TTK m.50). Bundan başka İİK m.44 hükmü uyarınca ticareti terk eden tacir, durumu on beş gün içinde ticaret siciline bildirmeli ve bunu ilan ettirmelidir. İşte bu ilan tarihinden itibaren bir yıllık süre içinde ticareti terk eden kişi hakkında iflas yolu ile takip yapılabilecektir³⁸⁵. Bir başka örnek olarak kollektif şirkette bir ortağın şirketten çıkması ve çıkarılması durumunda, bunun tescil ve ilan edilmesi gerektiğini düzenleyen TTK m.259 hükmü gösterilebilir. TTK m.259, f.1 hükmü uyarınca, bir ortağın şirketten çıkması veya çıkarılması halinde, diğer ortaklar bunu tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise, ortağın şirketten çıkması veya çıkarılmasının üçüncü kişiler açısından ancak tescil ve ilan tarihinden itibaren geçerli olacağı açıkça hükme bağlanmıştır³⁸⁶. Dolayısıyla burada söz konusu durumun üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi için mutlaka ilan edilmesi gerektiği açıkça düzenlenmiştir.

Bunun dışında TTK m.36, f.1, c.son gereğince sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edeceğine ilişkin yukarıda belirtilen günler, tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç olur. Bu konuya ilişkin olarak, anonim şirketlerin tasfiye aşamasında alacaklıların alacaklarını bildirmeleri için gerekli olan bir yıllık sürenin başlangıcı örnek olarak gösterilebilir³⁸⁷. Yani TTK m.541 gereğince, anonim şirket tasfiye halinde iken, alacaklılar, kendilerine karşı birer hafta arayla yapılan ilanlar neticesinde, üçüncü ilandan itibaren bir yıllık süre içinde alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmelidirler. Bir başka örnek olarak, ticaret şirketlerine ortaklar tarafından getirilmesi taahhüt edilen sermayelerin korunması için kurucular tarafından ortaklar aleyhine bir ihtiyati tedbir kararına karşı açılacak olan davalar için öngörülen süreler gösterilebilir. Yani bu ihtiyati tedbir kararına karşı açılacak olan davalar için HMK'da öngörülen süreler, şirketin tescil ve ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır (TTK m.128, f.8)³⁸⁸.

Görüldüğü üzere, sicil kayıtları üçüncü kişiler açısından ancak TTSG'de ilan edildiği andan itibaren hukuki sonuçlarını doğuracaktır. Daha öncede açıklandığı gibi

³⁸⁵ Ertan (Ülgen/Teoman/Helvaci/Kendigelen/Kaya), s. 297.

³⁸⁶ Yerci, s. 20.

³⁸⁷ Karahan, s. 126-127; Bilge, s. 212; Battal, Ticari İşletme, s. 148.

³⁸⁸ Karahan, s. 127; Bilge, s. 212.

sicil kayıtları tüm Türkiye’de yayınlanan TTSG’de ilan edilir. Dolayısıyla üçüncü kişilerin sicil gazetesinde ilan edilen sicil kayıtlarından her zaman haberdar olmaları ve bu gazeteyi düzenli ve günü gününe takip etmeleri gibi bir yükümlülükleri ortaya çıkmaktadır³⁸⁹. Oysaki sicil gazetesinin, coğrafi yapı ve iklim şartları dikkate alındığında Türkiye’nin her yerine zamanında ulaşamaması ya da dağıtılamaması, bunun dışında sicil gazetesinin tirajına bakıldığında sadece özel ilgilileri tarafından takip edilmesi karşısında³⁹⁰, üçüncü kişilere sicil gazetesini günü gününe takip etme yükümlülüğü getirmek haksızlık ve adaletsizlik olacaktır³⁹¹. Gerçekten de TTK m.36, f.1 hükmüne bakıldığında sicil kayıtlarının ilan edildiği iş gününden itibaren hüküm ifade edileceği belirtilerek, sicil gazetesinin tatil günleri okunmayacağı kanun koyucu tarafından zımnen kabul edilmiş olmaktadır. Buna göre sicile yapılan bir kaydın ilanının tatil günü yapıldığı ve bu ilanın müteakip iş gününde üçüncü kişiler açısından hukuki sonuç doğuracağı kabul edilmiştir. Buna karşılık sicil gazetesinin dağıtılamadığı durumlarda, ilanda yer alan kayıtların üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğurmasının kabul etmek hakkaniyete aykırı olacaktır³⁹². O halde üçüncü kişiler açısından aleniyeti sağlama bakımından TTSG’de ilan yapılması pratik olarak yeterli olmamaktadır. Fiziki olarak herkes tarafından rahatlıkla ulaşılabilen bir gazete olmadığından ve 6102 sayılı TTK ile getirilen yeni bir düzenleme olarak sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması ve sicil kayıtlarının sunulacağı merkezi ortak veri tabanı oluşturulması için yapılacak olan düzenlemelerden sonra TTSG’nin herhangi bir fonksiyonu kalmayacağından, ilan için yeni düzenlemelerin yapılması gerektiği ortaya çıkmaktadır³⁹³.

Kanaatimizce sicil gazetesine ulaşmanın bu derece zor olduğu bir durumda, sicil gazetesine ve dolayısıyla ilan edilen hususlara daha kolay ulaşma imkânının sağlanması gerekmektedir. Bu çerçevede, sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına yönelik yeni düzenleme çerçevesinde sicil gazetesinin de elektronik

---

³⁸⁹ Akın **Ünal**, “Üçüncü Kişilere Etkisi Açısından Ticaret Sicilinin Fonksiyonları (Türk Ticaret Kanunu ve Kanun Tasarısına Göre Bir Değerlendirme)”, Legal Hukuk Dergisi, Yıl:4, S.41, Mayıs 2006, s. 1403-1404; Ahmet **Battal**, “Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi”, BATİDER, C. XIX, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Haziran 1997, s. 83; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 16.

³⁹⁰ **Battal**, s. 87; **Ünal**, s. 1406.

³⁹¹ **Ünal**, s. 1404; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 16; **Karayalçın**, s. 310-311.

³⁹² **Karayalçın**, s. 310-311.

³⁹³ **Kayar**, s. 147-148; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 186-187;

ortamda yayınlanması düşünülebilir. Ayrıca sicil gazetesi yerine, tirajı daha yüksek bir gazetede sicil kayıtlarının ilan edilebilme imkânı da getirilerek, bu kayıtların daha geniş kesimlere hitap edebilmesi sağlanabilir³⁹⁴. Bunun dışında Almanya'daki gibi ilanın, belirli bir süre sonra üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğurmaya başlayacağı düzenlenebilir. Mesela ilanın üçüncü kişiler açısından derhal değil de, 1 ay sonra hüküm ifade edeceği kararlaştırılabilir³⁹⁵.

2. İstisna

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde ticaret sicil kayıtları, bu kayıtların ilan edildiği anda üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğurur. Ancak her durumda ilanın yapılmış olması şart değildir. Bazı durumlarda ticaret sicili kayıtlarına ilişkin ilan yapılmasa bile, sicil kayıtları üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracaktır³⁹⁶. Şöyle ki, bir hususun tescil ile beraber derhâl üçüncü kişiler hakkında sonuç doğuracağına veya sürelerin derhâl işleyeceğine ilişkin özel hükümler saklıdır (TTK m.36, f.2). Buna göre bir hususun tescil ile beraber üçüncü kişiler hakkında hüküm ifade edeceğine ilişkin olarak Kanunda veya TSY'de özel bir hüküm bulunması durumunda, ticaret siciline yapılan ilgili kayıt, üçüncü kişiler hakkında tescil tarihinden itibaren sonuç doğurmaya başlayacaktır. Bu çerçevede söz konusu sicil kaydının ilan edilmesine gerek yoktur. Sicile tescil yapılması yeterlidir. Yine aynı şekilde, Kanun veya TSY'de bulunan özel hükümler gereğince, belli bir hususa ilişkin sürenin tescil ile başlayacağı açıkça belirtilebilir³⁹⁷. Bu durumlarda da ilanı beklemeye gerek yoktur³⁹⁸.

Bu çerçevede verilebilecek ilk örnek, TTK m.371, f.2 hükmü gösterilebilir. Bu hükme göre "*Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu*

³⁹⁴ **Kayar**, TTK Tasarısı, s. 364.

³⁹⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Ünal**, s. 1407.

³⁹⁶ Bu istisnai durumlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge**, İlan, s. 270 vd.

³⁹⁷ 6762 sayılı eTTK döneminde, tescil edilen her husus ilan edilmemekteydi. Hangi hususların ilana tabi olduğu açıkça belirtilmekteydi. Dolayısıyla tescil edilmesine rağmen ilana tabi olmayan hususların, üçüncü kişilere karşı tescil tarihinden itibaren hüküm ifade edeceği kabul edilmekteydi. Yani bu durumda istisnalar arasında gösterilmekteydi. Bu konu için bkz. **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 298. Ancak bu durumun artık 6102 sayılı yeni TTK ile kaldırıldığını ve artık aksi kanunda belirtilmemişse tescil edilen her hususun ilana tabi olduğunu daha önce ifade etmiştik (Bu konuda bilgi için bkz. s. 29-31). Dolayısıyla eTTK zamanında istisna olarak kabul edilen ilana tabi olmayan durumların tescil tarihinden itibaren üçüncü kişiler açısından geçerli olacağını kabulü, yeni TTK ile mümkün olmayacaktır.

³⁹⁸ **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 297.

dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.” Madde hükmünden anlaşılacağı üzere TTK m.36, f.1 hükmünden farklı olarak, anonim şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, yapılan işlemin işletme konusu dışında olduğunun ispatı açısından tek başına yeterli delil olmayacaktır³⁹⁹. 6762 sayılı eTTK m.137⁴⁰⁰ hükmünde yer alan ve 6102 sayılı yeni TTK ile kaldırılan *ultra vires* ilkesinin kalıntısı olduğu kabul edilen bu madde hükmü, TTK m.36, f.1’in istisnası olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁰¹.

Sicil kayıtlarının TTK m.36, f.2 hükmü uyarınca tescil tarihinden itibaren hüküm ifade etmesine örnek olarak TTK m.571 hükmü gösterilebilir⁴⁰². Bu maddeye göre, şirketi yönetmek ve temsil etmekle görevli olan komandite ortaklar, kolektif şirketin yönetimine ve temsiline görevli ortaklar için kanunda belirlenen hâllerde ve öngörülen şartlar uyarınca görevden alınabilirler. Görevden alma kararının tescili ile görevden alınan ortağın şirketin bu tarihten sonra doğacak borçlarından dolayı kişisel sorumlulukları sona erer. Madde metninden de anlaşılacağı üzere, komandite ortakların görevden alındıklarına ilişkin karar, sicile tescil edildiği tarihten itibaren üçüncü kişiler hakkında hüküm ve sonuç doğuracaktır. Görevden alınmanın sicile tescil edilmesinden itibaren, görevden alınan ortaklar, bu kararın alınmasından sonra ortaya çıkmış şirket borçlarından dolayı sorumlu olmayacaklardır.

Ticaret sicil kayıtlarının ilan tarihinden itibaren değil de, tescil tarihinden itibaren üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edeceğine ilişkin bir başka örnek ise, 6762 sayılı TTK m.515’te yer alan limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesini hükmü gösterilmekteydi⁴⁰³. Ancak söz konusu bu hüküm 6102 sayılı yeni TTK ile değişikliğe uğramıştır. Bu çerçevede, 6762 sayılı eTTK’da yer alan sözleşmenin

³⁹⁹ Ayhan, s. 44.

⁴⁰⁰ 6762 sayılı eTTK m.137 hükmü, “Ticaret şirketleri hükmi şahsiyeti haiz olup şirket mukavelesinde yazılı işletme mevzuunun çevresi içinde kalmak şartıyla bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar mahfuzdur.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁰¹ Ultra vires ilkesinin kaldırıldığına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Hüsnü Turanlı, “Yeni TTK ve Ultra Vires İlkesi”, REGESTA, C. 2, S. 3, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 42-74; Necla Akdağ Güney, 6102 Sayılı TTK Kapsamında Yönetim Kurulu Üyelerinin Temsil Yetkilerinin Sınırları ve Ultra Vires Teorisi, İstanbul 2012, s. 3 vd; Burçak Yıldız, “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükmündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi”, AÜHFHD, C. 55, S. 1, 2006, s. 321 vd.

⁴⁰² Domaniç, Şerh, s. 176; Bilge, s. 214; Bilge, İlan, s. 270.

⁴⁰³ Ertan (Ülgen/Teoman/Helvaci/Kendigelen/Kaya), s. 297; Bilge, s. 213-214; Bilge, İlan, s. 270; Karayalçın, Tescilin Etkileri s. 16; Karayalçın, s. 310, dpn. 56; Ünal, s. 1404.

değiştirilmesi hakkındaki kararların üçüncü kişiler hakkında tescil tarihinden itibaren hüküm ifade edeceğine ilişkin düzenleme kaldırılmıştır⁴⁰⁴. Dolayısıyla TTK m.36, f.2’de yer alan sicil kayıtlarının tescil ile üçüncü kişiler hakkında hüküm ifade edeceğine ilişkin Kanunda’da yer alan açık düzenleme ortadan kaldırılmıştır. Artık 6102 sayılı TTK m.589, f.2 hükmü uyarınca limited şirket sözleşmesinde yapılan değişiklik tescil ve ilan edilecektir. Üçüncü kişiler hakkında ise TTK m.36, f.1’de yer alan genel kural çerçevesinde ilandan itibaren geçerli olacaktır.

Doktrinde yukarıda vermiş olduğumuz örnekler dışında bir örnek daha verilmektedir. Buna göre ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanabilmesi için ticaret siciline tescil edilmesi gerekir. Tüzel kişilik kazanılması bütün üçüncü kişiler açısından ticaret siciline tescil ile gerçekleşmektedir. Bu çerçevede kollektif şirketin tüzel kişilik kazanmasını düzenleyen TTK m.232 hükmü uyarınca, şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için sicile tescil gerekir. Aksine yapılan sözleşmeler üçüncü kişiler açısından geçersizdir. Adi komandit şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için de aynı husus geçerlidir. Mutlaka ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Belirtilen bu husus sermaye şirketleri açısından da geçerlidir (Anonim şirketle ilgili olarak ise TTK m.355, f.1; sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler açısından TTK m.569; limited şirketler açısından TTK m.588, f.1; kooperatifler açısından KoopK m.7). Söz konusu bu hükümlerden yola çıkarak, ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanması, ticaret siciline yapılan tescil tarihinden itibaren üçüncü kişiler açısından geçerli olacağı belirtilmektedir. Burada üçüncü kişilerin durumu bilmeleri açısından ilanın yapılmış olmasına gerek yoktur⁴⁰⁵. Ancak bu görüş doktrinde *Bilge* tarafından haklı olarak eleştirilmektedir⁴⁰⁶. Zira TTK m.36, f.1’de yer alan ve sicil kayıtlarının ilan tarihinden itibaren üçüncü kişiler açısından geçerli olmaya başlayacağına ilişkin kuralın istisnasını oluşturabilmek için, TTK m.36, f.2’de belirtildiği üzere Kanun’da ya da TSY’de açıkça bu kayıtların tescil ile hüküm ifade edeceğinin belirtilmesi gerekmektedir. Zira yukarıda verdiğimiz örnek doğrultusunda

---

⁴⁰⁴ Gerçekten de 6762 sayılı TTK m.515 hükmü “*Mukavelede yapılan her değişiklik, ilk mukavelede olduğu gibi tescil ve ilan edilir. Mukavelelerin değiştirilmesi hakkındaki kararlar üçüncü şahıslar hakkında, tescil tarihinden itibaren hüküm ifade eder.*” şeklinde düzenlenmişti. Dolayısıyla haklı olarak sicil kayıtlarının ilan tarihinden itibaren üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edeceğine ilişkin genel kuralın bir istisnası olarak kabul edilmekteydi. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge**, s. 213-214; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri s. 16; **Karayalçın**, s. 310, dpn. 56; **Ünal**, s. 1404.

⁴⁰⁵ **Poroy/Yasaman**, s. 216; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 297.

⁴⁰⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge**, s. 214-215.

TTK m.571 hükmünde açıkça tescil ile üçüncü kişiler açısından geçerli olacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanmalarına ilişkin hükümlerin TTK m.36, f.2 doğrultusunda istisna olarak kabul etmek mümkün olmayacaktır. Kaldı ki, ticaret şirketlerine ilişkin düzenlemelerde, bu şirketlerin hukuken varlık kazanabilmeleri açısından tescilin zorunluluğunda bahsedilmektedir. Bunun dışında tescilin üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesinden bahsedilmemektedir. Şirketlerin tüzel kişilik kazanmalarının ilan edilmeden üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edeceğinin kabul edilmesi yerinde olmayacaktır⁴⁰⁷. Zira üçüncü kişilere söz konusu sicil kayıtlarını öğrenme kolaylığı sağlanmadan, başka bir ifadeyle aleniyet ilkesi tam olarak sağlanmadan üçüncü kişilerin bu durumu bildiklerini varsaymak hakkaniyete aykırı bir durum olacaktır. Üçüncü kişiler açısından adaletsiz bir durum yaratacaktır.

Sonuç olarak TTK m.36, f.1’de yer alan genel kuralın istisnaları, TTK m.371, f.2 ve TTK m.571 hükümleridir.⁴⁰⁸ Buna karşılık ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanabilmesi açısından gerekli olan tescil, TTK m.36, f.2’de belirtilen istisna niteliğinde değildir⁴⁰⁹. Bunun dışında eTTK m.515 hükmünün yeni TTK m.589 hükmü ile değişikliğe uğradığını ve sicil kayıtlarının artık tescil tarihinden itibaren değil, genel kural çerçevesinde ilan tarihinden itibaren üçüncü kişiler açısından geçerli olacağını düzenlendiğini yukarıda belirtmiştik. Dolayısıyla TTK m.589 hükmü de istisna niteliğinde kabul edilmeyecektir.

Burada bir hususa değinmekte fayda vardır. Yukarıdaki açıklamalarımızda da ifade ettiğimiz üzere, sicil kayıtlarının üçüncü kişiler hakkında ilan tarihinden itibaren hüküm ifade etmeye başlayacağını düzenlenmesi ve düşünülmesi, üçüncü kişiler açısından ağır bir yük niteliğindedir. Sicil kayıtlarının ulaşılması zor olan ve sınırlı sayıda basımı yapıp dağıtılan ve Türkiye’nin her yerine zamanında dağıtılması noktasında sıkıntılar bulunan TTSG’de yayınlanması ve bu yayınların da üçüncü kişilerce biliniyor kabul edilmesi hakkaniyete aykırıdır. Bu şekilde ilan

---

⁴⁰⁷ **Bilge**, s. 214-215.

⁴⁰⁸ Buna karşılık 6762 sayılı eTTK döneminde, söz konusu kuralın iki istisnası olduğu belirtilmekteydi. Buna göre 6762 sayılı eTTK m.482 (6102 sayılı yeni TTK m.571) ile eTTK m.515 (6102 sayılı yeni TTK m.589) hükmü örnek olarak gösterilmekteydi (**Bilge**, s. 213-214; **Ünal**, s. 1400, dpn. 28; buna karşılık tek istisna olduğu ve bu istisnanın da limited şirket sözleşmesinin değişikliği olduğuna ilişkin bkz. **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 16; **Karayalçın**, s. 310, dpn. 56).

⁴⁰⁹ **Bilge**, s. 213-214; **Ünal**, s. 1400, dpn. 28

yapılmasının üçüncü kişilere ağır sonuçlar yükleyeceği öngörülmesine rağmen, bazı hususların ilan tarihinden itibaren değil de, tescil tarihinden itibaren hüküm ifade edeceğini belirtmek ise evleviyetle hakkaniyete aykırı olacaktır ve ticaret sicilinin genel ilkeleriyle de çelişki oluşturacaktır. Zira bir yandan ticaret sicilinin aleni olduğu belirtilip, bu aleniyeti sağlamak için etkili yollardan birisi olan TTSG’de ilan yapılmasını öngörmek, diğer yandan da TTSG’de yapılan ilanlara ulaşmanın bile güç olduğu durumda, ilan yolunu terkedip, tescil tarihinden itibaren sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısından geçerli olacağını belirtmek hukuk mantığıyla bağdaştırılamayacak bir durumdur. Bu nedenle sicil kayıtlarının TTSG’de ilan edilmesinin olumsuzluklarını bertaraf etmek gerekirken istisnalar öngörmek kabul edilemeyecektir. 6762 sayılı eTTK’da yer alan istisnalardan olan m.515 hükmü, 6102 sayılı yeni TTK m.589 ile değişikliğe uğrayarak istisna olmaktan çıkarılmıştır⁴¹⁰. Aynı şekilde TTK m.571 hükmünün de istisna olmaktan çıkarılması ve TTK m.36, f.2’de yer alan ve ticaret sicilinin genel ilkelerine aykırı olan düzenlemenin de kaldırılması gerekmektedir⁴¹¹. Bu şekilde ticaret sicilinin genel ilkeleri ile uyum sağlanacak ve üçüncü kişilerin korunması sağlanmış olacaktır.

B. Yer Bakımından Etki

Ticaret sicil kayıtlarının üçüncü kişilere karşı hangi andan itibaren hüküm ifade etmeye başlayacağını tespit ettikten sonra, bu kayıtların nerede bulunan üçüncü kişiler açısından geçerli olacağını belirlemede fayda vardır. Yani ticaret sicilinde yer alan kayıtlar hangi üçüncü kişiler, nerede bulunan üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracaktır? İşte bu sorunun cevabı TTK m.36, f.1’de açıkça verilmiştir. Buna göre ticaret sicili kayıtları *nerede bulunurlarsa bulunsunlar*, üçüncü kişiler hakkında, kaydın TTSG’de ilan edildiği günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Madde hükmünden anlaşıldığı üzere, sicil kayıtları ilan edildiği anda tüm Türkiye’deki üçüncü kişiler hakkında geçerli olacaktır. Bu çerçevede üçüncü kişilerin nerede bulduklarının önemi yoktur. İster sicil çevresi içinde olsun,

---

⁴¹⁰ *Bilge* haklı olarak 6762 sayılı eTTK m.515 hükmünün değiştirilmesi gerektiğini, zira bu hükmün ticaret sicilinin genel ilkeleriyle uyuşmadığını belirtmiştir. Bunun dışında yine istisnalardan olan eTTK m.428 (6102 sayılı yeni TTK m.571) hükmünün de değiştirilmesi ve eTTK m.38, f.2 (6102 sayılı yeni TTK m.36, f.2) hükmünün kaldırılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge**, s. 215-216.

⁴¹¹ **Bilge**, s. 216.

isterse sicil çevresi dışında olsun, sicil kayıtları TTSG’de ilan edildiği anda bütün üçüncü kişiler bakımında hüküm ve sonuç doğuracaktır⁴¹².

Kanun koyucu tarafından sicil kayıtlarının ilanı tarihinden itibaren tüm Türkiye’deki üçüncü kişilere karşı geçerli olacağını düzenlenmesi doktrinde haklı olarak eleştirilere sebep olmuştur⁴¹³. Buna göre sicil kayıtlarının TTK m.36, f.1’de belirtildiği gibi “nerede bulunurlarsa bulunsunlar” bütün üçüncü kişiler hakkında hüküm ifade edeceğinin belirtilmesi, sicil kayıtlarının ilanı ve bu ilanların amacıyla uyuşmamaktadır. Sicil kayıtlarının zaman bakımından etkisinde de ifade ettiğimiz üzere, sicil kayıtlarının ilan edildiği TTSG, Türkiye’nin her yerine aynı anda ve aynı günde ulaşamayabilir. Yani sicil gazetesine fiziki olarak herkes tarafından kolaylıkla ulaşabilmek mümkün olmamaktadır. Bu şekilde sınırlı sayıda çıkarılan ve tüm Türkiye’de fiilen dağıtılamamış olan bir gazetede yer alan sicil kayıtlarının, nerde bulunursa bulunsun bütün üçüncü kişilere karşı geçerli olacağını ve hüküm ifade edeceğini söylemek adaletsizlik olacaktır. Dolayısıyla bu kayıtların bütün üçüncü kişilere karşı etki etmemesi gerekmektedir⁴¹⁴. Tabi burada sicil gazetesine ulaşamamasında üçüncü kişiye ait bir kusurun bulunmaması gerekmektedir⁴¹⁵. Örneğin tacirin, basiretli iş adamı gibi hareket etmesi sonucunda sicil gazetesinde ulaşma imkânı bulunmakta ise, sicil kayıtlarının bu tacire etki etmesi gerekmektedir. Aynı şekilde bu durumda olan üçüncü kişiler açısından da kendisine düşen özeni göstermesi gerekmektedir. Aksi halde bu durumda olan üçüncü kişilere karşı, söz konusu sicil kayıtlarının etki etmesi gerekmektedir⁴¹⁶.

Kanaatimizce sicil kayıtlarının ilanı edilmesinde konusunda özellikle TTSG’nin daha etkili bir fonksiyona sahip olması noktasında yeni bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. Zira daha öncede ifade edildiği üzere TTSG, sicil kayıtlarının aleniyetini sağlama konusunda, üçüncü kişilerin bu kayıtlardan haberdar olma

---

⁴¹² **Bilge**, s. 218; **Poroy/Yasaman**, s. 216; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 298.

⁴¹³ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 15; **Karayalçın**, 310; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 298.

⁴¹⁴ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 15; **Karayalçın**, 310; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 298.

⁴¹⁵ Buna karşılık doktrinde ARSLANLI’ya göre, TTK m.36 (eTTK m.38) hükmünde açıkça “...kaydın gazete ile ilan edildiği” dendiğine göre, bu ilanın TTSG’de yapılmadığı durumlarda, sicil kayıtları nerede bulunursa bulunsun tüm Türkiye’deki üçüncü kişiler hakkında değil, sadece ticaret sicil çevresinde bulunan üçüncü kişiler açısından geçerli olacaktır (**Arslanlı**, s. 176).

⁴¹⁶ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 15; **Karayalçın**, 311; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 298.

konusunda yeterli değildir. Bu nedenle sicil gazetesinin de tıpkı sicil kayıtları gibi elektronik ortamda yayınlanması⁴¹⁷ veya sicil kayıtlarının tirajı daha yüksek bir gazetede ilan edilmesi⁴¹⁸ uygun olacaktır. Ticaret sicilinin aleniyeti sağlama fonksiyonunun daha etkin olabilmesi için, sicil gazetesinin üçüncü kişilerce kolayca temin edilebilmesi ve bu kayıtların kolayca öğrenilebilmesi gerekmektedir. Bunun yolu da sicil gazetesinin aynı anda tüm Türkiye’de ulaşılabilen bir gazete haline getirmektir. Sadece özel bazı kesimlere hitap eden bir gazete olmaktan çıkarmak ve gerçek manada üçüncü kişileri bilgilendirmeyi amaçlayan bir yapıya büründürmek gerekmektedir. Bu da TTSG’nin elektronik ortamda ulaşılabilen bir gazete haline getirmekle mümkün olabilecektir.

Bu arada 6762 sayılı eTTK döneminde söz konusu olan ve doktrinde çeşitli görüşler ortaya çıkmasına neden olan bir noktaya değinmekte fayda vardır. Gerçekten de eTTK döneminde ilana tabi olmayan bazı sicil kayıtlarının etki edeceği üçüncü kişiler açısından çeşitli görüşler ortaya çıkmıştı. Buna göre sadece tescili gereken ve ilan edilmesi gerekmeyen sicil kayıtları, nerede bulunursa bulunsun⁴¹⁹ bütün üçüncü kişilere karşı değil, o tescilin yapıldığı sicil çevresinde bulunan üçüncü kişilere karşı geçerli olması gerektiği savunulmaktaydı. Buna karşın ilana tabi olan hususlar ise tüm Türkiye’de etki etmesi gerektiği belirtilmekteydi⁴²⁰.

Buna karşılık doktrinde yer alan diğer bir görüşe göre ise, ilana tabi olmayan sicil kayıtlarının sicil çevresi içinde, ilana tabi olan sicil kayıtlarının ise tüm Türkiye’de etki edeceğine ilişkin kanunda herhangi bir ayırım yapılmadığından⁴²¹ ve

---

⁴¹⁷ Sicil kayıtlarının elektronik ortamda yayımlanması halinde, bu kayıtların etki alanının bütün Türkiye olacağı kuşkusuzdur. Dolayısıyla uzakları yakın eden internet teknolojisinin kullanılması ve kayıtların elektronik ortamda tutulması, bütün bu eksiklikleri giderecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **İ. Kaya**, s. 90-92.

⁴¹⁸ **Kayar**, TTK Tasarısı, s. 364.

⁴¹⁹ “...nerede bulunursa bulunsun...” ibaresi 6762 sayılı eTTK m.38, f.1 hükmünde de bulunmaktaydı. Zaten aynı hususu içeren 6102 sayılı yeni TTK m.36’nın gerekçesinde, eTTK m.38’in tekrarı niteliğinde olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu konu için bkz. TTK m.36’ya İlişkin Madde Gerekçesi. Dolayısıyla sicil kayıtlarının zaman ve yer bakımından etkisine yönelik eTTK ile yeni TTK arasında benzerlik bulunmaktadır.

⁴²⁰ **Arslanlı**, s. 163; **İmregün**, İlkeler, s. 78; **Ülgen**, Nazariye, s. 168-170.

⁴²¹ Hatta BİLGE’ye göre, sicil kayıtlarının bütün üçüncü kişilere karşı geçerli olması gerektiğine ilişkin görüş hakkaniyete aykırı gibi görünebilir. Ancak olması gereken hukuk açısından ilan edilmeyen kayıtların üçüncü kişilere karşı hukuki sonuç doğurmaması hakkaniyete daha uygun olacaktır. Zira ilana tabi olmayan kayıtların sicil çevresi içinde, ilana tabi olanların ise tüm Türkiye’de etki edeceği şeklinde ayırım kanun koyucu tarafından öngörülmemiştir. Ayrıca sicil çevresi içinde dahi ilana tabi olmayan hususlar söz konusu olabilmektedir. Bu durumda sadece sicile kaydedilmek suretiyle etki edecek olan kayıtların üçüncü kişilere karşı geçerli olması hakkaniyete

sicil kayıtlarının bütün herkesin incelemesine açık olmasından dolayı, sicil kayıtları nerede bulunursa bulunsun bütün üçüncü kişiler açısından hüküm ifade etmelidir⁴²².

Kanaatimizce konunun 6102 sayılı yeni TTK'da düzenlenmesi açısından ilk olarak şunu ifade etmek gerekmektedir. 6762 sayılı eTTK m.37, f.3'te yer alan ve "ilana tabi olan tescil ve kayıtların" aksine hüküm yoksa ilan edileceğine ilişkin düzenleme kaldırılmıştır. 6102 sayılı yeni TTK m.35, f.3 hükmü ile artık, sicile kaydedilen bütün hususlar aksine hüküm bulunmadıkça ilan olunacaktır⁴²³. Dolayısıyla eTTK zamanında tartışma konusu olan ve doktrinde görüş ayrılıklarına neden olan ilana tabi olmayan sicil kayıtlarının, nerede bulunan üçüncü kişiler açısından geçerli olacağına ilişkin belirsizlik ortadan kaldırılmıştır⁴²⁴. Artık kural olarak bütün sicil kayıtları ilan edileceği için, sicil kayıtları da nerede bulunursa bulunsun bütün üçüncü kişilere etki edecektir. Yani tüm Türkiye'de etki gösterecektir. İşte bu durumda yapılması gereken şey, daha öncede ifade edildiği üzere ilanın aleniyeti sağlama konusunda daha işlevsel hale getirilmesidir.

Buna karşılık Kanunda ve yönetmelikte, sicil kayıtlarının ilan edilmesine gerek olmadığına ilişkin aksine düzenleme bulunduğu durumda ne olacağı sorusu akla gelebilir? Bu durumda eTTK döneminde yer alan ikinci görüş çerçevesinde hareket etmek gerekecektir. Yani kanunda ilana tabi olan kayıtların tüm Türkiye'de, ilana tabi olmayan kayıtların ise sadece sicil çevresi içinde etki göstermesi gibi bir ayırım yapılmadığından⁴²⁵ ve sicil kayıtlarının bütün herkes tarafından

---

aykırı olacaktır. Bu yüzden ilan edilen hususların bütün üçüncü kişilere karşı etki etmesini kabul etmek daha uygun olacaktır (**Bilge**, s. 219-220).

⁴²² **Bilge**, s. 219; **Bilge**, İlan, s. 273; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvaci/Kendigelen/Kaya)**, s. 298; **Poroy/Yasaman**, s. 216; **Domanıç/Ulusoy**, s. 261; **Domanıç**, Şerh, s. 176; **Domanıç**, Genel Esaslar s. 226; **Karahan**, s. 126-127.

⁴²³ 6762 sayılı eTTK m.37, f.3 hükmü *Bilge* tarafından haklı olarak eleştirilmekte ve yeni bir yasal düzenleme ile bütün sicil kayıtlarının ilan edilmesi gerektiği belirtilmekteydi (**Bilge**, s. 220). 6102 sayılı yeni TTK eleştiri konusu olan bu hükmü değiştirerek, bütün sicil kayıtlarının aksine hüküm bulunmadıkça ilan edilmesi gerektiğini açıkça düzenlemiştir.

⁴²⁴ **Kayar**, TTK Tasarısı, s. 363.

⁴²⁵ Sicil kayıtlarının etki alanına ilişkin sicil çevresi içi ve sicil çevresi dışı şeklinde bir ayırma TİRK m.9, f.2'de rastlamaktayız. Bu madde hükmüne göre rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki münferit unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynı bir hakkı iktisap eden hüsünüyet sahibi üçüncü şahsın hakları mahfuzdur. Dolayısıyla ticari işletme rehinde, rehin konusu bir mal, işletmenin bulunduğu sicil çevresi dışında iktisap edilirse, bu durum geçerli olacaktır. Buna karşılık sicil çevresi içinde iktisap edilirse geçersiz olacaktır (**Bilge**, s. 220). Bunun dışında 6762 sayılı eTTK döneminde gerçek kişi tacirlerin ticaret unvanlarının sadece işletmenin kayıtlı bulunduğu yerdeki sicil çevresi içinde korunacağı (eTTK m.43, f.2), buna karşılık tüzel kişi tacirlerin ticaret unvanlarının ise tüm Türkiye'de korunacağı belirtilmişti (eTTK m.47, f.2). Ancak

incelenbilmesinden dolayı, söz konusu kayıtlar tüm Türkiye’de bulunan üçüncü kişiler bakımından hüküm ve sonuç doğurmalıdır. Ancak bu durumun yine de sakıncalı olduğunu ve TTSG’ye ulaşmanın kolay olmadığına yönelik açıklamalarımızın burada da geçerli olacağını belirtmekte fayda vardır.

III. TİCARET SİCİLİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN İYİNİYETİNE ETKİSİ

Ticaret siciline yapılan kayıtların, yapılan işleme etkileri açısından açıklayıcı (bildirici) ve kurucu etki göstermeleri yanında, yapılan işlemin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etme zamanı ve yeri bakımından da etki ettiğini yukarıda ifade etmiştik. Bunların dışında sicil kayıtlarının üçüncü kişilerin iyiniyetine ilişkin etkileri de bulunmaktadır. Bu etkiler TTK m.36, f.3 ve f.4 çerçevesinde olumlu (müspet) ve olumsuz (menfi) etki olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

A. Olumlu Etki

1. Genel Olarak

Kanun tarafından kayıt ve ilan edilmesi zorunlu olan hususların, sicile kayıt ve ilan edilmesiyle birlikte, üçüncü kişilerin artık bu kayıtları bilmedikleri yönünde iddiaları dinlenemeyecektir. Buna ticaret sicilinin olumlu (müspet) etkisi denilmektedir. Ticaret sicilinin olumlu etkisi TTK m.36, f.3 hükmünde düzenleme altına alınmıştır. 6762 sayılı eTTK’nın olumlu etkiyi düzenleyen 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının tekrarı niteliğinde olan bu madde hükmüne göre, üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenemez. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere, kanun koyucu, kanuna uygun olarak sicile kaydedilen ve ilan edilen sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce bilindiği yönünde bir karine getirmiştir. Dolayısıyla üçüncü kişiler sicile kaydedilen

---

tüzel kişi tacirin unvanında bir gerçek kişinin ismi yer alırsa, bu durumda tüzel kişinin ticaret unvanı yine sicil çevresi içinde korunacaktı (eTTK m.47, f.1). İşletme adı ise yine işletmenin kayıtlı bulunduğu sicil çevresi içinde korunmaktaydı. Dolayısıyla bu durumlarda sicil kayıtlarının etki alanına ilişkin özel düzenlemeler bulunmaktaydı (Bu konuda bkz. **Bilge**, s. 220). Buna karşın 6102 sayılı yeni TTK ile işletme adı ve hem gerçek hem de tüzel kişi tacirlerin ticaret unvanları tüm Türkiye’de korunacaktır (TTK m.45). Buna göre eTTK döneminde ifade edilen ve sicil kayıtlarının etki alanına ilişkin özel düzenleme olarak öngörülen hususlar, yeni TTK ile değiştirilmiştir. Sadece TTK m.9, f.2 hükmü özel düzenleme olarak nitelendirilebilecektir.

bu kayıtları bilmedikleri yönünde bir iddiada bulunamayacaktır⁴²⁶. Böylece kanuna uygun şekilde ticaret siciline kayıt yaptıran ve bu kayıtları ilan ettiren kişiler, bu kayıtların üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeye başladığı andan itibaren kendilerini koruma altına almış olmaktadır⁴²⁷.

Görüldüğü üzere, kanuna uygun şekilde sicile kayıt yaptıran ve ilan ettiren kişiler kanun koyucu tarafından korunmaktadır. Sicile kayıt ve ilan edilen hususları öğrenmek konusunda üçüncü kişilere bir yükümlülük yüklenmiştir. Üçüncü kişiler bu kayıtları hangi yoldan olursa olsun öğrenmek zorundadırlar. Söz konusu kayıtlardan haberdar olmadıkları veya böyle bir kaydı bilmedikleri şeklinde herhangi bir iddia ileri süremeyeceklerdir. Yani sicil kayıtlarının bilinmemesi konusunda bütün riziko üçüncü kişiye aittir⁴²⁸. Örnek olarak TTK m.40, f.1 hükmü uyarınca her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. Ticaret siciline tescil ve ilan edilen ticaret unvanının aynısı ya da benzeri bir başkası tarafından seçilip kullanılamaz. Ticaret unvanının aynısı ya da benzerini kullanan üçüncü kişiler tescil ve ilan edilen ticaret unvanından haberdar olmadıklarını, bilmediklerini iddia edemeyeceklerdir. Aynı şekilde TBK m.550, f.2 hükmü uyarınca temsil yetkisinin sona erdiği ticaret siciline tescil ve ilan edilmediği sürece, bu yetki iyiniyetli üçüncü kişiler için geçerliliğini korur. Atanan ticari temsilcinin azledilmesi ve bu hususun ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi halinde, azledilen ticari temsilcinin üçüncü kişi ile işlem yapması müvekkil açısından bağlayıcı olmayacaktır. Üçüncü kişi, ticari temsilcinin azledildiğini bilmediğini iddia edemeyecektir. Zira tescil ve ilan ile birlikte artık üçüncü kişilerin bu hususu bildikleri kabul edilmektedir⁴²⁹.

Türk Ticaret Kanunu m.36, f.3 hükmü uyarınca yukarıda ifade edilen sicilin olumlu etkisi üçüncü kişiler açısından ağır yükümlülük getirmiştir. Şöyle ki, ticaret

---

⁴²⁶ **Bilge**, s. 168; **Pulaşlı**, Şerh, s. 628; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 14-15; **Karayalçın**, s. 312; **Bahtiyar**, Ticaret Sicili, s. 41; **Domaniç**, Genel Esaslar, s. 227; **Yasaman**, s. 10; **Bilgili/Demirkapı**, s. 163; **Ünal**, s. 1397; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 298; **Bozer/Göle**, s. 220; **Battal**, s. 87; **Tunçer**, s. 76; **Güney**, Ticaret Sicili, s. 60.

⁴²⁷ **Bilge**, s. 169; **Ünal**, s. 1397; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 15; **Yolçiyev**, s. 547.

⁴²⁸ **Bilge**, s. 169; **Battal**, s. 87-90; **Güney**, s. 42; **Güney**, Ticaret Sicili, s. 60.

⁴²⁹ **Kırca**, Ticari Mümessillik, s. 187; **Hırş**, s. 100; **Karayalçın**, s. 310; **Bilge**, s. 169; **Arkan**, s. 251-252; **İmregün**, Kara Ticaret, s. 57; **Domaniç/Ulusoy**, s. 262; **Karahan**, s. 128; **Battal**, Ticari İşletme, s. 147;

siciline kayıt ve ilan yapılan hususların üçüncü kişilerce bilindiği konusunda bir karine öngörülmesi, üçüncü kişilerin düzenli olarak, günü gününe TTSG'yi takip etmesi gibi ciddi bir yükümlülük getirmektedir. Üçüncü kişilerden bu derece ağır yükümlülüğün yerine getirilmesinin beklenmesi adaletsiz ve hakkaniyete aykırı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır⁴³⁰. Zira TTSG ticaret sicilinin aleniyetini sağlama konusunda yetersiz kalmaktadır⁴³¹. Söz konusu olan bu yetersizlik giderilmeden ve ticaret sicilinin aleniyeti sağlama fonksiyonu daha etkin hale getirilmeden, sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce biliniyor kabul edilmesi hakkaniyete uygun bir düzenleme olarak kabul edilemez.

Bunun dışında ticaret sicilinin olumlu etkisi ile ilgili olarak önemli bir hususa değinmemiz gerekmektedir. Ticaret sicilinin olumlu etkisi, ancak ticaret sicilinde mevcut olan bir kayıt açısından söz konusu olmaktadır. Yani sicilin olumlu etkisinden bahsedebilmek için, ticaret sicilinde bir kaydın bulunması gerekmektedir. Sicilde var olan bir kayıt yoksa bu yokluğun üçüncü kişiler tarafından biliniyor olduğu kabul edilemez. İlgili kişiler sicilde bulunmayan bir kaydın üçüncü kişiler tarafından biliniyor iddiası ile bazı hukuki sonuçlara varamayacaklardır⁴³². Örneğin, kollektif ortaklığın yönetiminin, pay sahibi olmayan bir kişiye bırakıldığı olasılıkta, bu kişinin azli ancak ve sadece sicile tescil ve ilan ile üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracaktır. Azil, sicile tescil edildikten sonra üçüncü kişilerle yapılan işlemler şirketi bağlamayacaktır⁴³³.

Son olarak, sicilin olumlu etkisinin mutlak nitelikte olup olmadığı konusunun incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Doktrinde bu konuda iki farklı görüş bulunmaktadır. Bu çerçevede birinci görüşe göre sicilin olumlu etkisi mutlak nitelikte değildir⁴³⁴. Bu görüş, sicilin olumlu etkisinin düzenlenmesindeki amacın, ilgili kişinin hukuki menfaatini korumak olduğunu, dolayısıyla ilgili kişinin menfaatlerini ilgilendirmeyen durumlarda sicilin olumlu etkisinin geçerli olmaması gerektiğini savunmaktadır. Üçüncü kişi sicilde yapılan kayıt ve ilanın gerçeği

---

⁴³⁰ Ünal, s. 1397. Buna karşılık sicile kaydedilmiş olan hususların üçüncü kişilerce biliniyor kabul edilmesi ile üçüncü kişiler, sicil kayıtlarını inceleme konusunda teşvik edilmektedirler (Güney, s. 42).

⁴³¹ Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin yetersizliğine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. s. 29-32.

⁴³² Toksal, s. 401; Bilge, s. 169.

⁴³³ Berzek, s. 67.

⁴³⁴ Karayalçın, TesFicilin Etkileri, s. 16; Karayalçın, s. 312; Kırca, Ticari Mümessillik, s. 100.

yansıtmadığını iddia ve ispat edebilmelidir. Bu konuda ise klasik bir örnek verilmektedir. Buna göre iki ticari temsilciden biri olan A'yı azleden ancak yanlışlıkla B'yi azlettiğini tescil ve ilan ettiren tacire karşı, B ile işlem yapan üçüncü kişi, B'nin azledilmediğini, aslında A'nın azledildiğini, B'nin ise yanlışlıkla yapılan tescil ve ilan yüzünden azledilmiş olduğunu iddia ve ispat etmelidir⁴³⁵.

Buna karşılık ikinci görüşe göre ise sicilin olumlu etkisi mutlak niteliktedir. Gerekli olan şartları taşıdığı müddetçe sicilin olumlu etkisi her zaman söz konusu olacaktır. Dolayısıyla bu etkiyi her olayın özelliklerine göre, subjektif şartlara bağlamak yerinde olmayacaktır. Birinci görüş çerçevesinde verilen örneklerde sicilin olumlu etkisinin şartlarından birisi olan sicil kayıtlarının gerçeğe uygun olması şartı bulunmamaktadır. Dolayısıyla sicilin olumlu etkisinin gerçekleşmediği durumlarda üçüncü kişilerin sicilde yer alan kayıt ve ilanın geçersizliğini ispat etmelerine gerek yoktur⁴³⁶.

Kanaatimizce ikinci görüşe daha isabetlidir. Zira ilerde daha ayrıntılı inceleneceği üzere, sicilin olumlu etkisinin ortaya çıkabilmesi için bazı şartların bulunması gerekmektedir. Bu şartlardan birisi de sicile kaydı yapılan hususun gerçek olmasıdır. Yani ticaret siciline yapılan kayıt gerçeğe uygun olduğu takdirde sicilin olumlu etkisi ortaya çıkmaktadır. Ancak sicile yapılan kayıt gerçek dışı ise, gerçeği yansıtmıyor ise, bu durumda sicilin olumlu etkisinden bahsedebilmek mümkün değildir. Dolayısıyla birinci görüş çerçevesinde ilgili kişinin menfaatinin söz konusu olmadığı durumlarda sicilin olumlu etkisinin geçersiz olmasını belirtmek isabetli olmayacaktır. Zira birinci görüş çerçevesinde verilen örneklerde sicil kayıtlarının gerçek olmaması nedeniyle olumlu etki ortaya çıkmayacaktır. Dolayısıyla üçüncü kişilerin bu gerçek dışı hususları bildikleri de kabul edilemeyecektir.

2. Şartları

Ticaret sicilinin olumlu etkisinin ortaya çıkabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Buna göre ilk olarak ortada sicile kaydedilmesi gereken bir durum bulunmalıdır. İkinci olarak ise ticaret siciline kayıt ve ilan

---

⁴³⁵ Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 17; Karayalçın, s. 312-313.

⁴³⁶ Bilge, s. 170.

yapılmış olmalıdır. Son şart olarak ise sicile kaydı yapılan bu hususun gerçeğe uygun olması gerekmektedir.

a. Sicile Kaydedilmesi Gereken Bir Durum Bulunmalı

Ticaret sicilinin olumlu etkisi, ancak sicile kayıt ve ilan edilmesi gereken durumlarda ortaya çıkmaktadır. Yani sicile kaydedilmesine ve ilan edilmesine gerek olmayan durumlarda, yine de sicile kayıt ve ilan yapılmışsa, bu kayıt ve ilanlar üçüncü kişiler üzerinde herhangi bir etkide bulunmayacaktır⁴³⁷. Yani bu hususlar sicile kaydedilip ilan edilmiş olsa bile, üçüncü kişiler bu kayıtları bilmedikleri iddiasında bulunabileceklerdir. Örneğin TBK m.551’de düzenlenen ticari vekilin yetkileri ve buna ilişkin sınırlandırmalar ticaret siciline tescil edilmez. Buna karşılık ticari vekilin yetkileri ve bu yetkilerine ilişkin sınırlandırmalar sicile tescil ve ilan edilmişse, üçüncü kişilere karşı ticari vekilin yetkilerinin tescil ve ilanda belirtildiği şekilde sınırlandırıldığı iddia edilemez⁴³⁸. Dolayısıyla üçüncü kişilerin ticari vekile ilişkin sınırlandırmayı bildiği kabul edilemez.

Aynı şekilde anonim şirket esas sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesi halinde, sicilin olumlu etkisi, sadece TTKm.354 hükmünde belirtilen hususlarda ortaya çıkacaktır. Yani sadece bu madde çerçevesinde anonim şirket esas sözleşmesinde yer alan kayıtlar, üçüncü kişiler tarafından biliniyor kabul edilecektir⁴³⁹. Zira TTK m.354, f.1 hükmünün son cümlesine göre, tescil ve ilan edilen esas sözleşmede, bu maddede sayılan hususlar dışında yer alan kayıtlar, üçüncü kişiler tarafından biliniyor kabul edilemeyecektir. Çünkü bu maddede yer

⁴³⁷ Eriş, C. I, s. 1331; Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya), s. 299; İmregün, s. 57; Bilgili/Demirkapı, s. 164; Battal, s. 87; Bilge, s. 170; Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 14-15; Karayalçın, s. 312; Güney, s. 42; Güney, Ticaret Sicili, s. 60; Ünal, s. 1397. Aynı şekilde bir anonim şirkete atanan özel denetçinin ticaret siciline tesciline gerek olmadığına yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. Ömer Teoman, “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları III (Anonim Ortaklıkta Özel Denetçinin Ticaret Siciline Tescilinin Zorunlu ve Olanaklı Olup Olmadığı”, Yasa Hukuk Dergisi, C. XV, S. 171, Mart 1996/2, s. 213-216.

⁴³⁸ Ülgen, Nazariye, s. 167; Bilge, s. 171; Ünal, s. 1398. Aynı şekilde anonim şirkette yönetici ortakların yetkilerinin sınırlandırılması söz konusu olamaz. Dolayısıyla yöneticiye ilişkin sınırlamanın sicilde tescil ve ilan edilmesi, üçüncü kişiler açısından herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz (Eriş, C. I, s. 1331-1332).

⁴³⁹ Aynur Yongalık, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na (m.124-133) Türk Ticaret Kanunu (m.136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme”, BATİDER, C. XXVI, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Yıl. 2010, s. 87; İmregün, İlkeler, s. 79; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 153; Tekinalp, Tek Kişilik Ortaklık, s. 91; Eriş, C. II, s. 2451; Güney, s. 43; Güney, Ticaret Sicili, s. 61; Manavgat (Kırca/Ş. Çelik), s. 305. Aynı şekilde söz konusu bu hükmün sicilin olumlu etkisinin istisnası olduğuna ilişkin olarak bkz. Altaş, Anonim, s. 93.

alan kayıtlar dışındaki hususların sicile kaydedilmesine ve ilan edilmesine gerek bulunmamaktadır.

Türk Ticaret Kanunu m.39, f.3 hükmünde yer alan, “Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını...” ifadesinden anlaşılacağı üzere, sicilin olumlu etkisinin ortaya çıkabilmesi için, üçüncü kişiler açısından, sicil kayıtlarının kendilerine sonuç doğurmaya başlaması gerekmektedir. Sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısından sonuç doğurmaya başlayabilmesi için de bu kayıtların sicile kaydedilmesi gerekir. Sicile kaydedilmeyen bir durum söz konusu ise, bu durum üçüncü kişilere karşı sonuç doğurmaya başlamayacak ve sicilin olumlu etkisi de söz konusu olmayacaktır. Bu yüzden olumlu etkinin doğabilmesi için sicile kayıt yapılması gerekli ve yeterlidir⁴⁴⁰. Yapılacak olan bu kayıt, tescil, tadil veya terkin işlemlerinden herhangi birisi olabileceği gibi; açıklayıcı (bildirici) veya kurucu nitelikte de olabilir⁴⁴¹.

b. Ticaret Siciline Kayıt ve İlan Yapılmış Olmalı

Ticaret sicilinin olumlu etkisinden söz edebilmek için gerekli olan ikinci şart, ticaret siciline yapılmış bir kayıt ve ilanın mevcut olmasıdır. Yani üçüncü kişilerin kendilerine sonuç doğurmaya başlayan hususları bilmediklerine ilişkin iddialarının dinlenememesi için, bu hususların ticaret siciline kaydedilmesi ve ilan edilmesi gerekmektedir⁴⁴².

Ticaret sicilinin olumlu etkisinin sonuç doğurabilmesi için, kanun koyucu hem sicile kaydın hem de ilanın varlığını birlikte aramaktadır. Bu çerçevede sadece sicile kaydedilen ancak ilan edilmeyen hususlar açısından sicilin olumlu etkisinden bahsedemeyeceğimiz gibi, sicile kayıt yapılmadan ilan edilen hususlar bakımından da sicilin olumlu etkisi ortaya çıkmayacaktır⁴⁴³. İlk durumda sadece tescil yapılmış olması, olumlu etkinin sonuç doğurabilmesi için yeterli olamayacaktır. Zira ilan

---

⁴⁴⁰ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 15; **Ülgen**, Nazariye, s. 166-170; **Bilge**, s. 171; **Edgü**, s. 64; **Arslanlı**, s. 161.

⁴⁴¹ **Bilge**, s. 171; **Ülgen**, Nazariye, s. 166-172; **Edgü**, s. 75; **Arslanlı**, s. 161.

⁴⁴² “Davalı yönetim kurulu üyesi olup, üst yönetici sayılır. 506 sayılı yasa ve TTK’nın 38 ve 39 uncu maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, tescilin üçüncü şahıslar yararında veya aleyhine hüküm ifade edebilmesi için, Ticaret Sicil Gazetesi’nde ilan edilmesi gerekir. Bu durumda istifanın 06.07.1993 tarihinde yapılmasından çok sonra 04.02.1994 tarihindeki tescil tarihine kadar yapılan işlemler; ortakları, ortaklığı ve davalıyı bağlar.” Yargıtay HGK. 22.10.1997 tarih ve E. 1997/12-617/K. 858 sayılı kararı (**Eriş**, C. I, s. 1332).

⁴⁴³ **Bilge**, s. 171; **Ünal**, s. 1398.

yapılmasındaki amaç üçüncü kişilerin sicilde yer alan kayıtlara daha kolay ulaşmasını sağlamak ve sicil kayıtlarını incelemek zorunda bırakmamaktır. Aynı şekilde ikinci durumda da sadece ilan yapılmış olması buna karşılık sicile kayıt yapılmamış olması olumlu etki açısından yeterli olmayacaktır. Bu durumda da üçüncü kişilerin her durumda sicil gazetesine ulaşamaması gibi bir durum ortaya çıkabileceği için sadece ilan yapılması yeterli olmamakta; sicile kayıt yapılması da gerekmektedir⁴⁴⁴.

6762 sayılı eTTK döneminde sicile kaydedilen her hususun aynı zamanda ilan edileceğine ilişkin açık bir düzenleme söz konusu değildi. Bu şekilde genel bir düzenleme olmadığı için doktrinde bazı görüş ayrılıkları bulunmaktaydı. Aslında görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasında, sicile kaydedilen ancak ilanı isteğe bağlı olan durumlar etkili olmaktadır. Yani kanunda açıkça sicile kaydedilmesi öngörülen bir durumun ilan edilmesi konusunda ilgililerin isteği dikkate alınmaktaydı. Dolayısıyla da görüş ayrılıkları bu noktada ortaya çıkmaktaydı⁴⁴⁵. Ancak 6102 sayılı yeni TTK m.35, f.3 hükmü ile artık sicile kaydedilen bütün hususlar Kanunda ve TSY’de aksine hüküm olmadıkça ilan edilecektir. Bu çerçevede eTTK’da söz konusu olan ve bazı durumlarda sicile kaydedilmesine rağmen ilanı zorunlu olmayan hususların üçüncü kişiler açısından olumlu etki doğurup doğurmayacağı konusu açıklık kazanmış olmaktadır. Aksine hüküm olmadığı müddetçe tüm sicil kayıtları ilan edileceği için, yapılan olan bu kayıt ve ilanla birlikte sicilin olumlu etkisi de hüküm ifade etmeye başlayacaktır.

Bu noktada şu soru akla gelebilir: Kanunda veya TYS’de aksine bir düzenleme bulunduğu durumda, sicil kayıtları ilan edilmezse, sicilin olumlu etkisi hüküm ifade edecek midir? Yani sicilin olumlu etkisinin ortaya çıkmasının ikinci

⁴⁴⁴ **Bilge**, s. 171-172; **Ünal**, s. 1398.

⁴⁴⁵ Bir görüşe göre sadece sicile kaydı zorunlu olan buna karşılık ilan edilmesi zorunlu olmayan hususlar, ancak sicil çevresinde bulunan üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade eder. Buna karşılık sicil çevresi dışında bulunan üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez (**Ülgen**, Nazariye, s. 166-170; **Arslanlı**, s. 162; **İmregün**, İlkeler, s. 78; **Ünal**, s. 1399). Buna karşılık bizimde katıldığımız bir diğer görüşe göre ise sicile kaydedilen bir husus, ilana gerek olmaksızın sadece sicile kaydedilmekle tüm Türkiye’de bulunan üçüncü kişiler hakkında hüküm ve sonuç doğuracaktır. Zira kanunda sicil çevresi içindeki üçüncü kişiler açısından söz konusu olan sınırlama için bir düzenleme bulunmamaktadır (bkz. **Karahan**, s. 127; **Domaniç**, Şerh, s. 176; **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 299). POROY/YASAMAN ise bir önceki basıda, kanundaki ibarenin sicil çevresi içi ve sicil çevresi dışı şeklinde bir ayırmadan dolayı kullanılmadığını açıkça belirtmesine karşın, yeni basıda bu konuya ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir (**Poroy/Yasaman**, s. 216).

şartı olan tescil ve ilanın bir arada olması, bu durumlarda nasıl uygulanacaktır? Daha önce de ifade edildiği üzere, bu şekilde ilan yapılmasına gerek olmadan, sadece sicile kayıt ile hüküm ifade etmeye başlayacak olan özel düzenlemeye örnek olarak TTK m.371, f.2 ve TTK m.571 hükümleri gösterilebilir. Bu durumda sicile tescil yapılması yeterli olmakta; bu tescilin sicil gazetesinde ilan edilmesi gerekmemektedir. Sicilin olumlu etkisi bu örnekte tescil yapılması ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Ancak bu durumun sadece sicile tescil yapılması ile birlikte üçüncü kişiler hakkında hüküm ve sonuç doğurması, buna karşılık ilana gerek olmadığı şeklindeki düzenlemenin hakkaniyete aykırı olduğunu bir kez daha belirtmekte fayda vardır⁴⁴⁶.

Sonuç olarak sicilin olumlu etkisinin ortaya çıkabilmesi için, mutlaka sicile yapılmış olan bir kayıt bulunmalı ve bu kaydın TTSG’de ilan edilmesi gerekmektedir. Sicile kayıt ile ilanın bir arada bulunması, sicilin olumlu etkisi açısından gereklidir. Sadece sicile kayıt ile veya sadece ilan ile sicilin olumlu etkisinden bahsetmek mümkün olmayacaktır. Her ne kadar TTK veya TSY’de sadece tescilden bahsedilmiş olsa da, TTK m.35, f.3’ün açık hükmü uyarınca, söz konusu bu tescil ilan da edilecektir. Örneğin TTK m.232 hükmüne göre kollektif şirket, ticaret siciline tescil ile birlikte tüzel kişilik kazanacaktır. Bu madde hükmünde açıkça tescilden bahsedilmekte ancak ilandan bahsedilmemektedir. Ancak burada sicilin olumlu etkisinden söz edebilmek için, yani kollektif şirketin kurulduğunun ve tüzel kişilik kazandığının üçüncü kişiler açısından biliniyor kabul edilebilmesi için aynı zamanda ilan edilmesi de gerekmektedir. Zira ilanın amacı sicilin aleniyeti sağlama fonksiyonunun daha etkin hale gelmesi ve üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını inceleme yükümlülüğünden kurtarılmasıdır. Bu yüzden de TTK m.35, f.3 hükmü bu noktada devreye girecek; sicile kaydedilen kollektif şirket sözleşmesi, TTSG’de ilan da edilecektir. Bu sayede sicilin olumlu etkisi ortaya çıkacaktır. Aksi halde sadece tescil ile olumlu etkiden bahsedilemeyecektir.

c. Ticaret Siciline Yapılan Kayıt ve İlan Gerçeğe Uygun Olmalı

Ticaret sicilin olumlu etkisinin hüküm ifade edebilmesinin son şartı, sicile yapılan kayıt ve ilanların gerçek nitelikte olması gerekmektedir. Yani herhangi bir

---

⁴⁴⁶ Bu konuya ilişkin eleştiriler için bkz. s. 108 vd.

konuda sicile yapılan kayıt ve ilanların gerçekten mevcut ve doğru olması gerekir⁴⁴⁷. Gerçekten mevcut olmayan ve doğru olmayan bir durumun, her nasılsa tescil ve ilan edilmesi halinde sicilin olumlu etkisi doğmayacaktır. Örneğin azledilmesi hukuken geçersiz olan ticari temsilcinin azledildiğine ilişkin sicile kayıt yapılması ve sicil gazetesinde ilan edilmesi karşısında, azledilen ticari temsilci ile işlem yapan üçüncü kişiler, azlin geçersiz olduğunu ve yapmış oldukları işlemin geçerli olduğunu iddia ve ispat edebilirler⁴⁴⁸. Çünkü sicile kayıt ve ilan, yapılan azil işlemin geçersiz olmasını engellemez.

Sadece sicile yapılan kaydın gerçekten mevcut ve doğru olmasına rağmen, yapılan ilanın gerçeğe uygun olmaması halinde ya da sicile yapılan kayıt gerçek dışı olmasına karşın, ilan gerçekten mevcut ve doğru bir durumu yansıtıyorsa durum ne olacaktır? Başka bir deyişle sicil kaydı ile ilan arasında gerçeklik ve doğruluk açısından uyumsuzluk söz konusu ise sicilin olumlu etkisinden bahsedilebilecek midir? Bu soruya TTK m.37 hükmü cevap vermektedir. İlerde ayrı bir başlık altına incelenecek olan bu husus hakkında kısaca açıklama yapmak gerekirse; sicil kaydı ile sicil gazetesindeki ilan arasında bir farklılık bulunursa, ilan edilen husus dikkate alınacaktır. Yani yapılan ilana göre işlem yapan üçüncü kişilerin iyiniyetleri korunacaktır. Dolayısıyla aslında gerçek olan sicil kaydı olmasına rağmen, yanlış yapılan ilana güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin tescil edilen durumu bildiği ispat edilemediği takdirde, üçüncü kişinin yapmış olduğu bu işlem korunacaktır. Eğer üçüncü kişilerin gerçek durumu bildikleri ispat edilirse, yani ilanın gerçeği yansıtmadığını bildikleri ispat edilirse, üçüncü kişilerin ilana güvenleri korunmayacaktır.

3. Üçüncü Kişilerin Öğrenme Yükümlülüğü

Ticaret sicilinin üçüncü kişilere etkisine ilişkin olarak düzenlenen TK m.36 hükmüne bakıldığında, kanun koyucu, sicil kayıt ve ilanlarının üçüncü kişiler tarafından bilinmesi gerektiği yönünde bir yükümlülük getirmiştir. Gerçekten de TTK m.36, f.1 hükmü uyarınca, sicil kayıtları, nerede bulunursa bulunsunlar, üçüncü

⁴⁴⁷ Hırş, s. 100; Toksal, s. 396; Bilge, s. 175; Güney, s. 42; Güney, Ticaret Sicili, s. 60; Ünal, s. 1400; Ülgen, Nazariye, s. 254.

⁴⁴⁸ Hırş, s. 100; Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 17; Karayalçın, s. 312-313; Kırca, Ticari Mümessillik, s. 194-195; Ünal, s. 1400.

kişilere karşı bu kayıtların ilanı tarihinden itibaren hüküm ve sonuç doğuracaklardır. Yine aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca ise, üçüncü kişiler kendilerine karşı hüküm ifade etmeye başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiada bulunamayacaklardır.

Görüldüğü üzere üçüncü kişiler, ticaret siciline kaydedilen ve sicil gazetesinde ilan edilen hususları bilmemelerinde kendilerinin herhangi bir kusuru bulunmadığını iddia edemeyeceklerdir⁴⁴⁹. Yani kendilerine düşen gerekli bütün özeni göstermelerine rağmen sicil kayıt ve ilanlarından haberdar olmadıklarını, dolayısıyla bu kayıtları bilmediklerini iddia ve ispat edemeyeceklerdir. Bu durum sadece tacirler açısından değil, tacir olmayan kişiler açısından da geçerlidir⁴⁵⁰. Kanun koyucu tarafından kendilerine böyle bir imkân tanınmamıştır. Ne durumda olurlarsa olsunlar, sicil kayıt ve ilanlarını bilmek zorundadırlar.

Oysaki böyle bir anlayış haklı olarak doktrinde bazı eleştirilere neden olmuştur. Buna göre, sicil kayıt ve ilanlarının nerede bulunursa bulunsun bütün üçüncü kişiler açısından hüküm ifade etmesi ancak çok iyi işleyen bir ilan sistemi ile mümkün olacağından ve bu ilan sisteminin henüz hukukumuz açısından geçerli olmamasından dolayı eleştirilmiştir⁴⁵¹. Daha önce de ifade edildiği üzere, ticaret siciline gidip, sicil kayıtlarını incelemek üçüncü kişiler açısından ağır bir yükümlülüktür. Aynı şekilde sicil kayıtlarının ilan edildiği ve Ankara’da basılıp Türkiye’ye dağıtılan, her yere zamanında ulaşması büyük sorun olan TTSG’de yer alan hususların da, nerede bulunursa bulunsun, eline geçmiş olsun ya da olmasın, ulaşmış olsun veya olmasın, bütün üçüncü kişiler açısından biliniyor kabul edilmesi de, ağır bir yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bu durumun hakkaniyete aykırı ve adaletsiz olduğunu da belirtmeliyiz. Zira TTSG’de ilan edilen bu sicil kayıtları, ilanı takip eden iş gününden itibaren üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edecektir (TTK m.36, f.1). Hal böyle olunca, yol durumu veya uzaklık gibi

⁴⁴⁹ **Bilge**, s. 175; **Yasaman**, s. 10; **Ünal**, s. 1400.

⁴⁵⁰ **Edgü**, s. 70.

⁴⁵¹ Doktrinde **Bilge**, bu konuya ilişkin olarak yapılan eleştirilere katıldığını, ancak yine de kanunun mevcut yapısı açısından, bu noktada herhangi bir boşluk bulunmadığını ve yoruma açık bir düzenleme bulunmadığı için, sicil kayıtlarının ilandan itibaren ilk iş gününde üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edeceğini belirtmektedir. Yani olması gereken hukuk açısından düşünülmesi gerekmesine rağmen, yorum yoluyla burada ilan edilen sicil kayıtlarının ancak durumdan haberdar olan üçüncü kişilere veya ilandan itibaren belirli süre sonra üçüncü kişilere etki etmesi gerektiği sonucuna varılamayacaktır (**Bilge**, s. 175). **Ünal**, s. 1400; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 15; **Karayalçın**, s. 310; **Arslanlı**, s. 162; **Ülgen**, Nazariye, s. 166-170; **İmregün**, Kara Ticareti, s. 65.

mücbir sebepler dolayısıyla sicil gazetesinin zamanında ulaştırılmadığı durumlarda dahi üçüncü kişiler, söz konusu kayıtlardan haberdar olmadıklarını, bilmediklerini iddia edemeyeceklerdir⁴⁵². Örneğin, Ankara’da sınırlı olarak basılan sicil gazetesinin, özellikle Erzurum, Kars gibi kış aylarının çok sert olduğu bölgelere gününde ulaştırılması mümkün olmayabilir. Ya da sele maruz kalan Rize’nin herhangi bir ilçesine sicil gazetesi ulaştırılmayabilir. Bu durumda sicil gazetesinde yer alan kayıtların, ilan tarihini takip eden iş gününde üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracak olması adaletsizlik olacaktır. Bazı Avrupa ülkelerinde (Mesela Almanya’da olduğu gibi 15 günlük süre) olduğu gibi hiç olmazsa ilandan itibaren bir süre konulması öngörülebilirdi⁴⁵³.

Doktrinde yer alan bu eleştirilere katıldığımızı ve buna yönelik çözüm önerilerimiz daha önce ifade etmiştik. Dolayısıyla 6762 sayılı eTTK döneminde başlayan bu eleştiriler, 6102 sayılı yeni TTK’da çok fazla dikkate alınmamıştır. İlan sistemine yönelik, özellikle de TTSG’ye yönelik, yeni TTK’da veya TSY’de bu haksızlık ve adaletsizlikleri giderecek düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu çerçevede çok iyi işleyen bir ilan sisteminin hayata geçirilmesi açısından mutlaka yeni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak sicil kayıtları, üçüncü kişiler bakımından TTSG’de ilanı takip eden ilk iş gününden itibaren hüküm ifade edeceği için, üçüncü kişiler TTK m.36, f.3 hükmü uyarınca bu kayıtları bilmedikleri iddiasında bulunamayacaklardır. Bu kayıtları bilmemelerinde kendilerinin bir kusurunun bulunmadığı yönünde bir kurtuluş kanıtı getirmeleri de mümkün değildir. Ayrıca bu konuda kanun koyucu ilanı takip eden ilk iş günü dediği için, bazı Avrupa ülkelerinde söz konusu olan ve ilandan itibaren üçüncü kişilerin biliyor kabul edilmelerine ilişkin getirilmiş olan süreler, bizim hukukumuzda mevcut değildir. Bu yüzden söz konusu sicil kayıtlarının kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenemeyecektir (TTK m.36, f.3). Üçüncü kişiler, olumlu etkinin kendilerine karşı hüküm ve sonuç doğurmasını engelleyemeyeceklerdir.

---

⁴⁵² Ünal, s. 1400; Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 15; Karayalçın, s. 310; Bilge, s. 175.

⁴⁵³ İMREGÜN, bu duruma ilişkin olarak en azından on günlük bir süre konulmasının yerinde olacağını belirtmektedir (İmregün, İlkeler, s. 78, dnp. 13); Bilge, s. 176; Ünal, s. 1407; Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 14-15.

B. Olumsuz Etki

1. Genel Olarak

Ticaret siciline tescil edilmemiş olan veya tescil edilip de sicil gazetesinde ilanı zorunlu olmasına rağmen ilan edilmeyen hususlar, üçüncü kişilerce bilinmiyor kabul edilmektedir. Buna sicilin olumsuz (menfi) etkisi denilmektedir. Ticaret sicilinin olumsuz etkisi TTK m.36, f.4 hükmünde düzenlenmiştir. Söz konusu bu hükme göre, tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir. Maddeden anlaşılacağı üzere kanun koyucu üçüncü kişileri koruyucu bir düzenleme getirmiştir⁴⁵⁴. Yani üçüncü kişiler lehine bir karine öngörülmüştür⁴⁵⁵. Üçüncü kişiler ancak sicil gazetesinde ilan edilen hususları biliyor kabul edilirler. Buna karşın ilan yapılmamışsa, sicile tescil edilen husus üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez⁴⁵⁶. Ancak bazı hallerde, ilan edilmeden de sicile kaydedilen hususların da, üçüncü kişilerce biliniyor kabul edildiğini daha önce ifade etmiştik⁴⁵⁷.

Bu konuda verilen klasik örnek, ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılması veya ticari temsilcinin görevinden alınması durumları gösterilmektedir⁴⁵⁸. 6098 sayılı TBK m.549, f.3 uyarınca ticari temsilcinin yetkilerinin sınırlandırılması, ticaret siciline tescil ve ilan edilmedikçe, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurmayacaktır. Yine TBK m.550, f.2 uyarınca da ticari temsilcinin, temsil yetkisinin sona erdiği ticaret siciline tescil ve ilan edilmediği sürece, bu yetki iyiniyetli üçüncü kişiler için geçerliliğini korur. Görüldüğü üzere ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılması veya sona ermesi, ancak sicile tescil ve ilan yapıldığı durumda üçüncü kişiler bakımından

⁴⁵⁴ Ancak sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması halinde, tescil edilen ancak ilan edilmeyen hususların üçüncü kişiler tarafından bilinmediklerinin veya bilebilecek durumda olmadıklarının ileri sürülmesi neredeyse imkânsız hale gelecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **İ. Kaya**, s. 89-90.

⁴⁵⁵ **Ünal**, s. 1401; **Bilgili/Demirkapı**, s. 164; **Karayağçın**, s. 311; **Arslanlı**, s. 161; **İmregün**, İlkeler, s. 79; **Kayihan/Yasan**, s. 129; **Yolçiyev**, s. 547.

⁴⁵⁶ Nitekim Yargıtay 21. HD'nin 22.04.1999 tarihi ve E. 2404, K. 2686 sayılı kararında da aynı husus ifade edilmektedir. Bu karara göre "...üst yöneticinin şirketten yarıldığı ve dolayısıyla bu sıfatının sona erdiği tescil ve TTK'nın 38 ve 39 uncu madde hükümlerine göre Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmedikçe, üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği, Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir." (**Eriş**, C. I, s. 1333).

⁴⁵⁷ Bkz. İkinci Bölüm, s. 107-108.

⁴⁵⁸ **Hırş**, s. 100; **Bilge**, s. 187; **Pulaşlı**, Şerh, s. 628; **Domaniç**, Genel Esaslar, s. 227; **Kırca**, Ticari Mümessillik, s. 139, 151-152, 194.

hüküm ve sonuç doğuracaktır. Buna karşın ticaret siciline tescil ve ilan yapılmadığı durumda, üçüncü kişilerin temsil yetkisinin sınırlandırılması veya sona ermesi hususlarını bilmedikleri kabul edilir⁴⁵⁹. Dolayısıyla TTK m.36, f.4 hükmü, üçüncü kişileri koruyucu bir düzenleme olarak kabul edilmektedir.

Üçüncü kişileri korumak amacıyla getirilen TTK m.36, f.4 hükmü mutlak karine değildir. Sicile kayıt yaptırması veya ilan ettirmesi gereken ilgili kişi, üçüncü kişinin kayıt ve ilan edilmemiş olan hususu bildiğini iddia ve ispat edebilir. Zira TTK m.36, f.4 hükmü uyarınca “...*ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.*” Yani sicile tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş olan hususların üçüncü kişiler tarafından bilindiğini ispat edilirse, üçüncü kişilerin korunması söz konusu olmayacaktır. Bu halde üçüncü kişiler, durumun sicile tescil edilmediğini veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmediğini, dolayısıyla kendilerince bu durumun bilinemeyeceğini iddia edemeyeceklerdir. Madde hükmüne bakıldığında sicile tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş olan hususları “...*bildikleri veya bilmeleri gerektiği...*” ispat edilen üçüncü kişiler korunmayacaktır. Oysaki 6762 sayılı eTTK’da olumsuz etkiyi düzenleyen 39 uncu maddenin ikinci fıkrasında “...*bildikleri... ispat edilmek...*” ibaresi bulunmaktaydı⁴⁶⁰. 6762 sayılı eTTK m.39, f.2 hükmü uyarınca, üçüncü kişilerin tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş olan hususları bildiklerini ispat etmek gerekliydi. Yani başka bir deyişle, sicile tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş hususlar, “müspet vukuf”ları ispat edilmek⁴⁶¹ kaydıyla üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecekti⁴⁶². Ancak 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4 hükmü ile önemli bir değişiklik yapılarak artık üçüncü kişilerin sadece durumu “bilmeleri” değil, “bilmeleri gerekmesi” de yeterli olacaktır. Yani söz konusu bu

⁴⁵⁹ **Domanıç**, Genel Esaslar, s. 227; **Domanıç/Ulusoy**, s. 262; **Güney**, Ticaret Sicili, s. 63; **Pulaşlı**, Şerh, s. 628; **Karahan**, s. 129.

⁴⁶⁰ 6762 sayılı eTTK m.39, f.2 hükmü “*Tescili lazım geldiği halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerekirken ilan edilmemiş olan bir husus ancak bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla, üçüncü şahıslara karşı dermeyeran edilebilir.*” şeklinde düzenlenmişti.

⁴⁶¹ Doktrinde “müspet vukufu ispat etmek” deyimini, üçüncü kişilerin gerçek durumu bildiklerini, bu durumdan haberdar olduklarını ispat etme anlamında kullanılmaktadır (**Karahan**, s. 129; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 199-200; **Poroy/Yasaman**, s. 217; **Yasaman**, s. 10; **Ünal**, s. 1401)

⁴⁶² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail **Kırca**, “Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescili Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi”, BATİDER, C. XVII, S. 3, Türkiye İş Bankası Vakfı, Haziran 1994, s. 150 vd.; **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 109; **Bilgili/Demirkapı**, s. 164; **Kendigelen**, s. 71; **Pulaşlı**, TTK, s. 28; **Yasaman**, s. 10.

madde hükmü, artık müspet vukufun ispatın yanında, bilmenin gerekmesine de sonuç bağlanmış olmaktadır. Örneğin bir anonim şirkette yönetim kurulu üyesi olan ortak, yapılan yönetim kurulu toplantısına katılmadığı durumda, toplantıda alınan kararın ticaret siciline tescil ettirilmesi halinde, bu üyenin toplantıda alınan karara ilişkin müspet vukufu olmamasına rağmen, alınan karar hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Yani alınan karardan bilgi sahibi olması onun görevidir⁴⁶³. Bu yüzden de herhangi bir uyuşmazlık durumunda, toplantıya katılan yönetim kurulu üyesi, alınan karardan haberdar değilim şeklinde bir iddiada bulunamayacaktır.

Burada üçüncü kişilerin sicile kaydedilmeyen ve ilan edilmeyen durumu bildikleri veya bilmeleri gerekmesi değişik şekillerde olabilir. Örneğin, ilanın sicil gazetesinde değil de, özel bir gazetede yapılmış olması, başka bir gerçek veya tüzel kişi ya da kişilerden durumun öğrenilmesi gibi⁴⁶⁴. İlanın başka bir gazetede yapılmış olması yeterli olacaktır⁴⁶⁵. Ayrıca bu gazetede ilanın okunmuş olmasına gerek yoktur. Örneğin üçüncü kişinin sürekli olarak takip ettiği bir gazetede ilanın yapılmış olması durumunda, mutlaka bu ilanı okumasına gerek yoktur. Bu durumda üçüncü kişinin sürekli takip ettiği gazetede ilan edilen hususu bilmesi gerektiği düşünülmelidir.

Ticaret sicilinin olumsuz etkisini düzenleyen eTTK m.39, f.2 hükmünde bu derecede önemli bir değişiklik yapılmış olmasına rağmen, 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4'ün gerekçesinde buna ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır⁴⁶⁶. Bu çerçevede 6762 sayılı eTTK'ya oranla müspet vukuf olgusunun "bilmeleri gerekmesi"ni de içerecek şekilde genişletilmiş olmasına rağmen⁴⁶⁷ gerekçede en ufak bir açıklama yer almaması eleştirilere neden olmaktadır⁴⁶⁸.

---

⁴⁶³ **Yasaman**, s. 10.

⁴⁶⁴ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 18; **Karayalçın**, s. 311.

⁴⁶⁵ Oysaki 6762 sayılı eTTK döneminde, ilanın başka bir gazetede yapılmış olması yeterli kabul edilmemekte, somut olarak ilanın üçüncü kişi tarafından görülüp okunması gerektiği kabul edilmekteydi (**Karayalçın**, s. 311; **Bilge**, s. 198).

⁴⁶⁶ Gerçekten de TTK m.36 gerekçesine bakıldığında, TTK m.36, f.3 ve f.4 hükmünün, 6762 sayılı eTTK m.39, f.1 ve f.2'den aynen alındığı belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.36'ya İlişkin Madde Gerekçesi.

⁴⁶⁷ **Kaya**, s. 21.

⁴⁶⁸ **Güney**, Ticaret Sicili, s. 65 vd. Kendigelen'e göre, TTK m.36, f.4 hükmü ile eTTK'ya oranla önemli değişiklikler yapılmış olmasına karşın, bu konuda gerekçeden en ufak bir açıklama yapılmamış ve bu önemli değişiklik gözden kaçırılmıştır (**Kendigelen**, s. 71-72). Ayrıca bu hükmün TTK m.35, f.3 hükmü ile çeliştiğine ilişkin olarak bkz. **Bahtiyar**, İşletme, s. 175.

Son olarak TTK m.36, f.4 hükmünde yer alan sicilin olumsuz etkisi, hukuki işlemlerde söz konusu olacaktır. Başka bir ifadeyle, olumsuz etkinin, üçüncü kişileri korumak olan amacı, sadece hukuki işlemler açısından geçerli olacaktır. Buna göre haksız fiillerde sicilin olumsuz etkisinden bahsetmek mümkün olmayacaktır⁴⁶⁹. Zira haksız fiillerde sicile kaydın herhangi bir etkisi bulunmamaktadır⁴⁷⁰. Örneğin, kollektif şirkete ait bir aracın bir kişiye çarpıp yaralaması sonucunda, yaralanan kişi, kazadan önce kollektif şirketten ayrılan ve bu durumu henüz ticaret siciline tescil ve ilan ettirmeyen ortaktan TTK m.36, f.4 hükmü uyarınca tazminat talep edemeyecektir⁴⁷¹.

2. Şartları

Ticaret sicilinin olumsuz etkisinden söz edebilmek için bazı şartların bulunması gerekmektedir. Buna göre ilk olarak, tıpkı sicilin olumlu etkisinde olduğu gibi olumsuz etki açısından da, sicile kaydedilmesi gereken bir husus bulunmalıdır. İkinci olarak ise sicile kaydedilmesi gereken bir durum olmasına rağmen, ticaret siciline herhangi bir kayıt ve ilan yapılmamış olmalıdır. Bunun dışında ticaret siciline yapılması gereken kaydın açıklayıcı nitelikte olmalıdır. Aksi halde sicile kaydedilmesi gereken hususun kurucu etki niteliğinde olduğu durumda, olumsuz etkiden bahsedilemeyecektir. Son şart olarak ise, üçüncü kişilerin iyiniyetli olması, yani sicile kaydedilmesi gereken hususu bilmiyor veya bilmesi gerekmiyor olması gerekmektedir.

a. Sicile Kaydedilmesi Gereken Bir Durum Bulunmalı

Ticaret sicilinin olumsuz etkisinden söz edebilmenin ilk şartı, sicile kaydedilmesi gereken bir husus bulunmalıdır. Olumsuz etkinin düzenlendiği TTK m.36, f.4 hükmü, sicile tescili zorunlu olan hususlarla ilgili bir düzenleme getirmektedir. Nitekim TTK m.36, f.4 hükmünün, “*Tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken...*” şeklindeki açık ifadesi karşısında, sicile kaydı zorunlu olan hususlar bakımından olumsuz etkinin ortaya çıkabileceğini belirtebiliriz. Dolayısıyla sicile tescili zorunlu olmayan hususların TTK m.36, f.4 hükmünün kapsamına girmediği anlaşılmaktadır.

⁴⁶⁹ Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 18; Karayalçın, s. 312; Bahtiyar, İşletme, s. 174.

⁴⁷⁰ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 192-194.

⁴⁷¹ Karayalçın, Tescilin Etkileri, s. 18; Karayalçın, s. 312.

Olumsuz etkiye ilişkin söz konusu maddenin bu açık düzenlemesine rağmen, sicile kaydı zorunlu olmayan ihtiyari unsurlar açısından da olumsuz etkinin ortaya çıkabileceği görüşü savunulmaktadır. 6762 sayılı eTTK döneminde, olumsuz etkiyi düzenleyen 39 uncu maddenin ikinci fıkrasında “*Tescili lazım geldiği halde...*” ibaresi geçmekteydi. Bu çerçevede doktrinde *Bilge*, eTTK m.39, f.2’de yer alan bu ibare doğrultusunda, sadece sicile kaydı zorunlu olan hususlar açısından değil, aynı zamanda sicile kaydedilmesi ihtiyari olan hususlar açısından da olumsuz etkiden bahsedilebilecektir. Zira maddede ifade edilen “*Tescili lazım geldiği halde...*” ibaresi, sicil kaydının üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi açısından bir gerekliliği vurgulamaktadır. Yani bu ifade, “üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi açısından tescili lazım geldiği halde” şeklinde anlaşılmalıdır⁴⁷². Bu yorumdan yola çıkarak ticaret siciline tescili ihtiyari olan unsurlar bakımında da, sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkabileceği belirtilmektedir.

Kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira her ne kadar, gerekçede TTK m.36 hükmünün, 6762 sayılı eTTK’nın “sicile itimat” kenar başlıklı 39 uncu maddenin tekrarı niteliğinde olduğu belirtilse de⁴⁷³, kanun koyucu, 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4 hükmünde açıkça “*Tescili zorunlu olduğu halde...*” ibaresini kullanılarak, olumsuz etki açısından sicile kaydı zorunlu olan hususların önem taşıdığını vurgulamıştır. Madde hükmünün bu açık düzenlemesi karşısında, sicile kaydı zorunlu olan hususlar yanında, sicile kaydı ihtiyari olan hususların da olumsuz etki açısından geçerli olabileceğini söylemek mümkün gözükmemektedir. Yani olumsuz etkinin, tescili zorunlu olan hususlarda geçerli olacağının açıkça ifade edildiği madde hükmüne rağmen, aslında buradaki zorunluluğun, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilme açısından söz konusu olduğunu söylemek doğru bir yorum olmayacaktır. Dolayısıyla 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4 hükmü doğrultusunda, ihtiyari olan hususlar açısından da sicilin olumsuz etkisinin ortaya çıkabileceğini söylemek mümkün gözükmemektedir⁴⁷⁴. Sicile kaydı zorunlu olan hususlar açısından sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkacaktır.

---

⁴⁷² **Bilge**, s. 191-192.

⁴⁷³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.36’ya İlişkin Madde Gerekeşi.

⁴⁷⁴ **Edgü**, s. 75; **İmregün**, İlkeler s.79; **Bilge**, s. 192, dpn. 565.

b. Ticaret Siciline Kayıt ve İlanın Yapılmamış Olması

Türk Ticaret Kanunu m.36, f.4 hükmü uyarınca, tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış hususlarda sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkacak ve iyiniyetli üçüncü kişiler bu durumlarda korunacaktır. Yani olumsuz etkinin ortaya çıkabilmesi için, ticaret siciline kaydı zorunlu olan bir husus sicile kayıt ve ilan edilmemiş olmalıdır.

Ticaret siciline kayıt ve ilanı zorunlu olan hususun, sicile kaydedilmesi ve ilan edilmesiyle birlikte artık sicilin olumsuz etkisinden bahsedilemeyecektir. Yani sicile kaydı yapılan ve ilan edilen bir hususun, üçüncü kişiler tarafından bilinmiyor olduğu ve onlar açısından geçerli olmayacağı iddia edilemeyecektir. Sicile kayıt ve ilan yapılmadığı takdirde üçüncü kişileri koruyucu düzenleme devreye girmektedir. Buradaki amaç ise, herhangi bir hususun mevcut olmadığına ilişkin sicildeki hukuki görünüme, üçüncü kişilerin duymuş oldukları güvenin korunmasıdır⁴⁷⁵. Madem ticaret sicilinde herhangi bir konuya ilişkin kayıt ve ilan bulunmamakta; bunun doğal sonucu olarak, kayıt ve ilan edilmeyen hususlar üçüncü kişiler tarafından bilinmiyor kabul edilecektir. Bu şekilde sicildeki görünüme güvenleri korunmuş olacaktır. Aksi halde ticaret sicilinin, ticari hayatta güveni sağlama fonksiyonundan bahsedilemeyecektir.

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Ticaret siciline kayıt ve ilanı zorunlu olan hususlarda, sadece sicile kayıt yapılmış, buna karşılık ilan yapılmamış olduğu durumlarda olumsuz etki giderilmiş olur mu? Bir görüşe göre, sicile kayıt ve ilanı zorunlu olan bir hususun, sadece sicile kaydedilip, zorunlu olmasına rağmen ilan edilmemesi durumunda, sicil çevresinde bulunan üçüncü kişilere karşı sicilin olumsuz etkisi giderilmiş olacaktır⁴⁷⁶. Yani sadece sicile kaydedilip ilan edilmeyen hususlar, bildiklerini veya bilmeleri gerektiğini ispata gerek olmaksızın, sicil çevresi içinde bulunan üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Buna karşılık bütün Türkiye’de bu sonucun ortaya çıkması için ilan gerekmektedir.

Kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira bu görüş, sicilin olumsuz etkisinin üçüncü kişiyi koruma temel amacına aykırılık teşkil etmektedir. Şöyle ki, sicile kaydedilip ilan edilmeyen hususların sadece sicil çevresindeki üçüncü

⁴⁷⁵ Bilge, s. 192. Aynı yönde bkz. Yolçiyev, s. 547-548.

⁴⁷⁶ İmregün, kara ticareti, s. 57-58; Ünal, s. 1399.

kişilere karşı ileri sürülebileceğini söylemek, sicil çevresi içindeki üçüncü kişileri koruma amacına aykırı olacaktır. Sicil kayıtlarının ilan edilmesi sadece sicil çevresi dışındaki üçüncü kişiler açısından değil, sicil çevresi içindeki üçüncü kişiler açısından da önem arz etmektedir. Sicil kayıtlarının ilan edilmesi, sicil çevresinde bulunan üçüncü kişileri bilgilendirmeyi de amaçlamaktadır⁴⁷⁷.

Bundan başka, sicile kaydedilmesine rağmen ilan edilmeyen hususlarda, olumsuz etkinin sicil çevresi içindeki üçüncü kişiler bakımından giderilmiş olacağına ilişkin yasal bir dayanak bulunmamaktadır⁴⁷⁸. Herhangi bir yasal dayanağı bulunmayan bir durumda, sicil çevresi içindeki üçüncü kişilerle, sicil çevresi dışındaki üçüncü kişiler arasında bu şekilde bir ayırım yapmak hakkaniyete aykırı olacağı şüphesizdir⁴⁷⁹. Dolayısıyla sicile kayıt yapıp ilan yapılmadığı durumlarda da sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkacaktır.

Sonuç olarak şunu belirtmeliyiz ki, sicilin olumsuz etkisinin ortaya çıkabilmesi için, sicile kayıt ve ilandan herhangi birinin bulunmaması yeterli olacaktır⁴⁸⁰. Yani nasıl ki, sicile kayıt yapılmasına rağmen ilan edilmeyen durumlarda sicilin olumsuz etkisi yine de ortaya çıkıyorsa, aynı şekilde sicile kayıt yapılmadan ilan edilen durumlarda da sicilin olumsuz etkisinden bahsedilebileceği şüphesizdir⁴⁸¹. O halde ister sicile kayıt yapıp ilan yapılmamış olsun, isterse sicile kayıt yapılmadan ilan yapılmış olsun, olumsuz etki her iki durumda da söz konusu olacaktır. Bu durumlarda da, sicile kaydedilip ilan edilmeyen veya sicile kaydedilmemesine rağmen ilan edilmeyen hususlar, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği takdirde üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir.

O halde yukarıda yapılan açıklamalardan sicilin olumsuz etkisinin sona ermesi, herhangi bir hususun sicile kayıt ve ilan edilmesi ile mümkün olacaktır.

---

⁴⁷⁷ Aynı yönde görüş için bkz. **Bilge**, s. 193.

⁴⁷⁸ Aynı yönde görüş için bkz. **Ertan (Ülgen/Teoman/Helvaci/Kendigelen/Kaya)**, s. 300; **Bilge**, s. 193.

⁴⁷⁹ Buna karşılık TTK m.36, f.4 hükmünün, sadece tescil edilen hususların sicil çevresi içindeki üçüncü kişilere karşı etkili olması gerektiğine ilişkin öneri için bkz. **Bahtiyar**, “Yeni TTK Tasarısı s. 191; **İmregün**, İlkeler, s. 80

⁴⁸⁰ Ancak sicil kayıtlarının üçüncü kişilere karşı ilandan itibaren hüküm ifade edeceğini belirten TTK m.36, f.1 hükmünün istisnası olan ve TTK m.36, f.2’de belirtilen sicil kayıtlarının tescil ile derhal üçüncü kişiler hakkında hüküm ve sonuç doğuracağına ilişkin özel bir düzenleme olan TTK m.571 hükmüne değinmekte fayda vardır. Bu özel düzenleme karşısında sicilin olumsuz etkisi ilana gerek kalmadan sadece tescil ile birlikte giderilmiş olacaktır.

⁴⁸¹ Aynı yönde görüş için bkz. **Bilge**, s. 194.

Sicile kayıt ve ilanla birlikte artık üçüncü kişilerin söz konusu hususu bildikleri veya bilmeleri gerektiğinin ispatına gerek kalmadan, onlara karşı ileri sürülebilecektir.

c. Ticaret Siciline Yapılması Gereken Kaydın Açıklayıcı Nitelikte Olması

Ticaret sicilinin olumsuz etkisinin bir diğer şartı, sicile yapılacak olan kaydın açıklayıcı nitelikte olmasıdır. Yani olumsuz etkiden bahsedebilmemiz için, kural olarak sicil kayıtlarının kurucu nitelikte olmaması gerekir. Zira kurucu nitelikte olan sicil kayıtları, sicile yapılacak olan kayıtla hukuken varlık kazanacakları için, sicile kayıt yapılmadan bu hususların üçüncü kişilerce biliniyor oldukları ileri sürülemeyecektir⁴⁸². Başka bir ifadeyle, kurucu etkinin söz konusu olduğu durumlarda, sicile kayıt yapılmadıkça üçüncü kişilerin bilebilecekleri veya bilmeleri gereken bir husus bulunmamaktadır. Dolayısıyla da sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkmayacak ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecek bir iddiadan bahsedilemeyecektir.

Görüldüğü üzere, sicil kaydının açıklayıcı nitelikte olduğu durumlarda olumsuz etki ortaya çıkmakta; kurucu nitelikte olduğu durumlarda ise kural olarak olumsuz etki söz konusu olmayacaktır. Ancak sicil kayıtlarının kurucu nitelikte olduğu bazı istisnai durumlarda olumsuz etki ortaya çıkabilecektir. Şöyle ki, kurucu nitelikte olan sicil kayıtlarının ticaret siciline kaydedilmesinden sonra, üçüncü kişilerin bilgilendirilmesi amacını taşıyan ilanın yapılmaması durumunda olumsuz etki ortaya çıkacaktır. Yani hukuken varlık kazanabilmesi açısından zorunlu olan sicile kaydedilme işlemi yapılmasına rağmen, ilanı zorunlu olduğu halde ilan edilmeyen hususların üçüncü kişilerce bilindiği iddia edilemeyecektir. Bu durumda sicile kayıt yaptırıp ilan ettirmeyen ilgili kişi, üçüncü kişinin ilan yapılması bile sicile kayıt yapıldığını ileri sürebilir; buna karşılık üçüncü kişi ise ilanın yapılması zorunlu olduğu halde ilan yapılmadığını ileri sürerek, söz konusu husustan haberi olmadığını ileri sürebilecektir⁴⁸³. Kanaatimizce bu durumda, daha önce ifade edildiği üzere, olumsuz etkinin ortaya çıkması için, sicile kayıt veya ilandan herhangi birinin yapılmaması yeterli olacaktır. Dolayısıyla burada da sadece sicile kayıt yapılmış, ancak ilan yapılmamış ise olumsuz etki devreye girecek ve üçüncü kişileri koruyucu düzenleme olan TTK m.36, f.4 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Ancak şunu da

⁴⁸² **Bilge**, s. 197; **Ünal**, s. 1402; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 18.

⁴⁸³ **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 18; **Ünal**, s. 1402; **Bilge**, s. 198.

ifade etmekte fayda vardır ki; ilgili kişi ilan yapılmasa bile üçüncü kişinin sicile kaydedilen hususu bildiğini, üçüncü kişinin kötünietli olduğunu iddia ve ispat edebilir.

O halde sonuç olarak, ticaret sicilinin olumsuz etkisi, açıklayıcı nitelikte olan sicil kayıtları açısından hiçbir tereddüt uyandırmadan ortaya çıkabilmektedir. Buna karşılık kurucu nitelikteki sicil kayıtları açısından ise, kural olarak olumsuz etkiden bahsedilemeyecektir. Zira kurucu nitelikte olan sicile kayıt yapılmadan hukuken varlık kazanamayan bir husus üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir. Kural bu olmakla birlikte, kurucu nitelikte olan sicil kayıtları, sicile kayıt işleminden sonra ilan edilmezlerse, bu durumda olumsuz etkinin devreye girmesi mümkün olabilecektir. Çünkü olumsuz etki açısından sicile kayıt veya ilandan herhangi birinin bulunmaması yeterli olmaktadır. Dolayısıyla sicile kayıt ile ilan edilme arasındaki süre içerisinde olumsuz etki ortaya çıkacak ve bu süre içinde üçüncü kişiler korunmuş olacaktır⁴⁸⁴.

d. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Olması

Ticaret sicilinin olumsuz etkisine ilişkin son şart, üçüncü kişilerin iyiniyetli olmasıdır. Yani TTK m.36, f.4 hükmü uyarınca, üçüncü kişiler, tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmeyen veya tescil edilip de ilan edilmeyen hususları bilmiyorlarsa veya bilmeleri gerekmiyorsa iyiniyetli olarak kabul edileceklerdir. Aksi halde kötünietli olarak kabul edileceklerdir. Kötünietli olan üçüncü kişiler ise hukuken korunmayacaklardır.

Türk Ticaret Kanunu m.36, f.4 hükmü, ticaret siciline kayıt ve ilan edilmemiş olan hususların üçüncü kişilerce bilinmediğini kabul etmekte, bu yönde üçüncü kişilerin iyiniyetli olduğuna ilişkin bir karine getirmektedir⁴⁸⁵. Bu karine mutlak nitelikte olmayıp, ilgili kişi, sicile kayıt ve ilan yapılmasa bile üçüncü kişilerin söz konusu durumu bildiklerini veya bilmeleri gerektiğini ispat edebilir. Bu durumda üçüncü kişiler korunmayacak ve kötünietli oldukları kabul edilecektir. Burada üçüncü kişiler, MK m.3 çerçevesinde iyiniyetli olmalıdırlar.

---

⁴⁸⁴ Bilge, s.198.

⁴⁸⁵ Bilge, s. 199; Bilgili/Demirkapı, s. 164; Güney, Ticaret Sicili, s. 64.

İyiniyetli olmanın kapsamı, 6102 sayılı yeni TTK ile genişletilmiştir. Şöyle ki, 6762 sayılı eTTK'da olumsuz etkiyi düzenleyen 39 uncu maddenin ikinci fıkrasında “...*bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla...*” ifadesi geçmekteydi. Bu maddeden anlaşılacağı üzere, üçüncü kişilerin sicile kaydedilmeyen veya ilan edilmeyen hususu bilmek zorunda olmaları gerekmekte; sadece bilmediklerini ispat etmeleri yeterli kabul edilmekteydi. Yani üçüncü kişinin bilmek zorunda olması, kayıt ilgisinin sicil olumsuz etkisinden kurtulması açısından yeterli olmamakta, kesin olarak bilmediğine yönelik bilgi aranmaktaydı⁴⁸⁶. Başka bir ifadeyle, kayıt ilgilisi, sicile kaydedilmeyen ve ilan edilmeyen hususun üçüncü kişi tarafından bilindiğini ispat ederse, sicil olumsuz etkisinden kurtulabilecektir. Üçüncü kişinin bilmesi gerektiği veya kusur, ihmal gibi nedenlerden dolayı bilmediği, aksi halde kusur, ihmal olmasaydı bilebileceği gibi hususları ileri sürerek olumsuz etkiden kurtulamayacaktı. Oysaki 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4 hükmünde “...*ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.*” ifadesi ile üçüncü kişilerin iyiniyetli olmaları açısından bilmiyor olmaları yetmemekte, bunun dışında bilmek zorunda olmamaları da gerekmektedir⁴⁸⁷. Yani kesin olarak bilmediklerine yönelik bir bilgiye gerek kalmadan, bilmek zorunda olmalarına rağmen ihmal, kusur vs. ile bilmiyorlarsa da, kayıt ilgilisi sicil olumsuz etkisinden kurtulacaktır. Görüldüğü üzere bu yeni düzenlemeyle birlikte, ticaret sicilinin olumsuz etkisi daraltılmıştır⁴⁸⁸.

Sonuç olarak üçüncü kişi sicile kaydedilmeyen veya ilan edilmeyen hususu bilmiyorsa gerek eTTK m.39, f.2, gerekse de yeni TTK m.36, f.4 hükmü uyarınca iyiniyetli kabul edilecektir. Ancak 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4, 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak, üçüncü kişilerin sicile kaydedilmeyen veya ilan edilmeyen hususları bilmek zorunda olmamalarını da aramaktadır. Eğer üçüncü kişiler, sicile kaydedilmeyen veya ilan edilmeyen hususu bilmek zorunda iseler, iyiniyetli kabul edilemeyeceklerdir. Dolayısıyla da olumsuz etkinin sağladığı korumadan yararlanamayacaklardır.

---

⁴⁸⁶ Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Kırca**, s. 150-152; **Bilge**, s. 199; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 18; **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 109; **Bilgili/Demirkapı**, s. 164; **Kendigelen**, s. 71; **Pulaşlı**, TTK, s. 28; **Yasaman**, s. 10.

⁴⁸⁷ **Pulaşlı**, Şerh, s. 628; **Eriş**, C. I, s. 1332.

⁴⁸⁸ **Kayar**, TTK Tasarısı, s. 366.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNİN İSPAT HUKUKU AÇISINDAN ETKİSİ ve SİCİL HUKUKUNDA GÜVEN İLKESİ

I. TİCARET SİCİLİNİN İSPAT HUKUKU AÇISINDAN ETKİSİ

Ticaret sicil kayıtlarının, hukuki işleme etkisi ve üçüncü kişilerin iyiniyetine etkisi dışında, bir de ispat hukuku bakımından etkisi de vardır. Yani sicil kayıtlarının, ispat hukuku bakımından da önem arz eden özellikleri de bulunmaktadır.

Daha önce de ifade edildiği üzere ticaret sicili, MK m.7 anlamında resmi bir sicildir⁴⁸⁹. Resmi sicil olmanın en önemli özelliği ise, sicilde yer alan kayıtların aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilmesidir. Bu husus MK m.7, f.1 hükmünde “*Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur.*” şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere, kanun koyucu tarafından, resmi sicilde yer alan kayıtların doğru olduğuna yönelik bir karine kabul edilmiştir. Dolayısıyla MK m.7 anlamında resmi sicil niteliğinde olan ticaret sicilindeki kayıtlar ve bu kayıtların içerdikleri bilgiler de, aksi ispat edilene kadar doğru kabul edilecektir⁴⁹⁰. Ticaret sicilinde yer alan kayıtların doğru olduğuna yönelik bir karine söz konusudur.

Kanun koyucu tarafından MKm.7, f.1 anlamında kabul edilen karine, mutlak karine niteliğinde değildir. Dolayısıyla bunun aksi ispat edilebilir. Buna göre ticaret sicil kayıtlarının doğru olarak kabul edildiğine yönelik karine, aksi ispat edilince, yani sicildeki kayıtların doğru olmadığı ispat edilince ortadan kalkacaktır. Buradaki ispat külfeti ise, sicildeki kayıtların doğru olmadığını iddia eden kimseye düşer⁴⁹¹. Ticaret siciline kayıt yaptıran ilgili kişi, sicil kaydından sonra, söz konusu kayıtların doğru olduğunu ispat etme yükümlülüğü altında değildir. Sicile kayıt yapıldığı anda MK m.7’de yer alan karine devreye girecek ve bu kayıtların doğru olduğu kabul edilecektir. Bunun aksini düşünen kişi ya da kişiler, sicil kaydının doğru olmadığını

---

⁴⁸⁹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 285; Aslan, s. 62; Erten, İyiniyet, s. 195; Çetiner/Yüksel/Cengiz, s. 84; Bakır, s. 91.

⁴⁹⁰ Turgut Akıntürk/Derya Ateş Karaman, Medeni Hukuk, 6098 Sayılı Yeni Borçlar Kanununa Uyarlanmış 18. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013, s. 103; Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 311; Pulaşlı, Şerh, s. 629; Edgü, s. 74; Hırş, s. 99; Mimaroglu, s. 249; Doğanay, s. 275; Ertan (Ülgen/Teoman/Helvacı/Kendigelen/Kaya), s. 296; Bilge, s. 221; Erten, İyiniyet, s. 195; Bakır, s. 91.

⁴⁹¹ Bilge, s. 221; Çetiner/Yüksel/Cengiz, s. 84.

ispat edeceklerdir. Örneğin işletmesiyle alakalı olan ortaya çıkan bir uyuşmazlıkta tacir, sicilde yer alan ticaret unvanı, işletme adı vs. gibi hususlara ilişkin olarak sicil suretlerini delil olarak ileri sürdüğünde, bu hususların doğru olduğu kabul edilecektir. Buna karşılık söz konusu ticaret unvanı veya işletme adının gerçek dışı olduğunu, doğru olmadığı iddia ediliyorsa, bu durumda tacir, ticaret unvanı veya işletme adının doğru olduğu ispat etmeyecek; aksine, bunu iddia eden kişi ispat edecektir.

Sicil kayıtlarının ve bu kayıtlara ilişkin belgelerin doğru olmadığını ispat yükümlülüğü altında bulunan kişinin, söz konusu ispatı ne şekilde yapacağına yönelik MK m.7, f.2 hükmünde bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre “*Bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekilde bağlı değildir.*” Fıkra hükmünden anlaşılacağı üzere, sicil kayıtlarının ve bunlara ilişkin belgelerin doğru olmadığına yönelik ispat herhangi bir özel şekilde bağlı değildir; her türlü şekilde ispat edilebilir⁴⁹². Buna karşılık kanunda ispat için özel şekil şartı aranmamakla birlikte, 6100 sayılı HMK m.201⁴⁹³ ve m.204⁴⁹⁴ hükümlerinde yer alan özel düzenlemelerin göz önüne alınması gerekir⁴⁹⁵. Zira resmi senetlere bağlı olan her çeşit iddialara karşı tanıkla ispat yasağı söz konusu

---

⁴⁹² **Mimaroğlu**, s. 249. “...*Medeni Yasanın 7 nci maddesi hükmünce, resmi kütükler ancak doğru olmadıkları ispat edilinceye değin, delil değerini taşırlar ve resmi kütüklerin doğru olmadığını ispat özel bir şekilde bağlı değildir. Bu hüküm gereğince. Nüfus Kütüğünde veya Evlenme Kütüğünde bir evlenmenin yazılı olmadığını ispatı, her hangi bir şekilde bağlı tutulmuş değildir yani bu yön, tanıkla dahi ispat olunabilir. Esasen, gerek Nüfus Kütüğünün, gerekse Tapu Kütüğünün doğru olmadığını ispat için, tanık dinlene gelmektedir ve bu konularda tanık dinlenmesinde hiç bir tereddüt yoktur. Yalnız Medeni Yasanın 7 nci maddesindeki resmi senetlerin doğru olmadığını ispat etmenin dahi, hiç bir şekilde bağlı olmadığı yollu hüküm...*” Yargıtay İBGK. 14.06.1965 tarih ve E. 1965/3, K. 1965/3 (www.kazanci.com, E.T: 20.04.2014).

⁴⁹³ “*Senede karşı tanıkla ispat yasağı*” kenar başlıklı HMK m.201 hükmü uyarınca, “*Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hükmü ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler ikibinbeşyüz Türk Lirasından az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz.*” Dolayısıyla sicil kayıtlarının aksinin ispat edilmesi açısından bu madde hükmü dikkate alınmalı ve sicil kayıtlarının aksinin tanıkla ispat edilmemesi gerekir.

⁴⁹⁴ “*İlamların ve resmî senetlerin ispat gücü*” kenar başlıklı HMK m.204 hükmü de sicil kayıtlarının aksinin ispat edilmesinden dolayı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu maddeye göre “*İlamlar ile düzenleme şeklindeki noter senetleri, sahteliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılırlar. İlgililerin beyanına dayanılarak noterlerin tasdik ettikleri senetlerle diğer yetkili memurların görevleri içinde usulüne uygun olarak düzenledikleri belgeler, aksi ispatlanıncaya kadar kesin delil sayılırlar.*”

Mahkeme, yukarıdaki belgelerden biri hakkında şüphe uyandıran bir hâl görürse, ilgili daireden açıklama isteyebilir.”

⁴⁹⁵ M. Kemal **Oğuzman**/Nami **Barlas**, Medeni Hukuk, 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 339-340; **Akıntürk/Karaman**, s. 104; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 6; **Bilge**, s. 221.

olacaktır⁴⁹⁶. Örneğin resmi senedin içeriğindeki hukuki işlemlerin muvazaalı olduğunun ispatı, işlemin tarafları veya külli halefleri tarafından tanıkla ispat edilemeyecektir⁴⁹⁷.

Bundan başka ticaret sicil kayıtlarının aksi ispat edilirken, sicil müdürlüğünce düzenlenmiş olan sicil suretlerinin ve tasdiknamelerinin de dikkate alınması gerekmektedir⁴⁹⁸.

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Ticaret sicil kayıtlarının ispat hukuku açısından etkisi, sadece kayıt ilgilisi açısından mı söz konusu olacaktır? Yukarıda yapılan açıklamalardan sicil kayıtlarının delil olma kuvvetinin, sadece sicile kayıt yaptıran ilgili açısından geçerli olacağına yönelik bir sonuç çıkabilir. Dolayısıyla böyle bir sonucun ortaya çıkmasını engellemek ve yukarıdaki soruya cevap vermek gerekirse; sicil kayıtlarının delil olma kuvveti sadece kayıt ilgilisi açısından değil, üçüncü kişiler açısından da söz konusu olacaktır⁴⁹⁹. Yani MK m.7 uyarınca, sicil kayıtlarının doğru olduğuna ilişkin karine üçüncü kişiler lehine de geçerli olacaktır. Örneğin sicilde yer alan bir kayıt doğrultusunda işlem yapan ancak yapmış olduğu bu işlemin geçersiz olduğunu, zira sicil kayıtlarında yer alan bilginin doğru olmadığını iddia eden kişiye karşı üçüncü kişinin, ayrı bir ispat yoluna gitmesine gerek yoktur. Zira üçüncü kişi yapmış olduğu işleme gerekçe olarak sicil kayıtlarını ve bu kayıtlara ilişkin belgeleri gösterdiği durumda, artık üçüncü kişinin yapmış olduğu işlem geçerli kabul edilecektir. Eğer üçüncü kişi tarafından yapılan bu işlemin geçersiz olduğu iddia ediliyorsa, bu iddiada bulunan kişi ispat külfeti altındadır. Dolayısıyla bu kişinin sicil kayıtlarının doğru olmadığını, bu yüzden de yapılan işlemin geçersiz olduğunu ispat etmesi gerekecektir.

Bundan başka resmi sicil kayıtları, kanun gereğince içermeleri gereken hususlar çerçevesinde delil oluştururlar ve bu yönde sicil kayıtları doğru olarak kabul edilirler⁵⁰⁰. Aksi halde kanun gereğince sicile kaydı zorunlu olmayan bir hususun

---

⁴⁹⁶ Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Abdurrahim **Karşlı**, Medeni Muhakeme Hukuku, 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 596-599; Hakan **Pekcanitez**/Oğuz **Atalay**/Muhammet **Özkes**, Medeni Usûl Hukuku, 14. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 747-750.

⁴⁹⁷ **Oğuzman/Barlas**, s. 340-341.

⁴⁹⁸ **Bilge**, s. 221.

⁴⁹⁹ **Bilge**, s. 221.

⁵⁰⁰ **Oğuzman/Barlas**, s. 340-341.

kaydedilmesi durumunda, bu kayıtlar delil kuvveti olmayacaktır. Dolayısıyla resmi sicil niteliğinde olan ve her şeyin sicile kaydedilmesi zorunluluğunun bulunmadığı ticaret sicilinde de, sicile kaydedilemeyecek bir hususun kaydedilmesi halinde, bu kayıtların da delil kuvvetinden bahsedilemeyecektir⁵⁰¹. Yani bu kayıtların delil olma niteliği ortadan kalkacak ve bunlar MK m.7 hükmünde yer alan karine kapsamında kabul edilmeyecektir.

II. SİCİL HUKUKUNDA GÜVEN İLKESİ

A. Genel Olarak

Birinci bölümde de ifade edildiği üzere hukukumuzda pek çok sicil bulunmaktadır. Bu sicillerin tutulmasındaki amaç, sicillere göre farklılık gösterebilir. Örneğin bir hakkın doğmasını, ortaya çıkmasını sağlama (kurucu nitelik) veya bir hakkın mevcut olduğunu bildirme (bildirici nitelik) ya da bazı hususları belgelendirme amacı taşıyan siciller olabilir⁵⁰².

Amacı ne olursa olsun bütün sicillerde yer alan kayıtlar, üçüncü kişilerin gözünde güvenilir bir kaynaktır. Yani üçüncü kişiler sicillerde yer alan kayıtların doğruluğuna inanmak isterler veya inanmaktadırlar. Bu husus resmi sicillerde zaten karine olarak kanun koyucu tarafından da delil olma özelliği açısından desteklenmektedir. Resmi nitelikte olmayan sicillerde de üçüncü kişiler, burada yer alan kayıtlara ve bu kayıtlara ilişkin belgelere inanmaktadırlar. Yani sicile karşı bir güven duymaktadırlar.

Burada sicildeki kayıt ve belgelerin doğruluğuna inanan üçüncü kişilerin, sicile duydukları bu güvenin korunup korunmayacağı hususu akla gelebilir. Başka bir ifade ile üçüncü kişilerin sicile duymuş oldukları güven, hukukumuzda korunmakta mıdır? Korunmakta ise ne kadar korunmaktadır. Bu sorulara cevap verebilme açısından sicil hukukunda güven ilkesinin mevcut olup olmadığının ve mevcut ise bu ilkenin sonuçlarının neler olduğunun belirlenmesi gerekmektedir.

Sicil hukukunda güven ilkesi ve bu ilkenin kapsamı bazı siciller açısından farklılık göstermektedir.

---

⁵⁰¹ Bilge, s. 221.

⁵⁰² Karayalçın, s. 280.

B. Güven İlkesi Açısından Bazı Özel Siciller

Ticaret sicilinde güven ilkesine ilişkin açıklamalara geçmeden önce, karşılaştırma yapılabilmesi için bazı özel sicillerden bahsetmek gerekir. Burada ticaret sicili ile karşılaştırılması bakımından tapu sicili ayrı bir önem arz etmektedir. Bunun dışında deniz ticaretinde önemli bir konuma sahip olan gemi sicili hakkında da bilgiler verilerek, güven ilkesi bakımından farkları üzerinde durulacaktır.

1. Tapu Sicili

Tapu sicili⁵⁰³, taşınmaz mal ile üzerindeki hakların durumlarını göstermek üzere devletin yetkili kıldığı kamu görevlileri tarafından, devletin gözetim, denetim ve sorumluluğu altında tescil ve açıklık ilkelerine göre tutulan resmi sicillere dendir. Tapu sicili resmi siciller arasında yer aldığından, tapu sicilinde yer alan kayıtlar, aksi ispatlanana kadar doğru kabul edilecektir⁵⁰⁴.

Resmi sicil niteliğinde olan tapu sicili, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan tapu sicil müdürlüğü tarafından tutulmaktadır. Görüldüğü üzere tapu sicili de devletin denetimi ve gözetimi altında tutulan bir sicil niteliğindedir. Bundan dolayıdır ki, tıpkı ticaret sicilinde olduğu gibi tapu sicilinde de, sicil kayıtlarından dolayı ortaya bir zarar çıkması halinde devletin sorumluluğu söz konusu olacaktır. Zira MK m.1007 hükmü uyarınca tapu sicil işlemlerinden dolayı da ortaya çıkan zararları devlet tazmin etmek zorundadır.

Tapu sicilinin bu şekilde ticaret siciline benzer tarafları bulunmakla birlikte, önemli bazı farklılıkları olduğunu da görmekteyiz. Ancak burada tapu sicili ile ticaret sicilinin, sicile güven ilkesi bakımından farklarının neler olduğunu açıklamaya çalışacağız.

---

⁵⁰³ Tapu sicili, taşınmazlar üzerindeki hakların tescili edilmesine ilişkin olmak üzere asli ve fer'i unsurlardan oluşmaktadır. Asli unsurlar MK m.997, f.2 ve Tapu Sicil Tüzüğü m.6 uyarınca, Tapu Kütüğü ve Kat Mülkiyeti Kütüğü, Yevmiye Defteri ve Belgeler ile planlardan oluşmaktadır. Tüzüğün 6 ncı maddesinde fer'i unsurlar olarak ise, Mal Sahipleri Sicili, Aziller Sicili, Düzeltmeler Sicili, Kamu Orta Malları Sicili sayılmıştır (Aydın **Aybay**/Hüseyin **Hatemi**, Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 72; Mehmet **Ünal**/Veysel **Başpınar**, Şekli Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 310 vd.; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 142; **Ertaş**, Eşya Hukuku, s. 89 vd.).

⁵⁰⁴ Fikret **Eren**/Veysel **Başpınar**, Toprak Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2007, s. 254; **Ayan**, s. 181; **Erten**, İyiniyet, s. 186; **Ünal/Başpınar**, s. 305.

Devletin denetimi ve gözetimi altında tutulan ve içerdiği bilgilerin aksi ispatlanana kadar doğru olduğu kabul edilen tapu sicilinde, üçüncü kişilerin tapu sicilinde yer alan kayıtların doğruluğuna güvenerek işlem yapmaları doğal olacaktır. Ancak tapu sicilinde yer alan kaydın yolsuz olması veya daha sonradan yolsuz hale gelmesi gibi bazı durumlarda gerçeği yansıtmamaları mümkündür. İşte bu durum, tapu sicilinde yer alan kayda güvenerek işlem yapan üçüncü kişilerin korunması ihtiyacını doğurmuştur⁵⁰⁵. Bu nedenden dolayı tapu sicilinde güven ilkesi ortaya çıkmış ve kanun koyucu tarafından da düzenlenmiştir.

Gerçekten de MK m.1023 hükmü, tapu sicilinde güven ilkesini düzenlemektedir. “İyiniyetli üçüncü kişilere karşı” kenar başlığını taşıyan bu maddeye göre, “*Tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynı hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur.*” Maddeden anlaşılacağı üzere, tapu sicilinde yer alan kayda iyiniyetle güvenerek mülkiyet⁵⁰⁶ veya başka bir aynı hak kazanan kişilerin bu kazanımları, tapu sicilindeki kayıt gerçeği yansıtmasa bile korunacaktır. Örneğin A’ya ait olan bir taşınmaz, yanlışlıkla B adına kaydedilmiş olsa ve iyiniyetli üçüncü kişi konumunda olan C de, bu taşınmazı, tapu sicilindeki kayda güvenerek B’den satın almış olsa, bu durumda, C taşınmazın maliki haline gelecektir. Başka bir örnek olarak, K kendisine ait olan taşınmazı L’ye satmış, ancak K’nın tescilden kaçınması üzerine L, K’ya karşı dava açmış ve mülkiyetin kendisine geçirilmesi yönünde karar almıştır. Ancak L adına tescil yapıncaya kadar, taşınmazın K adına tapu sicilinde tescilli olduğunu gösteren mevcut duruma güvenen iyiniyetli M’nin, K’dan bu taşınmazı satın alması hukuken korunacaktır ve M taşınmazın maliki konumunda olacaktır⁵⁰⁷.

Burada taşınmazın önceki hak sahibi olan ve taşınmazlarının satılması dolayısıyla zarara uğrayan kalan kişilerin (örneklerde A ve L) durumunun ne olacağı sorusu akla gelebilir. Böyle bir durumla karşı karşıya kalan önceki hak sahipleri, temlik yapan kişi ya da kişiler aleyhine (örneklerde K ve B) aleyhine TBK m.77-82 hükümlerine dayanarak sebepsiz zenginleşme davası açma hakkına sahiptir. Ayrıca

⁵⁰⁵ **Ayan**, s. 181; **Ertas**, Eşya Hukuku, s. 156-160; **Ünal/Başpınar**, s. 305-306; **Erten**, İyiniyet, s. 186-187.

⁵⁰⁶ Tapu siciline güven ilkesinden bahsedilebilmesi için özel mülkiyete elverişli bir taşınmazın bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla kamu malı niteliğindeki taşınmazların MK m.1023 uyarınca iyiniyetle kazanılması mümkün olmayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ayan**, s. 182; **Eren**, s. 255.

⁵⁰⁷ **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 243.

yine temlik yapan kişi ya da kişiler aleyhine, TBK m.49 vd. hükümlerinde düzenlenen genel haksız fiil hükümlerine dayanarak da dava açabilmeleri mümkün olacaktır⁵⁰⁸.

Bundan başka zarara maruz kalan, taşınmazın önceki hak sahipleri, MK m.1007 hükmü uyarınca devletin sorumluluğuna da gidebilme hakkına sahiptirler. Zira yukarıda ifade edildiği üzere tapu sicili, devletin gözetimi ve denetimi altında tutulan resmi nitelikte sicillerdendir. Tapu sicili devlet eliyle tutulduğu için, tapu sicilinin tutulmasından dolayı ortaya çıkan zararlardan da devlet sorumlu olacaktır. Gerçekten de MK m.1007, f.1 uyarınca “*Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur.*” Tapu sicilinde söz konusu olan “güven ilkesi” neticesinde, sicilde yer alan kayda iyiniyetle güvenerek bir aynı hak kazanan nc kişinin kazanımı korunurken, taşınmazın önceki sahibi olan ve tapu sicilini tutmakla yükümlü olan tapu memurunun dikkatsizlik veya bilerek yanlış tescil yapması yüzünden mülkiyet hakkını kaybeden veya mülkiyet hakkı bir sınırlı aynı hak ile sınırlanan taşınmazın önceki sahibinin de korunması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çünkü tapu memurunun hatası sonucu taşınmazı üzerindeki mülkiyet veya bir aynı hakkını kaybeden kişinin de korunması hakkaniyet gereğidir. Bu yüzden de taşınmazın önceki sahibi, devletin gözetimi ve denetimi altında tutulan kaydın, tapu memurunun hatası veya dikkatsizliği sonucu yanlış tutulması durumunda, devletin sorumluluğuna başvurması gerekmektedir. Devletin buradaki sorumluluğu kusursuz sorumluluktur. Ancak önemle ifade etmek gerekir ki, MK m.1023 hükmüne dayanan her iyiniyetli kazanmada devletin sorumluluğuna gidilemeyecektir. Devletin sorumluluğunun ortaya çıkabilmesi için tapu memuru tarafından yapılmış hukuka aykırı bir tapu sicil işlemi olması gerekmektedir⁵⁰⁹. Bunun dışında devletin sorumluluğu için, bir zararın meydana gelmiş olması ve bu zarar ile hukuka aykırı tapu sicil işlemi arasında uygun bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir⁵¹⁰.

Sonuç olarak tapu sicilinde güven ilkesi açıkça kabul edilmiş ve kanun koyucu tarafından da MK m.1023 hükmü ile düzenleme altına alınmıştır. Bu şekilde tapu siciline güvenerek mülkiyet veya bir aynı hak kazanan nc kişinin bu

---

⁵⁰⁸ Ayan, s. 194.

⁵⁰⁹ Eren, s. 260-264; Ayan, s. 194, dpn. 156.

⁵¹⁰ Ayan, s. 195; Eren, s. 264; Sirmen, s. 145-157; Sapanoğlu, s. 227 vd.

kazanımı hukuken korunmaktadır. Ancak tapu sicilinde güven ilkesinin bir sonucu olarak üçüncü kişi korunurken, taşınmaz üzerinde önceki hak sahibi olan kişi için de başvurabileceği bazı imkânlar olduğunu da belirtelim.

Bunun dışında her durumda tapu siciline güven ilkesini düzenleyen MK m.1023 hükmünü uygulamak mümkün değildir. Dolayısıyla bu hükmün uygulanabilmesi için bazı şartların bir arada bulunması gerekmektedir. Buna göre ilk olarak tapu sicilinde yolsuz bir tescil bulunmalıdır. İkinci olarak sicilde yer alan bu yolsuz tescile dayanarak üçüncü kişi tarafından bir hak kazanılmalıdır. Üçüncü olarak ise kazanılan bu hak, aynı hak niteliğinde olmalıdır. Tapu siciline güven ilkesine ilişkin dördüncü şart ise, aynı hakkı kazanan üçüncü kişi iyiniyetli olmalıdır. Son olarak ise aynı hak kazanmaya neden olan hukuki sebebin geçerli olması gerekmektedir⁵¹¹. Bu beş şartın söz konusu olduğu durumlarda, tapu siciline güven ilkesinde bahsedilebilecektir.

2. Gemi Sicili

Gemi sicili⁵¹², gemilere ilişkin kayıtların tutulduğu sicildir. TTK m. 954 uyarınca, Türk gemileri için, Denizcilik Müsteşarlığının uygun göreceği yerlerde gemi sicili tutulur. Gemi sicilleri, liman başkanlığı nezdinde çalışan sicil müdürlükleri tarafından, o yerde deniz ticareti işlerine bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesinin, bulunmadığı takdirde asliye ticaret mahkemesinin, o da yoksa ticaret davalarına bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesinin gözetimi altında tutulur. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok mahkeme varsa, gemi sicilinin tutulmasını gözetecek mahkemeyi Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirler.

Gemi sicili de, ticaret sicili gibi, TMK m.7’de belirtilen resmi siciller arasında yer almaktadır⁵¹³. Ancak gemi sicilindeki kayıtlar, diğer resmi sicillerde olduğu gibi,

⁵¹¹ Söz konusu olan bu şartlara ilişkin olarak ayrıntılı bilgi için bkz. **Ayan**, s. 185-193. Aynı şekilde MK m.1023 hükmünün uygulanabilmesi için gerekli olan şartlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 237-243.

⁵¹² 6102 sayılı TTK m.954 ilâ 995 inci maddeler arasında “Gemi Sicili” düzenlenmiştir. Bunun dışında 04/02/1957 tarih ve 9526 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Gemi Sicili Nizamnamesi” ile 23/06/2000 tarih ve 24088 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Türk Uluslararası Gemi Sicili Yönetmeliği”, gemi siciline ilişkin hükümler içeren mevzuat olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁵¹³ Tahir **Çağa**, Deniz Ticaret Hukuku I, 10. Baskı, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 1995, s. 55; Bülent **Sözer**, Deniz Ticaret Hukuku – I (Ders Kitabı), Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık,

her durumda aksi ispat edilene kadar doğru olduğuna yönelik bir karine teşkil etmemektedir. Yani sicilde gemi ile ilgili maddi olaylara ilişkin kayıtların bulunması halinde, bu kayıtların ilgilendirdikleri olaylar açısından doğru olduğuna yönelik karine söz konusu olmayacaktır⁵¹⁴. Dolayısıyla gemi sicilindeki yer alan kayıtların doğru olduğuna ilişkin karine, ancak TTK'da sayılan hallerde geçerli olacaktır⁵¹⁵.

Ayrıca gemi sicili, asliye ticaret mahkemesinin, bulunmadığı takdirde ise asliye hukuk mahkemesinin gözetimi altında tutulmaktadır. MK m.7 anlamında resmi sicil olması ve asliye ticaret mahkemelerinin gözetimi altında tutulmasından dolayı, gemi sicilinde de sicile güven ilkesinin bulunduğunu söyleyebiliriz.

Gemi sicilinde sicile güven ilkesi, TTK m.983 hükmünde "Sicile güven ilkesi" kenar başlığı altında düzenlenmiştir. Bu maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesine göre, hukuki bir işlem ile bir geminin mülkiyetini, intifa hakkını, gemi ipoteğini veya ipotek üzerindeki bir hakkı iktisap eden kişi lehine gemi sicilinin içeriği bu haklarla ilgili olduğu ölçüde doğru sayılır; meğerki iktisap eden kişi kaydın doğru olmadığını bilmiş veya bilmesi gerekmiş olsun. Yani gemi sicilindeki kayda güvenerek hukuki bir işlem yapan ve bu hukuki işlem ile bir geminin mülkiyetini, intifa hakkını, gemi ipoteğini veya ipotek üzerindeki bir hakkı iktisap eden kişinin, bu iktisabı korunmaktadır⁵¹⁶. Ancak bu şekilde hak iktisap eden üçüncü kişi, gemi sicilindeki kaydın doğru olmadığını biliyor veya bilmesi gerekiyor ise, üçüncü kişinin bu kazanımı korunmayacaktır. Görüldüğü üzere TTK m.983, f.1, c.1 hükmü, iyiniyetli olunması halinde, üçüncü kişinin kazanımını korumaktadır. Üçüncü kişilerin iyiniyetli olmaları açısından, gemi sicilindeki kaydın doğru olmadığını bilmemelerinin yanı sıra, sicildeki kaydın doğru olmadığını bilmeleri gerekmemesi de yeterli olmaktadır.

İstanbul 2013, s. 47; Bülent **Sözer**, Deniz Ticaret Hukuku, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Hükümlerine Göre Hazırlanmış 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 133.

⁵¹⁴ **Erten**, İyiniyet, s. 191.

⁵¹⁵ Gemi sicilinde yer alan karineler, "Sicil karineleri" başlığı altında TTK m.974 hükmünde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre sicil kayıtları, geminin malikinin kim olduğu, gemi ipoteği veya ipotek üzerindeki bir hak yahut intifa hakkı sahibi açısından karine teşkil etmektedir.

⁵¹⁶ İnci Deniz **Kaner**, Deniz Ticaret Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005, s. 33; **Çağa**, s. 60; **Sözer**, s. 143; **Sözer**, Ders Kitabı, s. 55. Buna karşılık sicile kayıtlı olmayan gemilerin mülkiyetinin iktisabına ilişkin karar incelemesi için bkz. Zehra Şeker **Öğüz**, "Sicile Kayıtlı Olmayan Gemi Mülkiyetinin İktisabı (Karar Tahlili)", Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 635-639.

Bundan başka gemi siciline güven ilkesini düzenleyen TTK m.983, f.1, c.2 hükmüne göre, gemi sicilindeki kayıtlı bir hakkın sahibinin, bu hakkı üzerindeki tasarruf yetkisi belirli bir kişi lehine sınırlanmış ise, söz konusu olan bu sınırlama, iktisap eden üçüncü kişi hakkında ancak gemi sicilinde bu sınırlamanın yazılı olması veya üçüncü kişinin bu sicil kaydının doğru olmadığını bilmesi veya bilmesi gerekmesi şartıyla hüküm ifade edecektir. Yani gemi sicilinde yer alan bir hakkın üzerindeki tasarruf yetkisinin herhangi bir kişi lehine sınırlanması hususu, bu sınırlamaya ilişkin kaydın gemi sicilinde yer alması veya bu sınırlamanın üçüncü kişi tarafından bilinmesi veya bilinmesi gerekmesi şartıyla, üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edecektir. Dolayısıyla gemi siciline güvenerek bir hak iktisap eden üçüncü kişi, hak sahibinin tasarruf yetkisinin sınırlandırıldığına ilişkin bir hususu bilmiyor veya bilmesi gerekmiyorsa, iyiniyetli sayılacak ve bu kazanımı korunacaktır. Ayrıca gemi sicilinde bu şekilde bir sınırlama söz konusu olmaması halinde de üçüncü kişinin sicilindeki kayda güvenerek elde etmiş olduğu kazanım korunmaktadır (TTK m.983, f.1, c.2).

Üçüncü kişi tarafından herhangi bir hakkın iktisap edilebilmesi için tescilin şart olduğu hallerde, üçüncü kişilerce kaydın doğru olup olmadığının bilinmesi bakımından tescili istem tarihi dikkate alınacaktır (TTK m.983, f.2). Görüldüğü üzere, üçüncü kişilerin iyiniyetli sayılmaları için gerekli olan kaydın doğru olmadığının bilinmemesi veya bilinmesi gerekmemesi hallerinde, tescil isteme tarihi önem taşımaktadır. Eğer üçüncü kişinin bir hak iktisap edebilmesi için tescil şart ise, üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmadığı, tescilin istendiği tarih dikkate alınarak belirlenecektir. Bunun dışında gemi siciline güven ilkesinden yararlanabilmek için iyiniyet, üçüncü kişilerce hakkın kazanıldığı veya lehine hak tescil edilmiş olan kimseye bu haktan dolayı bir edada bulunulduğu anda dikkate alınacaktır⁵¹⁷.

Ayrıca gemi sicilinde lehine bir hak tescil edilmiş olan kişiye bu hakkı dolayısıyla bir edimde bulunması halinde de TTK m.983, f.1 ve f.2 hükmü uygulanacaktır⁵¹⁸. Yine gemi sicilinde lehine bir hak tescil edilmiş olan kişi ile üçüncü bir kişi arasında TTK m.983, f.1'de belirtilenler dışında bir tasarruf işlemi yapılması halinde de TK m.983, f.1 ve f.2 hükümleri uygulanacaktır (TTK m.983,

⁵¹⁷ Erten, İyiniyet, s. 192.

⁵¹⁸ Çağa, s. 60; Sözer, Ders Kitabı, s. 58.

f.3). Yani bu hallerde de üçüncü kişilerin iyiniyetli olabilmeleri için sicilde yer alan kayıtları bilmemeleri veya bilmeleri gerekmemesi şarttır. Yine üçüncü kişilerin bir hak iktisap edebilmeleri için tescil şart ise, üçüncü kişilerin iyiniyetli olup olmadıklarının tespitinde, tescil isteme tarihi esas alınacaktır.

Görüldüğü üzere resmi sicillerden olan gemi sicilinde de, “sicile güven ilkesi” bulunmakta ve TTK m.983 hükmünde açıkça düzenlenmektedir. Üçüncü kişilerin gemi sicilinde yer alan kayda dayanarak işlem yapması ve bu çerçevede bir hak iktisap etmeleri halinde, bu iktisapları, sicildeki kaydın doğru olmadıklarını bilmemeleri veya bilmeleri gerekmemesi durumunda korunacaktır. Başka bir ifadeyle üçüncü kişiler gemi sicilindeki kaydın doğru olmadığını biliyorlarsa veya bilmeleri gerekiyorsa, bu durumda iktisap eden üçüncü kişiler korunmayacaktır. Kötüniyetli oldukları kabul edilecek ve kazanımları korunmayacaktır. Aynı durum gemi sicilindeki hakkına ilişkin tasarruf yetkisinin başka bir kişi lehine sınırlandığı durumlarda, bu hakkı iktisap eden üçüncü kişi açısından da geçerli olacaktır. Bu durumda üçüncü kişiler bu sınırlamayı bilmiyorlarsa veya bilmeleri gerekmiyorsa korunacaktır. Buna ek olarak, söz konusu sınırlamaya ilişkin gemi sicilinde herhangi bir kayıt bulunmaması halinde de, üçüncü kişiler iyiniyetli kabul edilecek ve kazanımları korunacaktır. Görüldüğü üzere kanun koyucu gemi sicilindeki görünüme güvenerek işlem yapan üçüncü kişileri ve elde ettikleri kazanımları korumaktadır.

Son olarak şunu da belirtmek gerekir ki, tapu sicilinde söz konusu olan MK m.1007 hükmü, gemi sicili bakımından da uygulama alanı bulmaktadır (TTK m.954, f.3). Buna göre sicil kayıtlarının tutulmasından dolayı ortaya çıkacak zararlardan dolayı, devletin sorumluluğu söz konusudur⁵¹⁹. Zararın ortaya çıkmasında ilgili müdürlerin kusurları varsa, devlet bu kişilere rücu edebilecektir. Dolayısıyla gemi sicilindeki yanlış kayıttan dolayı zarar gören hak sahibi, devletin sorumluluğuna giderek, uğramış olduğu zararın tazminini isteyebilecektir.

---

⁵¹⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için. Bkz. **Akipek/Akıntürk**, s. 276-281; **Çağa**, s. 55; **Sözer**, s. 134; **Sözer**, Ders Kitabı, s. 47.

C. Ticaret Sicilinde Görünüşe Güven İlkesi

1. Genel Olarak

Ticaret sicilinin üçüncü kişilere ilişkin hukuki etkileri açısından tartışılması gereken hususlardan birisi de, üçüncü kişilerin sicil kayıtlarına olan güvenlerinin korunup korunmayacağı meselesidir.

Hukuki bir sebebi bulunmayan ya da geçerli olmayan bir kayda (yolsuz tescil) dayanarak herhangi bir hak kazanan iyiniyetli üçüncü kişinin, bu kazanımının korunduğu durumlarda, sicile güven ilkesinden bahsedilir. Yukarıda da ifade edildiği üzere bu ilke gerek tapu sicilinde gerekse gemi sicilinde mevcuttur. Bu sicillerde mevcut olan sicile güven ilkesinin ticaret sicili alanında geçerli olup olmadığı sorusu akla gelebilir. Başka bir ifadeyle, acaba ticaret sicilinde sicile güven ilkesinden bahsedebilmek mümkün müdür?

Sicile güven ilkesini geniş anlamda ele alacak olursak, yukarıdaki soruya olumlu cevap verebiliriz. Zira geniş anlamda ticaret sicili alanında sicile güven ilkesinden bahsetmek mümkündür⁵²⁰. Şöyle ki, 6102 sayılı yeni TTK m.38, f.2 hükmü uyarınca sicil kayıtlarının gerçeğe uygun olmadığını öğrendikleri hâlde düzeltilmesini istemeyenler ve tescil olunan bir hususun değişmesi, sona ermesi veya kaldırılması dolayısıyla, kaydın değiştirilmesini veya silinmesini istemeye ya da yeniden tescili gereken bir hususu tescil ettirmeye zorunlu olup da bunu yapmayanlar, bu kusurları nedeniyle üçüncü kişilerin uğradıkları zararları tazmin ile yükümlüdürler. Bu maddeden anlaşılacağı üzere, sicil kayıtlarının doğruluğu esası ilgili kişi bakımından yaptırım altına alınmış ve üçüncü kişilerin sicil kayıtlarına ilişkin güvenleri korunmuştur⁵²¹. Ayrıca tescili gerekli olup da tescil ettirmeyen kişiler de üçüncü kişilere karşı sorumlu olacaklardır. Böylece üçüncü kişilerin sicildeki görünüşe olan güvenleri geniş anlamda korunmuş olmaktadır. Belirtilen bu hususlar 6762 sayılı eTTK döneminde de aynen belirtilmekteydi.

Aynı şekilde TTK m.25, f.2 hükmü uyarınca, ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur⁵²². Dolayısıyla

---

⁵²⁰ Bilge, s. 224.

⁵²¹ Bilge, s. 224.

⁵²² 6762 sayılı eTTK döneminde, ticaret sicilinin tutulmasından dolayı ortaya çıkan bütün zararlardan, sicil müdürlüğünün bünyesinde yer alan ticaret ve sanayi odaları sorumlu olarak kabul edilmekteydi.

sicildeki kayda güvenerek işlem yapan üçüncü kişiler herhangi bir şekilde zarara uğradığı takdirde, devlet veya ilgili odadan bu zararların tazminini talep edebilecektir.

Sonuç olarak sicile güven ilkesinin geniş anlamda ele alındığı durumda, ticaret sicili alanında bu ilkenin mevcut olduğunu söylemek mümkün olmaktadır. Ticaret sicil kayıtlarının doğruluğu esası kabul edilerek, üçüncü kişilerin mevcut hukuki görünüşe güvenmeleri gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır⁵²³. Ancak tapu sicilindeki gibi teknik anlamda sicile güven ilkesinin olup olmadığını noktasında bazı sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Konuyu öncelikle 6762 sayılı eTTK açısından incelemeye çalışacağız. Daha sonra ise 6102 sayılı TTK ile herhangi bir değişiklik olup olmadığını açıklayacağız.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, 6762 sayılı eTTK döneminde, ticaret sicilinde sicile güven ilkesinin mevcut olduğuna ilişkin gerek eTTK’da gerekse TST’nde açık bir düzenleme bulunmamaktaydı. Teknik anlamda sicile güven ilkesine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, “Sicile itimat” kenar başlığı altında eTTK m.39, f.2 hükmü düzenlenmişti. Söz konusu bu maddeye göre ticaret sicilinin içermesi gerekli bir hususu içermemesi durumunda üçüncü kişilerin sicildeki bu duruma güvenleri korunmaktaydı⁵²⁴. Örneğin ticaret sicilinin belirli konularda hiçbir kayıt içermemesi durumunda bu duruma güvenerek işlem yapan üçüncü kişiler korunduğu gibi, mevcut olan sicil kayıtlarında oluşan değişikliklerin kaydedilmemesi nedeniyle, mevcut kayıttaki herhangi bir değişim olmadığına güvenen üçüncü kişiler de korunmaktaydı⁵²⁵. Her ne kadar TTK m.39 hükmünün kenar başlığı “Sicile itimat” şeklinde olsa da⁵²⁶, madde hükmü incelendiğinde ilk fıkranın sicile güven ilkesi ile alakalı olmadığı ve olumlu etkiyi düzenlediği, ikinci fıkrasında ise teknik anlamda sicile güven ilkesine yer verilmediği görülmekteydi. Dolayısıyla hakim olan görüş çerçevesinde, ticaret sicili alanında sicile güven ilkesi bulunmadığı ve buna

---

Ayrıca ticaret sicil memuru ve yardımcıları ile diğer personeli, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı devlet memuru gibi cezalandırılmakta ve bu kişilere karşı işlenmiş olan suçların devlet memuruna karşı işlenmiş sayılacağı kabul edilmekteydi (eTTK m.27, f.2).

⁵²³ Bilge, s. 224.

⁵²⁴ 6762 sayılı eTTK’da “Sicile itimat” ilkesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Cengiz **Gül**, Pozitif ve Normatif Hukuk Açısından Ticaret Siciline İtimat Prensibi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1996, s. 48 vd.

⁵²⁵ Bilge, s. 241.

⁵²⁶ 6762 sayılı eTTK m.39 hükmünün kenar başlığının neden “sicile itimat” şeklinde olduğu net olarak anlaşılmamaktadır. Bu konuya ilişkin bilgi için bkz. **Erten**, İyiniyet, s. 195; **Bilge**, s. 234.

bağlı olarak sicile güvenerek işlem yapan üçüncü kişilerin korunmayacağı belirtilmekteydi⁵²⁷. Buna karşılık doktrinde bazı yazarlar ticaret sicili alanında da sicile güven ilkesinin bulunduğunu belirtmekteydi. Buna göre ticaret sicili, MK m.7 uyarınca resmi nitelikte sicil olduğundan ve burada yer alan kayıtların aksi ispatlanana kadar doğru olduğu kabul edildiğinden dolayı sicile güven ilkesinin mevcut olduğu belirtilebilmekteydi⁵²⁸. Bunun dışında sicildeki kaydın gerçek olup olmadığını bilmemek ve sicilde yer alan hususun gerçek olduğunu düşünerek işlem yapmak üçüncü kişinin iyiniyetli olması açısından yeterlidir. Bu yüzden de üçüncü kişinin sicile duymuş olduğu bu güvenin korunması gerektiği, yani sicile güven ilkesinin bulunduğu belirtilmekteydi⁵²⁹.

BİLGE'ye göre ise, teknik anlamda sicile güven ilkesi bulunmamakla birlikte, 6762 sayılı eTTK m.39, f.2 hükmünde sicile kayıtlı olmayan hükümler bakımından bir güven koruması olduğu söylenmekteydi⁵³⁰. Zira bu maddeye göre, sicile kaydedilmesi gerekirken kaydedilmemiş veya ilan edilmemiş olan hususların mevcut olmadığına ilişkin üçüncü kişiler korunmaktadır. Burada olumsuz bir güven koruması olduğundan bahsedilebilmekteydi. Yani sicile güvenin korunduğuna yönelik somut bir yasal dayanak bulunmamasına rağmen, eTTK m.39, f.2 ile sicilin susmasına duyulan güvenin korunduğu belirtilmekteydi⁵³¹. Buradaki susma, ticaret siciline ilk tescilin yapılmamış olması şeklinde olabileceği gibi, ilk tescili yapılmış ancak daha sonra bu tescile ilişkin bilgilerde ortaya çıkan değişikliklerin kaydedilmemesi şeklinde de olabilmektedir. Bu iki halde de sicile duyulan güvenin korunduğu belirtilmekteydi.

Yani kısaca ifade etmek gerekirse, ticaret sicili alanında somut bir yasal dayanak bulunmadığından dolayı sicile güven ilkesinin bulunmadığı yönünde hâkim bir görüş bulunmaktaydı. Ancak buna karşı olarak bazı yazarlarca ticaret sicili alanında sicile güven ilkesinden bahsedilebileceği belirtilmekteydi. Bunun yanı sıra, teknik anlamda olmasa bile, TTK m.39, f.2 hükmü uyarınca, olumsuz olarak sicile güven ilkesinin bulunduğu kabul edilmekteydi.

---

⁵²⁷ Hırş, s. 99; Arkan, s. 253-254; Karahan, s. 130; Erten, İyiniyet, s. 195; Arslanlı, s. 159; Ülgen, Nazariye, s. 148; ; Gül, s. 60.

⁵²⁸ Mimaroglu, s. 249, dpn. 56.

⁵²⁹ Toksal, s. 327.

⁵³⁰ Bilge, s. 234.

⁵³¹ Bilge, s. 234.

Sicile güven ilkesine ilişkin olarak yeni TTK hükümlerine geçmeden önce önemli bir hususu daha belirtmekte fayda vardır. Ticaret sicili alanında somut yasal düzenleme olmadığı ve sicile güven ilkesinin bulunmadığı hakim görüşüne rağmen, kanunda bazı özel istisnai hallerde ticaret sicilinde de sicile güven ilkesinin bulunduğu kabul edilmektedir. Örneğin ticari işletme rehlinde, ticaret veya esnaf ve sanatkâr sicilindeki bir kayda dayanarak rehin hakkı kazanan iyiniyetli kişinin bu iktisabı korunmaktadır (TİRK m.5, f.4). Dolayısıyla ticari işletme rehni açısından sicile güven ilkesi geçerli olacaktır⁵³².

Bundan başka tacir sıfatının kazanılmasını düzenleyen yeni TTK m.12, f.2 (eTTK m.14, f.2) hükmüne göre bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır. Dolayısıyla ortada açılmış ve faaliyete başlamamış bir ticari işletme olsa bile, sicilde ticari işletmenin mevcut olduğuna yönelik kayda güvenerek işlem yapan kişi korunmaktadır. Gerçeği yansıtmayan kayda rağmen, buna güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin korunması söz konusu olmaktadır. Aynı durum yeni TTK m.12, f.3 (eTTK m.14, f.3) açısından da geçerlidir⁵³³.

Sicile güven ilkesinin söz konusu olduğu bir diğer özel durum ise, TTK m.214 (eTTK m.156) hükmü tacirler için getirilmiş olan TTK m.12 (eTTK m.14) hükmünü saklı tutmuştur. Dolayısıyla bir kollektif şirketin kurulduğu gazete, radyo, sirküler gibi yollarla ilan edilmiş veya ticaret siciline tescil edilmişse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı kollektif şirketin yokluğu ileri sürülemeyecektir. Yani burada da sicile güven ilkesi mevcuttur⁵³⁴.

Ticari temsilcinin yetkilerinin sınırı bakımından da sicile güven ilkesi olduğundan bahsedilebilecektir. Zira TBK m.549, f.3 (eBK m.452, f.2) uyarınca ticari temsilcinin yetkilerinin sınırlandırılması, ticaret siciline tescil ve ilan edilmedikçe üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir. Dolayısıyla sicilde sınırsız

---

⁵³² Arkan, s. 254; Kayıhan, s. 37; Bilge, s. 241; Yasaman, s. 10; Bahtiyar, İşletme, s. 175; Çetiner/Yüksel/Cengiz, s. 86; Gül, s. 79.

⁵³³ Bilge, s. 238-239; Gül, s. 77-78.

⁵³⁴ Bilge, s. 240.

yetkili olarak görünen ticari temsilciyle işlem yapan üçüncü kişilerin güvenleri korunacaktır⁵³⁵.

Son istisnai hüküm olarak kollektif ortaklığın TTK m.251, f.2 (eTTK m.193, f.2) uyarınca feshi usulen tescil ve ilan edilmedikçe, bütün ortakların üçüncü kişilere karşı sorumluluğu devam edecektir. Ayrıca yine kollektif şirkette, bir ortağın şirketten çıkması veya çıkarılması, TTK m.259, f.3 (eTTK m.201, f.3) uyarınca durumun sicile tescil ve ilandan itibaren geçerli olacaktır. Ayrıca TTK m.259, f.4 (eTTK m.201, f.4) uyarınca çıkan veya çıkarılan ortak, durumun tescil ve ilan edildiği tarihe kadar yapılan şirket işlemlerinden üçüncü kişilere karşı sorumludur. Dolayısıyla bu hususlar sicile tescil ve ilan edilmedikçe üçüncü kişiler açısından geçerli olmayacağı için, bunların sicile tescil edilmemesi halinde iyiniyetli üçüncü kişilerin sicile güvenerek yapmış olduğu işlemler geçerli olacaktır⁵³⁶.

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununa baktığımızda ise sicile güven ilkesi açısından açık bir düzenleme getirildiğini görmekteyiz. Ticaret sicili alanına ilişkin olarak yeni TTK ile getirilen en önemli yeniliklerden birisi olan “Görünüşe güven” kenar başlıklı TTK m.37 hükmüdür. Ticaret sicilinde güven ilkesinden bahseden bu hükme göre, *“Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur.”* Maddeden anlaşılacağı üzere, ticaret sicilinde yer alan kayıt ile ilan edilen husus arasında aykırılık bulunması halinde, aksi ispat edilene kadar ilan edilen durum dikkate alınacaktır. Buna göre ilan edilen durumun tescil edilenden farklı olduğunu öğrenen, bu farklılığın giderildiğini haber alan üçüncü kişi artık korunmayacaktır. Yani ticaret sicil hukukunda, görünüşe güven ilkesi kabul edilerek, ilan edilen hususlar önem arz etmektedir⁵³⁷.

Söz konusu bu düzenlemeye baktığımızda, yolsuz bir tescile dayanarak işlem yapan üçüncü kişinin korunup korunmayacağına ilişkin açıkça bir düzenleme

⁵³⁵ **Bilge**, s. 240; ; **Gül**, s. 79; **Kırca**, Ticari Mümessillik, s. 133-155.

⁵³⁶ **Bilge**, s. 241; **Karayalçın**, Tescilin Etkileri, s. 25; **Gül**, s. 79.

⁵³⁷ Bu konuya ilişkin Yargıtay 12. HD'nin 26.04.2010 tarihli ve E. 2009/28934, K. 2010/10257 sayılı kararı şu şekildedir: *“Borçlu şirkete ilişkin adres değişikliğinin ticaret sicile tescili ve ilanının, borçluya gönderilen ödeme emrinin bila tebliğ dönmesinden sonra yapıldığı anlaşıldığından, bu durum iyiniyetli üçüncü kişileri bağlamaz. Dolayısıyla yapılan tebligat. 7201 Sayılı Kanun'un 35. maddesine uygun bulunmaktadır. O halde mahkemece şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir (www.kazanci.com, E.T: 24.04.2014).*

yapılmadığı görülmektedir⁵³⁸. Yani tapu sicilindeki gibi bir sicile güven ilkesinden bahsetmek mümkün olmayacaktır⁵³⁹. Ancak burada şu noktanın önemle vurgulanması gerekmektedir ki; TTK m.35, f.3 uyarınca tescil edilen hususular kanun veya TSY’de aksine hüküm olmadıkça ilan edilecektir. Dolayısıyla burada sicildeki kaydın yolsuz olup olmadığı veya bu kayda güvenen üçüncü kişilerin güvenlerinin korunup korunmayacağına çok fazla önemi kalmamıştır. Çünkü bütün sicil kayıtları aksine hüküm yoksa sicil gazetesinde ilan edilecektir. O halde TTK m.37 hükmünde ilana güvenin korunmasına yönelik getirilen düzenleme, ticaret sicilinde ilanın büyük önem arz ettiğini göstermektedir. Bu yüzden de ilana güvenin korunması ticaret sicili açısından öncelik arz etmektedir⁵⁴⁰.

O halde 6102 sayılı yeni TTK m.37 hükmü ile önemli bir değişiklik gerçekleştirilmiş ve tapu sicilindeki sicile güven ilkesinin ticaret sicili bakımından geçersiz olduğunu kabul edilmiştir. Bunun sebebi ise, ticaret sicil kayıtlarının kural olarak açıklayıcı nitelikte olması ve ticari işletmeler üzerindeki mülkiyet durumunun belirlenmesinde, ticaret sicil kayıtlarının, tapu sicil kayıtlarının aksine tek başına yeterli olmamasıdır⁵⁴¹. Bu yüzden de üçüncü kişilerin ticaret sicilindeki kayıtlı hususa değil de, ilan edilen hususa güvenerek işlem yapabilecekleri belirtilmiştir⁵⁴².

2. Şartları

Ticaret sicili alanında geçerli olan görünüşe yani ilana güven ilkesinden bahsedebilmemiz için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Burada görünüşe güven ilkesine ilişkin bu şartların neler olduğunu açıklamaya çalışacağız.

a. Ticaret Siciline Tescil ve İlan Yapılmış Olmalı

Türk Ticaret Kanunu m.37’de ifade edilen “görünüşe güven” ilkesinden bahsedebilmek için, ilk olarak ticaret siciline tescilin yapılmış olması gerekmektedir. Ancak burada tescil edilen hususun tescili gerekli olan hususlardan olması gerekmektedir. Aksi halde daha önce de ifade edildiği üzere, tescili lazım olmadığı halde ticaret siciline tescil edilmiş olan hususların üçüncü kişilere karşı herhangi bir

⁵³⁸ Bu hususun eleştirisi için bkz. **Okutan**, s. 9.

⁵³⁹ **Kayar**, Ticari İşletme, s. 200-201; **Ayhan**, s. 45; **Bilgili/Demirkapı**, Ticaret Bilgisi, s. 109-110; **Bilgili/Demirkapı**, s. 164-165; **Baktır**, s. 93.

⁵⁴⁰ **Arkan**, s. 253, dñn. 1; **Yasaman**, s. 11; **Yanlı**, s. 98; **Berzek**, s. 68; **Bozer/Göle**, s. 220; **Bahtiyar**, İlan, s. 5; **Yanlı/Akın**, s. 22-23.

⁵⁴¹ **Kayar**, s. 147; **Kayar**, Ticari İşletme, s. 201.

⁵⁴² **Arkan**, s. 254, dñn. 1; **Ayhan**, s. 45; **Kayıhan/Yasan**, s. 130; **Dedeğaç**, s. 45; **Yanlı/Akın**, s. 23.

hüküm ve sonuç doğurması mümkün değildir. Dolayısıyla sicile tescili gerekli olmayan bir hususun tescil edilmiş olası halinde, TTK m.37 hükmü uygulama alanı bulmayacaktır⁵⁴³. Başka bir ifade ile tescili lazım olmadığı halde tescil edilen durum söz konusu olduğu durumda, sicil kaydı ile ilan arasında aykırılık bulunması halinde, ilan kaydının dikkate alındığı bu kural uygulanmayacaktır.

Ticaret siciline kayıt yapılmış olması ilana güven açısından yeterli olmayacaktır. Bunun dışında sicile kaydedilen hususların sicil gazetesinde ilan edilmiş olmaları da gerekmektedir. Hangi hususların sicil gazetesinde ilan edileceği TTK m.35, f.3 hükmünde açıkça düzenlenmiştir. Buna göre tescil edilen hususlar, kanun veya TSY’de aksine hüküm bulunmadıkça ilan olunacaktır. Dolayısıyla TTK m.37 hükmü uyarınca görünüşe güven ilkesinin uygulanabilmesi için sicile tescili yapılan hususların mutlaka sicil gazetesinde ilan edilmesi gerekmektedir⁵⁴⁴.

b. Tescil ile İlan Arasında Farklılık Olmalı

Görünüşe güven ilkesi açısından gerekli olan ikinci şart ise, ticaret siciline yapılan tescil işlemi ile sicil gazetesinde ilan edilen durum arasında farklılık bulunmasıdır. Zira bu husus TTK m.37 hükmünde “*Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması halinde...*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu yüzden tescil ve ilan edilen arasında farklılık bulunmadığı takdirde, yani her ikisi de aynı şeyi ifade ettiği olasılıkta, görünüşe güven ilkesini uygulama imkânı kalmayacaktır.

Burada tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında söz konusu olan aykırılık çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bu çerçevede, tescili gereken bir hususun ticaret siciline doğru olarak tescil edilmesine rağmen, ilanının yanlış yapılması durumunda görünüşe güven ilkesi uygulama alanı bulacaktır⁵⁴⁵. Örneğin, K açmış olduğu ticari işletmesini kendi adına ticaret siciline tescil ettirmiş ancak sicil gazetesinde ticari işletmenin H’ye ait olduğu ilan edilmişse, görünüşe güven ilkesi uygulanacaktır. Buna göre TTK m.37 uyarınca ilana güvenerek H ile işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişiler korunacaktır. Aynı durum tam tersi bakımından da

⁵⁴³ **Yasaman**, s. 11; **Gül**, s. 81. Ayrıca bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.37’ye İlişkin Madde Gerekeçesi.

⁵⁴⁴ Ancak TTK m. 35, f.3 hükmünün bu haliyle oldukça sınırlı bir olasılığa sahip olduğuna ilişkin bkz. **Bahtiyar**, İşletme, s. 176. Buna karşılık aksi yönde görüş için bkz. **Arkan**, s. 254.

⁵⁴⁵ **Arkan**, s. 254.

geçerlidir. Yani tescil kaydının yanlış olduğu, ilan dilen hususun ise gerçeği yansıttığı durumda da, ilana güven söz konusu olacaktır.

Bunun dışında TTK m.37 hükmünün kapsamına, tescil yapılmamış olduğu halde yanlışlıkla ilanın yapılmış olması durumu da girecektir⁵⁴⁶. Zira TTK m.37 hükmü, yanlış yapılan ilana sonuç bağlamaktadır. Yanlış yapılan ilanda yer alan hususun ticaret siciline tescil edilip edilmemesinin herhangi bir önemi bulunmamaktadır⁵⁴⁷. Örneğin A'nın ticari temsilcisi olarak B atanmış, ancak bu durum sicile tescil edilmemiştir. Sicile tescil edilmemiş olmasına rağmen sicil gazetesinde A'nın ticari temsilcisi olarak C'nin ilan edildiği durumda görünüşe güven ilkesi geçerli olacaktır. Dolayısıyla da C'nin ticari temsilci olduğunu düşünerek onunla işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişiler korunacak ve A, C'nin yapmış olduğu bu işlemlerden sorumlu olacaktır.

Ayrıca burada ticaret siciline yapılmamış olan tescilin, gerekli olup olmamasının herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Yani tescili gerekli olduğu halde tescil edilmemiş ancak yanlışlıkla ilan edilmiş olan hususlar TTK m.37 hükmünün kapsamına girdiği gibi, tescili gerekli olmadığı için tescil edilmemiş ancak yanlışlıkla ilan edilmiş olan hususlar da girmektedir⁵⁴⁸.

c. Üçüncü Kişi İyiniyetli Olmalı

Ticaret sicilinde görünüşe güven ilkesinin söz konusu olabilmesi için üçüncü kişinin iyiniyetli olması gerekmektedir. Yani üçüncü kişi, sicil gazetesinde ilan edilen hususun aslında gerçek olmadığını, ticaret siciline tescil edilen husus ile ilan edilen husus arasında farklılık olduğunu ve asıl doğru olan hususun sicildeki kayıt olduğunu bilmemesi gerekir. Başka bir ifadeyle, ilan edilen durumun gerçeğe aykırı olduğunu ve sicile tescil edilen kaydın gerçek durumu yansıttığını bilen üçüncü kişi kötüniyetli olarak kabul edilecektir. Zira bu husus TTK m.37'de “...*tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece...*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu yüzden de kötüniyetli olan üçüncü kişi TTK m.37 hükmünde belirtilen görünüşe güven ilkesinden yararlanamayacaktır. Görüldüğü üzere bu maddede üçüncü kişilerin sadece gerçek durumu “bilmelerine” sonuç bağlanmıştır.

⁵⁴⁶ Arkan, s. 254, dñn. 2; Yanlı, s. 99.

⁵⁴⁷ Yanlı, s. 99.

⁵⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.37'ye İlişkin Madde Gerekçesi.

Burada Şu soru akla gelebilir: Üçüncü kişinin iyiniyetli olması açısından, gerçek durumu bilmemesi yeterli midir? Yoksa gerçek durumu bilmesi gerekmemesi de yeterli midir? Kanımızca burada sicil gazetesinde yanlış yapılan ilana güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin gerçek durumu bilmeyen bir kişi olması gerekmektedir. Bunun dışında üçüncü kişinin gerçek durumu bilmesi gerekmemesi üçüncü kişinin iyiniyetli olması açısından yeterli deđildir⁵⁴⁹. Burada ilana güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin müspet vukufu⁵⁵⁰ aranacaktır.

Bunun dışında üçüncü kişi kavramına tescil yapılan kişinin iŐletmesindeki yönetici ve ortakların, “üçüncü kişi” terimine dâhil olmadığı belirtilmiŐtir⁵⁵¹. Dolayısıyla tescil yapılan kişinin iŐletmesindeki yönetici ve ortaklar, TTK m.37 hükmünden yararlanamayacaklardır⁵⁵².

3. Sonuçları

Yukarıda belirtilen Şartların gerçekleşmesi halinde TTK m.37 hükmünde düzenlenmiş olan görünüşe güven ilkesi uygulama alanı bulacaktır. Yani tescil edilen durum ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunduğu durumlarda, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunacaktır. Görldüğu üzere burada sicile güven değil, ilana güven söz konusu olmaktadır.

Gerçekten de sicile güven ilkesinin ticaret sicili alanına geçerli olup olmadığının 6762 sayılı eTTK zamanında tartışma konusu olduğunu ve bu konuda yasal bir düzenlemenin bulunmadığını belirtmiştik. Ancak 6102 sayılı TTK m.37 hükmü ile sicil hukukunda güven ilkesi yasal bir dayanak bulmuŐtur. Bu madde hükmü ile ticaret sicilinde görünüşe güvenin, yani ilana güvenin geçerli olacağı kabul edilmiştir. Dolayısıyla tapu sicilindeki gibi, sicil kayıtlarına dayanarak işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişinin, sicil kaydına olan güvenleri korunmayacaktır. Yani

⁵⁴⁹ Buna karşılık ARKAN’a göre, ilan edilen duruma güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin, gerçek durumu bilmeyen ve bilmesi gerekmeyen bir kişi olması gerekmektedir. Bu konuda bkz. **Arkan**, s. 254.

⁵⁵⁰ **Kayar**, s. 158; **Kayar**, Ticari İŞletme, s. 202; **Ayhan**, s. 35; **Yasaman**, s. 11; **Gül**, s. 82. KENDİGELEN’e göre, TTK m.36, f.4 hükmünde hatalı olarak müspet vukuf kavramına veda edilip, üçüncü kişiler açısından “bilmesi gerekmeye” de sonuç bağlanırken, TTK m.37’de tekrar müspet vukuf kavramına merhaba denilmesi kanunun kendi içerisinde tutarsız bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir (**Kendigelen**, s. 72; **Kayar**, TTK Tasarısı, s. 367; **Ayhan**, s. 35).

⁵⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. TTK m.37’ye İlişkin Madde GerekeÇesi.

⁵⁵² **Poroy/Yasaman**, s. 218. Aynı Şekilde tacirin de, sicildeki kayıtlardan farklı olarak yapılan ilandan yararlanamayacağına ilişkin olarak bkz. **Yanlı**, s. 99.

ticaret sicilindeki kayda güvenerek işlem yapan üçüncü kişilerin iyiniyetlerinin korunması mümkün değildir. Buna karşılık sicildeki kayıt ve ilan edilen husus arasında aykırılık olması halinde ilana güvenerek işlem yapan üçüncü kişilerin iyiniyetleri korunacaktır. Örneğin, A açmış olduğu ticari işletmesini kendi adına ticaret siciline tescil ettirmiş ancak sicil gazetesinde ticari işletme B adına ilan edilmiş ise, ticari işletmenin B'ye ait olduğu yönündeki ilana güvenerek B ile hukuki işlemde bulunan üçüncü kişi Ü'nün yapmış olduğu işlem geçerli olacaktır. Yani sicil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık söz konusu olan bu durumda, ilan edilen durumun gerçek olduğuna inanan ve bu doğrultuda işlem yapan Ü'nün iyiniyeti korunacaktır. Buna karşılık ticari işletmenin asıl sahibi olan A ise, Ü'nün gerçek durumu bildiğini, işletmenin B'ye ait olmadığını bildiğini ispat ederse, B ile Ü arasında yapılan sözleşme A açısından hüküm ve sonuç doğurmayacaktır.

Sonuç olarak ticaret sicil alanında, tapu sicilindeki veya gemi sicilindeki gibi bir sicile güven ilkesi bulunmamaktadır. Buna karşılık sicil kayıtları ile ilan edilen durum arasında fark olması halinde ise, ilana güvenerek işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişilerin güvenleri korunmuştur⁵⁵³. Ancak ilana güvenerek işlem yapan üçüncü kişilerin, ilan edilen hususun gerçeği yansıtmadığını bildikleri ispat edildiği takdirde, ilana güvenleri korunmayacaktır.

---

⁵⁵³ **Kayar**, Ticari İşletme, s. 202; **Karahan**, s. 130; **Arkan**, s. 254; **Çeker**, s. 117-118; **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 184; **Yasaman**, s. 10-11.

SONUÇ

Ticari hayatı ilgilendiren konularda, üçüncü kişilerin bilgilendirilmesi amacıyla hukuki öneme sahip bazı bilgilerin ve işlemlerin kaydedildiği, devletin yetkili makamlarının denetimi ve gözetimi altında tutulan ve herkes tarafından incelenebilen resmi nitelikteki sicile, ticaret sicili denilmektedir.

Ticaret sicili TTK m.24, f.1 hükmü uyarınca, Gümrük ve Ticaret bakanlığının denetim ve gözetiminde ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde kurulacak ticaret sicil müdürlükleri tarafından tutulur. 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK ile artık ticaret sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması öngörülmüştür. Ancak henüz yeterli alt yapı oluşturulmadığından, şu anda sicil kayıtları elektronik ortamda tutulamamaktadır. Ancak ticaret sicilinin en önemli niteliğinden olan aleniyetin (açıklık) sağlanması açısından, bir an önce sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması sağlanmalıdır.

6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak ticaret sicilinin, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının denetim ve gözetim yetkisi altında tutulacağı açıkça ifade edilmiştir (6102 sayılı TTK m.24, f.1). Yine eTTK'da 559 sayılı KHK ile kaldırılan sicil kayıtlarının tutulmasından doğan zararlardan devletin sorumluluğu, 6102 sayılı yeni TTK ile tekrar yürürlüğe girmiştir. Böylece ticaret sicil kayıtlarının tutulmasından dolayı ortaya çıkacak zararlardan devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur.

Ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde bulunan ticaret sicil müdürlükleri tarafından tutulan ticaret sicilinde, tescil, tadil, terkin ve geçici tescil olmak üzere dört tür işlem yapılmaktadır. Kurak olarak, tescil, tadil ve terkin işlemleri talep üzerine yapılmaktadır. İstisnai bazı hallerde resen tescil veya mahkeme ya da iflas dairesinin emri ile bu işlemlerde yapılabilmektedir. Bunun dışında TTK m.32, f.4 hükmü uyarınca, çözümü mahkeme kararına bağlı bulunan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlarda, ilgili kişinin talep etmesi halinde, sicil müdürü geçici tescil işlemi yapacaktır. Ancak üç ay içinde mahkemeye başvurduklarını ya da aralarında anlaşmalarını ispat etmezlerse, geçici tescil resen silinecektir.

Türk Ticaret Kanunu m. 35, f.3 hükmü uyarınca, sicile kaydedilen her husus, Kanunda veya TSY'de aksine hüküm bulunmadıkça ilan olunacaktır. Bu ilan Ankara'da çıkarılan TTSG'de yapılmaktadır. Sicil kayıtlarının ilan edilmesindeki amaç, ticaret sicilinde aleniyet ilkesinin en üst seviyeye çıkarılmasıdır. Ancak belirtmek gerekir ki, TTSG, bu amacın gerçekleşmesi için yetersizdir. Zira Ankara'da çıkarılan bir gazetenin Türkiye'nin her yerine aynı anda ulaşması mümkün olmayabilir. Bu yüzden sicil kayıtlarından haberdar olmayan üçüncü kişilerin menfaatleri zedelenebilir. Bunu önlemek için mutlaka ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulması ve elektronik ortamda yayınlanması sağlanmalıdır.

Yukarıda belirttiğimiz sicil işlemlerinin yapılması neticesinde bazı hukuki etkiler ortaya çıkmaktadır.

Sicil kayıtları neticesinde ortaya çıkan ilk etki, yapılan hukuki işlemlere ilişkin olarak kendisini göstermektedir. Buna göre sicil kayıtları hukuki işlem üzerinde üç tür etki göstermektedir. Birinci hukuki etki, açıklayıcı (bildirici) etkidir. Açıklayıcı etkinin söz konusu olduğu durumlarda, sicile yapılan kayıt ile yeni bir hukuki durum ortaya çıkmamaktadır. Sicil kaydı, daha önce doğmuş olan hakkın varlığı veya değişikliğe uğrayan bir hususun değişikliğini veya sona eren bir hususun ortadan kalktığını gösteriyorsa açıklayıcı etki var demektir. Ticaret siciline yapılan kayıtlar kural olarak açıklayıcı etkiye sahiptir.

Buna karşılık istisnai olarak ticaret sicili kayıtlarının kurucu etkiye sahip olduğu görülmektedir. Hukuki işlem üzerinde ikinci etki olarak ortaya çıkan kurucu etki, sicile yapılan kayıt ile yeni bir hukuki durumun meydana gelmesi, yenilik doğurucu bir etki olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurucu etki ancak kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde söz konusu olmaktadır. Bu çerçevede ticaret unvanı ve işletme adının korunması için sicile yapılan tescil, ticari işletme rehni kurulması için yapılan tescil, ticaret şirketlerinin kurulması için yapılan tescil, esas sermaye artırımı veya azaltılması kararlarının sicile tescili, kuruluştan sonra 2 yıl içinde bir işletme veya aynın satın alınması halinde işlemin geçerli olması için yapılan tescil kurucu niteliktedir. Aynı şekilde 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak, 6102 sayılı yeni TTK'da düzenleme altına alınan ticari işletme devrinin geçerli olabilmesi için

yapılan tescil, TSY m.133, f.3 hükmü uyarınca kurucu etkiye sahip olacaktır. Bundan başka 6762 sayılı eTTK'da sadece birleşme ve tür değiştirme hüküm altına alınmışken, 6102 sayılı yeni TTK'da bu iki yapısal değişikliğe bölünme de eklenmiştir. Birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin alınan kararların ticaret siciline tescili de kurucu nitelik taşımaktadır.

Ticaret sicilinin hukuki işlem üzerinde ortaya çıkan üçüncü ve son etkisi ise düzeltici (onarıcı) etkidir. Aslında doktrinde çok fazla kabul görmeyen ve Yargıtay tarafından da reddedilen bu etkiye göre, sicile yapılan kayıt ile hukuki işlemdeki eksikliklerin düzeltildiği, tamamlandığı kabul edilmektedir. Bu etki için verilen klasik örnek, TTK m.353 gösterilmektedir. Sicile yapılan tescilden sonra artık anonim şirketin yokluğu ve butlanı istenemeyecektir. Ancak şartları bulunduğu takdirde, asliye ticaret mahkemesine fesih davası açılabilecektir.

Sicil kayıtları neticesinde ortaya çıkan ikinci etki, sicile konu işlemin tarafı olmamasına rağmen üçüncü kişiler açısından ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de ticaret siciline yapılan herhangi bir kayıttan dolayı, üçüncü kişiler bakımından bazı etkiler meydana gelmektedir. Bu çerçevede ilk olarak ticaret siciline yapılan kayıtlar, üçüncü kişiler açısından ne zaman hüküm ve sonuç doğuracaktır? Bu sorunun cevabı “zaman bakımından etki” olarak verilmektedir. Yani ticaret siciline yapılan bir kayıt, TTK m.36, f.1 hükmü uyarınca, TTSG'de ilan edildiği andan itibaren üçüncü kişiler açısından hüküm ifade etmeye başlayacaktır. Eğer sicile yapılan kayıtlar ilan edilmemişse, sicil kaydına konu olan husus, üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğurmayacaktır. Ancak belirtelim ki, TTK m.371, f.2 ve m. 571 hükümleri, TTK m.36, f.1'deki bu düzenlemenin istisnası niteliğindedir.

Üçüncü kişiler açısından ortaya çıkan ikinci etki ise, “yer bakımından etki”dir. Yani sicile kaydedilen hususların, neredeki üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edeceği sorusunun cevabını, yer bakımından etki vermektedir. Buna göre sicil kayıtları nerede bulunursa bulunsun, bütün herkes için ilan edildiği andan itibaren hukuki sonuçlarını doğuracaktır. Üçüncü kişinin nerede bulunduğu herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Sicil kayıtları tüm Türkiye'de geçerli olacaktır. Ancak bu husus doğal olarak eleştirilmektedir. Zira görüldüğü üzere, gerek zaman bakımından etki gerekse yer bakımından etki açısından ilan büyük önem arz etmektedir. Buna

karşın yukarıda ifade edildiği üzere ilan, TTSG’de yapılmaktadır. TTSG’nin hem Ankara’da çıkıyor olması, hem de sınırlı sayıda basılıyor olması, bu gazetenin aynı anda Türkiye’nin dört bir yanına ulaşması imkansızdır. Zamanında ulaştırılmayan ve en büyük amacı aleniyeti en üst seviyeye çıkarmak olan TTSG, bu noktada yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla bu kayıtların elektronik ortamda yayınlanması veya tirajı daha yüksek bir gazetede yayınlanması daha uygun olacaktır.

Ticaret sicil kayıtlarının üçüncü kişiler üzerinde ortaya çıkan üçüncü etkisi olumlu (müspet) etkidir. TTK m.36, f.3 hükmü uyarınca kanuna uygun olarak sicile kaydedilen ve ilan edilen hususlar, üçüncü kişilerce biliniyor kabul edilmektedir. Yani eğer sicile kaydedilen ve ilan edilen bir husus var ise, bu hususun üçüncü kişiler tarafından bilindiği yönünde bir karine getirilmiştir.

Üçüncü kişiler açısından ortaya çıkan dördüncü ve son etki ise olumsuz (menfi) etkidir. TTK m.36, f.4 hükmü uyarınca tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip te, ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Görüldüğü üzere bu madde hükmünde üçüncü kişi yararına bir karine getirilmiştir. Burada 6762 sayılı eTTK döneminde, sicile kaydedilmeyen veya kaydedilip de ilan edilmeyen hususu bildikleri ispat edilirse, söz konusu hususlar üçüncü kişilere karşı ileri sürülebiliyordu. Yani sadece müspet vuküfları ispat edilirse, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmekteydi. Oysa ki, 6102 sayılı yeni TTK m.36, f.4 önemli değişiklik ile sadece “bilmeleri” değil, “bilmeleri gerektiği” ispat edildiği takdirde de, sicile kaydedilmeyen veya kaydedilip de ilan edilmeyen hususlar, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir.

Sicil kayıtları neticesinde ortaya çıkan üçüncü ve son etki ise, ispat hukuku açısından etki olarak karşımıza çıkmaktadır. Ticaret sicili, MK m.7 anlamında resmi sicil niteliğindedir. Resmi sicil olmasından dolayı ticaret sicilinde yer alan kayıtların doğru olduğuna yönelik bir karine getirilmiştir. Yani ticaret sicilinde yer alan kayıtlar ve bu kayıtların içerdikleri bilgiler, aksi ispat edilene kadar doğru kabul edilmektedir. Ancak buradaki karine mutlak değildir. Aksi her zaman ispat edilebilir. Ayrıca buradaki ispat için herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır. Ticaret sicil kayıtlarının

aksi, HMK m.201 ve m.204 hükümleri saklı kalmak kaydıyla her türlü delil ile ispat edilebilir.

6102 sayılı yeni TTK ile ticaret siciline getirilen en önemli yenilik olarak, TTK m.37 hükmünde düzenlenen “Görünüşe güven” ilkesi örnek gösterilebilir. Tapu sicilindeki aksine, “sicile güven” ilkesinin geçerli olmadığı ticaret sicilinde görünüşe güven ilkesi kabul edilmiştir. TTK m.37’de düzenlenen bu ilkeye göre, tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunursa, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunacaktır. Yani ticaret siciline yapılan kayıt ile ilan edilen husus arasında aykırılık bulunması halinde, ilan edilen durum önem arz etmektedir. İlan edilen hususa göre işlem üçüncü kişiler korunacaktır. Ancak burada eleştirilmesi gereken husus, TTK m.36, f.4’te üçüncü kişilerin “bilmeleri” değil, “bilmeleri gerekmesi”ne sonuç bağlanırken, TTK m.37’de tekrardan sadece “bilmeleri”ne sonuç bağlanması, iki madde arasında tutarsızlığı göstermektedir. Yani TTK m.36, f.4’te müspet vukuf yanında, bilmeleri gerekmesinin ispatı aranırken, TTK m.37’de sadece müspet vukufun ispatının aranması, çelişkiye neden olmaktadır. Bu çelişkinin giderilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede TTK m.37 hükmüne de “bilmeleri gerektiği” ibaresinin eklenmesi düşünülebilir.

KAYNAKÇA

Akıntürk Turgut/**Karaman** Derya Ateş, Medeni Hukuk, 6098 Sayılı Yeni Borçlar Kanununa Uyarlanmış 18. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013.

Akipek Jale G./**Akıntürk** Turgut, Eşya Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul 2009.

Alışkan Murat, “Ticaret Sicil Memurunun Anonim Şirket Ana Sözleşmesini ve Genel Kurul Kararlarını Denetlemesi”, LEGAL Hukuk Dergisi, Yıl 5, S. 50, Şubat 2007, s. 443-454.

Altaş Soner, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicil Müdürlüğü Personelinin Hukuki ve Cezai Sorumluluklarının Değerlendirilmesi”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 81-90.

Altaş Soner, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler Karşılaştırmalı, Açıklamalı, Örnekli, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

Altaş Soner, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler Karşılaştırmalı, Açıklamalı, Örnekli, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

Altuğ Osman/**Ayboğa** Hanifi, Örneklerle Uygulamalı Şirket Kuruluşları, Yasa Yayınları, Ağustos 1992.

Ansay Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Beşinci Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara 1975.

Antmen Alpay, Ticari İşletme Rehni, Yetkin Yayınları, Ankara 2001.

Arıcı M. Fatih, Ticari İşletmenin Aktif ve Pasifi İle Devri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.

Arkan Sabih, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na İlişkin Değerlendirmeler”, Konferans-Bildiriler-Tartışmalar, 13-14 Mayıs 2005, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, s. 43-60.

Arkan Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 6335 sayılı Kanun’la Değişik Türk Ticaret Kanunu’na Göre Hazırlanmış 17. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2012.

Arslanlı Halil, Kara Ticaret Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1959.

Aslan İ. Yılmaz, Ticaret Hukuku Dersleri, 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Şubat 2014.

Ayan Mehmet, Eşya Hukuku I, Zilyetlik ve Tapu Sicili, Güncelleştirilmiş 6. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya 2012.

Aybay Aydın/Hatemi Hüseyin, Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Aydın Fazıl, En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler, Bilge Yayınevi, Ankara 2013.

Aydın Fazıl, En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Limited Şirketler, Bilge Yayınevi, Ankara 2013.

Aydın Alihan, “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanunu’na Ticari İşletme Kavramı ve Ticari İşletmenin Hukuki İşlemlere Konu Olması”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 9-20.

Aydın Sema/Kaplan Hasan Ali/**Kalyon** Arzu Şen, “Ticari İşletme Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları”, GÜHFD, C. XVII, , S. 1-2, Yıl. 2013; s. 229-260.

Aydoğan Fatih, Tek Kişi Ortaklığı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Ayhan Rıza, “Ticari İş-Ticari İşletme-Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet”, EÜHFD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan), C. XVI, S. 3-4, Aralık 2012, s. 31-53.

Ayhan Rıza/**Özdamar** Mehmet /**Çağlar** Hayrettin, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, Tamamen Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

Bahtiyar Mehmet, Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, Beta Yayınevi, İstanbul 2001.

Bahtiyar Mehmet, “Ticaret Sicili”, Makaleler II, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, s. 37-43.

Bahtiyar Mehmet, “Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi”, Makaleler I, Beta Yayınevi, İstanbul 2008.

Bahtiyar Mehmet, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili İle Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, Makaleler II, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, s. 177-209.

Bahtiyar Mehmet, “Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanununun Ticari İşletme Devri Konusunda Getirdikleri”, Legal Hukuk Dergisi, Yıl. 9, S. 106, Ekim 2011, s. 3889-3910.

Bahtiyar Mehmet, 6335 Sayılı Kanun İle Yeni TTK’da Yapılan Değişiklikler ve İşletmeler/Şirketler İçin TTK’ya Uyum Takvimi”, Beta Yayınevi, Eylül 2012.

Bahtiyar Mehmet, “6102 Sayılı TTK’da Ticaret Siciline Tescil Yanında İlanı da Gereken Hususlar Sorunu (m.35/3)” REGESTA, C. 3, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2013, s. 3-14.

Bahtiyar Mehmet, Ticari İşletme Hukuku Ders Notları Soru Örnekleri, Yeni TTK’ya Uyarlanmış 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2013.

Bahtiyar Mehmet, Ortaklıklar Hukuku-Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler-Soru Örnekleri, Yeni TTK’ya Göre Yazılmış Güncellenmiş 8. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.

Baktır Selma, Ticari İşletme Hukuku, Fakülteler Kitabevi Barış Yayınları, İzmir 2000.

Bal Seniha, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler Hukuku El Kitabı, Temmuz 2013.

Battal Ahmet, “Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi”, BATİDER, C. XIX, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Haziran 1997, s. 81-101.

Battal Ahmet, Şirketler Hukuku, Gazi Kitabevi, Şubat 2005.

Battal Ahmet, Ticari İşletme Hukuku (Ticaret Hukukunun Temel Kavramları), Gazi Kitabevi, Eylül 2007.

Berzek Ayşe Nur, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013.

Bilge Mehmet Emin, Ticaret Sicili, Beta Yayınevi, İstanbul 1999.

Bilge Mehmet Emin, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, EÜHFD, C. III, S. 1, 1999, s. 23-273.

Bilge Mehmet Emin, “Tacir Sifatının Sona Ermesi”, Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul 2002, s. 175-196.

Bilge Mehmet Emin, “Ticaret Sicil İşlemlerinde “İlgililer” Kavramı”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 363-376

Bilgili Fatih/**Demirkapı** Ertan, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2013.

Bilgili Fatih/**Demirkapı** Ertan, Şirketler Hukuku, 9. Basım, Dora Yayınları, Bursa 2013.

Bilgili Fatih/**Demirkapı** Ertan, Ticaret Hukuku Bilgisi (Ticari İşletme-Şirketler-Kıymetli Evrak), 5. Baskı, Dora Yayınları, Eylül 2013.

Bilgili Fatih/**Demirkapı** Ertan, Şirketler Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Dora Yayınları, Şubat 2014.

Bilginin Şevket Memedali, Ticaret Hukuku Prensipleri-Birinci Cilt-Ticaret ve Tüccar, Üçüncü Bası, Duygu Matbaası, İstanbul 1950.

Bozer Ali/**Göle** Celal, Ticari İşletme Hukuku, İkinci Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2013.

Büyükyaka Cüneyt, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Şirketlerin Bölünme ve Birleşme İşlemlerinin Hukuki Prosedürü”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 79-138.

Çağa Tahir, Deniz Ticaret Hukuku I, 10. Baskı, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 1995.

Çağlar Hayrettin, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltılması, Turhan Kitabevi, Ankara 2010.

Çağlar Hayrettin/**Özdamar** Mehmet, “Ticaret Unvanının Korunması”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 2, 2006, s. 119-150.

Çeker Mustafa, “Ticaret Şirketlerinin Genel Hükümleri ve Yeniden Yapılandırılmaları”, EÜHFD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan), C. XVI, S. 3-4, Aralık 2012, s. 99-120.

Çeker Mustafa, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku (Ticari İşletme Hukuku-Şirketler Hukuku-Kıymetli Evrak Hukuku, 6335 Sayılı Kanuna Göre Yenilenmiş 6. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2013.

Çelik Aytekin, Ticaret Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Şubat 2013.

Çetiner Selma/**Yüksel** Armağan Ebru Bozkurt/**Cengiz** Ali, Ticaret Hukuku (Ticari İşletme Hukuku-Şirketler Hukuku-Kıymetli Evrak Hukuku, Detay Yayıncılık, Ankara 2014.

Çevik Orhan N., ”Ticaret Sicil İlanları Üzerine Bir İnceleme”, BATİDER, C. IX, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Haziran 1977, s. 135-152.

Çevik Orhan Nuri, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.

Dedeoğaç Ender, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1. Kitabına İlişkin Görüşlerim, Ankara Barosu, Koza Yayıncılık, Ankara 2012.

Deliduman Seyithan /**Acar** Serdar, ”Elektronik Ortamdaki Ticaret Sicil İşlemleri ve MERSİS”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 35-46.

Demirkapı Ertan, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Ticari temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi” DEÜHFD, C. 12, Özel S. 2010, s. 795-872.

Demir Koray, “Ticari İşletmenin Devrinde Yeni Dönem: Eski ve Yeni Sorunlar”, İÜHFD, C. LXXI, S. 2, Yıl. 2013, s. 103-120

Doğan Murat, “Teslime Bağlı Olmayan Sicilli Motorlu Taşıt Rehni”, EÜHFD, C. XII, S. 3-4, 2008, s. 181-207.

Doğan Ali Abdullah, Sermaye Şirketleri Rehberi, Adalet Yayınevi, Ankara 2007.

Doğanay İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Cilt-Madde 1-419, 4. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2004.

Domaniç Hayri, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, Dördüncü Bası, Temel Yayınları, İstanbul 1988.

Domaniç Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, Temel Yayınları, İstanbul 1988.

Domaniç Hayri/**Ulusoy** Erol, Ticaret Hukukunun Genel Esasları TTK Tasarısı ve Gerekçeleri ile Birlikte, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 5. Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2007.

Dural Mustafa/**Öğüz** Tufan, Türk Özel Hukuku, Kişiler Hukuku, C. II, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013.

Edgü Ekrem, Ticaret Hukuku, C. I, Umumi Hükümler, Sevinç Matbaası, Ankara 1964.

Ercan Tayfun, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği başlıca Yenilikler ve Mali Hukuka Etkileri, Adalet Yayınevi, Ankara 2012.

Erdem Ercüment, "Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Devri", Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, C.II (Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, Özel Sayı 2013), s. 987-1017.

Erdoğan Abdullah, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi", GÜHFD, C. XVII, S. 3, Yıl. 2013, s. 39-60.

Erem Turgut S., Ticaret Hukuku Prensipleri-Cilt 2-Ticaret Şirketleri, Hilal Matbaacılık, İstanbul 1969.

Erem Turgut S., Ticaret Hukuku Prensipleri-Cilt I-Ticari İşletme, Hilal Matbaacılık, İstanbul 1971.

Eren Fikret/**Başpınar** Veysel, Toprak Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2007.

Eriş Gönen, Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C.I, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

Eriş Gönen, Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. II, Seçkin Yayıncılık, Mart 2013.

Eriş Gönen, Gerekçeli-Açıklamalı-İçtihatlı 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. III, Seçkin Yayıncılık, Mart 2013.

Ertan N. Füsün Nomer (**Ülgen** Hüseyin / **Teoman** Ömer / **Helvacı** Mehmet/**Kendigelen** Abuzer / **Kaya** Arslan); Ticari İşletme Hukuku, Birinci Basıdan Üçüncü (Tıpkı) Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.

Ertas Şeref, “Ticari İşletme Rehni”, DEÜHFD (Prof. Dr. İrfan Baştuğ Armağanı), C. 7, Özel Sayı. 2005, s. 39-50.

Ertas Şeref, Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 10. Baskı, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, İzmir 2012.

Ertas Şeref, “Tescilli Taşınır Rehinleri”, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, C. II (Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, Özel Sayı 2013), s. 1155-1183.

Erten Ali, “İyiniyetin Korunmadığı Hukuki Durumlar”, Prof. Dr. H. C. Oğuzoğlu’na Armağan, Sevinç Matbaası, Ankara 1972.

Erten M. Ali, Bankacılık Uygulamasında Ticari İşletme Rehni, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2001.

Gezmiş Şeyma/**Başaran** Mustafa, 6335 Sayılı Kanunla Değişik Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Limited Şirketler Rehberi, Bilge Yayınevi, Ankara 2012.

Gezmiş Şeyma/**Başaran** Mustafa, 6335 Sayılı Kanunla Değişik Yeni 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler Rehberi, Bilge Yayınevi, Ankara 2012.

Göktürk Kürşat, “Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşme Süreci ve Bazı Sorunlar”, GÜHFD, C. XVII, S. 1-2, Yıl. 2013, s. 631-662.

Gözler Kemal, İdare Hukuku, C. I, İkinci Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2009.

Gül, Cengiz Pozitif ve Normatif Hukuk Açısından Ticaret Siciline İtimat Prensibi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1996.

Güney Necla Akdağ, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin ve Sözleşme Değişikliğinin Tescili ve Tescilin Etkileri”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 39-58.

Güney Necla Akdağ, Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili, İTO Yayınları, İstanbul 2011.

Güney Necla Akdağ, 6102 Sayılı TTK Kapsamında Yönetim Kurulu Üyelerinin Temsil Yetkilerinin Sınırları ve Ultra Vires Teorisi, İstanbul 2012.

Haznedar İbrahim Murat, Ticari İşletme Rehni ve Paraya Çevrilmesi, Legal Yayıncılık, İstanbul 2008.

Haznedar İbrahim Murat, “Ticari İşletme Rehni”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 149-159.

Hırş Ernest, Ticaret Hukuku Dersleri, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Üçüncü Bası, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1948.

İmregün Oğuz, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989.

İmregün Oğuz, Kara Ticaret Hukuku Dersleri (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak), Onüçüncü Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005.

Kaner İnci Deniz, Deniz Ticaret Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005.

Kağıtçıoğlu Mutlu, Anonim Şirketlerde Kısmi Bölünme (6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre), XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.

Karaege Özge, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Unvanının Özel Olarak Korunması (Özellikle Yeni TTK m.52; Eski TTK m.54)”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VI, S. 1-2, Seçkin Yayıncılık, Kayseri, 2011, s. 1-32.

Karahan Sami, “Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi”, Prof. Dr. Şakir Berki’ye Armağan, Konya 1996, s. 119-130.

Karahan Sami, Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 25. Baskı, Mimoza Yayınları, Eylül 2013.

Karahan Sami (Edit), Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, 2. Baskı İstanbul 2013.

Karayalçın Yaşar, Ticaret Hukuku I. Giriş-Ticari İşletme, Üçüncü Baskı, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara 1968.

Karayalçın Yaşar, Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri, BATİDER, , C. VIII, S. 2, Türkiye İş Bankası Vakfı, Aralık 1975, s. 1-29

Karayalçın Yaşar, “Esasa Sermayenin Artırımında İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Hukuki Durumu”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar X, 9 Nisan 1993, Ankara, s. 96-104

Karlı Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2012.

Kaya Arslan, Karşılaştırmalı-Notlu Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, Beta Yayınevi, İstanbul 2012.

Kaya Mustafa İ., “Ticaret Sicilinin Elektronik Ortamda Tutulması”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2008, s. 67-99.

Kayar İsmail, “Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili”, Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul 2002, s. 479-494.

Kayar İsmail, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili, Ticari Defterler ve Cari Hesap Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, YÜHFD, C. II, S. I, 2005, s. 353-381.

Kayar İsmail, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2013.

Kayar İsmail, Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

Kayıhan Şaban, Ticari İşletme Rehni, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1996.

Kayıhan Şaban, “Ticaret Sicil Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı”, EÜHFD, C. XI, S. 3-4, 2007, s. 357-382.

Kayıhan Şaban/**Yasan** Mustafa, Ticari İşletme Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Mart 2013.

Kendigelen Abuzer, “Anonim Şirkette Dönüşüm İçin Yapılması Gereken İşlemler”, Makalelerim, Cilt I: 1986-2001, İkinci Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 124-145.

Kendigelen Abuzer; Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Değişiklikler İşlenmiş ve Güncellenmiş 2. Bası, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.

Kırca İsmail, “Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescilli Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi”, BATİDER, C. XVII, S. 3, Türkiye İş Bankası Vakfı, Haziran 1994, s. 149-158.

Kırca İsmail, Ticari Mümessillik, Yetkin Yayınları, Ankara 1996.

Kırca İsmail (**Manavgat Çağlar/Çelik** Feyzan Hayal Şehirali), Anonim Şirketler Hukuku Cilt 1, Temel Kavramlar ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, 2013 Eylül.

Kubilay Huriye/**Göksoy** Yaşar Can/**Ayan** Özge/**Yıldırım** Ali Haydar, Türk Ticaret Kanunu (Ticari İşletme Md. 1-135) İçtihatlar ve İsviçre Federal Mahkemesi Kararları, C. 1, Beta Yayınevi, Eylül 2004.

Kumkale Rüknettin, Limited Şirketler, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.

Kumkale Rüknettin, Anonim Şirketler, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.

Kumkale Rüknettin, Şirket Kuruluşu ve İşleyiş rehberi, Son Mevzuata Göre Değiştirilmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.

Kurt Ekrem, “Motorlu Araç Mülkiyetinin Devri, Tescili Ve Harici Devirler”, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, C.II (Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, Özel Sayı 2013), s. 1857-1930.

Mimaroğlu Sait Kemal, Ticaret Hukuku-Birinci Cilt-İşletme Hukuku, Genişletilmiş İkinci Baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1970.

Moroğlu Erdoğan, Anonim Ortaklıklarda Esas Sermaye Artırımı, Güncelleştirilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2003.

Moroğlu Erdoğan, Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Güncellenmiş Genişletilmiş 6. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.

Moroğlu Erdoğan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler) Değerlendirme ve Öneriler, 7. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.

Moroğlu Erdoğan/**Kendigelen** Abuzer, İctihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, Tümü İle Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2010.

Oğuzman M. Kemal/**Barlas** Nami, Medeni Hukuk, 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Oğuzman Kemal/**Seliçi** Özer/**Özdemir** Saibe Oktay, Eşya Hukuku, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 15. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2012.

Okutan Gül, “Ticaret Sicili”, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 1997.

Ozanoğlu Hasan Seçkin, “Türk Medeni Kanunu’nun 940. Maddesinin II. Fıkrası (Motorlu Araç Rehni) Üzerine”, GÜHFD, C. 5, S. 1-2 (Haziran-Aralık 2001), s. 22-38.

Öğüz Zehra Şeker, “Sicile Kayıtlı Olmayan Gemi Mülkiyetinin İktisabı (Karar Tahlili)”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 635-639.

Özdamar Mehmet, “Ticaret Sicil Memurunun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu”, BATİDER, C. XXIII, S. 4, Türkiye İş Bankası Vakfı, Aralık 2006, s. 287-298.

Özdamar Mehmet, “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 47-60.

Özkan Hasan, “Yeni Türk Ticaret Yasasına Göre Ticaret Sicil Müdürlüğü ve İşlemleri”, REGESTA, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 57-81.

Özkorkut Korkut, “Ticaret Sicilinin Hukuka Aykırı Tutulmasından Doğan Zararlardan Devletin Sorumluluğu”, Ali Bozer’e Armağan, BATİDER, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 1998, s. 19-36.

Özşungur Fahri, Ticaret Sicili İşlemleri El Kitabı, Karahan Kitabevi, Ekim 2013.

Özşungur Fahri, Ticaret Sicil Uygulamaları ve Pratik Çözümleri, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.

Pekcanitez Hakan/**Atalay** Oğuz/**Özekes** Muhammet, Medeni Usûl Hukuku, 14. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.

Pekdiñcer Tamer, “Ticaret Sicili Açısından Merkez-Şube-Satış Mağazası Kavramları”, Fahiman Tekil Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 471-479.

Poroy Reha/**Yasaman** Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, 6102 Sayılı TTK Nazara Alınarak Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Poroy Reha/**Tekinalp** Ünal /**Çamoğlu** Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2005.

Pulaşlı Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı”, BATİDER, C. XXIII, S. 4, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2006, s. 35-90.

Pulaşlı Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Birleşmenin Temel Nitelikleri”, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan, II. Cilt, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 1329-1349.

Pulaşlı Hasan, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 13-38.

Pulaşlı Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Göre Şirketler Hukuku Şerhi C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.

Pulaşlı Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C: II, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.

Pulaşlı Hasan, “6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Türk Ticaret Kanununda Yapılan Değişikliklerin Şirketler Hukukuna İlişkin Kısmın Değerlendirilmesi”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 9-34.

Pulaşlı Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Pulaşlı Hasan, İsviçre Alman Hukuku ile Karşılaştırmalı, Notlu ve İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Ticari Mevzuat, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Reis Peter, “Noter ve Ticaret Sicili”, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, S. 149, Mattek Matbaacılık Basım,15 Şubat 2011, 66-71.

Saka Zafer, Ticaret Hukuku-Ticari İşletme, Beta Yayınevi, İstanbul 1998.

Sapanoğlu Süleyman, Tapu Sicilinin Tutulmasından Doğan Zararlardan Devletin Sorumluluğu, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

Sirmen Lale, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.

Sözer Bülent, Deniz Ticaret Hukuku, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Hükümlerine Göre Hazırlanmış 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Sözer Bülent, Deniz Ticaret Hukuku – I (Ders Kitabı), Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

Şener Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012.

Tan Turgut, İdare Hukuku, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

Tekil Fahiman, Anonim Şirketler Hukuku, İkinci Bası, Sena Ofset, İstanbul 1998.

Tekinalp Ünal, “Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek”, BATİDER, C. XXIV, S. 3, Yıl. 2008, s. 12.

Tekinalp Ünal, Tek Kişilik Ortaklık-C. I: Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011.

Tekinalp Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Tekinalp Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

Teoman Ömer, “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları III (Anonim Ortaklıkta Özel Denetçinin Ticaret Siciline Tescilinin Zorunlu ve Olanaklı Olup Olmadığı”, Yasa Hukuk Dergisi, C. XV, S. 171, Mart 1996/2, s. 213-216.

Teoman Ömer, “Ticaret Sicil Müdürü Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İptal Edilebilir Bir Kararını Tescilden Kaçınabilir mi?”, Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, C. II, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 1701-1706.

Teoman Ömer, “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları I (Ticaret Sicil Memurunun TTK m.315, f.1 Uygulamasındaki Denetim Yetkisi-Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Ciroşunda İmzanın kaşe İle Atılıp Atılamayacağı Sorunu)”, Tüm Makalelerim (1971-2001), C. I-II, 2. Bası, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 891-906.

Tesal Reşat, Ticaret Hukuku, Türk Ticaret Mevzuatının Son Durumuna Göre Hazırlanmıştır, İstanbul 1984.

Toksal Baki, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt: I (1 ila 99 maddeler), Sevinç Matbaası, Ankara 1986.

Topçuoğlu Metin, “Yeni TTK’nın ve Yeni TBK’nın Ticari İşletmenin ve Kiracılık Hakkının Devrine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, Terazi Hukuk Dergisi, Mayıs 2013, S. 81, s. 14-27.

Topçuoğlu Metin/Çon Ömer, “Ticari İşletme Rehninde Rehin Alacaklısının Korunması”, TBB Dergisi, 2011 Mart-Nisan, S. 93, s. 174-214.

Tunçer Polat, Ticaret Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.

Turan Nurcan/Bilgel Sabiha Buket, “Ticaret Sicili Uygulamaları Açısından Tasfiye Halindeki veya Sermaye Kaybı Olan Şirketin Birleşme İşlemine Katılımı”, REGESTA, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 81-89.

Turan Nurcan/Bilgel Sabiha Buket/Özcan Nur, “Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları”, REGESTA, C. 2, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 91-103.

Turanlı Hüsnü, “Yeni TTK ve Ultra Vires İlkesi”, REGESTA, C. 2, S. 3, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 42-74.

Tüzün Necdet, Şirketler Hukuku Dersleri, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara 1983.

Uçar Salter, Hukukumuzda Ticaret Sicili, Tacir ve Esnaf Kavramı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Temmuz 1993.

Usluel Aslı E. Gürbüz, “Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Ayni Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları”, İÜHFM, . LXXI, S. 2, 2013, s. 145-164.

Ülgen Hüseyin, Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama), Ankara 1975’den Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.

Ünal Akın, “Üçüncü Kişilere Etkisi Açısından Ticaret Sicilinin Fonksiyonları (Türk Ticaret Kanunu ve Kanun Tasarısına Göre Bir Değerlendirme)”, Legal Hukuk Dergisi, Yıl:4, S.41, Mayıs 2006, s. 1395-1411.

Ünal Mehmet/**Başpınar** Veysel, Şekli Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

Yanlı Veliye, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 89-99.

Yanlı Veliye, “Hâkimiyet Sözleşmeleri”, REGESTA, C. 3, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2013, s. 4-17.

Yanlı Veliye/**Akın** Murat Yusuf, Yeni Türk Ticaret Kanunu Dünya Değişiyor Ya Siz, 1. Baskı, İstanbul 2011.

Yasaman Hamdi, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle İlgili Getirilen Yeni Düzenlemeler”, REGESTA, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 7-12.

Yerci Cahit, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Ticaret Sicili”, Vergi Sorunları Dergisi, Ocak 2012, S. 280, s. 7-32.

Yıldız Şükrü, “Türkiye Büyük Millet Meclisine Sunulan Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Bazı Hükümleri Hakkında Görüş ve Öneriler”, Doç. Dr. Mehmet Somer’in Anısına Armağan, İstanbul 2006, s. 423-433.

Yıldız Şükrü, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Gerçek Kişilerde Tacir Sıfatının Kazanılması”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 21-32.

Yıldız Burçak, “TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükümündeki “Ultra Vires” Sınırlamasının Yerindeliliğinin Değerlendirilmesi”, AÜHFİD, C. 55, S. 1, 2006, s. 321353.

Yolçiyev Mübariz, “Azerbaycan Ticaret Sicilinin Türkiye İle Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Azərbaycanda Sahibkarla Əlaqədar Məlumatların Qeydiyyatına Alındığı Reyestrin Türkiyə ilə Müqayisəli Olaraq Təhlili)”, Xezer Üniversitesi, Müasir Dünyada İqtisadi İnkişaf ve Türk Dünyası Kongresi 29-31 Mayıs 2009, s. 534-550.

Yongalık Aynur, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na (m.124-133) Türk Ticaret Kanunu (m.136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme”, BATİDER, C. XXVI, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Yıl. 2010, s. 82-91.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Serdar YILDIRIM

Uyruğu: Türkiye (T.C.)

Doğum Tarihi ve Yeri: 24.01.1987, Kayseri

Tel: +90 0352 2241092

e-posta: syildirim@meliksah.edu.tr

Yazışma Adresi: Melikşah Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kat: 3 Talas/Kayseri

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	2014
Lisans	Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2009

YABANCI DİL

İngilizce